KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Stratejik Araştırma Merkezi
SAM

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İİBF
Uluslararası İlişkiler Bölümü
29. yıl

4. SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER KONGRESİ

01-04 Eylül 2021
01-04 Sept. 2021

www.ircongress.org

4th POLITICS & INTERNATIONAL RELATIONS CONGRESS

KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Stratejik Araştırma Merkezi
SAM

KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İİBF
Uluslararası İlişkiler Bölümü
29.yıl

Organising Committee

- Associate Professor Ozgur Tufekci – Karadeniz Technical University, Turkey
- Assistant Professor Ayca Eminoglu – Karadeniz Technical University, Turkey
- Assistant Professor Vahit Guntay – Karadeniz Technical University, Turkey
- Research Assistant Hulya Kınık – Karadeniz Technical University, Turkey
- Research Assistant Göktuğ Kıprızlı – Karadeniz Technical University, Turkey
- Dr Emel İlter – Fırat University, Turkey
- Dr Sinem Tan Celik – Karadeniz Technical University, Turkey
- Research Assistant Cağlar Kaya – Karadeniz Technical University, Turkey
- Research Assistant Ayce Sepli – Karadeniz Technical University, Turkey

*International Scientific Committee**

- Dr Shane Brennan – American University in Dubai, United Arab Emirates
- Associate Professor Alper Tolga Bulut – Karadeniz Technical University, Turkey
- Dr. Alessia Chiriatti – University for Foreigners of Perugia, Italy
- Professor Murat Cemrek – Necmettin Erbakan University, Turkey
- Associate Professor Rahman Dag – Adiyaman University, Turkey
- Dr. Federico Donelli – University of Genoa, Italy
- Assistant Professor Ayca Eminoglu – Karadeniz Technical University, Turkey
- Professor Suleyman Erkan – Karadeniz Technical University, Turkey
- Professor Monique Sochaczewski Goldfeld – Escola de Comando e Estado-Maior do Exército, Brazil
- Assistant Professor Fatma Akkan Gungor – Karadeniz Technical University, Turkey
- Professor Ayla Gol – Aberystwyth University, United Kingdom
- Assistant Professor Vahit Guntay – Karadeniz Technical University, Turkey
- Professor Emre Iseri – Yasar University, Turkey
- Professor Gokhan Kocer – Karadeniz Technical University, Turkey
- Associate Professor Ismail Kose – Karadeniz Technical University, Turkey
- Dr SungYong Lee – University of Otago, New Zealand
- Dr Esra Elif Nartok - Karadeniz Technical University, Turkey
- Associate Professor Ali Onur Ozcelik – Eskisehir Osmangazi University, Turkey
- Professor Alp Ozerdem – Coventry University, United Kingdom
- Assistant Professor Kaan Renda – Hacettepe University, Turkey
- Dr Paul Richardson – University of Manchester, United Kingdom
- Associate Professor Didem Ekinci Sarıer – Cankaya University, Turkey
- Associate Professor Bulent Sener – Karadeniz Technical University, Turkey
- Associate Professor Hüsrev Tabak – Recep Tayyip Erdogan University, Turkey
- Professor Coskun Topal – Karadeniz Technical University, Turkey
- Associate Professor Ozgur Tufekci – Karadeniz Technical University, Turkey
- Associate Professor Murat Ulgul – Karadeniz Technical University, Turkey
- Dr Emre Yuruk - Karadeniz Technical University, Turkey

* *The surnames are listed in alphabetical order.*

#polir2021

Twitter: @IR_Congress

Facebook: IRCongress

www.ircongress.org

KONGRE PANELLERİ / CONGRESS PANELS

AÇILIŞ PROGRAMI / OPENING CEREMONY
ÇARŞAMBA | WEDNESDAY
12:00-13:00
15:00-16:00

1. OTURUM | SESSION I
ÇARŞAMBA | WEDNESDAY
16:30-18:00

2. OTURUM | SESSION II
PERŞEMBE | THURSDAY
08:30-10:00

3. OTURUM | SESSION III
PERŞEMBE | THURSDAY
10:00-11:30

4. OTURUM | SESSION IV
PERŞEMBE | THURSDAY
11:30-13:00

5. OTURUM | SESSION V
PERŞEMBE | THURSDAY
13:00-14:30

6. OTURUM | SESSION VI
PERŞEMBE | THURSDAY
14:30-16:00

7. OTURUM | SESSION VII
PERŞEMBE | THURSDAY
16:00-17:30

8. OTURUM | SESSION VIII
PERŞEMBE | THURSDAY
17:30-19:00

9. OTURUM | SESSION IX
PERŞEMBE | THURSDAY
19:00-20:30

10. OTURUM | SESSION X
CUMA | FRIDAY
08:30-10:00

11. OTURUM | SESSION XI
CUMA | FRIDAY
10:00-11:30

12. OTURUM | SESSION XII
CUMA | FRIDAY
11:30-13:00

13. OTURUM | SESSION XIII
CUMA | FRIDAY
13:00-14:30

14. OTURUM | SESSION XIV
CUMA | FRIDAY
14:30-16:00

15. OTURUM | SESSION XV
CUMA | FRIDAY
16:00-17:30

16. OTURUM | SESSION XVI
CUMA | FRIDAY
17:30-19:00

17. OTURUM | SESSION XVII
CUMA | FRIDAY
19:00-20:30

18. OTURUM | SESSION XVIII
CUMARTESİ | SATURDAY
08:30-10:00

19. OTURUM | SESSION XIX
CUMARTESİ | SATURDAY
10:00-11:30

20. OTURUM | SESSION XX
CUMARTESİ | SATURDAY
11:30-13:00

21. OTURUM | SESSION XXI
CUMARTESİ | SATURDAY
13:00-14:30

22. OTURUM | SESSION XXII
CUMARTESİ| SATURDAY
14:30-16:00

23. OTURUM | SESSION XXIII
CUMARTESİ| SATURDAY
16:00-17:30

24. OTURUM | SESSION XXIV
CUMARTESİ| SATURDAY
17:30-19:00

25. OTURUM | SESSION XXV
CUMARTESİ| SATURDAY
19:00-20:30

Kongre Programı / Congress Program

1 Eylül/September - Çarşamba/Wednesday	
Açılış Programı / Opening Ceremony	
12:00-13:00	**Davetli Konuşmacı / Keynote Speaker:** Professor Oliver Richmond - University of Manchester
15:00-16:00	**Davetli Konuşmacı / Keynote Speaker:** Profesör Hüseyin Bağcı - Orta Doğu Teknik Üniversitesi
16:00-16:10	**KTÜ-Uluslararası İlişkiler Bölümü 2021 Yılı En İyi Doktora Tezi Ödül Töreni**
16:30-18:00	**1. Oturum / 1st Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: ***Erhan Büyükakıncı***	
Savaşın Dönüşümünün Dinamikleri	
• "Dördüncü Endüstri Devrimi Çağında Nüfusun Güce Etkisi ve Savaşın Dönüşümü Üzerine Nedensellik Analizi" ***Öner Akgül*** • "Savaşın Dönüşen Doğasında Amerikan Özel Askeri Şirketleri Modeli" ***Özdemir Akbal*** • "Savaşın Dönüşümü: İç Çatışma ve Savaşların İzinde Ampirik Bir İnceleme" ***Özden Selcen Özmelek*** • "Bir Vekalet Savaşı Örneği Olarak Ukrayna" ***Yeşim Aydın & Ayça Eminoğlu***	

2 Eylül/September - Perşembe/Thursday	
08:30-10:00	**2. Oturum / 2nd Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Vahit Güntay*	
Teorik Çalışmalar/Uluslararası İlişkiler Teorilerinde Güncel Tartışmalar ve Değişen Jeopolitik Koşullar	
• "Hegemonik Geçiş, Küresel Düzensizlik ve Bildiğimiz Küreselleşmenin Sonu" ***Muhammed Kürşad Özekin & Zeynep Arıöz*** • "Postmodernizmin Kimlik Sorunu ile İmtihanı: Çokkültürlülük Çözüm Olabilir Mi?" ***Ceren Avcil*** • "Yeni Toplumsal Hareketlerin Dönüşümü: 2020 Sonrası Dönem İçin Bir Değerlendirme" ***Yücel Özden*** • "Siyasal Rejimlerin Demokratik Sınırlar Çerçevesinde Otokratikleşmesi Bağlamında Rejim Tartışmaları Yeni Normalin İnşası mı? Eski Normale Geri Dönüş mü?" ***Nurcan Ceyhan*** • "Neoliberalizm ve Değişen Güvenlik Algısı: Derinleşme ve Genişleme Mümkün mü?" ***Doğuş Sönmez & Sezen Kaya*** • "AKP İktidarları Döneminde Türkiye-İsrail İlişkileri: Neo-Klasik Realist Analiz" ***Burak Bınarcı***	
10:00-11:30	**3. Oturum / 3rd Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Gülşen Şeker Aydın*	
Bölgesel Çatışmalar ve Kriz Yönetimi/ Çatışma Çözümleri ve Arabuluculuk	
• "Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'nde (ASEAN) Arabuluculuk, Kriz ve Çatışma Yönetimi: Myanmar Örneği" ***Süleyman Temiz*** • "Üç Gün Savaşı: Kırgızistan ve Tacikistan arasında 2021'de Yaşanan Sınır Çatışmaları" ***Gülşen Şeker Aydın*** • "İkinci Karabağ Savaşında Politik İlişki Kalıpları Faktörü" ***Zarife Nezirli*** • ***"***Liberal Barışın İnşasında Ulusal Mülkiyet Sorunu ve Lübnan Örneği" ***Ahmet Serdar Günaydın*** • "Çatışma Çözümü ve Neoklasik Realizm: Kırım'ın İlhakı ve Rusya-Ukrayna Çatışmasının Bir Analizi" ***A. Şevval Abdik***	
11:30-13:00	**4. Oturum / 4th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Emre Yürük*	
Enerji Çalışmaları	
• "Türkiye'nin Doğu-Batı Ekseninde Enerji Arz Güvenliğindeki Rolü" ***Ayşegül Güler*** • "Enerji Dünyasını Hedef Alan Siber Saldırı Tehdidi: Kritik Enerji Alt yapılarının Güvenliği" ***Cemal Kakışım*** • "Kuzey Akım 2 Projesine ABD'nin Muhalefeti" ***Mevlüt Akçapa*** • "Uluslararası Düzende BRICS ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: İklim Eylemi ve Temiz	

Enerji Kullanımında Yerel ve Küresel Girişimler" ***Nilay Tüzgen***	
13:00-14:30	**5. Oturum / 5th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Esra Elif Nartok*	
Uluslararası Göç Çalışmaları, Düzensiz Göç ve Mülteci Sorunu	
• "Afganistan-Türkiye Hattındaki Düzensiz Göç Hareketlerinin İnsan Hakları Perspektifinden Değerlendirilmesi" ***Bekir Güzel*** • "Düzensiz Göç Bağlamında Zamansallık ve Düzensiz Göçmenlerin Bekleme Deneyimleri" ***Ozan Selçuk*** • "Türkiye'deki Suriyelilere Tanınan Hakların AB Mülteci Rejimi ile Karşılaştırılması" ***Hakan Ömer Tunca*** • "Azerbaycan'da Göç Sorunları Üzerine Bir Araştırma" ***Aynur Seferli***	
14:30-16:00	**6. Oturum / 6th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Ayça Eminoğlu*	
Çevre ve İklim Değişikliği	
• "Deniz Çevresi Yönetiminde Çed İlkesi ve Unsurları:Kanal İstanbul Örneği" ***Arda Özkan & Tanzer Satır*** • "İklim Değişikliği ile Mücadele Aracı Olarak Yeşil Tahvillerin Yenilenebilir Enerji Yatırımlarına Olası Etkileri" ***Berna Aksoy Özcan & Tarkan Çakır*** • "İklim Göçü ve Güvenlik İkilemine Etkisi" ***Berna Aksoy Özcan*** • "İklim Değişikliğine Dair Söylem: Politika Yaratma İmkânı" ***Çağıl Durdu*** • "Paris Anlaşması Üzerine Bir Analiz: Çözüm Mü Yoksa Hayal Kırıklığı Mı?" ***Selçuk Gürçam*** • "İklim Krizi ile Mücadelede Yeşil Yeni Düzen ve Avrupa Birliği" ***Gülay Küçük & Betül Yüce Dural***	
16:00-17:30	**7. Oturum / 7th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Tamer Kaşıkçı*	
Çin Çalışmaları	
• "Xi Jinping'in Çin Rüyası: Sorunlar ve Eleştiriler" ***İlhan Aras*** • "ABD-Çin Rekabetini Yırtıcılık Teorisi Penceresinden Anlamlandırmak" ***Can Donduran & Efe Can Gürcan*** • "Kamu Diplomasisinin Sınırları: Covid-19 ve Çin'in Sağlık Diplomasisi" ***Tolga Bilener*** • "Şanghay İşbirliği Örgütünün Olası Çin Düzeninin İnşasındaki Rolü" ***Tamer Kaşıkçı*** • "Çin'in Enerji Güvenliğinde Malakka İkilemi ve Anahtar Myanmar" ***Anıl Çağlar Erkan & Ayça Eminoğlu*** • "COVID-19 Pandemi Yönetiminde Çin Modelinin Değerlendirilmesi" ***Özlem Zerrin Keyvan***	

17:30-19:00	**8. Oturum / 8th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Erol Kalkan*	
Avrupa Çalışmaları	
• "Yumuşak Güç Kavramı ve AB'nin Suriye Özelinde Yumuşak Güç Uygulamaları" ***Miraç Yıldırım & Metin Aksoy*** • "Karanlığın Yüreği" ya da Sömürgeciliğin Görünümleri: Avrupa Nasıl Keşfedildi? ***Samet Zenginoğlu*** • "Avrupa Birliği'nin Doğu Avrupa Genişlemesi ve Batı Balkanlar Politikasının Karşılaştırılmalı Analizi" ***Fuat Bozyel & Müge Palancı*** • "Birleşik Krallık'ta AB Referandumu Kampanyası: Vote Leave'in Söylemsel Stratejisi" ***Ayçe Sepli*** • "Güvenlik Toplumu Kavramını Yeniden Düşünmek: Barış Harekatları ve Sivil Misyonlar Çerçevesinde Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri" ***Fevzi Kırbaşoğlu*** • "Moldova ve Avrupa Birliği'nin Komşuluk Politikası: Ortaklık yoksa Önemsememek" ***Shideh Ghanbari***	
19:00-20:30	**9. Oturum / 9th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Esra Elif Nartok*	
Economical-Political Competition and the Quest for Strategic Equivalence in the International System	
• "Cyprus Question in the Eastern Mediterranean: The Deadlock between Turkey and the EU" ***Sibel Zengin*** • "Securitizing Raw Materials and Space: Repercussions on the U.S.–Chinese Bilateral Relations" ***Gina Panagopoulou*** • "Looking for Strength: Huayuquan and China's turn to discourse power in 21st century" ***Mayuri Banerjee*** • "The Implications of Power Struggle Between China and India in Asia and its Global Fallout" ***Mitrajit Biswas*** • "The Rising of China as a Global Maritime Power: A Challenge to the United States Mahanian Doctrine" ***Maula Hudaya & Rizky Anggia Putri*** • "The Rise of China, Russia, and Hedging" ***Hasan Basri Barıt***	

3 Eylül/September - Cuma/Friday	
08:30-10:00	**10. Oturum / 10th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Çağrı Çolak*	
Örnek Olay İncelemeleri-İçerik Analizi Çalışmaları	
• "Dezenformasyon ile Mücadelede Uluslararası Örgütlerin Rolü: Karşılaştırmalı Bir Analiz" ***Ahmet Ateş*** • "Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinde Görev Yapan Dışişleri Bakanlarının Profili Üzerine Bir Araştırma" ***Çağrı Çolak*** • "Ekolojik Yaklaşımın Sinemaya Yansıması: Tanrı Kent" ***Münevver Demir & Emre Cengiz*** • "Uluslararası Yayıncılığın Savunuculuk Rolü: Almanya'nın AB Başkanlığı Sırasında Batı Balkanlar'ın Avrupa Entegrasyonuna İlişkin Deutsche Welle (DW) İçeriklerinin Anlatısı" ***Festim Rizanaj*** • "Türkiye'de Siyasette Kadın(sız) Temsilin Milletvekili Genel Seçimleri Özelinde Analizi: Trabzon İli Örneği" ***Zeynep Şahin***	
10:00-11:30	**11. Oturum / 11th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *İskender Karakaya*	
Etnik ve Mezhepsel Temelli Çatışmalar / Terör, Radikalizm ve Aşırıcılık	
• "Bir Devlet Dışı Silahlı Aktör Olarak Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ)" ***İskender Karakaya*** • "Terör Örgütlerinin Devletleşme İhtimali: IŞİD'in Rıza Araçları Olarak İdeolojisi ve Ekonomik Gücü" ***Gözde Deniz Bülbül & Tamer Kaşıkçı*** • "Milenyum Sonrası Mankurtlaşma: Avrupa'da Aşırı Sağ Hareketler" ***Fevzi Kırbaşoğlu*** • "Taçlı Beyaz Kartalın Gölgesinde: Polonya'da Banal Milliyetçilik" ***Hakan Ozan*** • "Deaş Bağlamında Terör Örgütlerinin İslamofobiye Etkisi" ***Esra Sezer***	
11:30-13:00	**12. Oturum / 12th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Vahit Güntay*	
Bölge Çalışmaları	
• "Afrika'da Toplumsal Grupların Ayrılma Hareketlerine Yönelme Nedenleri: Toplumsal, Siyasal ve Ekonomik Açıdan Değerler Analizi" ***Hande Sapmaz & Soyalp Tamçelik*** • "Tarihsel Süreç Bağlamında Doğu Akdeniz'deki Güç Mücadelesi: Dinamik Bir Siyaset ve Değişen Güç Dengeleri" ***Fulya Özkan*** • "Maydan Sonrası Belarus-Ukrayna İlişkilerinin Temel Dinamikleri" ***Halit Hamzaoğlu*** • "Neokolonyalizm ve Postkolonyalizm'den Statükoyu Koruma Çabasına: Fransa'nın Afrika Kıtasında Yaşadığı Stratejik Dönüşüm" ***Tolga Öztürk & Bilge Nur Öztürk*** • "Sovyetler Birliği Sonrası Rusya'nın Post-Sovyet Ülkeleri Üzerinde Siyasi ve Askeri Nüfuz	

Mücadelesi" ***Amrah Bayramov***

13:00-14:30	**13. Oturum / 13th Session**

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Coşkun Topal*

Türkiye Çalışmaları

- "Ben" ve "Öteki" Kavramları Açısından Türkiye-NATO Müttefiklik İlişkisi" ***Gökhan Koçer & Şeyma Kalyoncu***
- "100. Yılında Moskova Anlaşması ve Türk-Rus İlişkileri" ***Coşkun Topal***
- "Türkiye-İsrail İlişkilerinde Başarısız Normalleşmeler: Yapısal ve Analitik Bir Açıklama Çerçevesi" ***Ceyhun Çiçekçi***
- "21. yy'da Arktik Siyaseti ve Türkiye'nin Bölgeye Angaje Olma Çabası: Yerel, Bölgesel ve Küresel Dinamikler Üzerinden Bir Değerlendirme" ***Adnan Dal***
- "Türkiye'de Yolsuzluklar ve Yolsuzlukla Mücadele Politikası: Avrupa Birliği Raporları Üzerine Bir İnceleme" ***Önder Canveren***
- "Kazakistan ve Türkiye İlişkilerinde Akıllı Güç" ***Madina Bektassova & Erol Kalkan***

14:30-16:00	**14. Oturum / 14th Session**

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Bülent Şener*

Hukuk Çalışmaları

- "Neo-Kolonyal Uluslararası Hukuk: Demokrasi Yanlısı Müdahale Yeni Medenileştirme Misyonu Mu?" ***Şahin Eray Kırdım***
- "Savaş Suçları Failleri Olarak Uluslararası Barış Gücü Askerleri: Yeni bir Homo Sacer Mi?" ***Gözde Turan***
- "2017 Katalan Bağımsızlık Referandumuna Giden Süreçte 2010 Anayasa Mahkemesi Kararlarının Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme" ***Sinem Çelik***
- "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinden Çekilmeye İlişkin Danıştayın Verdiği Yürütmeyi Durdurmanın Reddi Kararının Hukuki Analizi" ***Gencer Karabekir Karagenç***

16:00-17:30	**15. Oturum / 15th Session**

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Murat Ülgül*

International Organizations in Global/Regional Issues

- "NATO's Role in Cyber-Defense: Exercises, Regulations, Education and Challenges" ***Mehmet Onur Özer & Eda Bekci Arı***
- "The European Union's Impact on Russian Civil Society" ***Viktorya Erdoğu***
- "The Mismatch between the Cameroonian Health Realities and the International Policies of the World Health Organization. A Post-Colonial Analysis" ***John Madi Madi***
- "The Role of NGOs in Turkey about Syrian Refugee Issue" ***Burçin Memiş***

• "Turkey's Voting Behaviour in United Nations General Assembly: An Overview" ***Ali Onur Tepeciklioğlu***	
17:30-19:00	**16. Oturum / 16th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Gülmelek Doğanay*	
Ortadoğu Çalışmaları	
• 'Yeni Savaşlar' Yaklaşımı Üzerinden Filistin-İsrail Sorununun Çözümsüzlüğünü Anlamak" ***Tuğçe Ersoy Ceylan*** • "Arap Baharı'ndan Siyahların Hayatı Önemlidir'e 2010 Sonrası Toplumsal Hareketler: Küresel Bir Analiz" ***Yavuz Yıldırım*** • "Arap Baharı Sonrası Vekâlet Savaşları: Libya Örneği" ***Ahmet Ali Ugan*** • "İran'ın Siyasi Tarihine Bir Toplumsal Sınıfın Hafızasından Bakmak: Marjane Satrapi'nin Persepolis ve Azraili Beklerken Eserlerinin Sosyolojik Yorumu" ***Gülmelek Doğanay*** • "Savaşın Değişen Karakteri ve Dördüncü Nesil Savaş: Suriye Örneği, 2011-2021" ***Sertaç Canalp Korkmaz***	
19:00-20:30	**17. Oturum / 17th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Ayça Eminoğlu*	
Koruma Sorumluluğu, İnsani Müdahale ve Egemenlik	
• "Koruma Sorumluluğu Kavramı ve Kuvvet Kullanımı Çerçevesinde Libya Müdahalesi" ***Gamze Alper*** • "İnsani Müdahalenin Yeni Boyutu: Koruma Sorumluluğu (R2P) ve Etkinliği Üzerine Bir Analiz" ***Önder Çoban*** • "İnsani Müdahale ve Koruma Sorumluluğu Yaklaşımlarına Karşı Egemenlik Kalkanı" ***Selma Yakut*** • "Güvenlik Konseyi ve Suriye'ye İnsani Müdahale" ***Aram Ahmad Wso***	

4 Eylül/September - Cumartesi/Saturday	
08:30-10:00	**18. Oturum / 18th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Bülent Şener*	
Siyaset Bilimi ve Dış Politika Çalışmaları	
• "Fransız Dış Politikasında Bir Yumuşak Güç Aracı Olarak Kültürel Etki Diplomasisi ve Frankofoni Siyaseti" ***Cem Savaş*** • "Popülizm ve Demokrasi Sorunsalı" ***Şenol Arslantaş & Düzgün Arslantaş*** • "Eurovision Şarkı Yarışması: Popüler Kültür ve Dış Politikayı Yeniden Düşünmek" ***Pınar Akgül*** • "Popülizm Kıskacında Ermenistan ve Paşinyan" ***Çağlar Ezikoğlu*** • "Batı'nın Şark'ta Uyguladığı Doğulaştırma Siyasetinde Sosyolojik Yöntemler" ***Sinan Doğan*** • "Dış Politika Analizinde Batı Ötesi Bir Yaklaşım Denemesi" ***Cansu Paslıoğlu Yurtsever & Erman Ermihan & Elif Ezgi Keleş***	
10:00-11:30	**19. Oturum / 19th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *İsmail Köse*	
Güvenlik Çalışmaları / Uluslararası Güvenlik ve Barış Çalışmalarında Güncel Tartışmalar	
• "Yükselen Güçler ve Körfez Güvenliği" ***Mehmet Bardakçı*** • "Siber Güvenlikte Kamu - Özel Sektör ve Akademi İş Birliği: İsrail'in Siber Güvenlik Modeli" ***Ali Burak Darıcılı & Fulya Köksoy*** • "2021 Yılı Milli Güvenlik Strateji Belgelerinde Tehdit Algısı: Rusya ve İngiltere Örnekleri" ***Mehmet Güneş*** • "Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliğindeki İlk Adımı: Fırat Kalkanı Harekâtı" ***Halil Yılmaz & İsmail Köse*** • "Toplumsal Cinsiyet ve Barış İlişkisi: Barışın Kilit Unsuru Olarak Kadınlar" ***Bahar Köse & Ayça Eminoğlu***	
11:30-13:00	**20. Oturum / 20th Session**
Oturum Başkanı / Panel Chair: *Erol Kalkan*	
International Security / Peace and Conflict	
• "Culture and Internal Security in South Asia: Challenges and Multi-Sectoral Action Plan for "Preventing Conflicts" ***Anna Nath Ganguly*** • "The Dynamics of the Asymmetric Threat in the Noso Conflict in Cameroon" ***Issa Djidjoua Garba*** • "Revolution, Chaos and Seeking Stability of Libya: Historical and Structural Analysis" ***Meradi Ikram Wafae***	

- "Terrorism is Major Threat to International Security" **Leyla *Mustafayeva***
- "The Role of Track Two Diplomacy in Peace-making Practice" ***A. Veronika İnan***
- "Factors and Dimensions of the State Involvement in Cybersecurity: The Case of Japan" ***Elif Sercen Nurcan***

13:00-14:30	**21. Oturum / 21st Session**

Oturum Başkanı / Panel Chair: *İsmail Köse*

The New Crisis of International System: COVID-19 Pandemic

- "China and Global Economic Governance in Post-COVID-19: Challenges and Implications" **Junuguru Srinivas**
- "COVID-19 Pandemic and the Strategy of Russian Authorities Towards Mass Media" ***Viktoriia Demydova***
- "A Data-Based Approach to Global Threats: Case of Turkey's COVID-19 Experience" ***İsmail Erkam Sula & Mustafa Onur Yalçın***
- "Health Diplomacy as a Form of Public Diplomacy: The Case of Turkey during COVID-19 Pandemic" ***Alper Çakmak***
- "Nationhood Beyond Boundaries during COVID-19: on Expedition of NRI Voting and Parliamentary Representation of Indian Diaspora" ***Ratna Bharati B***

14:30-16:00	**22. Oturum / 22nd Session**

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Murat Ülgül*

Ethnic and Sectarian Conflicts/ Radicalism and Extremism

- "Violation of Human Rights in Kashmir: An Overview" ***Amir Ahmed Khuhro***
- "Radicalism and Extremism: Insights from South Asia" ***Santwana Pandey***
- "Muslim Minority and Transnational Jihad: The Cases of Xinjiang and Rakhine" ***Syaza Shukri***
- "Parang Sabil as an Expression of Jihad Among the Tausugs of Mindanao" ***Marlon B. Lopez***
- "Political Colonialism in Nunavut, Canada: Linguistic Experiences" ***Magayo Alves***

16:00-17:30	**23. Oturum / 23rd Session**

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Emrah Atar*

Area Studies

- "Operation Fenix in Latin America" ***Gökberk Durmaz & Varinia Aguilar***
- "Sustainability or Development: European Union Green Deal and Poland" ***Furkan Emer***
- "Collaborative Governance Approaches to Climate Change Policies: The Case of UK's International Climate Finance Programme" ***Emrah Atar***
- "Globalization and Africa's Development: What Role for Cultural Values?" ***Idowu Johnson***

- "From Organisation of African Unity to African Union: A Reincarnation or Mere Change of Name?" ***Idris Ridwan Tosho & Olawale Isaac Yemisi***
- "Could Jordan Be the One of the More Favourable States for Minorities in the Middle East?" ***Rupal Anand***
- "Strengthening Diaspora-Homelands Relationship in Migration-Development Age: Perspective from Nigeria" ***Olawale Isaac Yemisi***

17:30-19:00	**24. Oturum / 24th Session**

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Sinem Çelik*

Uluslararası Sistemin Yeni Krizi: COVID-19 Pandemisi

- "Kozmopolitan Bir İdeali Sorgulamak: Avrupa Birliği'nin Aşı Pasaportu/Sertifikası Üzerine Etik Bir Değerlendirme" ***Mustafa Atatorun***
- "Devlet Dışı Aktörler Olarak Diasporaların Küresel Sorunlarla Mücadelesi: Afrika Diasporası ve Koronavirus Salgını" ***Mustafa Tayfun Üstün***
- "Kovid-19 Salgını ile Ulus-Devleti Yeniden Düşünmek" ***Çağla Mavruk Cavlak & Ali Gök***
- "COVID-19 Sürecinde Ticari Önlemler ve Teşvikler" ***Ali Hamurcu***
- "Belirsizlik ve Dönüşüm: Pandeminin Etkilerinin Anarşi ve Güç Dağılımı Çerçevesinde Analizi" ***Baybars Öğün***
- "Covid-19 Pandemisi Döneminde Katalan Ayrılıkçı Hareketi" ***Sinem Çelik***

19:00-20:30	**25. Oturum / 25th Session**

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Emre Yürük*

Politics and Foreign Policy Studies

- "Time to Distinguish Between Negative and Positive Ideological Congruence. New Role to Societal and Institutional Factors" ***Murat İnan***
- "Paradigm Shift in China's Peaceful Foreign Policy: The Chinese Dream" ***İshak Turan***
- "Israel in Foreign Policy of Canadian Prime Minister Stephen Harper" ***Melih Dinçer***
- "The Result of a 29 Years of Cooperation - Spheres of Relations between Turkey and Kazakhstan" ***Dávid Biró***
- "A Republic that is Based upon Reforms: From Ottoman to Turkish Republic" ***Asif M. Saleheen***

Katılımcı Listesi / Participant List			
1.	Prof. Dr.	Oliver Richmond	University of Manchester
2.	Prof. Dr.	Hüseyin Bağcı	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
3.	Prof. Dr.	Süleyman Erkan	Karadeniz Teknik Üniversitesi
4.	Prof. Dr.	Gökhan Koçer	Karadeniz Teknik Üniversitesi
5.	Prof. Dr.	Coşkun Topal	Karadeniz Teknik Üniversitesi
6.	Prof. Dr.	Erhan Büyükakıncı	Galatasaray Üniversitesi
7.	Prof. Dr.	Soyalp Tamçelik	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
8.	Prof. Dr.	Amir Ahmed Khuhro	Karabuk University
9.	Doç. Dr.	İsmail Köse	Karadeniz Teknik Üniversitesi
10.	Doç. Dr.	Özgür Tüfekçi	Karadeniz Teknik Üniversitesi
11.	Doç. Dr.	Bülent Şener	Karadeniz Teknik Üniversitesi
12.	Doç. Dr.	Alper Tolga Bulut	Karadeniz Teknik Üniversitesi
13.	Doç. Dr.	Murat Ülgül	Karadeniz Teknik Üniversitesi
14.	Doç. Dr.	Tanzer Satır	İstanbul Teknik Üniversitesi
15.	Doç. Dr.	İlhan Aras	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
16.	Doç. Dr.	Yavuz Yıldırım	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
17.	Doç. Dr.	Efe Can Gürcan	İstinye Üniversitesi
18.	Doç. Dr.	Ali Burak Darıcılı	Bursa Teknik Üniversitesi
19.	Doç. Dr.	Fulya Köksoy	Batman Üniversitesi
20.	Doç. Dr.	Mehmet Bardakçı	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi
21.	Doç. Dr.	Mehmet Güneş	Ufuk Üniversitesi
22.	Doç. Dr.	Öner Akgül	Ahi Evran Üniversitesi
23.	Dr. Öğr. Üyesi	Ayça Eminoğlu	Karadeniz Teknik Üniversitesi
24.	Dr. Öğr. Üyesi	Erol Kalkan	Karadeniz Teknik Üniversitesi
25.	Dr. Öğr. Üyesi	Fatma Akkan Güngör	Karadeniz Teknik Üniversitesi
26.	Dr. Öğr. Üyesi	Vahit Güntay	Karadeniz Teknik Üniversitesi
27.	Dr. Öğr. Üyesi	Süleyman Temiz	Iğdır Üniversitesi
28.	Dr. Öğr. Üyesi	Tolga Bilener	Galatasaray Üniversitesi
29.	Dr. Öğr. Üyesi	Arda Özkan	Ankara Üniversitesi
30.	Dr. Öğr. Üyesi	Cem Savaş	Yeditepe Üniversitesi
31.	Dr. Öğr. Üyesi	Berna Aksoy Özcan	Nişantaşı Üniversitesi
32.	Dr. Öğr. Üyesi	Halit Hamzaoğlu	Kars Kafkas Üniversitesi
33.	Dr. Öğr. Üyesi	Samet Zenginoğlu	Adıyaman Üniversitesi
34.	Dr. Öğr. Üyesi	Mustafa Atatorun	Süleyman Demirel Üniversitesi
35.	Dr. Öğr. Üyesi	Ahmet Ali Ugan	Iğdır Üniversitesi
36.	Dr. Öğr. Üyesi	Ayşegül Güler	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
37.	Dr. Öğr. Üyesi	Bekir Güzel	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
38.	Dr. Öğr. Üyesi	Cemal Kakışım	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
39.	Dr. Öğr. Üyesi	Çağrı Çolak	Trabzon Üniversitesi
40.	Dr. Öğr. Üyesi	Fulya Özkan	Akdeniz Üniversitesi
41.	Dr. Öğr. Üyesi	Tamer Kaşıkçı	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
42.	Dr. Öğr. Üyesi	Gözde Turan	Antalya Bilim Üniversitesi
43.	Dr. Öğr. Üyesi	Gülşen Şeker Aydın	Atatürk Üniversitesi
44.	Dr. Öğr. Üyesi	Emre Cengiz	Gümüşhane Üniversitesi
45.	Dr. Öğr. Üyesi	Mevlüt Akçapa	Bursa Teknik Üniversitesi

46.	Dr. Öğr. Üyesi	Muhammed Kürşad Özekin	Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
47.	Dr. Öğr. Üyesi	Zeynep Arıöz	Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
48.	Dr. Öğr. Üyesi	Mustafa Tayfun Üstün	Atatürk Üniversitesi
49.	Dr. Öğr. Üyesi	Ozan Selçuk	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
50.	Dr. Öğr. Üyesi	Şahin Eray Kırdım	Afyon Kocatepe Üniversitesi
51.	Dr. Öğr. Üyesi	Tolga Öztürk	Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
52.	Dr. Öğr. Üyesi	Bilge Nur Öztürk	Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
53.	Dr. Öğr. Üyesi	Zarife Nezirli	Bakü Devlet Üniversitesi
54.	Dr. Öğr. Üyesi	İskender Karakaya	Bozok Üniversitesi
55.	Dr. Öğr. Üyesi	Şenol Arslantaş	İstanbul Üniversitesi
56.	Dr. Öğr. Üyesi	Ceren Avcil	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
57.	Dr. Öğr. Üyesi	İsmail Erkam Sula	Ankara Yildirim Beyazit Üniversitesi
58.	Dr. Öğr. Üyesi	Murat İnan	Abdullah Gül Üniversitesi
59.	Dr. Öğr. Üyesi	Özden Selcen Özmelek	Çukurova Üniversitesi
60.	Dr. Öğr. Üyesi	Betül Yüce Dural	Anadolu Üniversitesi
61.	Asst. Prof.	Junuguru Srinivas	Gitam University
62.	Asst. Prof.	Syaza Shukri	International Islamic University Malaysia
63.	Asst. Prof.	Anna Nath Ganguly	Amity University
64.	Asst. Prof.	Santwana Pandey	Guru Ghasidas Central University
65.	Asst. Prof.	Viktoriia Demydova	Istanbul Gelisim University
66.	Öğr. Gör. Dr.	Esra Elif Nartok	Karadeniz Teknik Üniversitesi
67.	Öğr. Gör. Dr.	Emre Yürük	Karadeniz Teknik Üniversitesi
68.	Öğr. Gör. Dr.	Ceyhun Çiçekçi	Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
69.	Öğr. Gör. Dr.	Fuat Bozyel	Bitlis Eren Üniversitesi
70.	Öğr. Gör. Dr.	Ali Gök	Gaziantep Üniversitesi
71.	Öğr. Gör. Dr.	Özlem Zerrin Keyvan	Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO
72.	Öğr. Gör. Dr.	Pınar Akgül	Giresun Üniversitesi
73.	Öğr. Gör. Dr.	Yücel Özden	Bitlis Eren Üniversitesi
74.	Öğr. Gör. Dr.	Çağlar Ezikoğlu	Çankırı Karatekin Üniversitesi
75.	Öğr. Gör. Dr.	Gökberk Durmaz	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
76.	Öğr. Gör. Dr.	Ahmet Ateş	Iğdır Üniversitesi
77.	Öğr. Gör. Dr.	Özdemir AKBAL	Trakya Üniversitesi
78.	Öğr. Gör.	Cem Küçükali	Karadeniz Teknik Üniversitesi
79.	Öğr. Gör.	Anıl Çağlar Erkan	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
80.	Öğr. Gör.	Ali Hamurcu	Bitlis Eren Üniversitesi
81.	Öğr. Gör.	Gamze Alper	Anadolu Üniversitesi
82.	Öğr. Gör.	Önder Çoban	Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi
83.	Öğr. Gör.	Mehmet Onur Özer	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
84.	Öğr. Gör.	Alper Çakmak	Acıbadem Üniversitesi
85.	Öğr. Gör.	Emrah Atar	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
86.	Öğr. Gör.	İshak Turan	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
87.	Senior Lecturer	Idowu Johnson	University of Ibadan

88.	Senior Lecturer	Issa Djidjoua Garba	University of Maroua
89.	Dr. Arş. Gör.	Gülmelek Doğanay	Karadeniz Teknik Üniversitesi
90.	Dr. Arş. Gör.	Sinem Çelik	Karadeniz Teknik Üniversitesi
91.	Dr. Arş. Gör.	Adnan Dal	Fırat Üniversitesi
92.	Dr. Arş. Gör.	Çağla Mavruk Cavlak	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
93.	Dr. Arş. Gör.	Baybars Öğün	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
94.	Dr. Arş. Gör.	Ali Onur Tepecikliоğlu	Ege Üniversitesi
95.	Dr. Arş. Gör.	Eda Bekci Arı	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
96.	Dr.	Önder Canveren	Dokuz Eylül Üniversitesi
97.	Dr.	Nilay Tüzgen	Marmara Üniversitesi
98.	Dr.	Selma Yakut	Selçuk Üniversitesi
99.	Dr.	Sertaç Canalp Korkmaz	Polis Akademisi
100.	Dr.	Düzgün Arslantaş	Köln Üniversitesi
101.	Dr.	Melih Dinçer	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
102.	Dr.	Sibel Zengin	Marmara Üniversitesi
103.	Dr.	Gina Panagopoulou	University of Piraeus
104.	Dr. (E.) Alb.	Hakan Ömer Tunca	İnönü Üniversitesi
105.	Arş. Gör.	Ayçe Sepli	Karadeniz Teknik Üniversitesi
106.	Arş. Gör.	Göktuğ Kıprızlı	Karadeniz Teknik Üniversitesi
107.	Arş. Gör.	Hülya Kınık	Karadeniz Teknik Üniversitesi
108.	Arş. Gör.	Yasin Çağlar Kaya	Karadeniz Teknik Üniversitesi
109.	Arş. Gör.	Çağıl Durdu	Karadeniz Teknik Üniversitesi
110.	Arş. Gör.	Fevzi Kırbaşoğlu	Karadeniz Teknik Üniversitesi
111.	Arş. Gör.	Can Donduran	İstinye Üniversitesi
112.	Arş. Gör.	Doğuş Sönmez	İstanbul Arel Üniversitesi
113.	Arş. Gör.	Gencer Karabekir Karagenç	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
114.	Arş. Gör.	Hakan Ozan	İstanbul Rumeli Üniversitesi
115.	Arş. Gör.	Nurcan Ceyhan	Batman Üniversitesi
116.	Arş. Gör.	Burak Bınarcı	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
117.	Arş. Gör.	Furkan Emer	Ankara Medipol Üniversitesi
118.	Arş. Gör.	Hasan Basri Barıt	Işık Üniversitesi
119.	Arş. Gör.	Mustafa Onur Yalçın	Sakarya Üniversitesi
120.	Research Assistant	Rupal Anand	The Peninsula Foundation
121.	YÖK 100/2000 Doktora Öğr.	Esra Sezer	Trakya Üniversitesi
122.	YÖK 100/2000 Doktora Öğr.	Bahar Köse	Karadeniz Teknik Üniversitesi
123.	YÖK 100/2000 Doktora Öğr.	Yeşim Aydın Deniz	Karadeniz Teknik Üniversitesi
124.	YÖK 100/2000 Doktora Öğr.	Hande Sapmaz	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
125.	Doktora Öğr.	Müge Palancı	İstanbul Üniversitesi
126.	Doktora Öğr.	A. Şevval Abdik	İstanbul Üniversitesi
127.	Doktora Öğr.	Festim Rizanaj	Anadolu Üniversitesi
128.	Doktora Öğr.	Zeynep Şahin	Karadeniz Teknik Üniversitesi
129.	Doktora Öğr.	Ahmet Serdar Günaydın	Leiden Üniversitesi

130.	Doktora Öğr.	Aram Ahmad Wso	Karadeniz Teknik Üniversitesi
131.	Doktora Öğr.	Cansu Paslıoğlu Yurtsever	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
132.	Doktora Öğr.	Erman Ermihan	Kadir Has Üniversitesi
133.	Doktora Öğr.	Elif Ezgi Keleş	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
134.	Doktora Öğr.	Sezen Kaya	Kadir Has Üniversitesi
135.	Doktora Öğr.	Halil Yılmaz	Karadeniz Teknik Üniversitesi
136.	Doktora Öğr.	Selçuk Gürçam	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi
137.	Doktora Öğr.	Elif Sercen Nurcan	Meiji University
138.	PhD Student	Meradi Ikram Wafae	Bursa Uludağ University
139.	PhD Student	Leyla Mustafayeva	Baku State University
140.	PhD Student	Asif M Saleheen	Istanbul Medeniyet University
141.	PhD Student	A.Veronika İnan	Marmara University
142.	PhD Student	Dávid Biró	Eötvös Loránd University
143.	PhD Student	Varinia Aguilar	Ankara University
144.	PhD Student	John Madi Madi	Karadeniz Technical University
145.	PhD Student	Mayuri Banerjee	Jadavpur University
146.	PhD Student	Mitrajit Biswas	O.P. Jindal Global Business School
147.	PhD Student	Ratna Bharati B	Ambedkar University
148.	YL Mezunu	Amrah Bayramov	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
149.	YL Öğr	Tarkan Çakır	Nişantaşı Üniversitesi
150.	YL Öğr.	Gülay Küçük	Anadolu Üniversitesi
151.	YL Öğr.	Burçin Memiş	Ege Üniversitesi
152.	YL Öğr.	Gözde Deniz Bülbül	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
153.	YL Öğr.	Madina Bektassova	Karadeniz Teknik Üniversitesi
154.	YL Öğr.	Münevver Demir	Gümüşhane Üniversitesi
155.	YL Öğr.	Burçin Memiş	Ege Üniversitesi
156.	Master's Student	Shideh Ghanbari	Dokuz Eylül University
157.	Master's Student	Maula Hudaya	Universitas Gadjah Mada
158.	Master's Student	Rizky Anggia Putri	Universitas Gadjah Mada
159.	Lawyer - Graduate Student	Magayo Alves	The Federal University of Paraíba
160.	Graduate Student	Idris Ridwan Tosho	University of Ilorin
161.	Graduate Student	Viktorya Erdoğu	Marmara University
162.	Post-Graduate Student	Olawale Isaac Yemisi	University of Ilorin
163.	Special Science Teacher II	Marlon B. Lopez	Philippine Science High School
164.	Uzman	Sinan Doğan	MEB

1 Eylül/September - Çarşamba/Wednesday
16:30-18:00 1. Oturum / 1st Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Erhan Büyükakıncı*

Savaşın Dönüşümünün Dinamikleri

- "Dördüncü Endüstri Devrimi Çağında Nüfusun Güce Etkisi ve Savaşın Dönüşümü Üzerine Nedensellik Analizi" ***Öner Akgül***
- "Savaşın Dönüşen Doğasında Amerikan Özel Askeri Şirketleri Modeli" ***Özdemir Akbal***
- "Savaşın Dönüşümü: İç Çatışma ve Savaşların İzinde Ampirik Bir İnceleme" ***Özden Selcen Özmelek***
- "Bir Vekalet Savaşı Örneği Olarak Ukrayna" ***Yeşim Aydın & Ayça Eminoğlu***

DÖRDÜNCÜ ENDÜSTRİ DEVRİMİ ÇAĞINDA NÜFUSUN GÜCE ETKİSİ VE SAVAŞIN DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE NEDENSELLİK ANALİZİ

Öner AKGÜL / Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Özet

Savaşın dönüşümü konusu uluslararası ilişkiler literatüründe dördüncü nesil savaşın ortaya çıkış süreci ile fazlasıyla tartışılır hale gelmiş ve askeri ilişkilerde devrim (revolution in military affairs-RMA) kavramsallaştırılmasıyla çoklukla incelenmiştir. Bu konuda tartışmalar devam ederken, askeri sahada politik ve siber ortamla desteklenen hibrit savaş kavramı ortaya çıkmış, yine uluslararası ilişkiler literatüründe bu kavram etrafında şekillenen çok sayıda çalışma yapılmıştır. Gerek devletlerarası gerekse devletiçi savaşlarda, kolektif siyasal şiddet eylemlerinin her yeni türünde, sahaya yeni enstrümanlar eklendikçe, savaşın dönüşümü, değişimi, tartışılagelmiş ve varsayımlarının sayısı artmıştır/artmaktadır. Ancak, bu çalışmaların çok büyük bir kısmı, savaş olgusunu askeri/stratejik boyutta ve çoğunlukla taktik unsurlar üzerinden açıklamaktadır. Bu durum teorik olarak yeni enstrümanları ilk uygulayan, en kapsamlı uygulayan ya da en nitelikli doktrin geliştiren devletlerin ya da diğer siyasal/askeri birimlerin kazanç/kayıp analizine dayanmakta olup, uzun dönemli analizlerden ziyade hali hazırda incelenen tek vaka incelemesinin süreci ve sonucu konusunda bize bilgiler sunmakta ya da fenomenin açıklanmasına yardımcı olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, dünyanın endüstriyel dönüşümünün güce olan etkisi ve spesifik olarak gücü oluşturan en önemli etmenlerden biri olan nüfus faktörünün, savaşlardaki etkisinin yukarıda bahsedilen çalışmalarda tümüyle gözden kaçırıldığı kanaati hasıl olmuştur. Başka bir ifadeyle, savaşın dönüşümü tartışmaları üzerine yapılan bir çok çalışmanın, doğrudan taktiksel ve askeri teknolojik değişimi açıkladığı, ancak uzun dönemli değişimleri uluslararası ilişkiler kuramı rehberliğine dahil etmediği ifade edilmektedir. Bu tebliğ, ilk üç endüstri devrimi döneminde gerek askeri gerekse endüstriyel açıdan literatürde gücün en önemli determinantı kabul edilen nüfus faktörünün öneminin, dördüncü endüstri devrimi ve takip eden dönemde ciddi değişime uğradığı, bu dönemin getirilerinden biri olan yapay zekadan humanoid robotik bilimine kadar her yeniliğin askeri alana entegre edilebildiği, orta ve uzun vadede robotik orduların sayısının hızla artma ihtimali olduğu, nüfusu düşük ancak dördüncü endüstri devrimine büyük ölçüde angaje olmuş devletlerin ve devlet dışı örgütlerin, nüfusu yüksek ancak emek yoğun konvansiyonel ordulara sahip ülkelere ciddi anlamda üstünlük sağlayabileceği öngörülmektedir. Başka bir

ifadeyle, yapay zekâ ve insansız askeri teknolojileri seri üretime geçirebilen ve akıllı fabrikalar aracılığı ile bu üretimi sürekli kılan küçük ve orta büyüklükte devletler ciddi bir askeri avantaj kazanırken aynı zamanda bunun sağladığı avantajla, savaşın insani maliyeti düşürebilme ihtimaline evrilmektedirler. Başka bir ifadeyle, işçi/nüfus maliyetini minimum düzeyde tutan akıllı fabrikaların, insansız askeri teknolojiler ve yapay zeka faktörüyle geliştirdikleri makinaların, gelecekte yüksek teknoloji sahibi dördüncü endüstri devrimi ülkelerine mukayeseli avantaj sağlaması söz konusu olabilir. Bu ülkeler arasından küçük nüfuslu ülkelerin bu devrime neden daha yüksek yatırım yaptığını anlamamız noktasında önemlidir. Bu döneme ciddi ölçüde yatırım yapan büyük devletler ile halihazırdaki diğer büyük devletler arasındaki makas da açılmaktadır. Bu açıdan dördüncü endüstri devriminin nüfus üzerinde yarattığı etkinin güce dönüşme süreci, birçok açıdan gerek stratejik/askeri gerekse uluslararası politik yapıda ciddi dönüşüm yaratmaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak savaşın dönüşüm sürecinin ivme kazanacağını iddia etmek yanlış olmayacaktır. Bahsi geçen bilgiler ışığında sıralanan birkaç nedensellik ilişkisi, geleceğin uluslararası ilişkilerini ve buna bağlı olarak savaşları etkileyeceği varsayılmaktadır. Birincisi, dördüncü endüstri devrimi, savaşı emekten (askeri katılım oranından) makinaya devretmektedir. İkincisi emek maliyetini düşürmek isteyen devletler hızlı bir biçimde dördüncü endüstri devriminin tüm getirilerine angaje olmaktadır. Üçüncüsü, bu sürecin sonunda, askersiz orduların, insansız konvansiyonel tahrip araçlarının önü açılmakta ve seri üretime geçilmesiyle birlikte nüfusu mukayeseli olarak küçük devletler de büyük devletlerin ürettiği güce yaklaşabilme ihtimalleri doğmuştur. Dördüncüsü, bu kuvvet konsantrasyonu ve belirgin askeri üstünlük durumu savaş ilanını daha kolay hale getirebilme sonucunu ortaya çıkarma ihtimalini doğurabilir. Sonuncusu ve beşincisi ise bu durum devletlerarası bölgesel ilişkilerden küresel rekabet konusuna kadar birçok açıdan uluslararası ilişkilerin kutupsal yapısında bir değişim potansiyeli yaratma ihtimali ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nüfus, Güç, Dördüncü Endüstri Devrimi, Savaş, Dönüşüm

SAVAŞIN DÖNÜŞEN DOĞASINDA AMERİKAN ÖZEL ASKERİ ŞİRKETLERİ MODELİ

Özdemir AKBAL / Trakya Üniversitesi

Özet

Savaşın dönüşen doğası uluslararası güvenlik ve politika alanlarında nasıl bir etki yaratmaktadır? Bu soruya verilecek olan cevaplar aynı zamanda uluslararası politika yapısının da oluşumu ve yürütülmesi bağlamında tartışmaya açık olan konular için pek çok katkıda bulunacaktır. Savaşın doğasının dönüşümü ile ABD ve SSCB'nin İkinci Dünya Savaşından galip çıktıktan sonra ortaya çıkan uluslararası politika yapısının da doğrudan bir ilişkiye sahip olduğu önermesi sunumun önemli bir dayanak noktasını oluşturmaktadır. Zira Birinci Dünya Savaşı ve Edward Hallett Carr'ın söylemine öykünerek sonrasındaki krizli dönem, İkinci Dünya Savaşının galip devletlerinin girişimleri ile yeni bir yapının oluşması sonucunu doğurmuştur. Bu yapı çeşitli yaklaşımlar ve analiz birimleri öne çıkarılarak çok farklı şekillerde ele alınmış ve incelenmiştir. Tüm bu çalışmalarda gelinen nokta ise -her ne kadar bu fikre karşı çıkma amacıyla ortaya konulmuş çalışmalar olsa bile- devletin eyleme biçiminin uluslararası politika yapısında başat etkiyi yarattığı yönünde olmuştur. İşte devletin eyleme biçimi olarak tanımlanan ve uluslararası politika yapısında politik, askeri ve diplomatik faaliyetlerinin bir yansıması olarak ele alınabilecek bu etkiyi yaratan faktör nedir? Bu soru ise sunumu Waltzçu bir yaklaşımla uluslararası politika yapısının bir kez oluştuktan sonra eyleyen birimler açısından kısıtlayıcı ve eşitleyici bir forma dönüştürdüğü önermesine getirmektedir.

Uluslararası politika alanında eyleme biçimleri açısından diplomatik ve siyasi faaliyetler mutlaka askeri faaliyetler tarafından desteklenmelidir. Aksi halde efektif sonuçların alınması mümkün değildir. Bu önermeden hareketle bakıldığında yukarıdaki ifadelerin hepsi aslında anlamsız gibi görünebilir. Zira ilk paragrafta kısaca ortaya konan uluslararası politika yapısı ile bir devletin sonuç almak üzere askeri faaliyeti yürütme zorunluluğu birbiri ile çelişki içindedir. İşte tam bu nokta uluslararası politika yapısının devletleri kısıtlayıcı ve eşitleyici bir çizgiye getirdiği aşamadır. Ancak öznitelikleri açısından bakıldığında devletlerin birbiri ile eşit olmadığı çok farklı kapasitelere sahip oldukları rahatlıkla görülecektir. Bir yanda devletin öznitelikseل eşitsizlikleri öte yanda uluslararası politika yapısının kısıtlayıcı ve eşitleyici baskısı askeri faaliyetlerin dönüşümünü zorunlu kılmıştır. Bu faaliyetlerin dönüşümü ile öncülüğünü ABD'nin yaptığı özel kuvvet,

istihbarat ve özel askeri şirket üçlüsü ile yürütülen bir askeri faaliyet biçimi öne çıkmıştır.

ABD özellikle Vietnam Savaşı ile hem kamuoyunun asker kaybı dolayısıyla ortaya koyduğu baskıdan uzaklaşmak, hem de geniş çaplı harekatların ekonomik kayıplarını göğüslememek amacıyla doktriner bir değişikliğe gitmiştir. Bu değişiklik neticesinde savaşın yapısı da tıpkı uluslararası politikanın yapısı gibi değişime uğramıştır. ABD açısından bu noktada özel askeri yüklenici firmaların kullanımı aynı zamanda bir harekatın politik hesap verilebilirliğinden uzaklaşabilme avantajını da ortaya koymaktadır. Her ne kadar ABD'deki güvenlik bürokratları özel askeri yüklenici firmaların kullanımını ekonomik tasarruf üzerinden açıklamaya çalışsa da pek çok araştırmacı ekonomik tasarrufun ifade edildiği ölçekte ortaya çıkmadığını göstermektedir. Ancak ABD karar alma süreç ve organlarındaki aşılması gereken engeller ve harekata karar verilmesi sonrası kazanılan zaman açısından bakıldığında özel askeri yüklenici firmaların hayli kullanışlı olduğu ise açıktır. Böylece ortaya Amerikalı siyaset yapıcılar için oldukça kullanışlı, sektörel olarak ekonomik imkanları genişleten bunun yanı sıra da küre çapında çıkarların ortaya konulabilmesi için hesap verilebilirlikten uzak bir yapı ortaya çıkmaktadır. Bu işin iç siyaset yönü iken; dış siyaset ve uluslararası politika açısından bakıldığında ise savaşı desteklemeyen bir perspektifte davranış sergileme imkanına sahip ancak askeri operasyonları yürütebilme açısından da kendisine verimli bir aktör bulmuş bir Amerikan modeli görülmektedir. Böylece Amerikan modelinde özel askeri yüklenici firmalar bir yandan iç siyasetin getirdiği sorumluluğu hafifleten öte yandan da uluslararası politika yapısının ortaya koyduğu kısıtlılıkları askeri yönden aşabilen kullanışlı birer aparata dönüşmüş zaman içinde de kurumsallaşarak benimsenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Askeri Şirketler, ABD, Savaşın Dönüşümü, Askeri Faaliyet, Amerikan Modeli

SAVAŞIN DÖNÜŞÜMÜ: İÇ ÇATIŞMA VE SAVAŞLARIN İZİNDE AMPİRİK BİR İNCELEME

Özden Selcen ÖZMELEK / Çukurova Üniversitesi

Özet

Yeni Savaş literatürü ve savaşın doğasında yaşanan dönüşümler çatışma ve savaş kuramlarında büyük bir tartışmaya yol açmıştır. Tartışmanın bir tarafında, savaşın yirminci yüzyılın ortalarından günümüze kadar temel değişikliklere uğradığını savunan K.J. Holsti, M. Kaldor, H. Münkler ve M. Van Creveld bulunurken tartışmanın diğer tarafında klasik savaş teorilerinin babası kabul edilen C.V. Clausewitz ve yorumcuları ile konuya K.J. Holsti gibi ampirik açıdan yaklaşan başka bir kanat davranışsalcı literatür bulunmaktadır. Bütün bu tartışmaların odak noktasında ise iç savaşlar bulunmaktadır. İç savaşların uzun süre literatürde ayrı bir savaş tipi olarak kabul edilmemesi yeni savaş literatürünün ortaya çıkmasındaki temel etkendir. Yeni Savaş literatürü yazarlarının kimi iç savaşların 1945'ten ve kimi 1990 senelerinden sonra varlık göstermeye başladığını kabul ederek iç savaşlar ve devletlerarası savaşlar arasında kıyaslamalara gitmekte ve böylelikle savaşlarda ortaya çıkan asimetriyi, kullanılan savaş araçlarını, gözlemlenen savaşçı tiplerini, meydana gelen ölüm sayılarını, savaşların sürelerini vb. öne sürerek savaşın temelden değiştiğini söylemektedirler.

Bu çalışmada da iç savaşlara odaklanarak iç savaşların yeni bir fenomen olup olmadıklarına ve savaşların yeni sayılabilecek nitelikler geliştirip geliştirmediklerine ampirik bir bakış açısı ile yaklaşılmaktadır. "İç savaşlar savaşın dönüşümü ile ortaya çıkan savaşlar mıdır", "Savaşlar 1945 veya 1990 senelerinden itibaren metamorfoza uğramış mıdır", "Yeni Savaş literatürü iç çatışma ve savaşlar üzerinden incelendiğinde tutarlı bir söyleme sahip midir" ve "Savaşın dönüşümü ile iç savaşlar devletlerarası savaşların yerini almış mıdır" soruları çatışan ve savaşa dair halihazırda bulunan veri setlerinden faydalanılarak değerlendirilmiştir. Veri seti olarak tek bir veri üreticisi enstitü ile çalışılmamış, araştırmada tartışmanın derinliğini, değişkenlik gösterebilecek değerlerini ve tutarlılığını ölçmek için COW Project, UCDP/PRIO, PITF ve Marshall Center for Systemic Peace gibi başta gelen araştırma merkezlerinin farklı verileri kullanılmıştır. Veriler yeni bir yaklaşım ile incelenerek çatışma ve savaşlar arasında bir ayrıma gidildiği gibi yıllara göre patlak veren savaşlar ve miras kalan savaşlar arasındaki farklılıklar da gözetilerek yeni savaş literatürünün üzerinde durduğu zaman periyotları dikkate alınarak çatışma ve savaşların meydana gelme oranları üzerinden daha önce gerçekleştirilmemiş bir araştırma alanına girilmiştir. Bu inceleme esnasında her ne kadar tarihsel

olarak veri incelemelerin 1945 öncesine gitmemesi bir defo olarak kabul edilse de tartışmayı başlatan yazarların odaklandığı dönemlerdeki iddialar, değişimler tutarlılıklar ve tutarsızlıklar gözlemlenmek istenildiğinden yeni savaş literatürünün kendi içindeki analiz seneleri araştırmanın temeline alınmıştır. Araştırmada veri setlerinden elde edilen kantitatif bulgular ve bu bulguların kalitatif değerlendirmeleri beraber ele alındıkları için karma bir metodolojik yaklaşımla hareket edilmektedir. Bu süreç içinde sadece çatışma ve savaşlarının küresel durumları incelenmemiş, aynı zamanda coğrafik alt bölgelerdeki etki ve sonuçların izleri de araştırılmıştır.

Bu yöntemle savaşın dönüşümü olarak adlandırılabilecek çıktılar bulunduğu gibi yazarların ileri sürdüğü birçok farklılığın ampirik açıdan kanıtlanmadığını söylemek mümkündür. Çatışma ve savaş incelemelerinde çok büyük yer tutan yeni savaş tartışmalarına istinaden bu araştırmada daha önce dikkate alınmayan ayrımlara gidilerek objektif, karma ve karşılaştırılmalı olarak incelemeler gerçekleştirilmiştir. Zira savaşın dönüşüp dönüşmediği konusunu tarihsel bütünlükten arındırmak, çatışma-savaş arasındaki farklılıkları gözetmemek ve bölgesel incelemelere girmemek oldukça yüzeysel sonuçlar doğurmaktadır. Bununla birlikte araştırmada yeni savaş yazarlarının dahi ampirik olarak kanıtlayamadığı bazı dönüşüm bulgularına rastlanmış, tartışmada ele alınmayan hukuki, siyasi ve akademik farklı etkenler irdelenmiş, yazarlar arasındaki tutarsızlıklar gösterilmiş ve karşılaştırmalar sayesinde savaşın dönüşümü açısından sadece iç savaşlara değil, bütün çatışma ve savaş tiplerine dair yeni keşiflerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İç Savaş, İç Çatışma, Savaşın Dönüşümü, Yeni Savaş, Çatışma ve Savaş Verileri

BİR VEKALET SAVAŞI ÖRNEĞİ OLARAK UKRAYNA

Yeşim AYDIN / Karadeniz Teknik Üniversitesi
Ayça EMİNOĞLU / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Savaşlar insanlık tarihi kadar eski olup, birey, toplum ve devletler üzerinde yıkıcı etkilere yol açmaktadır. Soğuk Savaş döneminde iki kutbun sahip olduğu nükleer silahlar, kutuplar arası bir savaşı önlemişse de devletleri stratejik hedeflerine ulaşmada alternatif bir yol olarak "vekalet/vekil savaşlarına" yönlendirmiştir. Doğrudan kendi askerlerine başvurmadan, ilgili bölgedeki vekil aktörler üzerinden stratejik sonuçlar elde edebilmek amacıyla hareket eden devletler için vekalet savaş stratejileri daha az maliyetli görülmüştür. Bu bağlamda, devletler arasında görülen geleneksel savaşların yerini, vekil olarak adlandırılan yerel grupların desteklenmesi yoluyla birçok bölgede tatbik edilen vekalet savaşları almaya başlamıştır. Nitekim bu örneklerden bir tanesi, yakın tarihte olayların başladığı ve halen devam etmekte olan Ukrayna'dır. Bu bağlamda çalışma, ülkedeki ayrılıkçıların nasıl büyük güçlerin stratejik hedeflerinin bir parçası haline geldiğini ve bu bağlamda devlet dışı aktörlerin yeni savaşlar için artan önemini göstermeyi hedeflemektedir.

Sovyetler Birliği'nin dağılması ile bağımsızlık kazanan Ukrayna, Soğuk Savaş sonrası dönemde Doğu (Rusya) ve Batı (ABD ve AB) arasındaki mücadele alanlarından bir tanesi haline gelmiştir. Ülkedeki kırılmaların başlangıcı, 2000'li yıllardan sonra gözlemlenen AB genişlemesi, NATO genişlemesi ve demokrasinin teşvikiyle ilgilidir. Ukrayna'nın AB ile ortaklık anlaşmasını imzalayarak Batı'nın yanında yer aldığını göstermesi, Rus devlet başkanı Putin tarafından memnuniyet verici olmamıştır. Öyle ki Ukrayna gerek jeostratejik gerekse de tarihsel bağlar nedeniyle Rusya için önem teşkil etmektedir ki bu nedenle bölgenin Rusya'nın kontrolünde olması, Moskova için önemli bir meseledir. Dolayısıyla bundan sonra Ukrayna, Batı'nın ve Doğu'nun iktidara kendilerinden olanların getirilmesini sağlamaya çalışmak suretiyle verdikleri mücadelenin alanı haline gelmiştir. Her iki taraf da bu yolla stratejik sonuçları kendi çıkarlarına olacak şekilde etkileyebilmeyi hedeflemiştir.

Ülkedeki kırılmaların başlangıcında, 2013 yılında Ukrayna'da iktidara gelen Rus yanlısı Viktor Yanukovic'in AB ile imzalanan ortaklık anlaşmasını reddetmesi ve bunun üzerine ülkedeki birçok Batı yanlısının hükümet karşıtı sokak protestolar başlatmaları etkili olmuştur. ABD ve AB tarafından Rus hükümetinin devirme çabalarının destek görmesi neticesinde

Putin, Batı'ya ve Ukrayna'ya yanıt olarak Rusların çoğunlukta olduğu Kırım'ı işgal ve ilhak etmiştir. Kırım'ın durumu Rusların çoğunlukta olduğu diğer bölgeler üzerinde de etkili olmuştur. Nitekim Doğu Ukrayna'da da Batı yanlısı hükümet ve Rus ayrılıkçılar arasında şiddetli çatışmalar başlamıştır ki bunlar arasında Donbas'ta meydana gelenler en şiddetlisidir. Donbas'taki çatışmaların temelinde Yanukovic'in devrilmesi ve Kırım'daki gelişmeler etkili olmuştur. Rus ayrılıkçıların birçok bölgeyi ele geçirerek Donetsk Halk Cumhuriyeti (DNR) ve Luhansk Halk Cumhuriyeti (LNR)'ni ilan etmesiyle ülkedeki durum bir savaş halini almıştır.

Ukrayna'da hükümetini devirmeyi hedefleyen direniş hareketlerine karşılık olarak ABD ve AB, Rusya'ya ekonomik yaptırım kararı almıştır. Bu bağlamda Yanukovic hükümetine yönelik AB destekli sokak protestoları ile başlayan direniş, son safhada Doğu Ukrayna üzerinde Rusya tarafından desteklenen ayrılıkçıların Batı yanlısı hükümete yönelik eylemlerine dönüşmüştür. Buna karşılık olarak ABD ve AB tarafından yürütülen eylemler ise ülkedeki karşı-direniş mücadelesini göstermektedir. Doğu ve Batı'nın Ukrayna üzerindeki mücadelesini noktalamak üzere 2014 yılında Minsk anlaşması imzalanmışsa da bundan bir sonuç alınamamıştır. 11 Şubat 2015'te ikinci Minsk anlaşması imzalanmıştır. İkinci anlaşma ile ülkede şiddetli çatışmalar son bulmuştur. Ancak ülkede tam bir refah ortamının oluştuğunu söylemek mümkün değildir. Bu bağlamda Ukrayna'nın günümüzdeki durumu, donmuş bir çatışma özelliği göstermektedir.

Görüldüğü üzere Ukrayna, Doğu ve Batı'nın doğrudan kendi askerleri ile yürüttükleri geleneksel bir savaş stratejisinin aksine vekiller üzerinden yürüttükleri bir mücadele örneğini teşkil etmektedir. Diğer bir ifadeyle ne Doğu ne de Batı, Ukrayna üzerinde karşı karşıya gelmeden ayrılıkçılar üzerinden stratejik sonuçları kendi tarafları lehine etkilemeye çalışmıştır. Sonuç olarak Ukrayna, büyük güçlerin vekil aktörlerin üzerinden yürüttükleri bir mücadele alanı haline dönüşmüştür.

Anahtar Kelimeler: Soğuk Savaş, Vekalet Savaşı, Ukrayna, ABD, Rusya

2 Eylül/September - Perşembe/Thursday
08:30-10:00 2. Oturum / 2nd Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Vahit Güntay*

Teorik Çalışmalar/Uluslararası İlişkiler Teorilerinde Güncel Tartışmalar ve Değişen Jeopolitik Koşullar

- "Hegemonik Geçiş, Küresel Düzensizlik ve Bildiğimiz Küreselleşmenin Sonu" ***Muhammed Kürşad Özekin & Zeynep Arıöz***
- "Postmodernizmin Kimlik Sorunu ile İmtihanı: Çokkültürlülük Çözüm Olabilir Mi?" ***Ceren Avcil***
- "Yeni Toplumsal Hareketlerin Dönüşümü: 2020 Sonrası Dönem İçin Bir Değerlendirme" ***Yücel Özden***
- "Siyasal Rejimlerin Demokratik Sınırlar Çerçevesinde Otokratikleşmesi Bağlamında RejimTartışmaları Yeni Normalin İnşası mı? Eski Normale Geri Dönüş mü?" ***Nurcan Ceyhan***
- "Neoliberalizm ve Değişen Güvenlik Algısı: Derinleşme ve Genişleme Mümkün mü?" ***Doğuş Sönmez & Sezen Kaya***
- "AKP İktidarları Döneminde Türkiye-İsrail İlişkileri: Neo-Klasik Realist Analiz" ***Burak Bınarcı***

HEGEMONİK GEÇİŞ, KÜRESEL DÜZENSİZLİK VE BİLDİĞİMİZ KÜRESELLEŞMENİN SONU

Muhammed Kürşad ÖZEKİN/ Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
Zeynep ARIÖZ / Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi

Özet

21. yüzyılla birlikte dünya, uluslararası ekonomik ve siyasal sistemi temelinden sarsan bir dizi gelişme ve kriz ile karşı karşıya kalmıştır. Bilhassa 13 yıl önce ABD'de konut piyasası merkezli bir finansal bunalım olarak ortaya çıkan ve zamanla tüm dünyayı etkisi altına alan 2008 ekonomik krizi, İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşturulan Batı güdümlü küresel kapitalist sistemimin temel taşlarının birçok kesim tarafından sorgulandığı yeni bir dönemin habercisi olmuştur. Son 10-15 yıldır hemen hemen tüm kapitalist ekonomileri etkisi altına alan durgunluk ve ekonomik belirsizlik, liberal demokratik değerlere ve serbest piyasa kavramına olan güveni derinden sarsmıştır. Oysa ki daha 1990'lı yılların başında Sovyetler Birliği'nin ve dolayısıyla komünizmin çöküşünün ardından "Tarihin Sonu" teziyle küresel ölçekte "mutlak galibiyetini" ilan eden liberal demokratik dünya ve serbest piyasa ekonomisi bugün gelinen noktada bir dizi ekonomik ve siyasal krizle boğuşmaktadır. 1980 ve 1990'lı yıllarda adeta fetişleştirilerek kaçınılmaz ve karşı konulamaz bir süreç olarak görülen küreselleşme şimdilerde ise ekonomik, toplumsal ve siyasal karmaşaya evirilen bir küresel belirsizliğin müsebbibi olarak görülmeye başlanmıştır.

Dolayısıyla, son 30-40 yılın ideolojik söylemine hâkim olan ve toplumsal yaşamımızın neredeyse her veçhesine temas eden küreselleşmenin mevcut durumu ve geleceğine ilişkin yoğun şüphe ve tedirginliklerin yaşandığı bir döneme girilmiştir. Özelikle Euro krizi ve Brexit referandumu sonrası küreselleşmenin parlak bir örneği olan Avrupa Birliği'nin geleceğine ilişkin oluşan kaygılar, Donald Trump'ın 2016 başkanlık seçimlerini kazanması sonrası ABD'nin Trans Pasifik Ortaklığı ve Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı gibi çok taraflı ticaret antlaşmalarından çekilmesi, ticaret savaşlarıyla birlikte dünya çapında korumacılığın ve ekonomik milliyetçiliğin yükselmesi ve son olarak da popülizmin ve radikal sağın dünyada, özellikle de Avrupa'da yükselişi küreselleşme yolculuğunun dünya çapında bir gerileme surecine girdiği düşüncesini uyandırmıştır. Dünya genelinde ekonomik ve siyasal belirsizliklerin artığı, ticaretin gerilediği, korumacı gümrük duvarlarının yükseltildiği bu son dönem, barış, adalet ve refah çağı olarak ilan edilen küreselleşmenin krizi ve yeni bir dünya düzeninin habercisi olarak değerlendirilmiştir. Bilhassa dünya

ekonomisinin ağırlık merkezinin Doğu Asya'ya kayması, BRICS ve MINT gibi ülkelerin dünya siyasetindeki artan önemi ve Çin'in dünya ekonomisinde merkezi bir konuma yükselmesi birçok araştırmacının nezdinde Çin'in ileride yeni bir hegemonik güç olarak ABD'nin yerini alacağı kanısını uyandırmıştır. ABD hegemonyasının erozyona uğradığı ve küreselleşme surecinin ivme yitirdiği bu dönem mevcut dünya düzeninin artık iyiden iyiye çözüldüğü, büyük güçler arası rekabetin geri döndüğü, hatta yaşanan bu rekabetin küresel ölçekli savaşlarla sonuçlanabileceği iddialarını kuvvetlendirmiştir.

Sadece akademik çevreleri değil, politik karar alıcıları da dünyanın geleceği konusunda endişelendiren bu süreci farklı düşünce okulları, farklı kavramlarla değerlendirse de üzerinde ekseriyetle uzlaşılan konu, ABD hegemonyasının ve küreselleşmenin eş zamanlı bir kriz yaşıyor oluşudur. Bu noktadan hareketle ilgili çalışma küreselleşmenin sonu tartışmasını geniş bir tarihsel bağlam içerisinde değerlendirmeyi ve dünya ticaretindeki genişleme ve daralma dalgalarını uluslararası sistemde yaşanan hegemonya çevrimleri ışığında irdelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda ilgili çalışma, 1870'lerden günümüze üç önemli küreselleşme dalgasının yaşandığını ve bu dalgaların sonuncusu hariç her birine İngiltere ve ABD olmak üzere yeni bir hegemon devletin yükselişinin eşlik ettiğini saptayacaktır. 1980'lerden günümüze süregelen ve 2008 dünya krizi ile iyiden iyiye ivme yitiren son küreselleşme dalgası ise daha çok göreceli güç kaybı yaşayan ABD hegemonyasının kendisini tahkim etme çabası olarak değerlendirilecektir. Çalışmada, Neoliberal küreselleşme olarak adlandırılabilecek bu son küreselleşme dalgası bilhassa 2008 dünya ekonomik bunalımından sonra ABD'nin hegemonya krizinin derinleştiği bunula birlikte yeni bir hegemonik gücün net olarak ortaya çıkmadığı bir geçiş ya da ara dönemine girdiği iddia edinilecektir.

Bir anlamda neoliberal küreselleşme süreciyle kendisini yeniden dünya ekonomisinin merkezinde konumlandırmaya çalışan Amerikan hegemonyasının artık küresel kapitalist sistemin koruyuculuğunu tek başına üstlenebilecek iktisadi, siyasal ve ideolojik olanaklardan göreceli olarak mahrum kaldığı öne sürülecektir. Bilhassa güvenlik, küresel ticaret, para ve finans sistemi gibi uluslararası düzeyde kamu mallarının sağlanmasının doğurduğu maliyet ABD'nin tek başına üstlenemeyeceği bir boyut kazanmış ve basta ABD olmak üzere dünya sisteminin merkez ülkelerinde yaşanan ekonomik kriz bu durumu iyiden iyiye gün yüzüne çıkarmıştır. Kendi kurduğu düzenin artık kendisine değil, başta Çin olmak üzere rakiplerine yaradığını düşünen ABD bu yönüyle neoliberal küreselleşme karşıtı

taktiksel bir pozisyon belirleyerek "döngü kırıcı" (cycle-breaker) olmaya çalışmaktadır. Serbest piyasa ekonomisine karşı gümrük duvarlarının yükseltildiği, çok taraflı ticaret antlaşmalarının askıya alındığı ve Dünya Ticaret Örgütü'nden NATO'ya kadar pek çok uluslararası örgütün yapısının sorgulandığı bu dönem her ne kadar mevcut literatürde küreselleşmenin sonu olarak görülse de esasında kapitalizmin güncel formu olan neoliberal küreselleşme ile ABD hegemonyasının eş anlı krizi olarak ortaya çıkmaktadır.

Yaşanan bu çift boyutlu kriz süresince, ABD'nin öncülük ettiği merkez ülkeler arasındaki mevcut çatlaklar derinleşirken başta Çin olmak üzere Rusya, Hindistan ve Brezilya gibi yeni yükselen güçlerin hem sistem içindeki ağırlıkları artmakta hem de İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan düzene karşı alternatif kurumsal düzenlemelerin oluşmasıyla sonuçlanmaktadır. Şu an için 21. yüzyılda dünya düzeninin alacağı biçime ilişkin net bir şey söylemek her ne kadar zor görünse de içinden geçmekte olduğumuz bu ara dönem alternatif bölgesel gruplaşmaların, çok kutupluluğun ve güçler dengesinin ön plana çıktığı bir süreç olarak kendini göstermektedir. Ancak, Amerikan hegemonyası her ne kadar Rusya, Çin, Hindistan gibi yükselen yeni güçler karşısında göreli olarak geriliyor olsa da şu an için başta Çin olmak üzere hiçbir küresel aktör hegemonik güç değişimine neden olacak doğrudan bir meydan okuma içinde bulunmamaktadır. Nitekim küresel kapitalist sistemin almış olduğu karmaşık yapı içinde, Çin gibi yükselen güçler mevcut uluslararası kurumların yapısını ve işleyişini tedrici olarak dönüştürmeye çalıyor olsa da şu an için ister istemez müesses nizamin sürdürülmesi noktasında hareket etmektedir. Ancak, ABD hegemonyasının düzenleyicilik kapasitesinin gerilemesi ve güç hiyerarşisinde yaşanmakta olan değişim ABD'yi küreselleşme surecinden bir süreliğine geri çekerek hegemonik restorasyon sürecine girmeye zorlamakla beraber küresel çaplı düzensizlikleri de artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hegemonik Geçiş, Küreselleşme, 2008 Dünya Krizi, ABD, Yükselen Güçler

POSTMODERNİZMİN KİMLİK SORUNU İLE İMTİHANI: ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK ÇÖZÜM OLABİLİR Mİ?

Ceren AVCİL / Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, modernite-küreselleşme-postmodernite üçgeninde çokkültürlülük tartışmalarına yer vermektir. Çokkültürlülük, modernizmin tikel kimlikleri oluşturma projesine karşı olarak farklılık siyasetini gündeme getirmiştir. Ancak çokkültürlülük temelinde dünyanın farklı yerlerinde yaşanan etnik, dini ve cinsiyet temelli çatışmalar ve uyuşmazlıklar, postmodernizmin kimlik sorununa ilişkin dile getirdiği çözüm önerileri veya uygulanan politikaların da yetersiz olduğunu gözler önüne sermektedir.

Kimlik, bireyin kendini nasıl hissettiği, kime veya neye ait olduğunu ortaya koyan bir olgudur. Bireyi var eden dil, din, renk, ırk, etnik köken, kültür ögeleri kimlikten bağımsız düşünülemez. Dolayısıyla kimlik temelli politikalar, bireyin tarihi ve içinde doğup büyüdüğü coğrafya ile yakından ilişkilidir. Modernizm, birlik içinde teklik ilkesi çerçevesinde evrensel, bir anlamda da ulusal toplum inşa etme iddiasını taşımaktadır. Toplumsal inşa süreçlerinde farklı kimlik ve kültürlerin yok sayılarak dışarıda bırakılması, günümüzde etno-dinsel temelde yaşanan çatışmalara varan sorunları gündeme getirmiştir. Bu bağlamda küreselleşmenin sunmuş olduğu homojen toplum yapısı modeli, post modern düşüncenin farklılık politikası karşısında bir çıkmaza girmiştir. Modernitenin vaat ettiği rasyonel birey, eşit ve özgür yurttaşlık söylemleri, farklı kimliklerin toplumsal, siyasal ve ekonomik temsiliyeti söz konusu olunca uygulamada yerini bulamamaktadır. Modernitenin idealize ettiği vatandaşlık tipi, ulus devletin bekası için zorunluluk teşkil etmekteydi. Nitekim modern ulus devlet, kimliğin kurgusal olarak inşası üzerine kendini var edebilmiş, farklılıkların homojenleştirilmesi, kimlik siyasetinin "biz" ve öteki" yaratılarak güdülmesini mümkün kılmıştır. Dahası, birey, kendini var eden tarihsel geçmişinden koparılmış bir şekilde farklı kimliklere büründürülmektedir. Ancak küreselleşmenin etkisiyle farklı coğrafyalarda farklı kimlik ve kültüre sahip yurttaşların tanınma, siyasal hak ve politika yapma talepleri postmodernizmin modernite karşısında alternatif çözüm sunmasını gündeme getirmiştir. Postmodernizm bu anlamda, farklılık siyasetinin yapılmasına alternatif ve imkân sunan söylemleri ile ortaya çıkan bir düşünce biçimine tekabül etmektedir. Temelde farklılıkların biraradalığı ve temsiliyeti düşüncesini gündeme getiren postmodernizm, kimlik bunalımı ya da sorununa çözüm olarak da çokkültürlülük

politikalarını önermektedir ve "farklılık, bölünmüşlük, çoğulculuk" vurguladığı temel ilkeler arasında yer almaktadır.

Özellikle 1970'li yıllardan itibaren modernitenin karşıtı olarak taraf toplayan postmodernizm, çokkültürlülük bağlamında farklı etnik, dini, cinsiyet kökenli yurttaşların, azınlıkların, göçmenlerin birer aktör olarak ve kendi kimliği ile yaşayabilmesine olanak sağlamasını savunmuştur. Bu minvalde çokkültürlülük, "ben" duygusundan "biz" duygusuna geçişte farklılıkların aynı potada temsiliyetini ve aidiyetini sağlamaya yöneliktir. Bu durumda çokkültürlülük, toplumsal adalet ve demokrasinin oluşturulması ve güçlendirilmesi amacına hizmet edecek bir siyasaya dönüşür. Kavram, köken itibariyle yeni olsa dahi kavramın ele aldığı konular oldukça eskiye dayanmakta ve günümüz siyasetine de yön verir niteliktedir.

Peki çokkültürlülük günümüzde kimlik temelinde yaşanan sorunlara çözüm bulabilmiş midir? Bu soruya yönelik olarak verilen cevaplar, çokkültürlülüğün olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyar niteliktedir. Çokkültürlülüğe olumlu yaklaşım sergileyen görüşlerden bazıları, çokkültürlülüğün, bir yandan farklı etnik, dini, cinsiyet kökenli bireylerin siyaset sahnesinde temsilini sağlama potansiyeli taşıdığını, diğer yandan da eşitlik ilkesinin evrensel hale gelmesini mümkün kıldığını salık verir. Karşıt görüşler ise çokkültürlülüğün yerel veya ulusal düzeyde işleyen tek ilke haline gelmesi durumunda sözü edilen grup ya da kitlelerin temel hakları haline geleceğini ve bu durumda çokkültürlülüğün, evrensel hak olma özelliğini de yitireceğini savunur. Bir başka olumsuz görüş ise çokkültürlülüğün kapitalist sistem ile olan ilişkisinde kendini gösterir. Bu görüşe göre çokkültürcülük, çokuluslu küresel kapitalizmin ideal ideoloji formudur ve esasında bir ırkçılık biçimidir. Burada, kapitalist sistemin geldiği son noktada, çokkültürlülük temelinde kendini güçlendirdiği ve "öteki" yarattığı iddiası söz konusudur.

Kimlik meselesi içinde yeşerdiği ortamın koşulları ve dönemi ile birlikte şekillenmekte, başta siyaset olmak üzere sosyal bilimlerin farklı dalları ile kolayca eklemlenebilmektedir. Modernitenin katı kuralları ve homojen, tek tip toplum ve birey idealine karşıt olarak postmodernizmin bölünmüşlük, farklılık ve çoğulculuk ekseninde kimlik politikaları önerisi önemli olmak ile birlikte günümüzde hala farklı kimliklerin temsiliyeti ve biraradalığı önemli bir sorunsal olarak önümüzde durmaktadır. Kimlik, belki de ideolojileri aşan biçimde, kendi iç dinamikleri ile öteki yaratılmadan var olmanın ve varlığını sürdürmenin yolu olarak ele alınması durumunda varlık sebebi anlaşılabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Modernizm, Postmodernizm, Kimlik, Çokkültürlülük, Ötekilik

YENİ TOPLUMSAL HAREKETLERİN DÖNÜŞÜMÜ: 2020 SONRASI DÖNEM İÇİN BİR DEĞERLENDİRME

Yücel ÖZDEN / Bitlis Eren Üniversitesi

Özet

Siyasal, ekonomik ve toplumsal yapılarda köklü dönüşümler ve hızlı değişimler meydana gelmiş, bu durum beraberinde dünyanın da hızlı bir şekilde değişimine neden olmuştur. Dinamik bir yapıya sahip olan toplumlar da sürekli olarak değişime ve gelişime uğramaktadırlar. Tarihsel süreç içerisinde toplumsal hareketler kendiliğinden gündeme gelmemiştir. Toplumsal yaşamın doğasından kaynaklanan ve toplumdaki bireyleri birbirlerinden farklılaştıran nedenler, eşitsizlik ve adaletsizlik gibi başlıklar altında insanları birleştirebilmektedir. Toplum içindeki bu örgütlenme ise toplumsal hareketlere dönüşebilmektedir. Zira Tarrow'da (1994), bir toplumsal hareketin meydana gelmesi için insanların örgütlenmiş olmasını gerekli görmektedir. Sanayileşme, kentleşme, küreselleşme ve teknolojik yenilikler yirminci yüzyılda toplumsal alanda birtakım yenilikleri ortaya çıkarmıştır. Toplumsal hareket ilk kez Saint Simon tarafından kullanılmış, toplumsal hareket kavramı ile de toplum tarafından gerçekleştirilen protestolar kastedilmiştir. Toplumsal hareketler ilk başta statüko karşıtı bir özellik gösterirken, süreç içerisinde yaşanan gelişmelerin ardından anlam genişlemesine uğramıştır. Böylece, siyasal sisteminin dışında kalan, belirli sayıdaki insanın toplumun bazı yönlerini değiştirmeye yönelik kolektif çabaları, toplumsal hareketler olarak nitelendirilmektedir. Dolayısıyla, bir toplum içinde ortaya çıkan bir durum, o dönemim koşulları çerçevesinde var olan yeniliklerle farklı toplum ya da kültürleri de etkisi altına alabilmektedir. Bu nedenle, toplumsal hareketler de toplumsal değişimlere paralel olarak gelişebilmektedir. Yeni toplumsal hareketler kavramı, çoğunlukla feminist hareketi, nükleer karşıtı hareketleri, ekoloji hareketlerini, barış hareketlerini ve azınlık hareketlerini belirtmek amacıyla kullanılmaktadır. Zira bu tanımlamada kullanılan yeni kavramı, kronolojik bir sıralamayı anlatmak için değil, eski sınıf temelli ve çıkar gruplarına dayalı hareketlerden ayrıldığını vurgulamak için tercih edilmektedir. Yeni toplumsal hareketlerin ortaya çıkışı daha çok küreselleşme ve küreselleşmenin siyasal-toplumsal alanlarda meydana getirdiği değişimlerle ilişkilidir. Yeni toplumsal hareketlerin özellikleri küreselleşme karşıtlığı, alternatif medya teknolojileri, kentlilik, eğitimli bireylerden oluşma ve şiddet karşıtlığı şeklinde ifade edilmektedir. Bu yüzden, yeni toplumsal hareketler toplumdaki bireylerin siyasal alanda var olmak için, ortak taleplerini birleştirdiği kolektif bir araç olarak düşünülmektedir.

Bu anlamda, 1960'lı yıllar toplumsal olguların ve toplumsal rollerin hızlı bir dönüşüm geçirdiği yıllar olmuştur. 1960'lı yıllarda öğrenci hareketleri, sol hareketler ve sivil hak hareketleri görülmüştür. Bununla birlikte, 1980'li yıllarda barış, insan hakları, çevre, kadın ve LGBT haklarına yönelik toplumsal hareketler görülürken, 2000'li yıllarda ise küresel adalet hareketi çerçevesinde kapitalizm karşıtı geliştirilen toplumsal hareketler görülmüştür. İçinde bulunduğumuz dönemi özellikleri ele alındığında, toplumsal hareketlerin geçmiş dönemlerde gerçekleştirilen toplumsal hareketlere göre farklı olduğu ve yapısal bir dönüşüm geçirdiği söylenebilir. Bu hareketlerin yapısal değişimi küresel, toplumsal, siyasal, kültürel ve teknolojik boyutlarla açıklanmaktadır. Küreselleşmenin olumsuz etkilerine karşı örgütlenme içinde olan yeni toplumsal hareketler, var olan sistemin eksikliklerini gidermek ve adil bir sistem oluşturmak adına mücadele etmektedirler. Ancak, 2020 yılında koronavirüs salgınının tüm dünyayı etkisi altına alarak küresel bir soruna dönüşmesi hem devletleri, hem de toplumları siyasal, ekonomik, kültürel ve ticari olarak sınırlandırmıştır. Küresel salgın nedeniyle ülkeler arasındaki ilişkiler durdurulmuş, insanlar evlerine kapatılmış, ölümler yaşanmış, devletler güven kaybetmiş, sağlık sisteminde aksaklıklar yaşanmış, işsizlik ve ekonomik bunalımlar baş göstermiştir. Bu süreçte insanlar bir taraftan ölüm korkusu yaşarken, diğer taraftan da borçlarını ödeyememe ve ekonomik olarak hayatlarını sürdürememe tehlikesiyle karşı karşıya kalmışlardır. Bu çalışmada, 2020 yılı itibariyle dünyada yaşanan küresel salgından kaynaklı olarak ortaya çıkan yenidünya düzeni ve bu yeni düzen içerisinde yeni toplumsal hareketlerin nasıl ve ne biçimde şekilleneceği ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Hareketler, Küreselleşme, Dünya

SİYASAL REJİMLERİN DEMOKRATİK SINIRLAR ÇERÇEVESİNDE OTOKRATİKLEŞMESİ BAĞLAMINDA REJİM TARTIŞMALARI

YENİ NORMALİN İNŞASI MI? ESKİ NORMALE GERİ DÖNÜŞ MÜ?

Nurcan CEYHAN/ İstanbul Üniversitesi

Özet

Üçüncü demokrasi dalgası olarak ifade edilen gelişmelerin 21. yüzyıl itibariyle ters yönde bir seyir izlemeye başladığını savunan argümanlar artış göstermektedir. Üçüncü dalganın son nüveleri şeklinde nitelenen Arap Baharı olarak adlandırılan demokratikleşme taleplerinin ardından artık yeni bir otoriterleşme veya üçüncü ters demokrasi dalgasından bahsedilmektedir. Söz konusu gelişmeler rejim konsolidasyonunu tamamlamış liberal demokrasilerden, henüz demokratikleşme sürecinin başında olan veya demokrasinin kurumsal anlamdaki asgari şartlarını tam olarak sağlayamayan siyasal rejimlere kadar farklı rejim türlerinde farklı derecelerde gözlemlenmekte ve global bir olgu haline gelmektedir.

Demokratik resesyon olarak karakterize edilen mevcut durum geçmişin otoriter dönüşüm ve pratiklerinden farlılık göstermekte; demokrasinin yapısal unsurları ve şekilsel kuralları dahilinde ortaya çıkmaktadır. Tarihsel süreçte örneklerine fazlasıyla rastlanılan askeri darbeler gibi kaba yöntemlerden ziyade demokrasinin şekilsel unsurları kullanılarak ve demokrasinin genel sınırları dahilinde kalınarak daha örtülü bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu durum ağırlıklı olarak yürütmenin genişlemesi olarak adlandırılan gelişmelerde, seçimsel demokrasiler veya rekabetçi otoriteryenlik olarak nitelenen rejimlerin normatif ve yapısal unsurlarında kendini göstermektedir. Ayrıca merkez siyasetin dışından gelen öteki olarak karakterize edilen siyasetçilerin, popülist siyasal parti ve aktörlerin, mevcut eğilime ayak uydurarak radikalleşen merkez siyasetin somut pratiklerinde de yansıma alanı bulmaktadır. Daha çok seçimsel demokrasiler kavramsallaştırması altında ele alınan bahsi geçen olgu, demokrasinin minimal boyutu ile liberal boyutu arasındaki ayrıma da dikkatleri çekmekte; demokrasilerin dekonsolidasyonu sorunsalını öne çıkarmaktadır.

Demokratik siyasal rejimlerin otoriterleşmesine vurgu yapan söz konusu gelişmeler bizzat demokrasinin şekilsel yöntemleri aracılığıyla ortaya çıkmaktadır. Demokrasinin minimal boyutu altında yer verilen siyasal seçimler yoluyla iktidarı elde eden siyasal aktörler bir yandan meşruiyetlerini sağlarken diğer

yandan rejimi kendi arzuları neticesinde otoriterleştirmektedir. Böylece siyasal rejimlerin önceki dönemlerin aksine demokratik yöntemler, yapısal ve normatif kurallar dahilinde otoriterleştiği yeni bir olgu ortaya çıkmaktadır.

Güvenlik krizleri, sosyal ve iktisadi alanda yaşanan toplumsal bunalımlar ve kaygılar gibi olgular neticesinde geleneksel siyasal partilere veya siyasetçilere olan güvenin azalması, merkez siyaset ve siyasetçilerden duyulan hoşnutsuzluk halk nezdinde yeni ve karizmatik niteliğe sahip siyasal aktörlerin öne çıkmasını sağlamaktadır. Özellikle ABD ve Avrupa'daki liberal demokrasiler bağlamından bakıldığında sağ popülist siyasal parti ve aktörlerin gördüğü rağbet de bu savı doğrular niteliktedir. İlgili literatürde bir yandan söz konusu gelişmelerin demokrasilerin içinde bulunduğu kriz durumunun bir ürünü olduğu, yakın zamanda ortadan kalkacağı ve normale dönüleceği ifade edilirken diğer yandan modern dönemlere adapte olan yeni otoriterleşme dalgasının kalıcı nitelik göstereceği ve hem iç siyasette hem de uluslararası siyasette yeni bir evreye girildiği savunulmaktadır. Böylece eski düzene / normale geri dönüşün mü yoksa yeni bir normalin mi evrilmeye başladığı tartışmaya açılmaktadır.

Günümüzde özellikle kriz durumlarının etkisiyle demokratik rejimlerde gözlemlenen ve devlet kapasitesinin söz konusu kriz anlarındaki yetersizliği neticesinde halk tabanından gelen tepkiler ve irade yansımaları neticesinde ortaya çıkan modern otoriteryen dalga kayda değer bir konuyu oluşturmaktadır. Özellikle Covid-19'un toplumsal, siyasal, iktisadi alandaki etkileri ile rejimlerin dayanıklılığı daha da tartışılır hale gelmektedir. Bununla birlikte her ülkede demokrasilerin söz konusu reaksiyonu aynı derecede göstermediğine dikkat edilmesi gerekmektedir. Covid-19 ile beraber son birkaç yılda yaşanan durum kendilerine özgü bir rejim anlayışları olan Asya demokrasilerinin başarıları ve çoğunun Batılı ülkelere kıyasla liberal manada daha demokratik bir görünüm sergilemeleri bu noktada dikkat çekici bir sonuç ortaya çıkarmaktadır. Bu durum yeni bir normalin inşasından ziyade ülkelerin kendi koşullarının ürünü olan demokrasi anlayışlarına dikkatleri çekmekte ve söz konusu kriz durumunun geçiciliğine ve her ülkenin kendi dinamikleri doğrultusunda denge noktasını bulacağını varsaymaktadır. Böylece uluslararası sistemde gözlemlenen dönüşümlerin de iç siyasal rejimlerden nitelikler taşıyacağı ön görülebilmektedir. Bu bağlamda ilgili çalışmada öncelikli olarak siyasal rejimlerin modern dönemlerde yol aldıkları otoriter dönüşümün niteliğine, söz konusu dönüşümün demokratik sınırlar dahilinde gerçekleştiğine ve yeni bir olguyu ifade ettiğine odaklanılmaktadır. Ardından siyasal rejimlerin içinde

bulunduğun otoriterleşme olgusunun kalıcı mı yoksa kriz dönemlerinin etkisi nedeniyle ortaya çıkan geçici bir durum mu olduğu ele alınmaktadır. Covid-19 sürecinin etkisi ve farklı bölgesel pratikler de göz önünde bulundurularak, mevcut durumun geçici ve kriz dönemlerinin bir ürünü olduğu; her ülkede farklı dinamikler nedeniyle aynı şekilde tecrübe edilmediği savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Rejimler, Demokrasi, Demokratik Konsolidasyon, Otokratikleşme, Seçimsel Demokrasiler

NEOLİBERALİZM VE DEĞİŞEN GÜVENLİK ALGISI: DERİNLEŞME VE GENİŞLEME MÜMKÜN MÜ?

Doğuş SÖNMEZ/ İstanbul Arel Üniversitesi
Sezen KAYA / Kadir Has Üniversitesi

Özet

2020 yılı, insanlığın dünyanın farklı bir yüzüyle tanıştığı bir dönem olarak tarihte yerini almıştır. Daha açık ifade etmek gerekirse, iklim değişikliğinin etkilerinin doğrudan hissedildiği bu yüzyılda, 2020 yılı dünyanın bu zamana kadarki en sıcak yılı olarak belirtilirken, diğer yandan, COVID-19 pandemisinin ortaya çıkmasıyla, uluslararası toplumun boş caddeler, kapalı alışveriş mağazaları ve alışık olmadığı düzeyde temiz hava ve suyla karşılaştığı bir dönem yaşanmaktadır. Aslında, 1980'li yıllardan itibaren iklim değişikliğinin etkilerinin ve Ebola, SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome) ve MERS (Middle East Respiratory Syndrome) gibi endemilerin yaşandığı bilinmektedir. COVID-19 pandemisiyle birlikte ise endemilerin yarattığı sorunlar daha görünür olmuştur. İklim değişikliği ve COVID-19 pandemisi olarak bu iki temel sorunun küresel niteliğe sahip olması, uluslararası toplumun dikkatini çekmesine ve 1980'li yıllardan itibaren Kopenhag Okulu gibi yaklaşımlarla Güvenlik Çalışmaları'nın genişleme ve derinleşmeyle birlikte güvenlik kavramı çerçevesinde tanımlanmasına neden olmuştur. Bir başka ifadeyle, küresel iklim krizi ve sağlık sorunları insan ve devleti tehdit eden unsur olarak algılanmış ve Uluslararası İlişkiler literatüründe çevresel güvenlik (environmental security) ve sağlık güvenliği (health security) olarak yer almıştır.

Küresel sorunların çözümü, küresel politikalar üretilmesiyle mümkündür. Bu çerçevede uluslararası politikaların işlevsel olmasını sağlayan aktörler de uluslararası örgütlerdir. Küresel sorunlara çözüm arayışı içerisinde olan uluslararası örgütlerin temel odak noktalarından birisi ise güvenlik kavramıdır. Daha genel bir ifadeyle, neoliberalizm-güvenlik ilişkisinde, uluslararası örgütler ve uluslararası hukuk önemli bir role sahiptir. Uluslararası örgütler, bir yandan küresel güvenlik sorunlarına küresel çözümler üretilmesini sağlarken diğer yandan da bağımsız hukuki kişiliklerinden kaynaklanan misyonları ile devletlerin güvenlik politikalarını sınırlar ve sistemin kaosa sürüklenmesini engeller. 1980'li yıllara kadar neoliberalizmin ve bundan kaynaklı olarak uluslararası örgütlerin güvenlik yaklaşımı, uluslararası sistemde ön planda olan geleneksel güvenlik çerçevesinde şekillenmiştir.

İklim krizi ve COVID-19 gerek antropojenik olarak güçlenerek yayılmaları, insandan insana bulaşarak ya da sera gazı emisyonunun havaya yayılmasıyla tüm dünyayı etkilemeleri gerekse de insan sağlığını etkileyerek can kayıplarına neden olmalarıyla benzer noktaları olan devletlere ve insana tehdit oluşturan küresel sorunlardır. Dolayısıyla, bu sorunlar uluslararası iş birliğini kaçınılmaz kılarken, uluslararası örgütlerin bu mücadelede şu ana kadar başarısız olduğu gözlemlenmiştir. Neoliberal kurumsalcılık temelinde uluslararası örgütlerin güncel küresel tehditlere hazırlıksız yakalandığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle, neoliberalizmin geleneksel güvenlik yaklaşımı çerçevesinde şekillenen güvenlik algısı, uluslararası örgütlerin küresel tehditlere karşı uluslararası çözümler üretmesini engellemektedir. Derinleşen ve genişleyen güvenlik algısını anlamakta ve yakalamakta güçlük çeken neoliberal uluslararası ilişkiler teorisinin, varlığını sürdürebilmesi, güvenlik kavramında olduğu gibi bir restorasyon gerçekleştirmesine bağlıdır.

Bu çerçevede, 1980'li yılların sonundan itibaren ortaya çıkan ve genişleyen güvenlik çalışmaları içerisinde yer alan çevresel güvenlik ve sağlık güvenliği neoliberalizmin restorasyon sürecini çerçeveleyen iki temel yaklaşım olacaktır. Çevresel güvenlik; çevreye yönelik bir dizi tehdidin varlığı ve bu tehditlerin varlığının, insan ve çevre arasındaki etkileşimin sonucu olmasıdır. Sağlık güvenliği ise, uluslararası toplumun sağlığını bozacak pandemi gibi herhangi bir küresel sağlık sorununun etkisini olabildiğince en aza indirmekle ilgilidir. Dolayısıyla, neoliberalizmin iklim değişikliği çerçevesinde çevre güvenliği ve COVID-19 çerçevesinde sağlık güvenliğine yaklaşımı bu çalışmanın temel çerçevesini oluşturacaktır.

İnsan ve devlet gibi aktörlere tehdit oluşturan küresel sorunlarla mücadelede uluslararası iş birliği önemli bir role sahiptir. Bu noktada, neoliberalizmin uluslararası sistemde barışın tesisi ve sürdürülebilmesinin temel yolunun, sistem içerisindeki aktörler ve kurumlar temelli iş birliği üzerinden gerçekleşmesi gerektiği iddiasının çevresel güvenlik ve sağlık güvenliğine temel oluşturması beklenmektedir. Ancak, içerisinde bulunduğumuz zaman diliminde, hem Birleşmiş Milletler ve Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi gibi uluslararası kurum ve antlaşmaların hem de Dünya Sağlık Örgütü ve Küresel Sağlık Güvenliği Girişimi (Global Health Security Initiative) gibi uluslararası kurumların sırasıyla iklim krizi ve pandemiyle mücadeledeki rolünün ve başarısının sorgulandığı görülmektedir. Dolayısıyla, genişleyen güvenlik kavramı, ekonomik krizlerin yanı sıra, neoliberalizmin zaman içerisinde

karşılaştığı sorunlardan ve tartışmalardan birisini temsil etmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın sorunsalı; uluslararası sistemde değişen güvenlik algısı çerçevesinde neoliberalizm varlığını sürdürmeye devam edebilir mi? şeklindedir. Bu doğrultuda çalışmanın argümanı; değişen güvenlik algısı çerçevesinde neoliberalizmin varlığını, ancak çevre güvenliği ve sağlık güvenliği kavramları çerçevesinde restore ettiğinde sürdürebileceğidir. Çalışmanın amacı, güvenlik bağlamında küresel çevre ve sağlık sorunları konusunda neoliberalizmin hangi yönde bir değişim geçirerek varlığını sürdürebileceğinin gösterilmesidir. Dolayısıyla, bu çalışma genelde genişleyen güvenlik kavramları, özelde ise çevre güvenliği ve sağlık güvenliği çerçevesinde neoliberalizmin restorasyona ihtiyacı olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Bu çerçevede, çalışmada, birincil ve ikincil kaynaklar analiz edilerek çalışmanın sorunsalına cevap aranacaktır.

Bu anlamda çalışma 3 ana bölüm ekseninde şekillendirilecektir. Neoliberal kurumsalcılığın tanımlanacağı ve güvenlik kavramı ile ilişkisinin inceleneceği ilk ana bölümün ardından, ikinci bölümde çevre güvenliği ve sağlık güvenliği kavramları, güvenliğin derinleşen ve genişleyen kavramsallaştırması çerçevesinde tanımlanacak ve incelenecektir. Üçüncü ana bölümde, çevre güvenliği ve sağlık güvenliği ekseninde neoliberalizmin geçirmesi gereken restorasyondan bahsedilecek ve yeni tehditler karşısında içermesi gereken muhtemel yaklaşımlar belirtilecektir. Sonuç bölümünde ise bulgular değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Neoliberalizm, Çevresel Güvenliği, Sağlık Güvenliği, İklim Değişikliği, COVID-19

AKP İKTİDARLARI DÖNEMİNDE TÜRKİYE-İSRAİL İLİŞKİLERİ: NEO-KLASİK REALİST ANALİZ

Burak BINARCI / Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Özet

İsrail Devleti 1949 yılında kurulduğunda, Türkiye Cumhuriyeti İsrail'i tanıyan ilk Müslüman ülke olmuştur. Soğuk Savaş düzeni içerisinde batı ittifakının iki üyesi arasındaki ilişkiler müttefiklik ilişkileri bağlamında sürmüştür. Soğuk Savaşın sona ermesinden sonra da söz konusu durumda geniş çaplı bir gerileme görülmemiş, hatta bir adım daha ileri gidilerek "yakın" denilebilecek tarzda bir ilişki ağı örülmüştür; askeri bürokrasinin öncülüğünde Türkiye ile İsrail arasında askeri ve teknik andlaşmalar imzalanmıştır. Fakat, iki ülke arasında hiçbir dönemde değişmeyen sorunlu bir alan yer almaktadır; Filistin sorunu. İsrail'in adım adım Filistinli Müslüman Arapların bulunduğu toprakları ele geçirip Yahudi yerleşim yeri haline getirmesi, nüfusunun büyük bir çoğunluğu Müslüman olan Türkiye için her dönem ikili ilişkilerde sorunlu alan olmuş ve İsrail'e bu hareketlerinden ötürü tepki gösterilmiştir. Türkiye kamuoyunda, özellikle muhafazakâr (ya da İslamcı) kanatta, Filistin Meselesi hemen hemen her dönemde hassaslığını koruyan bir konu niteliğindedir.

Türkiye'de 2002 yılında iktidara gelen ve günümüze kadar kamuoyu tarafından en yüksek oranda desteklenen Adalet ve Kalkınma Partisi yönetimindeki Türkiye'nin İsrail ile dış politik ilişkilerinde de hâkim sorunlu alan Filistin Meselesi olmuştur. Kendini "Muhafazakâr Demokrat" kimliği ile tanımlayan AKP iktidarları, ilk dönemlerinde batı ile ilişkilerinde istekli ve istikrarlı bir yol izlese de bir süre sonra özellikle İsrail'e karşı Filistin üzerinden refleksler geliştirmeye başlamıştır. Recep Tayyip Erdoğan ve lider kadrosunun ideolojik geçmişi, stratejik kültürü ve yeni kimlik tanımlamalarından hareketle, AKP iktidarında Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi yönetiminde yer alan liderlik eliti İsrail'e karşı bir tavır takınarak ikili ilişkileri söz konusu zeminde yürütmüştür. Diğer yandan, küresel ve bölgesel politik yapı üzerinden, Türkiye için İsrail her fırsatta muhtemel-en uygun bölgesel partner olma özelliğini taşımaya devam etmiş ve kimi zaman AKP yönetimi de bu yönde adımlar atmıştır. Fakat ,2009 Davos ve 2010 Mavi Marmara olayları ile Türkiye'nin İsrail'e yönelik tutumu negatif anlamda netleşmiş, bilhassa AKP lideri Erdoğan ve liderlik elitinin politik duruşu ve stratejik kültürünün etkisiyle İsrail ile ilişkiler en alt seviyeye indirilmiştir.

Uluslararası İlişkiler Disiplinindeki teorik yaklaşımlar arasında uzunca bir süre hâkim teori konumunda olan Realizm, güç politikası zemininde devlet merkezli ulusal çıkar maksimizasyonu anlayışıyla özellikle Soğuk Savaş düzenini üzerine analizler yapmış ve öne sürdüğü analiz çerçevesi ile birçok teoriye alt yapı sağlamıştır. Günümüzde de varlığını fazlasıyla hissettiren Realizm, hem kendi geleneği içerisinde hem de dışında birçok teorik eleştiriye maruz kalmıştır. Realizm geleneği içinden yeni bir bakış açısı ile ortaya çıkan Neo-Realizm, uluslararası politik yapının belirleyici olduğu noktasından hareket etmiş ve devletleri tekdüzeleştirmiştir. Devletlerin fonksiyonel olarak aynı özelliklere sahip olduğu, ancak uluslararası sistemin anarşik yapısından alınan sinyaller dahilinde devletlerin farklı kapasite dağılımları doğrultusunda gösterdikleri tepkimeler ile farklılaştığı analizi de yine hem Realist gelenek içinde hem de dışında eleştirilere maruz kalmıştır. Bu bağlamda, Neo-Klasik Realist teori ortaya çıkmış ve hem klasik Realizmin devlet merkezciliğini hem de Neo-Realizmin uluslararası yapı belirleyiciliğini bir araya getirerek yeni bir analiz çerçevesi sunmuştur. Neo-Klasik Realizme göre uluslararası sistemin anarşik yapısı devlet politikası için önemli bir değişkendir fakat tek belirleyici değildir. Belirleyicilik uluslararası sistemik sinyaller ve devletin iç değişkenleri arasında paylaştırılır; bağımsız değişken olan uluslararası sistemden gelen sinyaller devletin müdahil değişkenleri tarafından filtrelenerek karar yapım süreci başlar ve sonucunda dış politika cevabı ortaya çıkar. Bir diğer deyişle, politika tercihleri doğrudan sistemik uyarıcıların etkisi ile oluşmaz, devlet prizmasının içinden geçerek iç durum ve şartlar dahilinde ortaya çıkar. Neo-Klasik Realizm, Realizmin devlet merkezci anlayışını yeni bir yaklaşımla müdahil değişkenler olarak kavramsallaştırır; lider imajı, stratejik kültür, devlet-toplum ilişkileri, yurt içi kurumlar. Başka bir deyişle Neo-Klasik Realizm, devleti uluslararası politikaya tekrar dahil etmekte ve aynı zamanda da iki analiz düzeyini (uluslararası sistem ve devlet) bir araya getirerek bütüncül bir analiz çerçevesi sunmaktadır.

Bu çalışma, 2002 yılından itibaren AKP iktidarındaki Türkiye Cumhuriyeti'nin İsrail'e yönelik dış politikasını Neo-Klasik Realist Uluslararası İlişkiler Teorisi çerçevesinde karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye-İsrail İlişkileri, AKP, Dış Politika, Neo-Klasik Realizm, Lider İmajı

2 Eylül/September - Perşembe/Thursday
10:00-11:30 3. Oturum / 3rd Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Gülşen Şeker Aydın*

Bölgesel Çatışmalar ve Kriz Yönetimi/ Çatışma Çözümleri ve Arabuluculuk

- "Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'nde (ASEAN) Arabuluculuk, Kriz ve Çatışma Yönetimi:Myanmar Örneği" ***Süleyman Temiz***
- "Üç Gün Savaşı: Kırgızistan ve Tacikistan arasında 2021'de Yaşanan Sınır Çatışmaları" ***Gülşen Şeker Aydın***
- "İkinci Karabağ Savaşında Politik İlişki Kalıpları Faktörü" ***Zarife Nezirli***
- "Liberal Barışın İnşasında Ulusal Mülkiyet Sorunu ve Lübnan Örneği" ***Ahmet Serdar Günaydın***
- "Çatışma Çözümü ve Neoklasik Realizm: Kırım'ın İlhakı ve Rusya-Ukrayna Çatışmasının Bir Analizi" ***A. Şevval Abdik***

GÜNEYDOĞU ASYA ÜLKELERİ BİRLİĞİ'NDE (ASEAN) ARABULUCULUK, KRİZ VE ÇATIŞMA YÖNETİMİ: MYANMAR ÖRNEĞİ

Süleyman TEMİZ / Iğdır Üniversitesi

Özet

ASEAN, Güneydoğu Asya ülkeleri arasında bölgesel işbirliği tesis etmesi ve bölgeye barış ve istikrar getirme temel hedefi nedeniyle, dünya ülkeleri ve diğer organizasyonlar tarafından takdir edilmektedir. Bölgesel ticaret ve yatırımın teşviki, ardından hızlı ekonomik büyüme, ASEAN'ın büyük ölçüde başarılı olduğunun değerlendirilmesine neden olmuştur. Bununla birlikte, 50 yılı aşkın süredir, üye devletler arasındaki iç çatışmaları ve bölge dışı devletlerle çatışmaları yönetmede tam anlamıyla başarılı olamadığı belirtilmelidir. Uluslararası politikanın merkez üssünün Amerika ve Avrupa'dan Asya'ya kayması nedeniyle Asya kıtasının büyük güçler için hareket alanı olduğu değerlendirilen 21.yüzyılda ASEAN'ın çatışmaları yönetmedeki etkisizliği giderek daha yoğun bir şekilde vurgulanan bir durum haline gelmiştir. ASEAN'ın çatışmalardaki rolü, üye devletlerinin içişlerine müdahale etmeme anlayışı ile sınırlıdır.

ASEAN bugün, üyeleri arasında ve ötesinde barış ve istikrarı teşvik etmek için bölgesel ve kurumsal kapasitesini geliştirmeye devam etmektedir. ASEAN, bu kapasiteyi barış inşası ile uğraşmak ve dahili arabuluculuk mimarisini etkinleştirmek için daha da geliştirmektedir. Uluslararası siyasette bölgeselcilik kavramı giderek daha yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bölgesel örgütler, ekonomik kalkınmayı ve teknolojik ilerlemeyi kolaylaştıran gruplar olarak savunma ittifaklarının kapasiteleri altında güvenlik ve savunma rollerini aktif ve etkili bir şekilde oynamaktadırlar. Örgütler ayrıca bölgesel çatışmaların azaltılmasında da önemli rol oynamaktadırlar. Devletler arası ve devlet içi çatışmaların artması ve Birleşmiş Milletler'in iç meselelerle ilgilenmedeki sınırlamaları, bölgesel örgütlerin barışı sağlamadaki ve en önemlisi barışı korumadaki rolünü artırmıştır.

ASEAN'ın kuruluş bildirisi olan ve 1967'de imzalanan Bangkok Deklarasyonu, bölgedeki birçok devletin sömürge yönetiminden bağımsızlık kazanması, ekonomik ve politik olarak kendilerini yeniden inşa etme aşamasında olması nedeniyle bölgesel barış ve istikrarın teşvik edilmesi çağrısında bulunmuştur. ASEAN'ın bölgesel güvenlik ve barış açısından etkinliği, üye devletler arasında içişlerine müdahale etmeme, güç kullanımından kaçınma ve sınır anlaşmazlıklarının önlenmesinin

kararlaştırıldığı ilk Zirvesi'nin yapıldığı 1976 yılında başlamıştır. Filipinlerin, Malezya-Sabah hakkındaki iddialarından 1977 ASEAN Zirvesi'nde vazgeçmesi ve ASEAN üyelerinin Vietnam'ı 1978 Kamboçya işgalinden vazgeçmesi için baskı altına aldığı diplomatik alandaki başarıları, ASEAN'ı uluslararası forumda üçüncü dünya organizasyonları içerisinde en başarılı olma noktasına ulaştırmıştır.

ASEAN, Kamboçya ile Tayland, Laos ile Kamboçya ve Myanmar ile Tayland arasındaki ikili anlaşmazlığı çözemediği için sert bir şekilde eleştirilmektedir. Myanmar'da insan haklarının ihlali ise ASEAN'ın pasifliğine karşı küresel bir tepkiye neden olmuştur. Dahası, Çin ve ASEAN'ın bazı üye devletleri arasındaki Güney Çin Denizi anlaşmazlığı, ASEAN imajını zedeleyen ve Güneydoğu Asya devletlerinin çatışmalarını yönetmek için tek organı olarak alaka düzeyini sorgulayan bir başka önemli sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Birliğin bölgedeki ülkeler arası ihtilafları yönetmedeki başarısızlığının ASEAN'ın değil, ilgili taraflara atfedilebileceği de değerlendirilebilir.

1990'lardan 2010'lara kadar ASEAN, önceki Myanmar cuntasına karşı müsamahakâr davranmıştır. Bu sayede ülkeyi uluslararası izolasyon ve yaptırımlardan da korumaya çalışmıştır. Birlik, üye ülkelerin kendi iç sorunlarını çözebilecekleri konusunda güven beslemiştir. Myanmar, Batı'nın uzun süre askeri diktatörlük yönetimine karşı çıkmasına rağmen 1997'de ASEAN'a kabul edilmişti. 2011'de reformlar başladığında, Myanmar ilgi odağı olmuş ve ordunun iktidar üzerindeki kontrolünü gönüllü olarak gevşeteceği değerlendirilmiştir. Ancak ASEAN desteği ile Myanmar, askeri yönetim altında olmasına rağmen, tüm ASEAN üyelerinin sorunlu bir üyeyi desteklemek için itibarını tehlikeye atıp atmayacağı konusunda da ikilem yaşamaya başlamıştır. ASEAN artık Myanmar kriziyle ilgili basmakalıp sözler söylememesi gerektiğini fark etmektedir. Başlangıçta Endonezya, Malezya ve Singapur, cuntanın sert yaklaşımını kınamış ve Tatmadaw'ı güç kullanmaktan vazgeçip normalliği geri getirmeye çağırmıştır. Diğer ASEAN üyelerinin konuya olan bakış açıları ise çak daha hafif tonlarda ilerlemiştir. Özellikle Tayland'daki yönetimin askeri darbe ile iktidara gelmesi nedeniyle Mayanmar'a yönelik tutumu da son derece yumuşak olmuştur. ASEAN üyesi ülkeler ve Çin, karışık retoriğe rağmen, ordu yönetimi ile anlaşmaya varmak için kapılarını açık tutmaktadırlar.

2021 Şubat darbesi ile Myanmar cuntası, protestoları ve sivil itaatsizlik hareketini bastırmak için mümkün olan tüm araçları kullanmaktadır. Gösteriler esnasında 200'den fazla kişi öldürülmüş ve kayıpların artması da beklenmektedir. Öncelikle

ateşkes sağlamaya yönelik cunta yönetimini ikna edebilecek ve bastıracak bir strateji acilen geliştirilmelidir. Askeri liderler ve kilit ASEAN üyeleri arasındaki iletişim kanalları bu noktada açık kalmaktadır.

ASEAN tarafından ve önemli stratejik uluslararası aktörlerle işbirliği içinde bu sürecin yönetilmesi gerekmektedir. Burada da Tatmadaw (Ordu) idaresinin darbe sonrası kriz yönetme konusunda da son derece tecrübeli olduğu görülmektedir. Zira darbe sonrası Tatmadaw hızlıca Çin'i ve Tayland'ı arkasına almıştır. Bu noktada Myanmar'daki çatışan tarafların oturup müzakere etmesi mümkün görülmemektedir. Bazı ASEAN üyeleri, hem ülke içinden hem de dışından ana paydaşların resmi ve resmi olmayan temsilcilerini bir araya getiren toplantılar önermişlerdir. Buna Tatmadaw, Ulusal Demokrasi Birliği, etnik gruplar, sivil toplum ve özel sektör dahil edilmek istenmiştir. Destek sağlamak ve arabuluculuk yapmak için Birleşmiş Milletler, ASEAN ve önemli uluslararası diyalog ortakları da devreye girmek istemişlerdir.

ASEAN, cuntanın protestoculara yönelik şiddetli baskılarını sürdürmesine karşı daha etkin bir duruş sergilemek istese dahi, birlik üyesi ülkelerin konuya dair politik bakış açısındaki farkları da bunu mümkün kılmamaktadır. Ayrıca Myanmar'ı birlikten dışlamak içinde gerekli adım veya bir yol izlenilememektedir. ASEAN tüzüğünde bir üyenin ihraç edilmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamakla birlikte, üye ülkeler, birlik tüzüğünde yer alan ilkelere uymazlarsa, Myanmar'a baskı yapma gibi bir durum da söz konusudur. Ortak bir baskı oluşturulması, Myanmar'ın üyeliğini kendi isteği ile askıya almasına neden olabilir ki bu uç bir ihtimaldir. Zira Myanmar, birliğin dışında kalması durumunda yüzleşmesi gereken bölgesel sorunların ve baskıların farkındadır. Esasında ASEAN, Myanmar'ı bu konuda rahatlatmaktadır. Demokrasi krizinin yanında Rohingya mülteci krizi, yeni bir konu değildir. 1991'den beri Rohingya'nın içinde bulunduğu kötü durum dünya çapında ilgi odağı olmuştu. Kriz 2012'den bu yana ciddi şekilde artmıştır. Mayıs 2015'te, yaklaşık sekiz bin Rohingya mültecisinin Tayland ve Malezya kıyılarına girmelerine izin verilmediğinden günlerce denizde mahsur kalması nedeniyle kriz uluslararası toplumu da harekete getirmiştir. ASEAN, krize çözüm sağlamak şöyle dursun, şimdiye kadar uyumlu bir çaba göstermiş de değildir. Her kriz dönüp dolaşıp yine ASEAN'ın altın kuralı olan "müdahale etmeme" de tıkanmaktadır. Myanmar ve Rohingya krizi artık ASEAN için etkisinin küresel anlamda test edildiği zorlu bir meydan okuma haline gelmiştir. Zira müdahale etmeme prensibi çerçevesinde Myanmar, ASEAN görüşmelerinde ve belgelerinde "Rohingya" teriminin kullanılmasını engellemeyi başarabilmiştir.

Unutulmamalıdır ki, ASEAN çerçevesinde oluşturulan ve uygulanan politika ve uygulamalar zorunlu değildir ve uyum garanti edilmemektedir.

Bu çalışma, analitik metot ve poraktif dış politika perspektifinden, ASEAN hakkındaki mevcut bilgilere ve Güneydoğu Asya'nın bölgesel siyasetinin dinamiklerini belirlemeyi hedeflemekle beraber, bölgesel bir organizasyon olarak ASEAN'daki temel zayıflıklara dikkat çekecektir. Çalışma ayrıca, çatışmanın doğasındaki değişikliklere bağlı olarak çatışma yönetimi tekniklerindeki değişiklik taleplerinin artması nedeniyle ASEAN'ın, çatışma ile başa çıkmak için mütevazı hedeflerinden ve ilkelerinden, yeni çatışma yönetimi eğilimlerine ve stratejilerine evrilmesi gerekliliğini değerlendirmektedir. Son olarak çalışma, bir organizasyon olarak ASEAN'daki temel zayıflıklara odaklanacak ve böylece eksikliklerin üstesinden gelmek ve performansını iyileştirmek için öneriler sunacaktır. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, Güneydoğu Asya'da barışı ve güvenliği sağlamak için ASEAN tarafından kullanılan çatışma yönetimi tekniklerinin etkinliğini tespit etmektir.

Anahtar Kelimeler: ASEAN, Myanmar, Çatışma, Arabuluculuk, Güneydoğu Asya

ÜÇ GÜN SAVAŞI: KIRGIZİSTAN VE TACİKİSTAN ARASINDA 2021'DE YAŞANAN SINIR ÇATIŞMALARI

Gülşen Şeker AYDIN / Atatürk Üniversitesi

Özet

Çalışma, Orta Asya cumhuriyetlerinden Kırgızistan ve Tacikistan arasında 28 Nisan 2021'de başlayıp üç gün devam eden çatışmalara odaklanmaktadır. Fergana Vadisi'ni paylaşan Kırgızistan, Özbekistan ve Tacikistan arasında sınır, toprak ve su kaynaklarının kullanımı ile ilgili anlaşmazlıklar Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra çözüme kavuşmamıştır ve zaman zaman sürtüşmeler görülmektedir. Ancak, 28 Nisan'da başlayan olaylar, ağır silahların kulanılması ve bugüne kadar görülmemiş düzeyde kan dökülmesine yol açması nedeniyle önemlidir.

Olaylar, Tacikistanlı görevlilerin Golovnoy Su Rezervuarı'na gözlem kameraları yerleştirmeye çalışması sonucu başlamıştır. 28 Nisan'da yaşanan gerginlik, 29 Nisan'da Golovnov'a yakın yerlerde yaşayan Kırgız ve Taciklerin birbirini taşlaması ile devam etmiştir. İki ülke sınır birliklerinin devreye girmesi ile çatışma büyümüş; bölgeye hem Kırgızistan hem de Tacikistan, zırhlı araçlarla asker sevkiyatı yapmıştır. Çatışmalar sonucu 35 Kırgız ve 19 Tacik hayatını kaybetmiş; evler, okullar ve dükkanlar zarar görmüş ve çevredeki köylerdeki halk tahliye edilmiştir. Çatışmaların ardından, Bişkek ve Duşanbe, 5 Haziran'da birliklerini ve askeri teçhizatı sınırdan çekmeyi ve sınır karakollarını sınırdan 3 km uzağa çekmeyi de içeren 9 maddelik bir anlaşma imzalamış olsalar da, bu anlaşmaya güvenmek pek mümkün değildir. Nitekim, anlaşmanın imzalanmasından bir ay sonra sınırdaki Kırgız ve Tacik silahlı kuvvetleri arasında yaşanan çatışmada yine can kaybı yaşanmıştır.

Çalışmanın amacı, bu çatışmanın temel nedenlerini ve çözümün nasıl sağlanabileceğini ortaya koymaktır. Çalışma temel olarak sorunun toprak değişimi gibi yöntemlerle çözülemeyeceğini, bunun yerine su kaynakları, toprak ve otlakların adil paylaşımının sağlanmasına yönelik uzlaşmaya varılması, su kaynakların daha verimli kullanılmasının sağlanması, toprak anlaşmazlığının önemli bir nedenini oluşturan Voruk ile Tacikistan arasındaki karayolunun güvenliğinin sağlanması ve bölgede bir arada yaşayan halklar arasında güveni tesis etmeye dönük çalışmalar yürütülmesinin gerekli olduğunu öne sürmektedir.

Bunu yaparken öncelikle sorunun tarihsel gelişimi incelenmektedir. Bu bağlamda, Sovyetler Birliği döneminde bölgedeki sınırların nasıl çizilip, zamanla kimi değişikliklerin nasıl ve neden yapıldığı incelenecektir. Böylelikle, Kırgızların

savunduğu 1955 itibari ile yapılan düzenlemelerin ve Taciklerin savunduğu 1924-1927 yılları arasındaki düzenlemelerin nasıl ortaya çıktığına ışık tutulacaktır. Ayrıca, Sovyet dönemi boyunca Orta Asya'daki cumhuriyetler arasındaki sınırlarına yüklenen anlamın bugünden farklı olduğunun, birçok kanal, sulama ve alt yapı sistemlerinin bugün arasında anlaşmazlık yaşanan devletlerin sınırlarına dikkat edilmeden inşa edildiğinin altı çizilecektir.

Sonraki bölümde, 2021 yılında yaşanan çatışmalar ve sonuçları incelenecek; can ve mal kaybının yanı sıra bir arada yaşayan Kırgız ve Taciklerin birbirine gitgide daha düşman haline geldiğine dikkat çekilecektir. Sovyetler Birliği'nin yıkılması ile birlikte eski Sovyet cumhuriyetlerinin sınırları kağıt üzerinde olmaktan uzaklaşıp gerçek sınırlar haline geldiğinde su kaynakları, tarım arazileri, arsalar ve otlakların kullanılması üzerine birçok çatışma çıktığı vurgulanacaktır. Kırgızistan ve Tacikistan arasındaki 970 km uzunluğa sahip sınırın sadece 504 km kadarı üzerinde anlaşmaya varılıp, belirlendiğine dikkat çekilecektir. Bu bağlamda, Kırgız ve Tacikler arasındaki gerginliğin Tacikistan'ın kuzeyinde bulunan İsfara bölgesinde ve Kırgızistan'ın içinde yer alan ancak Tacikistan'a ait olan 30,000 kadar nüfuslu bir toprak olan Voruk'ta yoğunlaştığı, Bişkek ve Duşanbe Voruk'un nerede başlayıp nerede bittiği üzerinde anlaşmaya varamadığı ve Voruk'a ulaşımı sağlayan yol üzerinde her iki ülkenin de kontrol noktalarının bulunduğu tartışılacaktır. Son çatışmaların yaşandığı Fergana Vadisi'ndeki suyun paylaşımına ilişkin sürtüşmelerin, su kaynaklarının azalması ve yeterince verimli olmayan sulama sistemlerinin kullanılması nedeniyle daha da yoğunlaştığı vurgulanacaktır.

Sonuçtan önce, 2021'de yaşanan ve Üç Gün Savaşı olarak isimlendirilen çatışmadan sonra taraflar arasında imzalanan anlaşmayı incelenecektir. Sonuç olarak, çatışmanın çözümünün sağlanması için bölgedeki kaynakların adil kullanımı için uzlaşmaya varılması, su kaynaklarının daha verimli kullanılması ve Kırgızlar ve Tacikler arasında güvenin sağlanması gerektiğini tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kırgızistan, Tacikistan, Üç Gün Savaşı, Sınır Çatışması, Su Kaynakları

İKİNCİ KARABAĞ SAVAŞINDA POLİTİK İLİŞKİ KALIPLARI FAKTÖRÜ

Zarife NEZİRLİ / Bakü Devlet Üniversitesi

Özet

Sovyet yönetiminin yıkılışından sonra tarih ve siyaset camiasında Post-Sovyet Soğuk Savaşı olarak bilinen dönemin başlanğıcı ve bölgesel güvenlik sorunların ortaya çıkışı yeni dünya düzenini etkilemektedir. Güney Kafkasya coğrafyasında güvenlik alanında bağlılık ve sınır hatlarının geçişkenliğine paralel olarak zamanla yeni ilişki kalıplarının ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Bölgenin coğrafi ve siyasi etkileşiminden dolayı, Karabağ sorununa üçüncü etkili devletin/ devletlerin katılması zorunlu olmuştur. Sorunu çözecek nitelikte olan devlet/ devletler böylelikle, bu stratejik bölgede çok büyük partner ve taraftaş bulma şansı da elde edecektir. Aynı coğrafi alana dahil devletlerin bir birilerine bağımlılığı/ ilişkisi kompleks dışındaki devletlere nazaran çok daha yoğundur. İlaveten, uluslararası sistemde bölgesel uzaklık kısıtlamasını aşmış süper veya büyük güçlerin de mevcutluğu ve mühadalesi politik gidişatı etkileyen faktörlerdendir.

İkinci Karabağ savaşının sadece bölgesel ve etnik savaş olarak nitelendirip dar kalıpta araştırmak yetersizdir. Bu bağlamda, savaşta direk ve ya kısmen bulunmuş ilişkili devletlerin rölünü öğrenmek çok önemlidir. Savaşa katkısı olmaksızın dünya devletlerinin ve politik sistemlerin yaklaşımı savaşı ve bölgedeki ana faktörleri etkileyen olgudur.

Küresel siyaset temel olarak kültürel, ulusötesi ve uluslararası politik ekonomi yaklaşımlarına dayanmaktadır. Küreselleşmenin açık yol gösterici teması, dünya siyasetinin mekansızlaşmasıdır. Kaçınılmazdı ki, küreselleşme, bölgeselleşme üzerinde bir kontrol olmaya devam ediyor. Küresel Pazar, kapitalist sistem ve dünyada mevcut olsan siyasi biçimler, küreselleşmenin işine yaramaktadır. Devlet, ne kadar reddedici mevkide dursa bile kaçınılmaz gerçeklikten kendini alıkoyamayan tarihi realiteye tabi olmaktadır. Coğrafi yakınlık güvenlik için önemli unsurdur; zira askeri, politik, sosyal ve çevresel alanlardaki tehditler, kısa mesafeden uzak mesafeye oranla daha rahat bir şekilde yayılabilmektedir. Bu güvenlik kaygısı ve coğrafi yakınlık arasındaki ilişki nedeniyle, devletlerin küresel düzeydeki güvenlik bağımlılığı farklı ölçülerde ve şekillerde ortaya çıkmaktadır. Bununla bilrikte bölgesel olmayan bağlantılar da mümkündür ve bazıları günümüz politikasındada ortaya çıkmaktadır. Bu tür bölgesel olmayan alt sistemler tamamen güvenlikleştirme ve kümelenme meta-teorisi ile

uyumludur, böylece güvenlik ilişkilerinin bölgeselleştirilmesini destekleyen normal kuralı geçersiz kılmaktadırlar: tehditlerin çoğu kısa mesafelerden başlayıp büyük alana kolay sıçrar. Buradan yola çıkarak Buzan ve Wæver, bir yandan anarşik yapı ve onun güç dengesi, diğer yandan yerel coğrafi yakınlık baskısı arasındaki etkileşimin, Bölgesel Güvenlik Kompleksi (BGK)'nin oluşmasına yol açtığını ileri sürmüştür. Aynı komplekste dahil devletlerin bir birilerine bağımlılığı kompleks dışı devletlere göre çok daha yoğundur, öyle ki bir devletin güvenliği diğerlerinden ayrı bir şekilde düşünülemez. Lakin bu bağımlılık sadece pozitif (dostluk) değil, (çoğunlukla) negatif (düşmanlık) özelliğe sahip olabilmektedir.

Sovyetler dağıldıktan sonra, uluslararası sistem yönetiminde küresel piyasanın çekiciliği ve siyasi işbirliği, Rusya'nın siyasal yapısında geçişi için güçlü teşvikedici etken olmuştur. Batıyla ticari ilişkilere meyleden Rusya artık eski Sovyet değildi ama küresel güce her zaman ihtiyacı olmuştu. Ilaveten, Post Sovyet coğrafyasına dahil bölgelerin çoğunluğunun sınırları artık belirlenmişti. Ancak bazı sınırlar, komşu bölgelerin her ikisinin özelliklerini taşıyan ve dinamiklerini yansıtan izolatör (insulator) (Türkiye, Burma, Afganistan) devletlerden oluşmaktaydı. Ayrıca uluslararası sistemde coğrafi uzaklık sınırlamasını aşmış süper veya büyük güçler de mevcuttu. Bu bağlamda mevcut uluslararası sistemde bir süper güç ABD ve dört büyük güç (Çin, Japonya, Rusya, AB) varlığını sürdürmekteydi. Bilinmketedirki egemen devletler özellikle Rusyanın ana control aracıne askeri müdahale ne de yerel siyasetçilere zarar verme yoluyla olmaktadır. Rusyanın esas kontrol ve manipüle silahı, yerel sistemin ekonomik veya siyasi olarak kendine bağımlılığını sürdürmesidir. Rusya böylece kendine bağımlı devlet ve politikaları sömürmektedir. Güney Kafkasya`ya kendinin arkabahçesi nazarıyla bakan Rusyabu bölgeye büyük güçlerin müdahalesini kabul etmemekle birlikte, buradaki kontrol araçlarını zamanla güçlendirmeye meyillidir. Rusya için üç esas dönüşüm öngörülmektedir: (1) Rusya'nın küresel konumunda bir değişiklik, (2) merkezden dengeliye iç dönüşüm, (3) büyük olasılıkla Avrupa sınırına yönelik olmakla dış dönüşüm. Rusya global güçten bölgesel güce inmemek adına bu politikada devam eymek zorundadır. Küresel anlamda önem arz eden ticari ve iletişim kanallarının bu coğrafyada bulunması üstelik, Ermensitanın komşu devletler tarafından izole edilmesi Rusya`nın bölgede yegâne güç devleti olmasına mani olmaktadır. Üstelik bu sorunun sadece Türkiye ile ilişkilerle bile çözemeyecek kadar durum karmaşıktır. Küresel anlamda, Soğuk Savaş belki Avrupada bitmiş olabilir ama Güney Kafkasyada hayla sürmektedir. Benzer sorunlar Ukrayna, Gürcistan,

Tacikistan, Kazakistan ve Moldova`da mevcuttur. Kimi yazarlar bu krizi sovyet sonrası soğuk savaş ve ya sovyet sonrası kriz olarak nitelendirmekteler. Rusyanın hayla egemen güç olmak isteği kendi gücünü kaybetmediği imajı, benzer sorunların oluşumuna yol açtığı tesbit edilmiştir.

Gözlem, belge tarama ve analiz esasında yapılan araştırma, İkinci Karabağ savaşında/ savaşına yaklaşımı ve rölü olan devletleri ve onlaırn ilşkil kalplarını incelemektedir. Rusya, Türkiye, Fransa, İsrail, İran, ABD, AB, Arap Devletleri, Türki devletler vd. nin yaklaşımı/ tavırları ayrı ayrı incelenmeye tabi tutulmaktadır. Tevuz olayları, stratejik bölgelerin güvenlik sorunlarının oluşmasıyla başlayan İkinci Karabağ savaşı bölgeselden ziyade küresel siyasetin önemli parçası olduğu tartışılması gereken konulardandır.

Anahtar Kelimeler: İkinci Karabağ Savaşı, Azerbaycan, Ermenistan, Rusya, Türkiye, Devletlerarası İlişki Kalıpları

LİBERAL BARIŞIN İNŞASINDA ULUSAL MÜLKİYET SORUNU VE LÜBNAN ÖRNEĞİ

Ahmet Serdar GÜNAYDIN / Leiden Üniversitesi

Özet

Ulusal mülkiyet, Birleşmiş Milletler'in çatışma ve sonrasındaki barış müdahalelerinde esas aldığı temel ilkelerden birisidir. Bu ilke, barış inşasının doğrudan dışarıdan değil, içeriden, toplumun her kesiminin sahipleneceği bir şekilde olması gerektiği düşüncesine dayanır. Ulusal mülkiyetle çatışma sonrası barış ve kalkınma faaliyetlerinin daha istikrarlı olacağı varsayılır. Ayrıca, bu ilkeyle BM'nin barış inşası faaliyetlerine meşruluk kazandırılması amaçlanır. Günümüz barış inşası faaliyetlerinin temel felsefesini oluşturan bu ilke, uygulama aşamasında birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Bu makalede bu sorunlar, ulusal mülkiyet ilkesinin çatışma yaşayan topluma bakan yönü ve BM'nin liberal barış modeline bakan yönü olmak üzere iki problem ekseni etrafında ele alınacaktır. Konuya dair teorik yaklaşımlar, Lübnan örneği üzerinden değerlendirilecektir.

Çatışma altındaki toplumlara baktığımızda, öncelikle "kimin mülkiyeti" sorusu bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, ulusu oluşturan bütün toplulukların katıldığı bir barış ve kalkınma sürecini vurgulamak için ulusal mülkiyet yerine bazen yerel mülkiyet kavramı da kullanılmıştır. Fakat çatışmalardan muzdarip toplumların çoğunlukla etnik ve dinî kimlikler üzerinden derinden bölünmüş olması ve bu nedenle ulusal bütünlüğü sağlayamaması, ulusal mülkiyetin uygulanması aşamasında da engelleyici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Çatışma sonrası barış inşasında birbirine zıt birçok siyasi aktörün ulusal diyalog, yönetim ve karar verme süreçlerinde yer alması, tek bir ulusal mülkiyetin sağlanmasını zorlaştırmaktadır.

İkinci bir ana problemi oluşturan soru ise liberal olmayan unsurlara dayalı bir ulusal mülkiyetin BM tarafından desteklenip desteklenemeyeceğidir. Çünkü barış inşa süreci yönetimini ulusal aktörlerin tercihlerine bırakmak, BM'nin liberal barış anlayış ve hedeflerine aykırı neticeler doğurabilmektedir. BM'nin çatışma sonrası durumlara yönelik izlediği politikalar, ulusal aktörlerin beklentileriyle her zaman uyuşmamakta ve çatışma sonrası siyasi çıkmazları fırsat bilen liberal karşıtı aktörlerin güçlenmesine ortam hazırlamaktadır. Ulusal ve yerel aktörlerin liberal ilkelerle çelişen düşünce ve politikalarının yer aldığı bir barış inşası süreci, BM'nin ulusal mülkiyet ilkesini esas almasını güçleştirecektir.

Bu makalede yukarıda belirtilen iki problem ekseni ışığında ulusal mülkiyet ilkesinin Lübnan bağlamındaki uygulanışı ele alınacaktır. BM'nin uzun yıllardır hem askeri ve hem de sivil barış misyonlarıyla varlık gösterdiği Lübnan, aynı zamanda BM'nin hâlihazırda devam eden en uzun soluklu barış operasyonlarından birini oluşturur. Bir yandan Lübnan-İsrail çatışmalarına karşı UNIFIL barış gücüyle ülkede faaliyet gösteren BM, öte yandan Lübnan'ın kendi barış inşasını ve kalkınmasını gerçekleştirebilmesi için özel siyasi misyonunu ülkede görevlendirmektedir. Lübnan İç Savaşı'nı sona erdiren ve ülkede çatışma sonrası barış sürecini başlatan 1989 Taif Anlaşması'nın nihai hedeflerine ulaşılamamış olması, ülkedeki barış inşası faaliyetlerinde ortak bir ulusal mülkiyetin tesisine yönelik soru işaretleri oluşturmaktadır. Özellikle mezhepsel kimlikler üzerinden toplumsal ve siyasi olarak bölünmüş bir ülke olan Lübnan, BM'nin barış inşasında kimin veya kimlerin mülkiyetini esas alacağı sorununa yönelik önemli bir örnektir. Ayrıca Lübnan, Hizbullah gibi liberal karşıtı bir yerel aktörü barındırmasıyla da makalenin ikinci ana problemine yönelik önemli bir bağlama sahiptir.

Bu kapsamda BM'nin Lübnan'daki çatışma sonrası barış inşasında ulusal mülkiyetin ne ölçüde esas alındığı analiz edilecek, bu ilkenin liberal barış düşüncesiyle çelişip çelişmediği sorusuna cevap aranacaktır. Lübnan'ın ana siyasi aktörlerinin ulusal barış ve kalkınma konusundaki fikirsel yaklaşımlarına karşı BM'nin özel siyasi misyonu ve ajansları aracılığıyla ülkede takip ettiği politikalar karşılaştırılacaktır. Bunun için konuya dair BM ve politika belgeleri, siyasi aktörlerin açıklamaları ve haber metinlerinden yararlanılacaktır. Süreç analiziyle yapılacak bu karşılaştırmalar çerçevesinde, BM'nin barış inşasında liberal ve liberal olmayan farklı görüşlere karşı nasıl bir ulusal mülkiyet ilkesi benimsediği ortaya konacaktır. Ulusal mülkiyet kavramı üzerinden yapılacak bu analizle, liberal barışa karşı eleştirel teoride öne çıkan, yerel ve uluslararası aktörlerin yaklaşımlarını sentezleyen hibrit barış modelinin uygulanabilirliğine ilişkin bağlamsal çıktılar da ortaya konmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Liberal Barış İnşası, Ulusal Mülkiyet, Birleşmiş Milletler, Lübnan, Eleştirel Teori

ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ VE NEOKLASİK REALİZM: KIRIM'IN İLHAKI VE RUSYA-UKRAYNA ÇATIŞMASININ BİR ANALİZİ

Şevval ABDİK / İstanbul Üniversitesi

Özet

2014 yılında Kırım uluslararası hukuka aykırı bir şekilde ilhak edildi ve Rusya'nın topraklarına katıldı. Kırım'ın ilhakı ile İkinci Dünya Savaşından itibaren Avrupa kıtasında ilk defa bir toprak parçası ilhak edilmiştir, olayın öneminden ötürü, ilhak kararı Uluslararası İlişkiler (Uİ) literatüründe çokça tartışılmaktadır. Ayrıca ilhak, Rusya-Ukrayna ilişkilerini dönüşü olmayan bir evreye doğru sürüklemiştir ve iki devlet arasında zaman zaman tırmanan çatışma, bugün hâlâ çözülebilmiş değildir. Bu durum göstermektedir ki, konu ile alakalı daha fazla analize ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma, bugün bu iki ülke arasında devam etmekte olan gerginliğin anlaşılabilmesi için, öncelikli olarak, Kırım'ın ilhakının detaylı bir şekilde analiz edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Çünkü ilhak, Ukrayna'daki çatışmanın dönüm noktasını simgelemektedir ve günümüzde devam eden Rusya-Ukrayna geriliminin odak noktasıdır.

Uİ literatüründe, Kırım'ın ilhakını sistem, devlet ve birey düzeyinden analiz eden çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Rusya ve Ukrayna uzmanı Tor Bukkvoll, Kırım'ın ilhak kararında Putin'in kişiliğinin önemli bir etkisi olduğunu savunur.[1] Bukkvol'un birey düzeyindeki analizine göre, Putin'in Rus vatandaşları arasındaki onaylanma derecesini artırma isteği ve emperyalist karakteri önemli bir rol oynadı.[2] Siyaset Bilimci Daniel Treisman'a göre ise iki önemli nedenden dolayı Rusya Kırım'ı ilhak etti. İlk neden, Kırım'daki Karadeniz filosunun konumu ve Rusya için stratejik önemi. İkinci neden ise, Treisman'a göre ilhak, Sovyetler Birliği'nin eski topraklarını kademeli olarak yeniden ele geçirmek için bir Rus projesinin parçasıydı.[3] Bu bakış açısından hareketle, Rus devletinin emperyal yayılmacı motivasyonları Kırım'ın ilhakına yol açtığı savunulabilir. Son olarak, sistem seviyesinde analizler de mevcuttur. Nitekim, Siyaset Bilimci John Mearsheimer, Rusya'nın ilhak etme nedeninin sorumluluğunu Batıda aramıştır. Mearsheimer'a göre Batı (ABD ve AB) Rusya'nın "arka bahçe" sine müdahil olma girişimde bulundu ve böylece,

[1] Tor Bukkvoll, "Why Putin Went to War: Ideology, Interests and Decision-Making in the Russian Use of Force in Crimea and Donbas," *Contemporary Politics* 22, no. 3 (2016): 267–82, https://doi.org/10.1080/13569775.2016.1201310.
[2] Bukkvoll, a.g.e., 280.
[3] Daniel Treisman, "Why Putin Took Crimea," *Foreign Affairs*, 2016, 47.

Rusya'nın çıkarlarını ciddi bir şekilde tehdit etmiştir.[4] Batı'nın bu provokasyonu, Rusya'yı ilhaka itmiştir.

Literatürdeki bu mevcut analizleri arttırmak mümkündür, fakat bütün bu açıklamalara ilaveten, Rusya-Ukrayna ilişkilerini analiz etmek için çok boyutlu bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Literatürdeki bu boşluğu doldurmak için bu çalışmada, mevcut analizlerden yola çıkarak hem iç hem de dış unsurları bir araya getiren "eklektik" bir yaklaşım tercih edilecektir. Bu noktada, neoklasik realizm bu üç analiz düzeyini bir araya getirmesi açısından, konu ile alakalı daha kapsamlı bir analiz sunmaktadır.

Buradan hareketle, bu bildiride sunulacak olan çalışmanın iki amacı vardır, ilk olarak Kırım'ın ilhakını neoklasik realist perspektif üzerinden detaylıca analiz etmek ve ikinci olarak, bu analiz neticesinde, Ukrayna-Rusya çatışmasına çözüm önerileri sunmak. Bu amaçlara paralel olarak, makale mevcut literatüre iki farklı katkı sunmayı hedeflemektedir: İlk olarak, çalışmanın metodolojisi, teoriyi yeni bir vaka üzerinde test etmektir. Bu noktada, teoriyi farklı vakalar üzerinden analiz etmek, ilk katkıdır. İkinci katkı, geleneksel realist yaklaşımların aksine, neoklasik realizmin çatışma çözümü çalışmalarına herhangi bir katkı sağlayıp sağlayamayacağı irdelenecektir.

Çalışma, "Geleneksel realist yaklaşımların aksine, neoklasik realist yaklaşım ile çatışma çözümünün eklemlenmesi mümkün müdür? Ve eğer mümkünse, birbirlerine hangi ölçüde ve nasıl katkı sağlayabilirler?" ve "Rusya'nın Kırım'ı ilhak kararında, hangi analiz düzeylerinden hangi faktörler veya değişkenler etkili olmuştur? Ve bu değişkenlerin oynadığı roller nelerdir?" sorularına cevap aramaktadır. Çalışma, Rusya'nın Kırım'ı ilhak kararında her üç analiz düzeyinden hem iç hem de dış değişkenlerin etkili olduğunu ve bu nedenle, neoklasik realist kuramın ilhak kararını analiz etmede daha açıklayıcı olduğunu savunmaktadır. Ayrıca, neoklasik realizm ve çatışma çözümü literatürünün birbirine tamamlayıcı bir katkısı olabileceğini savlamaktadır.

Son olarak, bu çalışmada öncelikli olarak neoklasik realist paradigmadan kısaca bahsedilerek, Kırım'ın ilhakına bu teorik çerçeve uyarlanacaktır. Bu noktada, teorinin sunduğu dört ara değişken (lider imajı, stratejik kültür, devlet yapısı ve iç siyasi kurumlar, devlet-kamuoyu ilişkisi), Rusya-Kırım vakası üzerinden test edilecektir. Akabinde, Rusya-Ukrayna arasındaki çatışma çözümü analiz edilerek, mevcut çatışmaya çözüm önerileri sunulacaktır. Bu bölümde ise Ukrayna'daki çatışmada

[4] John J. Mearsheimer, "Why the Ukraine Crisis Is the West's Fault," *Foreign Affairs* 93, no. 5 (2014): 1–2.

etkili olan etnik unsurlar, Ukraynalılaştırma politikalarına karşın Ruslaştırma politikaları, AB ve diğer önemli örgütlerin ve devletlerin rolü vb. gibi unsurlar göz önünde bulundurularak, çatışma analiz edilecektir.

Toparlamak gerekirse, çatışma çözümü 'nün, realistlerin algıladığı şekilde, her çatışmayı barışçıl şekilde çözmek gibi bir gayesi olmadığını belirtmek gerekir. Çoğunlukla realistler, çatışma çözümünü gereksiz bulurlar, çünkü onlara göre küçük harflerle uluslararası ilişkiler, zaten bir çatışma alanıdır. Çatışmanın kaçınılmaz olduğunu varsayan realistler, güç kavramına odaklanırlar çünkü güç için mücadelenin, insan doğasında içgüdüsel bulunduğunu varsayarlar. Fakat, göz ardı ettikleri nokta şudur ki, çatışma çözümü, her çatışmayı çözmek yerine, çatışmaları yönetmek, barışçıl bir forma dönüştürmek ve/veya nihayetinde çözmek için çabalamaktadır. Buradan hareketle, bu çalışmanın bulguları göstermektedir ki, bugün hâlen devam etmekte olan Ukrayna-Rusya arasındaki sorunlarda, ilhak edilmiş olmasına rağmen, Kırım'ın önemli bir rolü vardır. Çünkü, ilhaka rağmen, Rusya ile Ukrayna arasındaki çatışmanın ve sorunların sonlanmaması, Kırım'ın uluslararası arenada Rusya'nın bir parçası olarak tanınmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Nitekim, Hakan Güneş'e göre, Rusya'nın Ukrayna ile sorunlarını tırmandırma sebebi, Kırım'ın uluslararası alanda tanınmasını sağlamak içindir.[5] Sözün kısası, neoklasik realist çerçevenin sunduğu kapsamlı çerçeve, analize dahil edilen ara değişkenler ve analize başlanılan sistemsel baskılar ile, 2014'teki ilhak'ın ardındaki nedenleri iyi anlamak konusunda iyi bir rehber sunmuştur. İlhak'ı iyi anlamak, çatışma çözümü önerileri sunmak açısından elzem olduğu için, diğer realist akımların aksine, neoklasik realist paradigmanın çatışma çözümüne katkı sağladığını söylemek mümkündür. Bu makalenin savunduğu gibi, neoklasik realizmi çatışma çözümüne eklemlemek mümkündür ve faydalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kırım'ın İlhakı, Neoklasik Realizm, Rus Dış Politikası, Çatışma Çözümü, Rusya-Ukrayna İlişkileri

[5] Hakan Güneş, "ABD, Ukrayna Üzerinden Avrupa'yı Hizaya Çekmek Istiyor," *Evrensel*, April 12, 2021, https://www.evrensel.net/haber/430379/doc-dr-hakan-gunes-abd-ukrayna-uzerinden-avrupayi-hizaya-cekmek-istiyor.

2 Eylül/September - Perşembe/Thursday
11:30-13:00 4. Oturum / 4th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Emre Yürük*

Enerji Çalışmaları

- "Türkiye'nin Doğu-Batı Ekseninde Enerji Arz Güvenliğindeki Rolü" ***Ayşegül Güler***
- "Enerji Dünyasını Hedef Alan Siber Saldırı Tehdidi: Kritik Enerji Alt yapılarının Güvenliği" ***Cemal Kakışım***
- "Kuzey Akım 2 Projesine ABD'nin Muhalefeti" ***Mevlüt Akçapa***
- "Uluslararası Düzende BRICS ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: İklim Eylemi ve Temiz Enerji Kullanımında Yerel ve Küresel Girişimler" ***Nilay Tüzgen***

TÜRKİYE'NİN DOĞU-BATI EKSENİNDE ENERJİ ARZ GÜVENLİĞİNDEKİ ROLÜ

Ayşegül GÜLER / Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Özet

Soğuk Savaş döneminde askeri yönleriyle değerlendirilen güvenlik konularına Rusya'nın dağılmasından sonra yeni alanlar eklenmiştir. 21. yüzyılda ülkelerin giderek enerjiye bağımlı hale gelmesi, enerji güvenliğini devletlerarası mücadelenin önemli bir alanı haline getirmiştir. Enerji güvenliği, enerji kaynaklarının güvenliği yanında arz güvenliği, kaynakların çeşitlendirilmesi, nakil güzergahlarının güvenliği konularını kapsayan geniş bir çerçevede ele alınmaktadır. Avrupa Birliği ülkeleri enerji ihtiyaçlarının büyük bir bölümünü Rusya'dan karşılamakta Rusya ise bu durumu avantaja dönüştürerek enerji tedarikçiliğini dış politika aracı olarak kullanmaya başlamıştır. Türkiye Karadeniz, Hazar denizi, Akdeniz, Kızıldeniz ve Basra Körfezi arasındaki medeniyetlerin doğduğu Mezopotamya ve Anadolu'yu kucaklayan, geçmişte olduğu gibi günümüzde de dünyanın enerji kaynaklarının yoğunlaştığı stratejik noktaların ortasında bulunmaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu stratejik konum, Hazar bölgesi ve Orta Asya hidrokarbon kaynaklarının Avrupa pazarlarına ulaştırılması açısından kritik bir öneme sahiptir. Türkiye tamamlanmış, yapım ve proje aşamasında olan pek çok petrol ve doğal gaz iletim hatlarıyla üretim bölgeleriyle tüketim bölgelerini birbirine bağlar hale gelmiştir. Türkiye Rusya'nın hidrokarbon kaynaklarını bir silah olarak kullanma eğilimine karşı önemli bir alternatif oluşturmaktadır. Enerji güvenliği günümüzde daha da genişleyerek petrol akışı ve çeşitlendirmeden daha ileri bir konu olarak değerlendirilmektedir. Günümüzdeki enerji güvenliği kavramı küresel ekonomiyi besleyen enerji alt yapısının tamamının güvenliğini kapsayan bir içerik kazanmıştır. Rusya Federasyonu 2000 yılından itibaren yeniden eski doğu bloku ülkelerini kendi kontrolü altına alma arzusuna yönelmiştir. Aralık 2005- Ocak 2006 döneminde yaşanan Rusya-Ukrayna doğal gaz anlaşmazlığı enerji güvenliği konusunu Avrupa Birliği yanında NATO'nun da başlıca güvenlik konusuna dönüştürmüştür. Rusya Hazar bölgesi ve Orta Asya hidrokarbon kaynaklarını sahip olduğu enerji iletim hatları üzerinden pazarlara ulaştırmasının alternatifsiz olma özelliğini devam ettirmek için bütün imkanlarını ortaya koymaktadır. Orta Asya'nın kapalı bir havza olarak denizlerden uzak olması Rusya'nın bölge üzerindeki etkinliğinin devamına yardımcı olmaktadır. Hazar bölgesi ve Orta Asya kaynaklarının Rusya'nın kontrolü dışında Avrupa'ya aktarılması noktasında

coğrafi açıdan merkezi geçiş ülkesi Türkiye'dir. Türkiye, istikrarlı yönetim yapısı, Avrupa Birliği ilkelerine bağlı aday ülke konumu ve NATO üyesi ülke olarak Avrupa enerji güvenliği açısından kilit konumdadır. Dünyadaki hidrokarbon kaynaklarının belli bölgelerde toplanmış olması üretim merkezleriyle tüketim merkezleri arasındaki arzı kontrol etmek isteyen güçleri karşı karşıya getirmektedir. Amerika Birleşik Devleti ise Çin ve Rusya'nın bölgede hegemonya tesis etmesini engellemek amacıyla Türkiye üzerinden gerçekleşecek enerji nakil hatları projelerini desteklemektedir. Türkiye, Ortadoğu petrollerinin bir bölümünün dünya pazarlarına ulaştırılma rolünü Kerkük-Yumurtalık boru hattıyla devam ettirmektedir. Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan gibi zengin kaynakları olan ülkelerdeki petrol ve doğal gazın dünya pazarlarına ulaştırılmasını sağlayacak boru hatları projelerinde Türkiye önemli bir konuma sahiptir. Hazar bölgesinin kaynaklarını Akdeniz'e taşımak için oluşturulan Bakü- Tiflis- Ceyhan petrol boru hattı Orta Asya ile Avrupa arasında güvenli enerji akışını sağlarken Avrupa'nın kaynak çeşitliliğini de artırmıştır. Azerbaycan- Türkiye arasında gerçekleştirilen "Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi- TANAP" ise Azerbaycan'ın Avrupa pazarlarına Rusya kontrolü olmadan ulaşmasını sağlayan ve Rusya'nın Avrupa üzerindeki tekelini kıran önemli bir projedir. Bakü- Tiflis- Erzurum doğal gaz boru hattı Türkiye'nin Rus doğal gazına bağımlılığını azaltırken Azerbaycan doğal gazının bu hat üzerinden başka noktalara ulaştırılmasının önünü de açmıştır. Rusya Karadeniz'e ulaştırdığı hidrokarbon kaynaklarının önemli bir bölümünü Türk boğazlarından geçirerek dünya pazarlarına ulaştırmaktadır. Boğazlardan her geçen gün petrol geçişinin artması ülkemizin göz bebeği İstanbul'u ciddi bir tehditle karşı karşıya bırakmaktadır. Türkiye boğazlara yoğunlaşan tehlikeyi azaltmak için de doğu-batı arasında enerji sağlayan boru hatlarının çeşitlendirilmesine ve yaygınlaşmasına ağırlık vermektedir. Boğazların yükünü hafifletmek için oluşturulan Samsun-Ceyhan boru hattı önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Rusya, Sovyetler Birliği zamanında sahip olduğu üretim kapasitesiyle eski demir perde ülkeleri üzerinde nüfuz oluşturmak ve uluslararası alanda bir güç olduğu ortaya koymak istemektedir. Bu konular dikkate alındığında Türkiye'nin, Avrupa üzerinde enerji kaynaklarının baskı aracı olarak kullanılması, enerji ihtiyacının karşılanması ve çeşitlendirilmesinde stratejik önemde olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Hazar Bölgesi, Orta Asya, Enerji Güvenliği, Boru Hatları

ENERJİ DÜNYASINI HEDEF ALAN SİBER SALDIRI TEHDİDİ: KRİTİK ENERJİ ALTYAPILARININ GÜVENLİĞİ

Cemal KAKIŞIM/ Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Özet

Tarihsel süreç dikkate alındığında askeri teknolojiler, savunma sanayi, endüstri ve ulaştırma gibi alanlarda tercih edilen enerji kaynakları değişime uğramış ve çeşitlenmiştir. Bu değişimler, küresel enerji politikalarında önemli dönüşümlere yol açmış ve enerji kaynaklarının kontrolü açısından sürdürülen küresel mücadelenin daha geniş coğrafyalara yayılmasına neden olmuştur. Bu bağlamda dünyanın büyük ekonomileri ve enerji rezervleri açısından zengin ülkeler, Sanayi Devrimi'nin yaşanmasıyla kömüre, I. Dünya Savaşı ile birlikte petrole ve II. Dünya Savaşı'ndan itibaren doğal gaza geçişin sancılarını hissetmiştir. Petrol kaynaklarını kontrol etme mücadelesi, büyük ölçüde 19. yüzyılın başat gücü İngiltere'nin Ortadoğu'yu şekillendirme çabaları ile hızlanmış ve II. Dünya Savaşı'nın ardından İngiltere'nin boşluğunu dolduran Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) sahne almasıyla zirveye ulaşmıştır. Ayrıca tercih edilen enerji kaynakları, bu kaynaklara uygun enerji teknolojilerinde ve altyapısında değişimleri beraberinde getirmiştir. Örneğin kömürün yoğun kullanıldığı dönemde buharlı sistemler hâkimken, petrolün yaygınlaşmasıyla birlikte kara ve deniz ulaşımında, savaş gemilerinde, savaş teknolojisinde ve savunma gücünde önemli değişimler meydana gelmiş ve bu değişimler küresel rekabet açısından belirleyici olmuştur. Enerji kaynaklarının tedarikçi ülkelerden tüketici ülkelere ulaştırılması, başlı başına bir güvenlik sorunu teşkil etmiştir. Petrol ve doğal gaz taşıyan enerji nakil hatlarına yapılan saldırlar ve sabotajlar, bu güzergâhları oluşturan ülkelerdeki savaş ve iç çatışma durumu, enerji altyapılarının güvenliğini tehdit eder hale gelmiştir. Böylece enerji altyapılarının ve teknolojilerinin güvenliği, enerji kaynaklarının güvenli bir şekilde kesintisiz ve makul fiyatlar ile temin edilebilmesi, tüketici ülkeler açısından enerji arz güvenliği, petrol kaynaklarına olan talebin sürekliliğinin sağlanması ise tedarikçi ülkeler açısından enerji talep güvenliği olarak kavramsallaştırılmıştır.

21. yüzyıl ile enerji politikaları ve enerji güvenliği yaklaşımındaki değişimin ve dönüşümün belirgin şekilde hissedildiği yeni bir dönem başlamıştır. Bunda etkili olan en önemli faktör, petrol, doğal gaz ve kömür gibi kaynakların tüketici ülkeler tarafından giderek terk edilmesidir. Zira bu kaynaklar, küresel gerilimlerin, savaşların ve ekonomik krizlerin yanı sıra çevresel kirliliğin ve bu kirliliğin neden olduğu küresel iklim değişikliğinin başlıca nedenlerinden biri haline gelmiş, dünyanın geleceğini tehdit

etmeye başlamıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ise tüm bu tehlikeler ile mücadele edebilmek için rüzgâr, güneş, dalga ve jeotermal gibi bedelsiz, çevre dostu, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmiştir. Yeşil enerji kaynakları olarak da ifade edilen bu kaynakların tüketimi, yenilenebilir enerji teknolojilerindeki ve altyapılarındaki maliyetlerin hızla azalmasıyla birlikte giderek artmıştır. Almanya, Norveç, Finlandiya gibi Avrupa ülkeleri yakın gelecekte (20-30 yıl içerisinde) fosil yakıtlarının hemen hemen hiç kullanılmadığı, enerji taleplerinin neredeyse tamamının yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılandığı yeşil politikalar ve hedefler belirlemiştirler.

Yenilenebilir enerji kaynakları, tıpkı fosil yakıtlar gibi kendine özel bir niteliğe, enerji altyapısına ve teknolojisine sahiptir. Rüzgâr ve güneş gibi kaynaklar bulunabilirlik açısından her ülkenin az ya da çok erişebildiği kaynaklardır. Bu açıdan tedarik güvenliği bağlamından fosil yakıtlardan farklılaşmaktadırlar. Ancak fosil yakıtlara göre merkezi bir enerji altyapısı gerektirmemesi, dağıtık bir enerji altyapısına sahip olması ve bu altyapıların büyük ölçüde bilgisayar destekli, dijital bir sisteme ihtiyaç duyması enerji güvenliği açısından yeni riskler ortaya çıkarmaktadır. Yeni enerji sistemlerinin oluşturulabilmesi ve bunların sürdürülebilirliği için ihtiyaç duyulan hammaddelerin güvenli bir şekilde tedariki önemli bir risk kaynağıdır. Diğer bir risk kaynağı ise son dönemde elektronik seçim oylamalarından bankacılık sektörüne kadar birçok alanda ulusal güvenlik sorunu haline gelen siber saldırılardır. Bir şekilde dijital dünyaya açık olan enerji üretim santralleri, siber terör olarak da ifade edilen siber saldırıların ve sabotajların hedefi haline gelebilmektedirler. Bu kapsamda,bu çalışma ile yeni enerji güvenliği perspektifi ele alınacaktır. Enerji altyapılarını bekleyen yeni tehditler ve enerji üretimini çeşitlendirecek yeşil enerji sistemlerinin sürdürebilirliği tartışılacaktır. Enerji güvenliğini analitik ve yenilikçi bir bakış açısıyla ele almak suretiyle bu alandaki literatüre katkı yapılması amaçlanmaktadır. Bu çalışma ile ulusal güvenlik ve enerji güvenliğine yönelik yapılacak yeni nitel ve nicel çalışmalara kavramsal bir temel oluşturulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Enerji Güvenliği, Ulusal Güvenlik, Enerji Alt Yapıları, Yeni Enerji Teknolojileri, Siber Saldırılar, Sürdürebilirlik

KUZEY AKIM 2 PROJESİNE ABD'NİN MUHALEFETİ

Mevlüt AKÇAPA/ Bursa Teknik Üniversitesi

Özet

Enerji ilişkileri uluslararası ilişkilerde devletler açısından stratejik konuların başında gelmektedir. Rusya sahip olduğu enerji rezervleri ile dış politikada önemli bir avantajı elinde bulundurmaktadır. Enerji faktörü Rusya'yı stratejik güç konumunda bulunduran araçlardandır. Doğal gaz, Rusya için bu araçların en önemli bileşenlerinden birisidir. Bir dış politika silahı olarak doğalgaz, Rusya'nın enerji ilişkilerinde kritik bir rol oynamaktadır. Rusya, özellikle Putin döneminde, enerjiyi önemli bir politik kaldıraç olarak kullanmaktadır. Doğal gaz ticareti büyük oranda boru hatları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Doğal gaz boru hatları, genellikle birçok devletin hâkimiyet alanından geçiş yapmaktadır. Doğal gazın kaynak ülkesinde üretiminde nihai tüketiciye boru hatları aracılığıyla iletilmesi sürecinde coğrafi, politik ve ekonomik olarak çok sayıda değişken devreye girmektedir. Tüm bu denklem göz önüne alındığında üreticiden tüketiciye ulaşana kadar doğalgaz, stratejik bir ürüne dönüşmektedir. Bu bağlamda geleneksel askeri dengelerin jeopolitiğinin yerini, enerji ilişkilerinin aldığı söylenebilir. Doğal gaz boru hatları, Rusya'nın enerji politikasının en önemli unsurlarındandır. Rus doğal gazının Avrupa'ya transferi, büyük ölçüde Ukrayna üzerinden sağlanmaktadır. Bu sistem üzerinde yeterli yatırım ve yenilemenin gerçekleştirilmemiş olması, doğalgaz arzının devamlılığı açısından riskler oluşturmaktadır. Bununla birlikte Ukrayna'daki politik kırılganlıklar risk faktörünü artırmaktadır. Rusya, Ukrayna'yı devreden çıkarmak için çok sayıda projenin üzerinde çalışmaktadır. Güney Akım, Türk Akımı ve Kuzey Akım projeleri gibi dev yatırımlar, Rusya'nın bu amaca yönelik girişimleri olarak değerlendirilebilir. Rusya, üzerinde çalıştığı projelerden Güney Akım'ı devre dışı bırakarak yerine inşa ettiği Türk Akımı'nı tamamlayarak faaliyete geçirmiştir. Aynı şekilde Kuzey Akım projesi ile de Almanya'ya doğal gaz transferi gerçekleştirilmektedir. Kuzey Akım'la edindiği tecrübe ile Rusya, paralel bir hatla Kuzey Akım 2 projesini devreye almıştır. Kuzey Akım 2 projesi, Rus doğalgazının Avrupa'ya sevkiyatı için alternatif bir güzergâh olarak planlanmıştır. Proje kapsamında, Baltık Denizi'nin altından geçerek Rusya'dan Almanya'ya uzanan ve yıllık kapasitesi toplam 55 milyar metreküp olan iki hat inşa edilmesi öngörülmüştür. Rus enerji devi Gazprom'un yanı sıra projenin ortakları arasında; ENGIE, OMV, Royal Dutch Shell, Uniper ve Wintershall gibi Avrupalı enerji şirketleri de yer almıştır. Bununla birlikte Kuzey Akım 2, Avrupa'nın Rusya'ya enerji

bağımlılığını artıracağı yönündeki iddialarla, AB içinde eleştirilere hedef olmaktadır. Projeye en etkili muhalefet ise ABD'den gelmektedir. ABD, projeye taraf olan AB ülkelerinin üzerinde baskı kurmak, yaptırım kartını devreye sokmak da dâhil olmak üzere farklı yöntemlerle Kuzey Akım 2'yi engellemeye çalışmaktadır. ABD'nin projeyi engelleme çabasının altında jeopolitik güç mücadelesi ve ekonomik faktörler yatmaktadır. ABD ile birlikte hareket ederek projeyi onaylamayan AB ülkeleri; Rus gazına bağımlılığın artması ile Rusya'nın jeopolitik gücünü artıracağı endişesini dile getirmektedirler. Aynı zamanda NATO üyesi de olan AB ülkelerinin Rusya ile ilişkilerinde enerji bağımlılığın belirleyici olması ABD'yi rahatsız etmektedir. Dolayısıyla Kuzey Akım 2'nin Rusya'nın Avrupa'da gücünü tahkim edeceği endişesi, ABD'nin projeye muhalefetinin en önemli sebebidir. Jeopolitik güç mücadelesinin dışında ABD'nin Kuzey Akım 2'yi engelleme girişimlerinin sebeplerin biri de ekonomik faktördür. ABD dünyanın önde gelen LNG (Liquified Natural Gas-Sıvılaştırılmış Doğal Gaz) ihracatçısı ülkelerindendir. Avrupa pazarı da ABD'nin LNG ihracatı konusunda en çok önem verdiği seçeneklerin başında gelmektedir. Sonuç olarak ABD hem jeopolitik güç mücadelesi hem de ekonomik gerekçelerle Kuzey Akım 2'ye sert bir şekilde karşı çıkmaktadır. Trump döneminde ABD'nin konuya yaklaşımı oldukça sert olmuştur. Biden yönetiminin genel itibariyle aynı politikayı devam ettirdiği söylenebilir. Ancak bazı hususlarda meseleye yaklaşımın farklılık arz ettiği görülmektedir. Çalışmada ABD'nin Kuzey Akım 2 projesine muhalefetinin gerekçeleri detaylı olarak analiz edilecektir. Bununla birlikte Biden yönetiminin Kuzey Akım 2 politikasındaki süreklilik ve değişim tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rusya, Almanya, Kuzey Akım 2, ABD, Doğal Gaz

ULUSLARARASI DÜZENDE BRICS VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ: İKLİM EYLEMİ VE TEMİZ ENERJİ KULLANIMINDA YEREL VE KÜRESEL GİRİŞİMLER

Nilay TÜZGEN / Marmara Üniversitesi

Özet

BRICS ülkeleri (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika) 2001 yılında kavramsallaştırılmaları ve grup olarak bir araya geldikleri 2009 yılından itibaren başta Güney-Güney İşbirliği kapsamındaki projeleri olmak üzere pek çok alanda inisiyatifler başlatmaları ve sahip oldukları ekonomik ve demografik potansiyelleri ile uluslararası düzende yükselen güçler/ekonomiler olarak konumlanmışlardır. Ülkelerin büyüme trendi gösterdikleri yıllarda ekonomik olarak güçlenmeleriyle beraber artan etkileriyle paralel olarak küresel yönetişimde söz sahibi olma isteklilikleri de artış göstermiştir. Ülkelerin yükselen güç aktörlükleri, ekonomik gelişimleri ve kalkınmalarının sürdürülebilir olmasıyla ilişkilendirildiğinden; ülkeler kalkınma ile ilgili hedeflere yönelik taahhütlerini hem BRICS zirve deklarasyonlarında hem de bireysel olarak söylemlerinde sıkça vurgulamışlardır. Bu kapsamda çalışma uluslararası düzende BRICS ülkelerinin enerji ve iklim konusunda yükselen aktör olma potansiyeli taşıdıklarını öne sürmektedir. Yalnızca BRICS ülkeleri açısından değil, savunucusu olduklarını öne sürdürdükleri Küresel Güney ülkeleri için de bu hedeflerin sağlanması BRICS'in en öne çıkan gündem maddelerini oluşturmuştur. Bu kapsamda BRICS ülkelerinin 2000'de ilan edilen Milenyum Kalkınma Hedefleri'nin revize edilmiş ve genişletilmiş hali olarak 2015 yılında 17 madde çerçevesinde şekillenen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nden, başlatılacak bir iklim eylemi ile iklim değişikliğiyle mücadele edilmesi ve erişilebilir ve temiz enerji kullanımının sağlanması olan 7. ve 13. hedeflere özel bir önem atfettiği görülmüştür. Kalkınma Hedefleri'nin 7.si olan Erişilebilir ve Temiz Enerji'nin sağlanmasının kapsamına fosil yakıtların ve sera gazı emisyonlarının azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik olası yatırımlar ve nüfusun bu enerjiye ulaşımında bir engel bulunmaması girerken; İklim Eylemi ile ilgili 13.madde ise yine enerji sektörü dahil olmak üzere küresel ısınmanın her türlü etkisinin azaltılmasına yönelik çalışmaları içermektedir.

Sahip oldukları popülasyonun dünya nüfusunun yarısını ve dünya üzerindeki karbon emisyonunun üçte birini oluşturmaları ve fosil yakıtları yoğun bir biçimde kullanan sanayi üretimine sahip olmaları ile BRICS'in iklim ve enerji konusundaki politikaları ve taahhütlerine uyum göstermeleri küresel olarak

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşılabilmesi bakımından da önem taşımaktadır. BRICS'in alandaki girişimleri ele alındığında zirve deklarasyonlarında sıkça iklim ve enerji konusuna değinmekle beraber ülkelerin 2014 yılında kurdukları Yeni Kalkınma Bankası'nın da yenilenebilir ve sürdürülebilir enerji ile ilgili projeler faaliyete geçirdiği ve hem BRICS üye devletlerine hem de gelişmekte olan ülkelere finansman ve altyapı desteği sağladığı görülmektedir. Bu girişimlere karşın üye ülkelerden özellikle Çin, Rusya ve Hindistan taahhüt ettiği hedeflerine ulaşamama, temiz enerji ve iklim değişikliğiyle mücadele konusunda ülke içerisinde etkin projeler başlatamama ve bu alandaki projelere yeterince fon ayırmama bakımından sıkça eleştirilmektedir. Bu bakımdan BRICS'in grup ve bireysel olarak bu iki alandaki politikalarının anlaşılması hem küresel hedeflere ulaşılabilmesi hem de BRICS'in konuyla ilgili taahhütlerinin ve performanslarının ölçülmesi bakımından önem arz etmektedir.

Çalışmada BRICS zirve deklarasyonları ve ülke liderlerinin iki hedef ile ilgili söylemlerinin yanında, ülkelerin hedeflerle ilgili konumlarının anlaşılabilmesi için Çevresel Performans Endeksi, Küresel Temiz Enerji Endeksi ve İklim Değişikliği Performans Endeksi verilerinden de yararlanılacaktır. Bu sayede ülkelerin 2009 yılından itibaren gösterdikleri gelişim ortaya koyulabilecektir. Bu bakımdan çalışmada öncelikle iklim ve enerji ile ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ve güncel küresel gelişmelere değinilecek, ardından BRICS'in iki hedefle ilgili hem grup olarak hem de bireysel olarak politikalarını ele alınarak ülkelerin bu alanda uluslararası düzende yükselen aktörler olma potansiyelleri sorgulanarak hem metinler hem de söylemler ve ampirik veriler üzerinden analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Güvenlikleştirme Teorisi, Kopenhag Okulu, Uluslararası Göç, Suriyeli Sığınmacılar, Türkiye

2 Eylül/September - Perşembe/Thursday
13:00-14:30 5. Oturum / 5th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Esra Elif Nartok*

Uluslararası Göç Çalışmaları, Düzensiz Göç ve Mülteci Sorunu

- "Afganistan-Türkiye Hattındaki Düzensiz Göç Hareketlerinin İnsan Hakları Perspektifinden Değerlendirilmesi" ***Bekir Güzel***
- "Düzensiz Göç Bağlamında Zamansallık ve Düzensiz Göçmenlerin Bekleme Deneyimleri" ***Ozan Selçuk***
- "Türkiye'deki Suriyelilere Tanınan Hakların AB Mülteci Rejimi ile Karşılaştırılması" ***Hakan Ömer Tunca***
- "Azerbaycan'da Göç Sorunları Üzerine Bir Araştırma" ***Aynur Seferli***

AFGANİSTAN-TÜRKİYE HATTINDAKİ DÜZENSİZ GÖÇ HAREKETLERİNİN İNSAN HAKLARI PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bekir GÜZEL / Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Özet

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı Joe Biden geçtiğimiz Nisan ayında yaptığı bir açıklama ile ABD askerinin Afganistan'daki görevinin 11 Eylül 2021 tarihi itibariyle sona ereceğini açıkladı. Bu açıklama yaklaşık 20 yıldır Afganistan'da bulunan ve kimilerine göre işgal kimilerine göre ise destek kuvvetleri olarak tanımlanan bir askeri varlığın da sona ereceği anlamına gelmekteydi. Ancak öncelikle NATO'nun Kararlı Destek Misyonu kapsamında Afganistan'da bulunan 36 ülkenin yaklaşık beş bin askerinin ülkeden ayrılması planlanmaktadır. Bu gelişme Taliban tarafından bir "zafer" olarak tanımlasa da geçtiğimiz yılın Eylül ayında Katar'ın ev sahipliğinde Afganistan Hükümeti ile Taliban arasında gerçekleştiren barış görüşmeleri sonrasında ABD'nin böyle bir karar alması uluslararası kamuoyu tarafından beklenen bir gelişmeydi. Bu görüşmelerin açılışında dönemin ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo'nun konuşması zihinlerdeki canlılığını korumaktadır. Pompeo bu konuşmasında tarafları Afganistan'daki insanlar ve gelecek nesiller için barış yapabilme "fırsatını yakalamaya" çağırmıştı[1]. Afganistan'daki insanların ve gelecek nesillerin böyle bir fırsatı yakalayıp yakalayamayacağını henüz bilemiyoruz; ancak 2021 yılının Temmuz ayı itibariyle ülkenin %85'ini ele geçirdiğini iddia eden[2] Taliban'a bağlı gruplardan kaçan Afganistan vatandaşlarının sayısının son 20 yılın en yüksek seviyesine ulaşabileceği tahmin edilmektedir[3]. Bu öngörüler, Afganistan'dan hâlihazırda başka ülkelere doğru gerçekleşen düzensiz göç hareketlerinin kitlesel bir göç hareketine dönüşme riskini gündeme getirmekle kalmıyor; aynı zamanda çok boyutlu insan hakları ihlallerinin de yaşanabileceği ihtimalini gündeme getiriyor. Bu durum; konunun sadece bölgesel çatışmalar, kriz yönetimi, çatışma çözümleri, arabuluculuk, ulusal ya da uluslararası ilişkiler ve güvenlik gibi alanlarda değil; insan hakları, sosyal adalet, eşitlik, bireyin onuru ve saygınlığı gibi insani değerler açısından da ele alınması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışmada söz konusu/muhtemel göç hareketleri Afganistan-Türkiye

[1] https://tr.euronews.com/2020/09/12/afganistan-icin-tarihi-bar-s-masas-kuruldu-hukumet-ile-taliban-gorusmelere-baslad- [Erişim Tarihi: 15/07/2021]

[2] https://www.france24.com/en/video/20210709-taliban-claims-to-control-85-of-afghanistan-s-territory [Erişim Tarihi: 15/07/2021]

[3] https://www.unhcr.org/refugeebrief/the-refugee-brief-9-july-2021/ [Erişim Tarihi: 15/07/2021]

hattındaki gelişmeler üzerinden insan hakları perspektifiyle ele alınacaktır.

İnsan hakları teorik olarak "temel kişi hak ve özgürlükleri" olarak tanımlanmakta ve kişilerin herhangi bir ayrım gözetmeksizin, sadece insan oldukları için, doğuştan temel bazı haklara ve özgürlüklere sahip olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Ne var ki teorik olarak ifade edilen düşüncenin pratik alanda karşılığı çoğu zaman geçerli olmamaktadır. Bu yüzden insan hakları hem teorik hem de pratik açından farklı eleştirilere maruz kalmaktadır. İnsan hakları fikrinin insan haklarının korunması ile aynı anlama gelmediğini ifade eden Harun Tepe (2018) insan haklarının korunması sorumluluğunu siyaset ve hukuk kurumlarına yüklemektedir. Öte yandan Hannah Arendt'in (2011; 2021) ifade ettiği üzere insan hakları kavramının içindeki "hakları" garanti eden "vatandaşlık" kavramıdır. Vatandaşlık kavramını var eden kurum ise siyaset ve hukuk kurumlarının birleşiminden oluşan "devlet/hükümet"tir. Bu çalışmanın konusu özelinde Afganistan'da seçilmiş hükümetin Taliban karşısındaki güç kaybı pek çok Afganistan vatandaşının sahip olduğu/olabileceği hakları da tehlikeye atmakta ve onları göç hareketlerine dâhil olmaya itmektedir.

Daha öncede ifade edildiği üzere Afganistan'dan gerçekleşen düzensiz göç hareketleri yeni bir gelişme değildir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2021) Temmuz ayı düzensiz göç verilerine göre Türkiye'de hakkında işlem yapılan 62 bin 687 düzensiz göçmenin 25 bin 643'ünü (%40,9) Afganistan vatandaşları oluşturmaktadır. Geçmiş yıllardaki veriler incelendiğinde de benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır. İki yıl önce henüz pandemi şartları oluşmadan Türkiye'de hakkında işlem yapılan 454 bin 652 düzensiz göçmen bulunurken; bu kişilerin 201 bin 437'si (%44,3) Afganistan vatandaşıdır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019). Afganistan'dan Türkiye'ye gerçekleşen bu göç hareketlerinin ara durağını 1979'dan bu yana bir İslam cumhuriyeti olarak varlığını sürdüren İran oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler verilerine göre 2020 yılı itibariyle İran'da kayıtlı olarak bulunan Afgan sığınmacı sayısı 951 bin 142'dir. Kayıt altında bulunmayan düzensiz göçmenlerle birlikte bu sayının bir milyonun üzerinde olduğu öngörülebilir. Son yıllarda İran'da yaşanan ekonomik sıkıntılar, politik düzeyde artan baskılar, sosyal alanda yaşanan ayrımcılık ve dışlamalar nedeniyle yüzbinlerce Afganistan vatandaşı İran'dan ayrılıp Türkiye'ye gelemeye ya da Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçmeye çalışmaktadır. Üstelik bu çabayı sadece İran'da bulunanlar değil; Afganistan'dan düzensiz yollarla İran'a gelen yeni gruplarda ortaya koymaktadır. Çeşitli kaynaklarda (İçduygu ve Karadağ, 2018; Geyik, 2018; Mixed Migration Centre, 2020; Buz, Canlı ve

Aygüler, 2021) bu göç yolculuğuna tek başına, eşi ve/veya çocuklarıyla ya da anne, baba ve/veya kardeşleriyle çıkan yüzbinlerce düzensiz göçmenin Afganistan'dan çıkıp İran sınırına girişte, bu sınırdan çıkışta ve Türkiye sınırına girişte farklı insan hakları ihlallerine (şiddet, gasp, yaralama, istismar, alıkoyma, tecavüz gibi) maruz kaldıkları ifade edilmektedir. Bu çalışmada söz konusu/olası insan hakları ihlalleri Hannah Arendt'in "haklara sahip olma hakkı[4]" kavramı üzerinden ele alınıp tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Afganistan, Türkiye, Sınır, İnsan Hakları, Düzensiz Göç

[4] right to have rights

DÜZENSİZ GÖÇ BAĞLAMINDA ZAMANSALLIK VE DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN BEKLEME DENEYİMLERİ

Ozan SELÇUK / Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Özet

Uluslararası göç, insanların sınır ötesi hareketliliğini içeren bir olgu iken aynı zamanda çok katmanlı ve karmaşık bir zamansallığı da içerisinde barındırmaktadır. Zamansallık boyutu göç yönetiminde önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Son dönemde artan uluslararası göçün kısa bir sürede ve büyük oranda çok göç alan ülkeler için bir sosyal ve politik bir sorun haline gelmesi bu ülkeleri hızlı göç yönetimi politikaları geliştirmeye zorlamaktadır. Zaman kontrolü, bu politikaların en önemli araçlarından biridir ve göç akışının kontrol edilebilmesi açısından düzensiz göçmenlerin hareketliliğini sınırlandıracak bir yöntemdir. Zamansallık, ulus devletlerin daha çok düzensiz göç ile mücadelesinde ortaya çıkan bir kavramdır. Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) göç terimleri sözlüğünde tanımladığı üzere düzensiz göç (irregular migration) gönderen, transit ve kabul eden ülkelerin düzenleyici normlarının dışında gerçekleşen insan hareketliliğidir. Hedef ülkeler açısından göç düzenlemeleri uyarınca düzensiz göç, gerekli olan izin ve belgelere sahip olmadan bir ülkeye giriş yapmak, bir ülkede kalmak veya o ülkede çalışmak anlamına gelmektedir. Bazı bilim insanları düzensiz göçmeni tehlikeli bir kavram olarak tanımlarken bazıları da esnek ve içerici bir kavram olarak ele almaktadır. Söz konusu bu "düzensizlik" spektrumu karşısında göçmenlerin hedef ülkedeki bu statüsü bazı tartışmalı ve yasal olarak riskli durumlar oluşturmaktadır. Hedef ülke hükümetleri de bu noktada hem ulusal sınırlarında hem de ülke içerisinde çeşitli sosyal ve yasal önlemler almaktadır. Bu önlemler de göçmenler açısından bir zamansallık boyutu yaratarak uzun süreli bekleme ile sonuçlanmaktadır.

Bu çalışmanın konusunu, göç yönetiminde çok az çalışılan kavramlardan olan zamansallık ve zamansallığın neden olduğu bekleme deneyiminin düzensiz göçmenler üzerindeki sosyal etkileri oluşturmaktadır. Uluslararası literatürde bu konu üzerine artan sayıda çalışma olmasına karşın ulusal literatürde neredeyse hiçbir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmada öncelikle sosyal bilimlerde insanın zaman algısı ve zamanın sosyal organizasyonu olarak tanımlanan zamansallık kavramına değinilmektedir. Bu çalışmada ayrıca çok katmanlı ve karmaşık boyutlara sahip zamansallığın düzensiz göçmenlerin deneyimlerini ve pratiklerini nasıl şekillendirdiği ve dönüştürdüğü tartışılmaktadır. Tartışmanın odağını bekleme konusu oluşturmakta ve tartışma zaman ve göç literatürü

ışığında gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda, düzensiz göçmenlerin sınırlarda, kamplarda, kabul merkezlerinde, gözaltında beklemeleri hareketsizlik, eşitsizlik gibi pek çok bekleme deneyimi yaşamalarına yol açmaktadır. Bekleme deneyimi ayrıca kamu hizmetlerini bekleme, bürokratik kararları bekleme, sosyal yardımları bekleme gibi çeşitli şekillerde de ortaya çıkmaktadır. Literatürde durumsal, varoluşsal, kronik olmak üzere çeşitli bekleme tipolojileri bulunmaktadır. Zaman ve zamansallık açısından ele alındığında bir sosyal olgu olarak bekleme, düzensiz göç süreçlerinde derin bir şekilde yaşanan bir deneyim olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun sonucunda bekleme deneyimi eşitsizlik, içerme, dışlama, devlet gücü ve sosyal ilişki şeklinde ortaya çıkmaktadır. Böylece düzensiz göçmenlerin yeniden üretilen çeşitli şekillerdeki bekleme deneyimleri, yasadışılıklarını ve düzensizliklerini de üretmektedir. Zamansallığı analitik bir bakış açısı ile ele almak suretiyle bu çalışmanın modern göç olgusunun sosyal ve kültürel dinamikleri hakkında bilgi temeline; düzensiz göçle ilgili zamansal yapıların göç düzenlemeleri ve hedef ülkedeki kültür normlar tarafından nasıl şekillendiğini ortaya koyarak göç ve bekleme literatürüne katkı yapılması amaçlanmaktadır. Bu çalışma ile ayrıca ileride düzensiz göçmenlerin bekleme deneyimleri üzerine gerçekleştirilecek nicel veya nitel çalışmalara kavramsal ve kuramsal bir temel oluşturması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç Yönetimi, Düzensiz Göç, Düzensiz Göçmen, Zamansallık, Bekleme Deneyimleri

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLERE TANINAN HAKLARIN AB MÜLTECİ REJİMİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Hakan Ömer TUNCA / Milli Savunma Üniversitesi

Özet

Bu bildirinin temel amacı, Türkiye'de 10 yılı aşan süredir geçici koruma statüsünde bulunan Suriyeli göçmenlere sağlanan halihazırdaki temel hak ve özgürlükler ile AB Mülteci Rejiminin öngördüğü haklar arasında bir karşılaştırma yaparak durum değerlendirmesi yapmak, sorun alanlarını ortaya koymak ve önerilerde bulunmaktır.

Türkiye; 30 Mart 1962'de BM 1951 Sözleşmesi'ni onayladıktan, 1967 Protokolü'nü coğrafi sınırlamalı olarak kabul etmesinin ardından uluslararası mülteci rejimine uygun olarak Mart 2011'de Suriye'de başlayan iç savaşın kitlesel göçle sonuçlanmasıyla, ülkeye akın eden Suriyeli göçmenlere, AB'nin esas itibarı ile 1990'lı yıllarda Yugoslavya'daki çatışmalardan kaçan insanları korumak için tarihte ilk defa çözüm üretmek amacı ile geliştirdiği geçici koruma statüsünde bazı temel hak ve özgürlükler tanımıştır. Bu bildiride, Suriyeli göçmenlerin yaklaşık 10 yıldır "misafir" olma durumları AB Mülteci Rejimi bağlamında ortaya konulacaktır. Öncelikle, Suriyelilere yönelik 2014 yılından itibaren geçici korumaya ilişkin oluşturulan resmi düzenlemeler ile bu resmi dokümanlarda yer alan bazı hak ve özgürlükler incelenecektir. Ardından Suriyeli göçmenlerin söz konusu düzenlemelerde belirtilen hak ve özgürlükleri kullanırken yaşadıkları sorunlar tespit edilmeye çalışılacaktır. Sonuç kısmında uygulayıcılara ve politika yapıcılara bazı öneriler sunulacaktır.Genel özelliği kargaşa ve insan hakları ihlalleri olan Arap Baharı, Mart 2011'den itibaren Suriye'de bir sivil isyan olarak başlamış, hükümet güçleri, muhalifler, isyancılar, stratejik çıkarları olan devletler, PKK'nın uzantısı PYD ile YPG ve IŞİD vb. gibi aktörler arasında bir iç savaş halini almıştır. Birçok gelişmiş büyük devletin de yaptığı maddi ve manevi yardım, yataklık, destek ve motivasyonla 400.000'e yakın insanın can vermesine, yaklaşık 7 milyon insanın ülke içinde göç etmesine ve bir diğer 7 milyonun ise yurt dışına kaçmasına yol açarak dünya tarihinde eşi benzeri zor görülür bir insan hareketliliği meydana getirmiştir.

Çeşitli kaynaklarda değişik rakamlar yer almakla beraber Suriye'de ülke içinde 6,7 milyon, yabancı ülkelerde ise 6,6 milyon olmak üzere toplam 13,4 milyon Suriyeli göçmen durumuna düşmüştür. Kayıtlı veya kayıtsız olmak üzere toplam 5,6 milyondan fazla zorunlu Suriyeli göçmen; Türkiye (>3.688.000), Lübnan (>855.000), Ürdün (>668.000), Irak (247.000) ve Mısır

(>132.000), son olarak kuzey Afrika'da (>31.000) dağılmış bir şekilde yaşam mücadelesi vererek sığınma aramaktadırlar (unhcr.org, 2021).

Çatışmalardan kaçan yaklaşık 200 kişilik ilk Suriyeli grubun 29 Nisan 2011'de Türkiye topraklarına gelişi kuruluş tarihi 1953'lere dayanan Hatay'ın Reyhanlı ilçesindeki Cilvegözü Sınır Kapısından gerçekleşmiştir. Bu göç başlar başlamaz Türkiye, coğrafi çekincelerle taraf olduğumuz Uluslararası Mülteci Rejiminde yer alan "Açık Kapı Politikası", "Geri Dönmeme Politikası" ve "Temel İhtiyaçların Sağlanması Politikası" olan üç temel kriteri; din, mezhep ve etnik köken ayrımı yapmaksızın bu tarihten itibaren işletmeye başlamış, konu ile ilgili mevzuatı ancak 22 Ekim 2014 tarihinde resmiyet kazandırabilmiştir. Bu kapsamdaki ilk resmi düzenleme 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile kişilerin hak ve yükümlülükleri, kayıt süreci, ülkede kalışla ilgili belirleyici kriterler ve kişilerin haklarına getirilebilecek kısıtlamalar gibi hususlar düzenlenmiştir. 2014 yılından itibaren bu kanuna ilave olarak 4817 sayılı "Yabancılara Çalışma İzinleri Kanunu" ile de Suriyelilere çalışma izni verilmeye başlanmıştır. Suriyeli göçmenlere yönelik sağlık hizmetleri, önceleri genelgelerle ardından 04 Kasım 2015 tarih ve 9648 sayılı "Geçici Koruma Altındaki Kişiler için Alınacak Sağlık Hizmetlerine İlişkin Yönerge" doğrultusunda yürütülmüştür. Suriyeli mülteci çocukların geçici eğitim merkezlerine ve Türk okullarına kayıtlarının yasal çerçevesi MEB'in 2014/21 genelgesi ile belirlenmiştir.

AB; ilk kuruluş dokümanı Roma Antlaşması ile serbest işçi dolaşımı olarak göçe yaklaşmış, Avrupa Tek Senedi ile üye devletler arasında iş birliğini kurumsallaştırmıştır. 1997 Amsterdam Antlaşması ile de "Vize, Sığınma, Göç ve Kişilerin Serbest Dolaşımına İlişkin Politikalar"ı düzenlemiştir. 1999'da Tempere Zirvesinde AB ortak sığınma sisteminin 1951 Cenevre Sözleşmesi çerçevesinde oluşturulması karara bağlanmış, 1990 Dublin Sözleşmesi ve ardından 2003 Dublin II ile 2013 Dublin III Tüzüğü ile sığınma işlemlerinde sorumlu devlet belirlenmiştir. AB; 1990'lı yıllarda Yugoslavya ve Kosova krizlerinde kitlesel göç ile her ülkenin yaşadığı zorlukları keşfederek ortak bir yaklaşım ihtiyacı kapsamında 2001 yılında "Geçici Koruma Yönergesi" kabul etmiş ve geçici korumaya ilişkin hukuki dayanak oluşturmuştur. 2009 Lizbon Antlaşmasında önemli bir husus olan birlik içinde serbest dolaşım, dış sınırlarda etkili bir kontrol mekanizması geliştirilmiştir. Ayrıca uluslararası korumanın muhtaç insanlar için geri göndermeme ilkesine uyularak sığınma, ikincil koruma ve geçici koruma sağlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Türk resmi makamları tarafından gerekli kanunlar veya ilgili resmi doküman çıkarılmış ve ilgili uluslararası mevzuat çerçevesinde haklar verilmiş, devletin merkezi veya yerel kurumları, ulusal/uluslararası sivil toplum kuruluşları inanılmaz destek ve çabalar sağlamış olmasına rağmen sığınmış kişilerin sayılarının çok yüksek olması başta olmak üzere bazı diğer nedenler ile uygulamada ve hayatın gerçeklerinde bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu bildiri, mevcut uygulamalar ile AB Mülteci Rejimi arasındaki karşılaştırmayı ve karşılaşılan sorunlar ile altında yatan nedenleri dile getirmeye çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye'deki Suriyeliler, Sığınma, Geçici Koruma, AB Mülteci Rejimi, Hak ve Hürriyetler

AZERBAYCAN'DA GÖÇ SORUNLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Aynur SEFERLI / Bakü Devlet Üniversitesi

Özet

İnsanların bir ülkeden diğerine kalıcı veya uzun süreli göçüne "göç" denir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Üyelerinin Haklarının Korunmasına İlişkin Sözleşmeyi kabul etti. 2000 yılında 18 Aralık Uluslararası Göçmenler Günü ilan edildi. Azerbaycan Sözleşmeye 1998'den beri katılmıştır. Dünyada ilk göç süreçleri, doğal koşullara bağlı olarak ilkel topluluklar döneminde gerçekleşmiştir. Göç, insanlık tarihinin her aşamasında var olmuştur ve insanlar iyi, sakin ve müreffeh bir yaşam sürmek için bir şehirden veya ülkeden diğerine taşınmıştır.Ancak, yeni dünya düzeninin dikte ettiği nesnel gerçekliklerin arka planına karşı, yeni hızlı küreselleşme çağı, göç alanında yeni fırsatların yanı sıra dünyadaki toplumlar ve ülkeler için yeni sorunlar açmıştır. Azerbaycan, 1980'lerin sonlarında. Ermenistan'ın sınır dışı etme, soykırım ve saldırganlık politikasının bir sonucu olarak zorunlu iç ve dış göçe maruz kaldı, eski SSCB'de mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler sorunuyla karşılaşan ilk cumhuriyet oldu. Ermenistan'ın etnik temizlik ve saldırganlık politikası sonucunda yüz binlerce hemşehrimiz evlerinden edilmiş ve ülkenin çeşitli yerlerine sığınmıştır. Azerbaycanda başarılı siyasi ve ekonomik reformların bir sonucu olarak, yaşam standartlarının iyileştirilmesi ve her alanda gözlenen hızlı gelişme, ülkemize gelen yabancı sayısında yıldan yıla önemli bir artışa yol açmıştır. Azerbaycan geliştikçe yabancılar ve vatansızlar için daha cazip bir bölge haline gelmekte ve ülkemize göç akışı yıldan yıla artmaktadır. Göç süreçlerinin düzenlenmesi ve tahmin edilmesi, bu alandaki ilgili devlet kurumlarının faaliyetlerinin koordinasyonu. En başından beri, Devlet Göç Hizmeti (DGH), insan ve medeni hak ve özgürlüklere saygı, yasalara sıkı sıkıya bağlılık ve yüksek hümanizm ilkelerine dayanıyordu. Azerbaycan DGH'nin kuruluşundan bu yana, göç süreçlerini yönetmek ve düzenlemek için hem yasal hem de kurumsal alanlarda bir dizi temel önlem alınmış, bir dizi yeni normatif yasal düzenleme kabul edilmiş, değişiklikler ve eklemeler yapılmıştır. Vatansız kişilerin haklarının korunması her zaman ilgi odağı olmuştur, ikamet ettikleri yerde kayıt altına alınmaları alanında sunulan hizmetler ve genel olarak göç süreçlerinin yönetim mekanizması önem kazanmış, geliştirilmiş, elektronik bilgi kaynakları oluşturulmuştur. Bu kapsamda "Göç süreçlerinin yönetiminde tek durak noktası ilkesinin uygulanmasına ilişkin" 4 Mart 2009 tarihli ve 69 Sayılı Kararnamenin uygulanması tek ilkenin

uygulanmasında sıkı bir kontrol mekanizması oluşturulmuştur. Bu amaçla DGH tarafından alınan belgeler merkezi bir şekilde kayıt altına alınmakta ve her başvuruya bireysel bir yaklaşım uygulanmaktadır. Şimdiye kadar ülkemize gelen yabancılar, gerekli izinlerin alınması ve karmaşık kayıt prosedürleri nedeniyle çeşitli makamlara başvurmak zorunda kaldı. Kararname'nin uygulanmasından bu yana, ülkede yasal olarak yaşamak ve çalışmak için ülkeye gelen yabancılara ve vatansız kişilere ilgili izinlerin verilmesi ve ikamet yerinde tescil işlemleri tamamen basitleştirilmiştir. Yani, 1 Temmuz 2009'dan itibaren yabancılar veya vatansız kişiler artık DGH'ne değil, birkaç devlet kurumuna başvuruyor. Azerbaycanın dünya ulaşım yollarının kavşağında yer alması nedeniyle çok sayıda transit göçmenin ülkemizin topraklarından geçişi kaçınılmazdır. Asıl mesele, bu göçmenlerin ülkeye yasa dışı yerleştirilmesini ve yasa dışı göçmenlerin ülkeyi geçiş noktası olarak kullanarak üçüncü bir ülkeye girişini engellemektir. DGH bu alanda etkin ve amaçlı faaliyetini sağlamakta, çalışma yöntemlerini ve araçlarını daha da geliştirmektedir. DGH görevlerini gerektiği gibi ve zamanında yerine getirerek, yasadışı göçe karşı etkin önlemler almaya ve cumhuriyetin ulusal güvenliğine katkıda bulunmaya kararlıdır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen Günü, Zorunlu Göç, Ulusal, Irksal, Bölgesel Çatışma

2 Eylül/September - Perşembe/Thursday
14:30-16:00 6. Oturum / 6th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Ayça Eminoğlu*

Çevre ve İklim Değişikliği

- "Deniz Çevresi Yönetiminde Çed İlkesi ve Unsurları:Kanal İstanbul Örneği" ***Arda Özkan & Tanzer Satır***
- "İklim Değişikliği ile Mücadele Aracı Olarak Yeşil Tahvillerin Yenilenebilir Enerji YatırımlarınaOlası Etkileri" ***Berna Aksoy Özcan & Tarkan Çakır***
- "İklim Göçü ve Güvenlik İkilemine Etkisi" ***Berna Aksoy Özcan***
- "İklim Değişikliğine Dair Söylem: Politika Yaratma İmkânı" ***Çağıl Durdu***
- "İklim Krizi ile Mücadelede Yeşil Yeni Düzen ve Avrupa Birliği" ***Gülay Küçük & Betül Yüce Dural***

DENİZ ÇEVRESİ YÖNETİMİNDE ÇED İLKESİ VE UNSURLARI: KANAL İSTANBUL ÖRNEĞİ

Arda ÖZKAN / Ankara Üniversitesi
Tanzer SATIR / İstanbul Teknik Üniversitesi

Özet

Denizler, dünyanın dörtte üçünü kapladığından iklimsel dengenin sağlanması ve ekosistemin korunmasında önem arz etmektedir. Denizler, insan hayatında da önemli bir rol oynamaktadır; çünkü insanların refahını doğrudan etkileyen birçok besleyici ve endüstriyel kaynağa sahiptir. Deniz çevresi, bünyesinde dünyanın ekonomik kalkınmasında rol oynayan petrol ve doğalgaz rezervleri de barındırmaktadır (Borgese, 1998: 23-26). Bu yüzden, deniz çevresinin korunması hem insanlar hem de çevre için yaşamsal bir önem taşımaktadır. Çevrenin korunmasına ilişkin uluslararası sözleşmelerin ilkeleri ve normları, uygulamaları ve prosedürleri de temel alınarak çevresel yönetişim prensiplerinin oluşturulması gerekmektedir.

Devletlerin deniz çevresinin korunmasına ilişkin önlemlerle ilgili yaklaşımlarının Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) çerçevesinde ekosistem tabanlı bir deniz çevresi güvenliği sağlanarak ve deniz yatağında genetik kaynakların yönetimi de dahil her türlü tedbiri almaları ve bilgi paylaşımlarının gerçekleştirilmesine ilişkin yönetimsel planlamaları yapmaları gerekmektedir (Addis, 2011: 5). Deniz çevresinin devletlerin kendi ulusal kıyı alanlarıyla ilgili küresel sistemin kapsamının iyileştirilmesinin yanında, ulusal yetki alanları ötesinde bulunan deniz alanlarında da bir mekanizmanın sağlanmasının kurumsallaşması konusundaki hızlandırma çalışmalarının tanımlanıp, bunun küresel anlamda teşvik edilmesi ve uygulanması gerekmektedir.

ÇED, karlı olan ve alan kullanım planlarına uygun olduğu anlaşılan yatırım önerilerinin, çevresel bağlamda değerlendirilmesi ve çevresel açıdan bir sakıncaya yol açmayacağı ya da açsa bile alınacak önlemlerle sakıncalı etkilerinin azaltılabileceği ya da ortadan kaldırılabileceği anlaşılan yatırım önerilerinin gerçekleştirilmesine izin veren, bu nitelikte olmayan yatırım önerilerinin ise gerçekleştirilmesini engelleyici bir değerlendirme sürecidir (Güneş, 2007: 21, 25). ÇED'deki inceleme, değerlendirmenin zemini ve faaliyetin çevre üzerindeki etkilerini oluşturmaktadır. ÇED, ekonomik faaliyeti meşrulaştırma, ehlileştirme ya da şeffaf kılma kaygısını taşırken, diğer taraftan da çevrenin korunmasını gerçekleştirmenin planlarını yapmaktadır (Saygılı, 2007: 2).

Çevreye ilişkin koruma politikalarının odağında yer alan ÇED, BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının uygulamaya aktarılmasında temel bir işlev görmektedir. Çünkü ÇED; öngörücüdür, katılımı sağlayarak, karar alma sürecini yeniden düzenler. Kamu hizmeti ve kolluk faaliyetlerini birleştiren bir süreçtir ve idari bir usuldür. ÇED'in özünü, çevrenin korunması oluşturmaktadır. Bu özün hukuki karşılığı, çeşitli hukuki metinlerde, yargı kararlarında ve doktrinde çevre hakkı olarak kabul edilmektedir. ÇED, çevre hakkının uygulamaya konmasını sağlayan teknik ve idari araçlardan birisi olarak görülmektedir (Özdek, 1993). Fakat, bazı ÇED raporları çevre koruma politikalarına uygun olmayan usullerle hazırlanarak, hem ulusal ve uluslararası mevzuata hem de deniz çevresinin korunması ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Bu tür raporlar, genellikle projelerin etkilerini değerlendirme konusunda bilimsel yeterliliğe sahip değildir.

Türkiye'de Kanal İstanbul projesi olarak adlandırılan bir kanal projesi gündemdedir. Türkiye, trafiği azaltmak, bu bölgeyi daha güvenli hale getirmek, ekonomik ve siyasi yarar elde etmek için mevcut boğaz geçişi dışında yeni bir kanal inşa etmek istemektedir. Ayrıca, bu Kanalın Karadeniz devletlerinin ticaret ve ekonomisini olumlu bir şekilde etkilerken, bütün bölgenin siyasi istikrara kavuşmasına yardımcı olacağını da düşünmektedir. Ancak, bilim adamları, kanal projesinin bütün bu alanın gelecekteki ekosistemi için bir planlama yapıldığında artık bir daha eskisi gibi olmayacağı hususunda endişe duymaktadır (Tütüncü, 2017: 113).

Yapım aşaması yıllarca sürecek olan bu denli büyük bir projenin çevresel etkilerinin de büyük olması kaçınılmaz bir gerçektir. Şöyle ki inşaat aşamasında atmosfere yayılacak toz ve partikül madde emisyonları bölgede yaşayan insanlar için ciddi sorunlar oluşturacaktır. Bu tür sorunlar kanal inşası tamamlandıktan sonra da devam edecektir. Kanaldan geçecek tanker ve gemilerin yayacağı kirletici emisyonlar göz önünde bulundurulduğunda hem deniz çevresinde hem de karada kirlilik oranının artacağı öngörülmektedir (Özdemir, Tuygun ve Elbir, 2017: 478). Kanal İstanbul tamamlandıktan sonra uygulanacak düzenleme açısından buradan geçecek gemilerin türü, tonajı, geçiş ücreti, kılavuzluk hizmeti gibi sorunlar da gündemdeki yerini korumaktadır.

Kanal İstanbul'da yaşanabilecek bir tanker kazasının olası sonuçlarını düşündüğümüzde, kanal güzergahında yerleşim yerinin olmaması gerekmektedir. Bu alanların tarım alanları veya yeşil alanlar olarak değerlendirilmesi, kanalın yapım amacıyla tutarlı bir arazi kullanım politikası ortaya çıkaracaktır.

Gerçekten de orman alanları, su havzaları, endemik/nadir türlerce önemli bitki alanlarına sahip olan bu bölge ciddi bir tehdit altındadır. Yaşanabilecek çevre sorunlarının sadece Türkiye'yi değil, diğer kıyıdaş devletleri etkileme durumu söz konusudur. Bu nedenle, olası bir çevre felaketinin etkileri de uluslararası boyutta olacaktır (Doğan, 2020: 14). Nitekim, bu bölgede çevresel güvenliğinin sağlanması adına alınacak tedbirler, kanalda hayati bir önemi ortaya koymaktadır.

Kanal İstanbul'un çevresel etkilerinin yanı sıra uluslararası boyutlarda yaşanabilecek siyasal ve hukuksal sorunlar da söz konusudur. Bu sorunlardan birincisi, Karadeniz'e kıyısı olan devletleri etkileyebilecek çevresel krizlerden kaynaklanan sorunlardır. Deniz ekosistemi ve canlılarını olumsuz yönde etkileyeceği ifade edilen kanal projesi, soluduğumuz havadan ve içtiğimiz suya kadar birçok konuda risk barındırmaktadır (Özarslan, 2018). Kanal'ın uluslararası boyutlara ulaşabilecek ikinci sorunu ise, geçişlerin Montrö Sözleşmesi'yle bağdaşıp bağdaşmayacağıdır. Kanalın inşa edilmesi, bu Sözleşme açısından bir sorun oluşturmaz. Sorun, Kanal İstanbul'dan geçişlerin nasıl düzenleneceğidir; diğer bir ifadeyle, bu Sözleşme'yle düzenlenen boğazlardan geçiş hükümlerini ihlal eden bir düzenleme yapılıp yapılmamasıdır (Erhan, 2011). Uygulamada Boğazlarda kurulan geçiş rejimine aykırı olmayacak ve tartışmaya yol açmayacak bir yaklaşım ile hareket edilmelidir.

Bu çalışmada, Kanal İstanbul Projesi'nin çevresel açıdan incelemesi yapılacaktır. Denizel çevre için olabilecek olumlu ve olumsuz sonuçlar üzerinde tartışılacaktır. Başta denizlerimiz olmak üzere çevrenin korunması hepimizin sorumluluğunda olduğu için Kanal İstanbul projesinin de ÇED raporu büyük önem arz etmektedir. Zira çevre gelecek nesillere bırakacağımız en önemli mirastır. Kanal İstanbul'un çevre koruma politikalarının odağında bulunduğu, özellikle de deniz ekosistemine zarar verilmeden inşa edildiği, buradan geçiş yapacak gemilerin hem bölgesel hem de uluslararası barış ve güvenliği tehlikeye sokmadan kullanıldığı bir konjonktür oluşursa, deniz çevresinin yönetiminde ÇED'in tüm aşamaları sağlıklı bir şekilde uygulanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: ÇED, Kanal İstanbul, Deniz Çevresinin Korunması

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İLE MÜCADELE ARACI OLARAK YEŞİL TAHVİLLERİN YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIMLARINA OLASI ETKİLERİ

Berna Aksoy ÖZCAN / Nişantaşı Üniversitesi
Tarkan ÇAKIR / Nişantaşı Üniversitesi

Özet

İklim değişikliği, günümüzde sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma açısından önemli bir sorundur. İklim değişikliğinin en önemli nedenlerinden biri küresel sera gazı emisyonlarıdır. İhtiyacımız olan enerjinin büyük bir kısmı fosil yakıtlardan elde edilmekte ve bu durum gerek gelişmiş ülkelerde gerekse gelişmekte olan ülkelerde ekonomik istikrarı sağlamak adına karbon salınımını azaltma amaçlı politikaları sekteye uğratmaktadır. Bu durum küresel ısınma nedeniyle iklim değişikliği ile çevre kirliliğinin katlanarak artmasına neden olmaktadır.

Üretim ve yaşam kalitemizin devamını sağlamak adına fosil yakıtlara alternatif yenilebilir enerji kaynaklarına yönelmemiz, ihtiyaç duyduğumuz enerjiyi yenilenebilir enerji kaynaklarından elde etmemiz dünyamızı korumak ve çevre kirliliğini azaltmak açısından bu sorunun çözümüne önemli bir katkı sunacaktır.

Ancak özellikle sanayileşmiş ülkelerde bu değişim maliyet, zaman ve verimlilik problemleri nedeniyle bir an önce hayata geçirilmesi gereken projeler ertelenmektedir. İmzalanan uluslararası antlaşmalar, taraflar açısından yaptırımı olmaması nedeniyle ihlal edilmektedir. Ayrıca yenilenebilir enerji yatırımlarının finansmanı, uluslararası düzeyde çözülmesi gereken bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle Avrupa Yatırım Bankası, Dünya Bankası, Fransız Kalkınma ajansı gibi uluslararası finansal kuruluşlar, sürdürülebilir bir ekonomi için yeşil tahvil ihraçları gerçekleştirmektedir.

Yeşil tahviller, sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmeyi ve diğer özel çevre projelerini desteklemeyi amaçlayan tahvillerdir. Daha spesifik olarak, yeşil tahviller enerji verimliliği, kirliliğin önlenmesi, sürdürülebilir tarım, balıkçılık ve ormancılık, su ve karasal ekosistemlerin korunması, temiz ulaşım, temiz su ve sürdürülebilir su yönetimini hedefleyen projeleri finanse eder. Aynı zamanda çevre dostu teknolojilerin geliştirilmesini ve iklim değişikliğinin azaltılmasını finanse etmektedir. Kullanıcılar açısından ise vergi muafiyeti nedeniyle daha cazip bir yatırım aracıdır. Vergi avantajları, iklim değişikliği ve yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş gibi öne çıkan sosyal sorunların üstesinden gelebilmek için parasal bir teşvik sağlamaktadır.

Dünyada ilk yeşil tahvil ihracı Avrupa Yatırım Bankası tarafından 2007 yılında gerçekleştirilmiş olup, bu yeşil tahvil ihracının tutarı 600 milyon Euro idi. Sonrasında ise 2008 yılında Dünya Bankası 440 milyon dolar tutarında yeşil tahvil ihracı gerçekleştirmiştir. 2020 yılı itibariyle küresel yeşil tahvil ihraç piyasası 1 trilyon doları bulmuştur. Yeşil tahvil ihraçlarının yarısı, yenilenebilir enerji yatırımları için kullanılmaktadır. Yeşil tahviller, küresel ısınma ve iklim değişikliği ile mücadelede artan bir öneme sahip olmaktadır ve bu konuda ülkemizde yayınlanmış birkaç araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalar, daha çok yeşil tahvillerin tanımı ve kapsamı ile ilgilidir. Yine sürdürülebilir çevre ve enerji finansmanında yeşil tahvillerden bahsedilmekle birlikte işlevselliği hakkında kapsayıcı bir araştırma yapılmamıştır. Bu çalışma, küresel anlamda çevre ve iklim finansmanı ile ilgili projelerde yeşil tahvillerin nasıl kullanıldığı ve sürdürülebilir kalkınma için gerekli olan finansmanı ne derece karşıladığı ve yeşil tahvillerin finansal başarısı üzerinde durulacaktır.

Çalışma, iklim değişikliği ile mücadelede yeşil tahvillerin nasıl bir öneme sahip olduğunu, hangi uluslararası kuruluşların yeşil tahvil ihraç ettiğini, uluslararası yeşil tahvil ihraç eden kuruluşların sürdürülebilir enerji projelerini nasıl finanse ettiğini, bu kaynakların hangi bölgelerde hangi alanlarda kullanıldığını, yeşil tahvil ihracı ile hayata geçirilebilen projelerin karbon emisyonunun azaltılmasında nasıl bir etkiye sahip olduğunu tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmayı üç bölümde ele alacağız.

Birinci bölümde; Çevre kavramı ve çevre sorunları, iklim değişikliği ve küreselleşmenin etkileri üzerinden değerlendirilecek ve çevre sorunlarının sonuçları ve çevre sorunlarına çözüm önerisi olarak sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir kalkınmanın finansmanı, kavramsal çerçevede açıklanmaya çalışılacaktır. İkinci bölümde; Yeşil tahvil kavramı açıklanacak ve yeşil tahvillerin çevre sorunları ve iklim finansmanı için önemi ve yeşil tahvillerin etkileri belirtilecek, yeşil tahvil standartları değerlendirilecektir. Üçüncü bölümde; Yeşil tahvil ihraç eden uluslararası finansal kuruluşlar ele alınacak, yeşil tahvillerin hangi alanlarda kullanıldığı, sürdürülebilir kalkınmaya destek olarak yeşil tahvillerin gelişmiş ülkeler ile az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde hangi projeleri finanse ettiği, küresel çözüme katkı sağlama başarısı değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Yeşil Tahviller, Sürdürülebilir Kalkınma, İklim Finansmanı, Yenilenebilir Enerji

İKLİM GÖÇÜ VE GÜVENLİK İKİLEMİNE ETKİSİ

Berna Aksoy ÖZCAN / Nişantaşı Üniversitesi

Özet

Küreselleşmenin bir sonucu olan iklim değişikliğinin neden olduğu iklim göçü, insan topluluklarının hayatta kalmak için verdikleri mücadelenin son aşaması veya kriz aşamasıdır. Topluluklar, yaşadıkları mekanlar, kıtlık, açlık veya yaşamsal ihtiyaçlar olan hava, su ve toprak gibi kaynakların bozulması, kirlenmesi veya kalitesinin düşmesi gibi koşulların hayatta kalmaları için yetersiz olduğu zaman başka yerlere göç etmek zorunda kalırlar. Küresel iklim değişikliğinin neden olduğu göç, hem göç edilen ülkede hem de terk edilen ülkede sosyo-ekonomik dengeleri bozmakta ve bu ülkelerin sosyo-politik ve ssoyo-ekonomik dengelerini sarsmaktadır. İklim göçü, sadece insan yaşamını etkileyen unsurların ortadan kalkmasıyla bozulan bir süreci ifade etmemekte aynı zamanda göç edilen ülkenin iç ve dış güvenlik unsurlarını da etkilemektedir. Bu durum ülke içinde topluluklar düzeyinde bir çatışmaya neden olabileceği gibi, ülke dışında dış politika düzeyinde de güvenlik ikilemine neden olmaktadır.

İklim göçü, bölgesel düzeyde çatışmaya neden olması yanısıra küresel toplumun güvenliği açısından bir sorun olarak da ortaya çıkmaktadır. Dünyada yaşayan milyonlarca insan küresel ısınma sonucu kuraklık ve açlık nedeniyle sürekli göç etmek zorunda kalacaklar ve düzensiz göç olarak adlandırılan bu göç hareketleri, iklim değişikliğine uyum sağlayan ülkelerin de sınırlarını zorlayan bir aşamaya gelecektir. Göç, bölgesel düzeyde hareketliyken bir süre sonra küresel düzeyde hareketine başlayacaktır. Bu durumda devletlerin klasik güvenlik anlayışı, sorunların çözümünde yetersiz kalacak, statüko yerini devletlerin adapte olma ve uyum sağlama sürecine bırakacaktır. Bu nedenle iklim göçü, insani ve çok taraflı bir çözümü zorunlu kılmaktadır.

Birleşmiş Milletler'in Ocak 2020'de aldığı "iklim göçmenleri geri gönderilmeye zorlanamaz" kararı, uluslararası ilişkilerde güvenlik politikaları açısından yeni bir tartışmanın konusu olmaya adaydır. Küresel iklim değişikliği nedeniyle ortaya çıkan iklim göçmenleri sorunu, devletlerin sahip olduğu toplumun homojen/heterojen yapısını zorlayan, nüfus güvenliğini tehdit eden ve iktisadi açıdan kamu harcamalarını arttıran niteliği nedeniyle hem iç politika hem de dış politika sorunu olarak devletlerin karşısına çıkmaktadır. Bu ve bunun gibi birçok küresel sorunda devletlerin kırılganlığı ve esnekliği bir terazinin iki kefesi gibidir. Esneklik ve kırılganlık kavram itibariyle değişen

koşullara uyum sağlayan ve sağlayamayan olarak tanımlanabilir. Günümüzün hızla değişen koşullarının toplum sağlığı ve güvenliği üzerindeki negatif etkisi, devletlerin varlık ögelerini(toplum, toprak, egemenlik, yönetim) "koruma sorumluluğu" üzerinden değerlendirmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla devletler, değişen koşulları gözlemlemek(bilgi birikimi), analiz etmek(teknolojik birikim) ve uyum sağlamak(askeri, iktisadi, sosyal ve siyasi yapı) gibi üç unsur üzerinden hareket etmek zorundadır. Günümüzün çevre sorunları, dinamik ve değişken yapısı, hızlı bir uyum sürecini gerekli kılması nedeniyle devletlerin bilgi birikimi, teknolojik ilerleme ve iktisadi gücü açısından toplumun beklentilerini karşılayacak ölçüde olmalıdır. Aksi takdirde kırılgan devlet yapısı yalnız devletlerarası çatışmalara değil bölgesel ve küresel düzeyde sorunların katlanarak artmasına neden olacaktır. Bu durumda iktisadi ve siyasi açıdan güçlü kurumsal yapıya sahip toplumların küresel sorunlarla mücadelesi daha etkili olurken zayıf iktisadi ve siyasi yapılara sahip ülkeler için ise her kriz içte veya dışta yeni bir çatışmanın nedeni olacaktır.

Bu çalışmada, iklim göçü bir çatışma unsuru olarak ele alınacaktır. Çalışma; iklim göçünün devletlerin güvenlik ikilemi üzerinden çözümünün mümkün olmadığından bahsederek devletlerin iklim göçü karşısında çok taraflı işbirliği üzerinden çözüm bulması gerektiği açıklanacaktır. İklim göçü, küreselleşmenin neden olduğu iklim değişikliğinin bir sonucu olarak, küreselleşmenin argümanlarından mekansızlaşma, karşılıklı bağımlılık gibi unsurlar dikkate alınarak sorunun çözümünün, güvenlik açısından ulusaldan ziyade küresel, devlet-merkezli olmaktan ziyade insan-merkezli olması gerektiğinden bahisle sürdürülebilir bir güvenlik anlayışı üzerinde duracaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, İklim Göçü, İklim Değişikliği, Ulusal Güvenlik, Uluslararası Güvenlik, Güvenlik İkilemi

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE DAİR SÖYLEM: POLİTİKA YARATMA İMKÂNI

Çağıl DURDU / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Antropojenik etki bağlamında iklim değişikliğinin etki eden durumu sürdürülebilir yaşamın kısıtlı bir geleceğe sahip olacağını göstermektedir. Bu minvalde Avrupa devletlerinin bölgesel birlik olarak resmi beyanları söylemsel meşruiyetini tüm dünyaya iletirken dilin inşa ediciliğini sergilemektedir. Dolayısıyla inşacı yaklaşımın vurguladığı bağlamda kuralların oluşturuculuğu, söz konusu bölgenin ülkelerine ait kimlikle çevre tahribatının yarattıklarının ne derece tamir edebilir olduğunu göstermek istemektedir. Çalışma kapsamında amaç bölgesel kimlik gösterisi ile Avrupa kıtasına ait dilsel varlığın, egemen devletlerin sınırlarının aşıldığına ve küreselleşme ile toplumların bağlantısının devam ettiğine dair bir kanıt niteliğini ne ölçüde teşkil ettiğini göstermek istemektedir. Çünkü söylemler hiyerarşisinin varlığını inşacı yaklaşımının belirttiği gibi zamanla norm haline gelen değere duyulan ilgi doğrultusunda görmek mümkündür ve bu durum çevre tahribatının ulus-aşırı bağlamda önlenmesi için bir araç olabilir. Bu bağlamda özellik inşacı yaklaşım içinde kural ağırlıklı boyut ekseninde Nicholos Onuf'un yaptığı çerçeve izlenmektedir.

Devlet ile birey arasındaki ilişkiye bakıldığında Soğuk savaş sonrasında yeni tarihsel koşulların oluştuğu izlenebilmektedir. Bu hâl sanayi sonrası toplumda gerçekleşen teknolojik ilerlemeyle anlatılmakta ve teknolojik gelişim ile bireye ait sorunlar küreselleşirken devletin bireyin bütün ihtiyaçlarına cevap veremediği görülmektedir. Devletin yönetme kapasitesinde düşüş böylece gözlemlenip entegrasyon çabalarını izlemek mümkün olmaktadır. Dolayısıyla Avrupa Birliğine ait kimliğin; ''Paris İklim Anlaşması'' ve yine ''Avrupa Yeşil Düzeni'' ile pratik bağlamda yaşamsal sürdürülebilirliğe dair taahhütleri; kural ağırlıklı İnşacılık yaklaşımının belirttiği araçsal analiz imkânı ile incelenebilmektedir. Bu bağlamda özellikle söz konusu yaklaşım içinde aktörlerin neyi temsil ettiklerini kimliksel anlamda bilmeden çıkarlarının ne olduğunu anlayamayacakları görülürken statik olmayan kimliklerin ortaya çıkması ise sosyal ilişkiler aracılığıyla olmaktadır. Söz konusu sosyalleşme süreçleri ile sürdürülebilir ekolojiye dair bağlam, ana akım uluslararası ilişkilerin belirttiği determinist çıkar odaklı ve statik kimlik politikalarının tersine bir değişim imkanını küresel olarak sergileyebilir gözükmektedir.

Kimliklerin sahibi ile sosyal düzen arasında köprü görevi gören kurallar Nicholos Onuf'un yaklaşımında önemli bir ontolojik konuma sahip ve kurallar-dil birimleri oluşturmakta aynı zamanda bazı birimler diğerleri yanında yine kurallar aracılığıyla öncelikli konuma gelmektedir. Diğer taraftan hangi kuralın daha etkili olduğuna bakılarak hangi birimin daha aktif olduğunu söylemek mümkün görünmektedir. Bu bağlamda toplumların küresel olarak birbirine bağımlılığı iklim değişikliği ile ilgili çevre tahribatlarının küreselliğini gösterirken Avrupa Yeşil Düzeni ve ondan önce Paris İklim Anlaşması ile ortaya koyulanların kurumsallaşıp küresel bir prensip-ilke-kural hâline gelme imkânının altını çizmek gerekmektedir ve Onuf'un yaklaşımında da belirtildiği gibi sürekli ortaya koyulan söz-eylemin (speech-act) rutin olan tekrarı pratik bir oluşturuculuğun kaçınılmazlığını ortaya koyabilmektedir.

Nicholos Onuf; uluslararası ilişkilerin bir düstura sahip olduğunun vurgusunu yaparken anarşinin salt bir geçerlilik olduğuna dair muhalif bir hâl belirtmektedir ve bu bağlamda merkez-çevre ilişkilerinde var olan kuralların varlığını vurgulamadan önce bir kural kategorisi ortaya koymaktadır. Bunlar; direktif, yönerge ve taahhütlerdir. Bu üç kural ayrımının mevcudiyeti Onuf'un analizinde küresel sorunların çözümüne dair gerçekleştirici bir potansiyel ile belirtilirken salt devletler değil toplumlar ve bireyler aktör olarak vurgulanıp kültürün bilinci şekillendirme niteliği hatırlatılmaktadır. Çünkü çevresel sürdürülebilirliğe dair sosyal ilişkiler bağlamında aktörler arası ilişkilerde var olan kurallar; yeni bir kültür oluşumunu dinamik bağlamda her zaman yaratabilir gözükmektedir.

Kültür; Nicholos Onuf'un analizinde uluslararası ilişkiler altında bahsedilen kuralların kendi içinde hangi oranlarda harmanlanacağına dair bir yol göstermektedir ve kültürler aktörlerin kimliklerini oluştururken birbirinden ayrılan üç tip kural çerçevesini ne kadar içerdiği ile alakalıdır. Dolayısıyla ekolojinin sürdürülebilirliğine dair ulus-devlet ötesi var olan sorumluluk; iklim adaleti ve toplulukların kendi kültürel kodlarını, karbon emisyonlarının artışı içerisindeki yerini dikkate alarak çözüm sunma ihtimallerini belirtmektedir. En nihayetinde ise kuralların oluşturma kapasitesinin herkes için iyi olan bir prensip (eko-sisteminin iyiliği kuralı) durumuna ulaşması sosyal ilişkilerin inşacı yaklaşımının belirttiği bağlamda olabilir gözükmektedir. Bu minvalde ise aktörlerin kural oluşturma kapasitesi ve koşulları önemli olmaktadır. Dolayısıyla iklim değişikliğinin yarattığı olumsuz ve somut yıkımın varlığı; koşulların başlıkta belirtilen içerikli kurallar dizisini (Paris İklim Anlaşması, Avrupa Yeşil Düzeni) kaçınılmaz olarak meydana getirmesine neden olmuştur.

Toplumsal ilişkilerin çalışma yöntemi olarak görülen inşacı yaklaşım sosyal ilişkilerin kaçınılmaz varlığını küresel varlık gösteren aktörler için çalıştırmaktadır. Küreselleşme nedeniyle toplumların birbirine bağlandığını kabul edilirken toplumun artık ulus-devlete eşit olmayan bir varlığının vurgulanması söz konusudur. Diğer taraftan ise bireyler uluslararası politik süreçleri değerlendirebilecek ve yönlendirecek araçları ellerinde barındırmaktadır. Bu bağlamda Nicholos Onuf'un inşacılık yaklaşımında kavramsal olarak ulus-devletin altında görülen sosyal topluluk ve bireyler söz-eylemleri ile devletlerin dış politikalarını sınırlandırıcı ya da yapıcı etkileme potansiyeline sahip görünmektedir. İklim değişikliğine dair söylem belirten görüntüler, bireyler ve küçük topluluklar özellikle sosyal medya aracılığıyla yayılarak bir prensibin meşru varlığını oluşturabilme potansiyelini taşımaktadır. Sonuç olarak Nicholos Onuf'un inşacı yaklaşımında sınırları-aşan politik süreçlerde aktör olarak devletler yanında bireyler ve sosyal toplulukların ''yapan'' olarak belirtilmesi küreselleşmenin sonunun gelmediğine dair bir noktayı işaret etmektedir.

Avrupa Birliği ve salt ''Avrupalılaşma'' bağlamında bakıldığında kolektif bir kimliğin var oluşu, ulus devlet içindeki kültürel özelliklerin bölgesel anlamda ortaklaşması ile yeni ve bağımsız bir kimliğin oluşmasını mümkün göstermektedir. Bu bağlam ise uluslararası ilişkilerde eksiltilmiş olarak ifade edilen tarihsel-kültürel ve sosyal süreçleri disipline katma niteliğini içermektedir. Söz konusu bu durum ile de iklim değişikliğine dair sonuçların ''yüksek politika'' bağlamını oturtulup uluslararası ilişkilerle çözümü bağlamında politika önerisinin prensip durumuna gelmesi sağlanabilir görünmektedir.

Ekonomik döngülerin yarattığı sürekli çark ulus-devletin ticaret duvarları dikmesini yok sayarken sonlu kaynaklara sahip bir dünyada devam eden nesillerin yaşamsal devamlılığına dair kurumsallaşmış kural bütünlüğüne ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda küreselleşmenin sonunun geldiği ön-görülemez iken en azından şu andan bir önceki zaman diliminin inşa ettiği kültür boyutu; ulus-devletlere dair pozitivist bağlamda determinist duruşlara bir engel oluşturmanın gerekliliğini göstermektedir. Çünkü sosyal yapı ve aktörler arasındaki sürekli inşa dinamik minvalde karşılıklı olarak devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnşacılık, Kuralların Ontolojik Üstünlüğü, Küreselleşme, İklim Değikliği, Ulus-Devlet

İKLİM KRİZİ İLE MÜCADELEDE YEŞİL YENİ DÜZEN VE AVRUPA BİRLİĞİ

Gülay KÜÇÜK / Anadolu Üniversitesi
Betül Yüce DURAL/ Anadolu Üniversitesi

Özet

İklim krizi, gezegenimizin en önemli ve acil çözülmesi gereken sorunlarından birisidir. Küresel anlamda kaçınılmaz etkileri olan bu sorunla mücadele etmek için yeşil ekonomi ve yeşil yeni düzen gibi çevre ile uyumlu ekonomik büyüme sağlayan anlayışlar geliştirilmiştir. Yeşil ekonomi, enerji kaynaklarının verimli kullanımını ve düşük karbon üretimi ile kirliliğin azaltılmasını sağlayan sosyal açıdan kapsayıcı bir ekonomik modeldir. Yeşil ekonomi anlayışının giderek ön plana çıkmasıyla ekonomik krizlere çözüm üretmek, yeni iş alanları yaratarak yoksulluğu azaltmak ve iklim krizi ile mücadele edebilmek için yeşil yeni düzen politikaları oluşturulmuştur. İklim krizinin etkilerinin daha fazla hissedilmesi bu politikaların birçok devlet tarafından daha fazla benimsenmesini ve çevre ve enerji politikalarının yeşil ekonomi anlayışı doğrultusunda oluşturulmasını sağlamıştır. Avrupa Birliği de yeşil ekonomi ve yeşil yeni düzen politikalarını günümüzde en başarılı biçimde uygulayan ve iklim kriziyle mücadelede küresel anlamda öncülük eden bölgedir. AB hem Paris İlkim Anlaşmasının küresel sıcaklık artışını 2 C'nin altında tutma hedefini hem de 2019 'da kabul edilen Avrupa Yeşil Mutabakatı ile 2050 yılına kadar iklim nötr kıta olma hedefini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Bu bildirinin amacı, yeşil ekonomi anlayışının Avrupa Birliği tarafından nasıl uygulandığını ve bu uygulamaların iklim kriziyle mücadelede ne ölçüde etkili olabileceğini incelemektir. Bu soruya geçerli bir yanıt bulmak amacıyla AB'nin 2050 iklim hedefi doğrultusunda uyguladığı çevre ve enerji politikalarının etkisi uluslararası kuruluşların gelecek enerji senaryoları incelenerek belirlenmiştir. Öncelikle literatür taraması ile bu alanda yazılan makale, kitaplar ve tezler incelenmiştir. Çalışma kapsamında araştırılacak konu, arama motorlarına Yeşil ekonomi, Avrupa Birliği, Yeşil Yeni Düzen, İklim krizi, Avrupa Yeşil Mutabakatı anahtar kelimeleri yazılarak taranmıştır. Bu kapsamda uluslararası hakemli dergilerde son 10 yılda yayınlanmış makalelere ulaşılmıştır. Fakat yerli literatürde yeşil ekonomi konusunda ve Avrupa Birliği'nin iklim hedefleri hakkında birçok çalışma bulunmasına rağmen bu çalışmalar yeşil ekonomi konusunu; sürdürülebilir kalkınma, üye ve aday ülkelere etkisi, yeşil işler ve yeşil büyüme konuları üzerinden açıklamaktadır. AB ve yeşil ekonomi konusunu birlikte ele alan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Bu çalışma da yeşil ekonomi ve AB'nin Yeşil Yeni

Düzen uygulamalarını birlikte ele alarak akademik literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Yeşil ekonomi ile ilişkili olan sürdürülebilir kalkınma kavramına konu AB'nin yeşil ekonomi politika uygulamaları olduğu için çalışmada ayrıntılı olarak ele alınmamıştır. Yeşil ekonomi ile ilgili teorik bilgiler uluslararası kuruluşların raporlarından, ilgili konu hakkında yazılmış makalelerden ve kitaplardan elde edilmiştir. Çalışmada, AB'ne ait 1990-2021 yılları arasındaki veriler kullanılmıştır. Gerekli veriler AB'nin resmî web sitesinden ve resmi dokümanlarından sağlanmıştır. Yeşil ekonomi kapsamında AB'nin 1972 yılından itibaren uygulamaya başladığı ve planladığı çevre ve enerji politikaları incelenmiştir. Bu doğrultuda özellikle odaklanılan alan Paris İklim Anlaşması ile uyumlu olarak 2019 yılında kabul edilen Avrupa Yeşil Mutabakatı ve 2050 iklim hedefi için planlanan politikalardır. Aynı zamanda Covid-19 pandemisinin AB'nin bu politikalarına etkisi de belirlenmiştir. Araştırma sürecinde 13 farklı raporun gelecek enerji senaryoları incelenmiştir. Gelecek enerji senaryoları hakkındaki bilgiler EU, UN, OECD, IEA, IRENA gibi uluslararası kuruluşların raporları ve istatiksel verilerinden elde edilmiştir. Raporlardaki gelecek enerji senaryoları iklim hedeflerinin gerçekleşme durumlarına göre 3 senaryoya ayrılarak değerlendirilmiştir. Araştırma süreci sonucunda bilgiler betimsel analiz ve içerik analizi ile yorumlanarak bulgular oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucuna göre AB, Avrupa Yeşil Mutabakatı doğrultusunda planladığı eylem alanları ile Paris İklim Anlaşmasıyla uyumlu politikaları uygulamaya devam ettiği takdirde 2050 hedeflerine yaklaşabilir. Ancak bu mevcut politika uygulamaları ve hedefler hiçbir senaryoda AB'nin iklim nötr kıta olması için %100 yeterli olmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil ekonomi, Avrupa Birliği, Yeşil Yeni Düzen, İklim krizi, Avrupa Yeşil Mutabakatı

2 Eylül/September - Perşembe/Thursday
16:00-17:30 7. Oturum / 7th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Tamer Kaşıkçı*

Çin Çalışmaları

- "Xi Jinping'in Çin Rüyası: Sorunlar ve Eleştiriler" ***İlhan Aras***
- "ABD-Çin Rekabetini Yırtıcılık Teorisi Penceresinden Anlamlandırmak" ***Can Donduran & Efe Can Gürcan***
- "Kamu Diplomasisinin Sınırları: Covid-19 ve Çin'in Sağlık Diplomasisi" ***Tolga Bilener***
- "Şanghay İşbirliği Örgütünün Olası Çin Düzeninin İnşasındaki Rolü" ***Tamer Kaşıkçı***
- "Çin'in Enerji Güvenliğinde Malakka İkilemi ve Anahtar Myanmar" ***Anıl Çağlar Erkan & Ayça Eminoğlu***
- "COVID-19 Pandemi Yönetiminde Çin Modelinin Değerlendirilmesi" ***Özlem Zerrin Keyvan***

Xİ JİNPİNG'İN ÇİN RÜYASI: SORUNLAR VE ELEŞTİRİLER

İlhan ARAS / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Özet

Çin'in on yıllardır sürdürdüğü ekonomik büyümesi ve dünya ticaretindeki artan ağırlığı 2000'li yıllarla birlikte küresel bir gücün doğuşunun temellerini atmıştır. Söz konusu ekonomik büyüme Çin gibi bölgesel ve küresel amaçları olan bir ülkede gerçekleştiği için Çin'in siyasi güç olma amacının da tartışılması kaçınılmaz olmuştur. Bu tartışmanın Xi Jinping döneminde gerçekleşmesi bir tesadüf olarak görülmemelidir. Xi, Çin'in kuruluşundan günümüze literatürde de yaygın bir şekilde kabul edildiği gibi Mao ve Deng'den sonra en önemli lider olarak kabul edilmektedir. Bu üç isme bakıldığında, Mao dönemini kuruluş, Deng dönemini dışa açılma ve Xi dönemini küresel bir güç olma hedefiyle somutlaştırmak mümkündür. Xi dönemindeki Tek Kuşak Tek Yol gibi birçok önemli gelişmeyle birlikte bahsedilmesi gereken bir konu da "Çin Rüyası" kavramının dünyaya tanıtılmasıdır. Önceki dönemlerde de bahsedilen ve Çin'in yükselişini ele alan ifadelerin en somutlaşmış hali olarak literatürde yoğun bir şekilde tartışılan bu kavram Çin'in yükselişinin bir sloganı olarak da görülebilir. Xi tarafından ilk defa 2012'de kullanılan kavramın zamanında ABD'nin küresel güç olma sürecinde yaratılan "Amerikan Rüyası" ile arasındaki benzerlik "rüya" kelimesi üzerinden bir küresel gücün doğuşuna da işaret etmektedir. Xi'ye göre bu rüya Çin ulusunun büyük uyanışını başarmayı amaçlamakta ve Çin halkı ile devletinin geleceği birbirine bağlı bir şekilde ilerlemektedir. Çin Rüyası da bu ekonomik ve siyasi hedefin somutlaşmış halidir. Çin'in yumuşak gücünü dünya çapında geliştirme çabaları, Tek Kuşak Tek Yol projesi ile yarattığı büyük ticaret ağı ve halkın refah düzeyinin belirgin bir şekilde yükseltmesi de söz konusu rüyanın parçaları olarak kabul edilebilir. Bu çerçevede, Çin Rüyası'nı gerçekleştirmek amacıyla yürütülen politikalar dünyanın birçok noktasından Çin'e yönelik şüpheleri, eleştirileri ve belli ölçüde karşıtlıkları da yaratmıştır. Çin Komünist Partisi için önemli bir meşruiyet kaynağı yaratmasından Xi'ye yönelik ülke içerisindeki halkın tepkisine, hava kirliliği sorunundan Hong Kong protestolarına, sosyal medya alanındaki sansürden otoriter yönetim tartışmalarına kadar birçok sorun Çin Rüyası çerçevesinde yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. Xi'nin Çin Devlet Başkanı olmasıyla başlattığı Çin Rüyası'nın tartışılması aslında Çin Rüyası'ndan bağımsız bir şekilde Çin'e yönelik eleştiri ve karşıtlıkları da içine çekmiştir. Covid-19 sürecinin Çin'de başlaması ve yayılarak birçok açıdan dünyayı derinden sarsması,

Uygur Türklerine yönelik politikası nedeniyle soykırım yaptığının tartışılması, dünya ticaretinde diğer ülkelerin aleyhine artan ağırlığı ve ABD ile yaşadığı ekonomik mücadele Çin'in aslında göründüğünden farklı bir ülke olduğu söylemlerinin zeminini oluşturmaktadır. Bu nedenle değinildiği gibi insan hakları, çevre vb. sorunları olan bir ülkenin dünyaya bir "rüya" sunması birçok kesim tarafından inandırıcı görülmemektedir. Çalışmada ele alınan konu da söz konusu eleştiriler ve karşıtlıkların neler olduğudur. Bu nedenle çalışma "Çin Rüyası'nın sorunları ve eleştirileri nelerdir?" sorusu üzerinden şekillenecektir. Yapılan inceleme ilgili literatüre ve Xi ile birlikte yönetimindeki yetkililerin açıklamalarına dayandırılacaktır. Bu çerçevede öncelikle "Çin Rüyası"nın nasıl doğduğu tarihsel kökeniyle birlikte kavramsal gelişimiyle anlatılacaktır. Sonraki bölümde, rüyanın gerçekleşmesinin önündeki en önemli engeller belirtilecek, daha sonra "Çin Rüyası"na yönelik eleştiriler ve karşıtlıklar aktarılacaktır. Böylece, Çin ile birlikte anılan önemli bir kavrama ilişkin bütüncül bir yaklaşım oluşturulması hedeflenmiştir. Sonuç olarak, Çin'in kendisinin yaratmaya çalıştığı "Çin Rüyası" söyleminin yine Çin'in kendisinin yarattığı sorunlar çerçevesinde mümkün olup olamayacağı gösterilmeye çalışılacaktır. Çalışma, Xi dönemi Çin dış politikasını anlamak için önemli bir kavramı inceleyerek ilgili literatüre katkı sağlamayı amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Çin, Xi Jinping, Çin Rüyası, Çin Dış Politikası, Küresel Güç

ABD-ÇİN REKABETİNİ YIRTICILIK TEORİSİ PENCERESİNDEN ANLAMLANDIRMAK

Can DONDURAN / İstinye Üniversitesi
Efe Can GÜRCAN / İstinye Üniversitesi

Özet

Günümüzde uluslararası siyasetin belirleyici unsurlarının başında, uzun süredir yükselmekte olan Çin ile göreceli gücü 2000'li yılların başından bu yana hızla azalmakta olan ABD arasındaki rekabet gelmektedir. İki ülke arasındaki rekabeti açıklamaya yönelik analizler, genellikle Soğuk Savaş döneminde yaşanmış tecrübelerden yola çıkar. Ancak, bugün Çin ve ABD arasındaki rekabetin, geçmiş dönemlerden çok daha farklı bir uluslararası çevrede cereyan ettiği söylenebilir. Dünya, artık Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi birbirinden keskin çizgilerle ayrılan iki bloktan oluşmadığı gibi uluslararası aktörlerin çıkar ve hedeflerinin karmaşık bir biçimde birbirine bağımlı hale geldiği gözlemlenmektedir. Ayrıca, ABD'nin İkinci Dünya Savaşı sonrasında karşı karşıya geldiği başat rakiplere baktığımızda, Çin'in farkı açık biçimde ortaya çıkmaktadır. SSCB, askeri anlamda bir dev iken Sovyet ekonomisi Amerikan ekonomisiyle rekabet etmekten oldukça uzak kalmıştır. 1980'li yıllarda Japonya teknolojik açıdan önemli bir güç haline gelmiştir; ancak, bu ülkenin sahip olduğu teknolojik avantajı askeri güce dönüştürmesi söz konusu olmamıştır. Bu örneklerden farklı olarak Çin ise birçok alanda ABD ile ciddi ölçüde rekabet edebilecek kapasiteye sahiptir. Bu durum, özellikle Soğuk Savaş üzerinden kurulan analojilerin ve geleneksel güç geçişi kuramlarının Çin-ABD rekabetinin dinamiklerini ve geleceğini anlamak adına yetersiz kalmasına yol açmaktadır.

Bu çalışma, ABD ile rekabet halindeki Çin'in izlediği politikanın ana ekseninin nasıl şekillenmekte olduğu ile bu sürecin küresel ve bölgesel ölçekte ne gibi sonuçlar doğurabileceği sorularına cevap aramaktadır. Mevcut çalışma, bu soruyu yanıtlarken, Joshua Itzkowitz Shifrinson tarafından ortaya atılan "yırtıcılık teorisi"ne (predation theory) dayanmaktadır. Yırtıcılık teorisi, Soğuk Savaş konjonktüründe şekillenen geleneksel kuramlara kıyasla daha geniş kapsamlı, derinlikli ve güncel bir çerçeve sunmaktadır. Günümüze kadar Türkçede pek yer bulmamış olan bu kuram, mevcut çalışma vesilesiyle uluslararası literatür kapsamında ilk kez Çin-ABD ilişkilerine uyarlanmaktadır. Ayrıca çalışma, söz konusu kuramı, Çin-ABD rekabetinin hem yakın geçmişi hem de güncel durumunun analizi üzerinden süreç izleme yöntemiyle test etmeyi amaçlamaktadır.

Yükselen güçlerin rekabet halinde oldukları düşüşteki aktörlere karşı izledikleri stratejileri destekleyici ve yırtıcı olarak iki ana kategoriye ayıran yırtıcılık teorisi; iki ülkenin birbirleri açısından stratejik önem ve konumları, askeri güç kapasiteleri, küresel güç dağılımı gibi unsurların bu anlamdaki seçimi şekillendirdiğini iddia etmektedir. Esas olarak destekleyicilik-yırtıcılık ekseninde şekillenen söz konusu stratejiler yine yoğunluklarına göre ikiye ayrılmakta ve temel hedefe ulaşmada izlenen yolun aşamalı veya hızlı bir geçişi öngören biçimde olması da bu yolla belirlenmektedir. Yükselen bir güç, yoğun biçimde destekleyici olduğu durumlarda "güçlendirme" stratejisini tercih ederken, bu amaç için daha az kaynak ayırdığı durumlarda "takviye etme" stratejisine yönelmektedir. İlişkilerin daha saldırgan biçimde ele alındığı durumlarda ise yükselen konumdaki aktör mevcut statükoyu düşüşteki gücün aleyhine radikal ve hızlı bir biçimde değiştirme arzusundaysa izleyeceği yol "devirme" olacaktır. Son olarak, yükselen gücün yırtıcı güdülerinin yoğunluğu görece azken tercihi, rakibin üstünlüğünün yok edilmesini zamana yayan sabırlı bir strateji olan "zayıflatma" yönünde olacaktır. Örneğin, Bismarck Prusya'sının 1870'lerde Fransa'ya karşı izlediği politika devirme stratejisine net bir örnek oluştururken, Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde Avusturya-Macaristan'ı destekleme çabaları güçlendirme stratejisinin doğrudan sonucudur. Benzer biçimde, ABD'nin 1980'lerde SSCB'ye karşı takındığı tutum zayıflatma tercihini yansıtmaktadır. 19. yüzyılın ortalarında Britanya'nın Prusya karşısında Avusturya-Macaristan'a karşı takındığı destekleyici tavır da takviye etme stratejisinin açık bir yansımasıdır. Bu tercihlerin belirlenmesinde kritik unsurlar ise düşüşteki aktörün sahip olduğu askeri güç kapasitesi ve yükselen gücün hedeflerine erişmesi açısından sahip olduğu stratejik değerdir. Bu değer, diğer güçlerin yükselen aktörün güvenliğine doğrudan tehdit oluşturması, düşüşteki gücün coğrafi konumunun yükselen güce diğer rakipleriyle rekabette avantaj sağlayacak olması, uzun vadede yükselen güce diğer tehditler karşısında destek olma potansiyeli ve iki aktör arasında bir ortaklığın mümkün olması gibi değişkenlere bağlı olarak şekillenir. Düşüşteki gücün stratejik öneminin olması destekleyici bir yaklaşımı teşvik eder. Aksi durumda, yükselen gücün daha yırtıcı bir tavır takınması beklenmektedir. Bu tercihlerin yoğunluk derecesi ise doğrudan düşüşteki aktörün askeri güç kapasitesi ve caydırıcı niteliği ile ilişkilidir.

Çin ve ABD özelinde baktığımızda, Washington'ın gerek Çin'in ikincil rakipleriyle veya maruz kaldığı tehditlerle mücadelede gerekse uluslararası sistemin şekillendirilmesi anlamında Pekin'e stratejik açıdan fayda sağlamaktan uzak olduğu

görülmektedir. Ayrıca, ABD'nin mevcut askeri gücünün ve potansiyelinin küresel ölçekte neredeyse rakipsiz olduğu gerçeği de ortadadır. Bu bağlamda, Çin'in ABD ile rekabetinde tercih ettiği stratejinin "zayıflatma" olması ve Amerikan üstünlüğünün üç sütununu (askeri, ekonomik, yumuşak güç) zaman içerisinde gittikçe şiddetlenen biçimde sarsma arayışına girmesi olasıdır. Doğrudan bir çatışma ihtimalini zayıflatan bu strateji, güç geçişinin, geleneksel yaklaşımların vurguladığının aksine, evrimsel bir süreç sonunda aşamalı olarak gerçekleşmesi olasılığını güçlendirmektedir. Esasen, ikili ilişkilerin normalleştiği 1970'lerin sonundan bugüne gelen süreçte Çin'in politikalarının büyük ölçüde bu yaklaşımla uyumlu biçimde şekillendiği söylenebilir. Deng Xiaoping'in "doğru zamanı sabırla bekleme" tavsiyesine paralel olarak Çin, uzun yıllar boyunca uluslararası siyasette düşük bir profil sergilemiş ve liberal reformlara odaklanarak ABD öncülüğündeki sisteme entegre olmaktan kaçınmamıştır. Adeta sistemi içeriden fethedercesine, bir yandan hızla büyüyüp güçlenmeye devam ederken, bir yandan da başta ABD olmak üzere uluslararası sistemin başat aktörlerinin liberal reformların son aşamaya kadar ilerleyeceğine inanmasını sağlamıştır. 2000'li yılların başından itibaren ABD'nin üstünlüğünün başta ekonomik olmak üzere çeşitli etmenler sebebiyle sarsılmaya başlaması, Çin'in zayıflatma stratejisinin belirginleşmesine yol açmış ve özellikle 2008 sonrasında, Hu Jintao döneminde sertleşen tutumun Xi Jinping döneminde ivme kazanmasıyla birlikte "doğru zamanın" geldiğine dair inanç kuvvetlenmiştir. 1997 yılında Asya ülkelerinin yaşadığı borç krizi döneminde bölge ülkelerine mali kolaylık sağlamaya yönelik tutumunu Asya Altyapı Yatırım Bankası aracılığıyla kurumsallaştıran Çin, Kuşak Yol Girişimi ile bölgesel ve küresel ölçekte ABD'nin jeo-ekonomik çıkarlarına yönelik önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Kararlı adımlarla ordusunu güçlendiren Pekin, Doğu ve Güney Çin Denizi ile Tayvan gibi konularda sertleşen tutumuyla askeri anlamda da belirleyici bir güç olma yolunda ilerlemektedir. Ayrıca, sayıları gittikçe artan Konfüçyüs Enstitüleri, ülkenin yumuşak gücünün artmasında önemli rol oynamaktadırlar. Bu adımlar düşünüldüğünde Çin'in, ABD'nin küresel üstünlüğünün üzerinde kurulu olduğu sacayağının zayıflatılması yönünde yavaş ama kararlı bir strateji izlemekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, gelecekteki güç geçişinin, birçoklarınca beklendiği üzere radikal biçimde, doğrudan bir savaş sonucunda değil, uzun erimli bir mücadeleyle gerçekleşme ihtimalinin belki de en önemli göstergesidir. Ancak, gerek ABD'nin denizaşırı askeri varlığını azaltma girişimleri ve Trump dönemi sonrasında Rusya'yla tekrar gerilen ilişkileri gerek ticaret ve teknoloji savaşları ve NATO'nun son dönemde sinyallerini verdiği

dönüşüm, bu yaklaşımın devirme stratejisi yönünde evrilmesi olasılığını da önemli ölçüde güçlendirmektedir.

Anahtar Kelimler: Çin, ABD, Güç Geçişi, Yırtıcılık Teorisi, Zayıflatma

KAMU DİPLOMASİSİNİN SINIRLARI: COVİD-19 VE ÇİN'İN SAĞLIK DİPLOMASİSİ

Tolga BİLENER / Galatasaray Üniversitesi

Özet

Bir devletin yabancı kamuoylarına, geleneksel ve resmî diplomasi kanallarını kullanarak değil, farklı bilgilendirme araçları ve tanıtım stratejileriyle doğrudan hitap etmesi anlamına gelen kamu diplomasisi, iletişim olanaklarının giderek arttığı son otuz yılın dünyasında hiç olmadığı kadar önem kazanmıştır. Uluslararası ilişkiler, iletişim ve marka yönetimi gibi pek çok çalışma alanının kesişme noktasında yer alan kamu diplomasisi faaliyetleri bir yandan bu türden faaliyetler yürüten ülkenin yabancı kamuoyları nezdinde olumlu bir imaja sahip olmasını sağlayarak ekonomik ve ticari fayda sağlamakta, diğer yandan yabancı kamuoylarını biçimlendirerek muhatap olunan ülkenin hükümetleri üzerinde dolaylı bir etki yaratmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda kamu diplomasisi faaliyetleri, günümüzde devletlerin genel diplomatik faaliyetleri içindeki ağırlığı giderek büyüyen bir bileşen olarak öne çıkmıştır. Kamu diplomasisi faaliyetlerinin, geleneksel propaganda çalışmalarından ayırt edilebilmesi için bu faaliyetlerin çok hassas dengeler üzerine inşa edilmesi gerektiği ortadadır.

Kamu diplomasisinin kültürel diplomasi, din diplomasisi, eğitim diplomasisi, spor diplomasisi, sanat diplomasisi, gastrodiplomasi ve müzik diplomasisi gibi pek çok farklı boyutu bulunmakla beraber, 2019 yılı Aralık ayından itibaren dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi dolayısıyla sağlık diplomasisi boyutu günümüzde özellikle öne çıkmaktadır. Söz konusu pandemi, merkez üs olan Çin'in sınırları dışına taşarak kısa bir süre zarfında tüm dünyayı etkisi altına almış, bunun üzerine Pekin yönetiminin küresel sonuçları olan bu sağlık krizini iyi yönetemediği ve diğer ülkelerin, bu arada da Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) gerekli tedbirleri zamanında almalarına engel olduğu görüşü özellikle Batı kamuoylarında yaygınlık kazanmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti'nin uluslararası imajına yönelik büyük bir darbe niteliği taşıyan bu olumsuz algı, Çin Komünist Partisi yönetiminin sağlık diplomasisi araçlarını kullanarak uluslararası çapta bir yanıt geliştirmesini gerektirmiştir. Bu amaçla dünyanın pek çok ülkesine tıbbi yardım malzemesi gönderilmiş, Çinli sağlık personelinden oluşan ekipler de bazı Avrupa Birliği üyeleri dahil, farklı ülkelerde görev almıştır. Aşı geliştirme faaliyetlerine de büyük bir hızla girişen Çin, Covid-19'a karşı etkili çok sayıda aşıyı 2020 yılı sona ermeden geliştirip farklı ülkelerin kullanımına sunmuştur. Öte yandan Çin yönetimi ve onun kontrolü altındaki

yayın organları virüsün gerçek kaynağı konusunda şüphe uyandırma amaçlı bir kamuoyu oluşturma faaliyetine girişmişler, Çin yönetim modelinin Covid-19 ile mücadelede Batılı yönetimlerden daha başarılı olduğu, demokrasilerin ise içkin zayıflıkları dolayısıyla salgınla mücadelede başarısızlık sergilediği yönünde yayınlar yapmışlardır. Bu çerçevede, Çin'in özellikle İtalya gibi AB ülkelerine yolladığı sağlık personeli ve çeşitli AB ülkelerine yolladığı tıbbi malzemeler yoğun bir iletişim kampanyasına konu olmuştur. Ancak Çin'in yönetim modelinden ve uyguladığı iletişim metotlarından kaynaklanan yetersizlikler nedeniyle, söz konusu kampanya istenilen sonuçları doğurmadığı gibi, Çin'in kamu diplomasisi faaliyetleriyle propaganda arasındaki ince sınırı aşmakta olduğu değerlendirmeleri yapılmıştır. Bu durum ise Çin'in yabancı, özellikle de Batı kamuoyları nezdinde algılanışını iyileştirmek bir yana, daha da kötüleştirmiştir. Bu bakımdan Çin örneği, sağlık diplomasisi ve dolayısıyla kamu diplomasisi araçlarının kullanılmasında ne tür sorunlarla karşılaşılabileceğine dair çok yararlı ve somut bir örnek teşkil etmektedir.

Dünyanın ikinci büyük ekonomisi durumundaki Çin'in uluslararası toplumun sorumluluk sahibi bir oyuncusu olarak kendisini konumlandırmaya çalıştığı, siyasal ve ticari ortaklarıyla geliştirdiği ilişkileri de daima bir "kazan-kazan ilişkisi" olarak tanımlamaya özen gösterdiği düşünüldüğünde, kamu diplomasisine ne derece ihtiyaç duyduğu ortadadır. Yükselen bir güç konumunda olan Çin'in ABD ile rekabeti, ayrıca uluslararası tedarik zincirlerindeki ağırlıklı konumu, kamu diplomasisi faaliyetlerinin Çin bakımından önemini arttırmaktadır.

Bu çalışma kapsamında kamu diplomasisinin giderek önem kazanan bir boyutu olarak sağlık diplomasisi üzerinde durulacak, Çin ve Covid-19 küresel salgını etrafında gerçekleştirilen tartışmalardan hareket edilerek de etkin bir kamu diplomasisi yürütmek için ülkelerin sahip olmaları gereken özellikler, kullanılmak durumundaki yöntemler ve bunların sınırları test edilecektir. Bu türden bir tartışma, kamu diplomasisi araçlarını etkin bir biçimde kullanmayı arzulayan tüm ülkeler için somut fayda üretebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çin, Kamu Diplomasisi, Sağlık Diplomasisi, Algı Yönetimi, Uluslararası Politika

ŞANGHAY İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜNÜN OLASI ÇİN DÜZENİNİN İNŞASINDAKİ ROLÜ

Tamer KAŞIKÇI / Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Özet

İkinci Dünya Savaşına kadar dünya meselelerinden uzak durmayı tercih eden ABD bu savaştan sonra çeşitli sebeplerle geleneksel izolasyonist politikalarını terk ederek, küresel politikaların şekillendirilmesinde öncü bir rol üstlenmiş ve hegemonik bir düzen inşa etmiştir. Ancak Pax Americana olarak adlandırılan bu düzen bazı yazarların iddia ettiği gibi sadece ABD'nin askeri gücüne dayanan bir oluşum değil, aksine ABD'nin İkinci Dünya Savaşı sırasında birlikte hareket ettiği müttefikleriyle oluşturduğu işbirliğine dayanmaktadır. Ortak düşman olan Mihver devletlerine karşı güvenlik bağlamında geliştirilen ittifak ilişkisi savaş sonrasında oluşturulan politik, güvenlik ve ekonomik örgütler vasıtasıyla kurumsallaşarak derinleştirilmiştir. Dolayısıyla ABD öncülüğünde oluşturulan düzeni salt bir Amerikan hegemonyası olarak değil, Atlantik düzeni olarak tanımlamak daha yerinde görünmektedir. İnşa edildiği tarihten bu yana çeşitli iç ve dış krizlere rağmen uluslararası siyasetteki varlığını ve etkisini korumaya devam eden Atlantik düzenin son dönemlerde derin bir kriz içerisine girdiği ve eski gücünü kaybettiği tartışmaları yapılmaktadır. Atlantik düzeninin bir kriz içerisinde olup olmadığı ve eğer öyleyse bu krizin nedenleri ve olası sonuçları tartışmaya açık hususlardır. Ancak bunun kadar önemli bir diğer konu alanı ise, Atlantik düzeninin zayıflaması ile eş zamanlı olarak ortaya çıkan ve bu tartışmalarla birlikte değerlendirilmesi gereken Çin'in yükselişi olgusudur. Çin'in son dönemde muazzam ekonomik büyümesi ve bu büyümeden elde ettiği gücü politik, askeri ve kültürel alanlardaki etkisini artırmak için kullanma çabası çökmekte olan Atlantik düzeni yerine bir Çin düzeninin inşa edilebileceği tartışmalarını beraberinde getirmiştir. Bu çalışma, Çin'in yükselişi tartışmalarına odaklanarak, İkinci Dünya Savaşı sonrası ABD önderliğinde oluşturulan Atlantik düzenine benzer bir küresel düzenin Çin önderliğinde inşa edilme olasılığını sorgulayacaktır. Bu bağlamda çalışma kapsamında, Çin'in hegemonya inşa politikalarının genel bir analizini yapmaktan ziyade, literatürde bu inşa sürecinin kurumsallaşmasında önemli bir rolü olduğu iddia edilen Şanghay İşbirliği Örgütüne odaklanılacak ve örgütün NATO'nun Atlantik düzeninin inşasında ve varlığını devam ettirmesinde oynadığı kilit role benzer bir rolü olup olmadığı tartışılacaktır.

Bu tartışma çerçevesinde sosyal inşacı bir perspektife sahip olan çalışma, genel olarak Atlantik düzeninin ve özel olarak da

NATO'nun kendilerine özgü bir çoktaraflılık niteliğine sahip yapılanmalar olduğu varsayımından hareket edecektir. Buna göre, Atlantik düzeninin düzenleyici ilkesi olan çoktaraflılık güç, çıkar ve kimlik olmak üzere üç temel sütunun üzerine inşa edilmiştir. Güç bağlamında, düzen içerisindeki aktörler arasında hegemonik bir ast-üst hiyerarşisinden ziyade ABD gibi lider bir aktörün çevresinde toplanmış, Birleşik Krallık, Almanya ve Fransa gibi görece orta büyüklükteki güçlerin nispeten eşitlikçi bir yapılanması söz konusudur. Çıkar bağlamında, düzen içerisinde tüm aktörlerin uzun vadeli ortak çıkarlara (Soğuk Savaş sırasında Sovyet tehdidinden kurtulmak, Soğuk Savaş sonrasında Atlantik düzenini tüm dünyaya yaymak) sahip olduğu görülmektedir. Son olarak kimlik bağlamında ise, ortak kültürel değerlerin yanı sıra bu aktörleri bir araya getiren bir "biz" duygusunun olduğunu söylemek mümkündür. Çalışma bu kavramsal tartışmadan elde edilen sonuçları Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) örneğinde değerlendirerek, bu örgütün olası Çin yada Asya düzeninin NATO'su olup olmayacağını tartışacaktır. Bu bağlamda NATO'dan farklı olarak ŞİÖ içerisinde Çin ve Rusya arasında derin bir liderlik rekabetinin olduğu, çıkar bağlamında farklı politik, ekonomik ve sosyal sorunlarla mücadele eden örgüt üyelerinin ortak bir uzun vadeli çıkar etrafında bir araya gelmelerinin zor olduğu ve çok farklı kültürel değerlere sahip örgüt üyeleri arasında ortak bir "biz" duygusunun üretilmesinin güç olduğu argümanları üzerinden ŞİÖ'nün zayıf bir çoktaraflılık niteliğine sahip olduğu iddia edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Örgütler, Şangay İşbirliği Örgütü, Çin, Atlantik Düzeni, Çoktaraflılık

ÇİN'İN ENERJİ GÜVENLİĞİNDE MALAKKA İKİLEMİ VE ANAHTAR MYANMAR

Anıl Çağlar ERKAN / Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Ayça EMİNOĞLU / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Son dönemlere kadar adı pek de duyulmayan Myanmar (eski adıyla Birmanya), tarihte önemli İngiliz sömürgelerinden birisi olarak anılmaktadır. Asya kıtasının güneyinin Hint Okyanusu'yla buluştuğu Bengal Körfezi'ne egemen bir noktada konumlanan ülkede, yaklaşık olarak 54 milyon kişi yaşamaktadır. Halkın yaklaşık dörtte üçünün ciddi yoksulluk ve geri kalmışlıkla ilişkili sorunlarla mücadele ettiği Myanmar, özellikle son dönemde gerek jeopolitik gerekse jeostratejik nitelikleriyle uluslararası arenada ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu bağlamda, Myanmar'ın kazanmış olduğu önemin stratejik enerji kaynaklarıyla ilişkisi şüphesizdir. Fakat söz konusu dinamiklerde daha ziyade ülkenin coğrafi konumunun ön plana çıktığını ifade etmek mümkündür. Daha açık bir deyişle stratejik enerji kaynağına sahip olan fakat bunları verimli olarak işletemeyen Myanmar'ın uluslararası arenada önem kazanması, söz konusu kaynaklardan ziyade ülkenin stratejik konumundan kaynaklanmaktadır. Öyle ki Myanmar'ın coğrafi konumu Hint Okyanusu'nu ve burayla bağlantılı bölgelerden geçen su yollarını kontrol etme imkânı sunmaktadır. Bu ise Myanmar'ı özellikle Çin için ulusal güvenlik sorunu haline gelen "Malakka İkilemi'nin (Malacca Dilemma)" çözümünde anahtar pozisyona getirmektedir. Batı, sonradan farkına vardığı Myanmar'ın bu pozisyonunun Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren bilincinde olduğu aşikardır. Öyle ki uzun bir süre ABD öndeliğindeki birçok "Batılı" ülke, uzun bir süre Çin'in aksine Myanmar'a sırtını dönmüşlerdir. Dolayısıyla Batı dünyasının Myanmar'ı kendi kaderine teslim ederek sırtını dönmeleri, Pekin ve Nepido yakınlaşması için gerekli imkânı sağlamıştır. Bu bağlamda Soğuk Savaş sonrasında Bengal Körfezi ve Hint Okyanusu'nda kontrolü ele alarak bölgede bilhassa ABD varlığını kırmak isteyen Çin, zaten Batı tarafından dışlanmış olan Myanmar'la yakınlaşarak birçok alanda işbirliği antlaşması imzalamıştır. Taraflar arasındaki ilişkilerin niteliği açısından bakıldığında ise Myanmar terminolojisinde "kardeşlik" manasına gelen "pauk phaw" olarak adlandırıldığı görülmektedir. Tüm bunlarla birlikte Çin için zaten önemli olan Myanmar'ı son dönemde uluslararası alanda ön plana çıkaran gelişmelere tanık olunmaktadır. Çin için söz konusu gelişmeleri jeopolitik ve jeostratejik okumalarla açıklamak mümkünken,

diğer taraflar için tüm bunları Pekin'in önüne engellerin çıkarılması olarak yorumlamak mümkündür. Çin'in önüne engeller çıkartılmasıyla ilişkili olarak ise özellikle ABD'nin ön plana çıktığına tanıklık edilmektedir. Dolayısıyla böylesi bir ortamda Myanmar, Çin ve ABD arasında "jeo" temelde bir mücadele alanına dönüşmektedir. Söz konusu mücadelenin genel olarak Malakka İkilemi'yle ilişkilendirildiği görülmektedir. Tüm bunlar ışığında çalışmanın konusunu, Myanmar'ın Malakka İkilemi'ndeki anahtar rolü teşkil etmektedir. Çalışma konusuyla ilişkili olarak ülkenin nitelikleri ve uluslararası alanda kazanmış olduğu önem, nedenleriyle birlikte tartışılacaktır. Çünkü özellikle Myanmar'da son dönemde yaşanan olayları anlamlandırabilmek için öncelikle küresel aktörlerin ülkedeki jeoekonomik ve jeopolitik güç mücadelesi alanına dönüşmesinin altında yatan nedenlerin ortaya konması gerekmektedir. Dolayısıyla çalışmada genel olarak Çin özelinde Malakka İkilemi'nin kapsamına değinilecek ve Myanmar'la ikili ilişkilerde etkisi olup olmadığı tartışılacaktır. Bu bağlamda öncelikle kavramsal çerçeveye yer verilecek ve Malakka İkilemi'nin kapsamı, özellikle enerji bağlamındaki önemine vurgu yapılacaktır. Bununla birlikte Myanmar'ın "jeo" kökenle ilişkilendirebileceğimiz alanlardaki önemine yer verilerek, Çin ile ikili ilişkilerin tarihsel süreçteki seyrindeki etkisi açıklanacaktır. Taraflar arası ilişkilerin günümüzdeki gelmiş olduğu aşama ise "Kuşak ve Yol" kapsamında da ele alabileceğimiz gelişmelerle de harmanlanarak analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Malakka İkilemi, Çin, Myanmar, Enerji Güvenliği, Kuşak ve Yol

COVID-19 PANDEMİ YÖNETİMİNDE ÇİN MODELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Özlem Zerrin KEYVAN / Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO

Özet

Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan kentindeki canlı vahşi hayvan pazarında ortaya çıkan koronovirüs (Covid-19), ilk başta Çin ve çevresini etkileyen bölgesel bir epidemi olarak kabul edilmiştir. 2020 yılının başlarında tüm dünyayı etkilemiş ve DSÖ tarafından salgın, pandemi olarak ilan etmiştir. Yeni virüsün kaynağı olarak kabul edilen ve sorumlu tutulan Çin, aynı zamanda aldığı otoriter önlemlerle pandeminin olumsuz ekonomik ve sosyal etkilerinden ilk kurtulan ülke olarak da dikkat çekmiştir. Covid-19 pandemisi Çin için sadece bir halk sağlığı sorunu olmamıştır. Aslında, 1989 Tiananmen Meydanı olaylarından bu yana Çin liderliği için en şiddetli sosyo-politik krizin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çin, salgını yurt içinde kontrol altına aldıktan sonra, yumuşak gücünü geliştirmek ve denizaşırı jeopolitik kontrolü sağlamak için 'koronavirüs diplomasisi' atağında bulunmuştur. Covid-19 pandemisi sadece gelişmekte olan ülkelerin değil aynı zamanda gelişmiş ülkelerin de sağlık sistemlerindeki eksiklikleri ortaya çıkarmıştır. Pandemi krizi, AB ve ABD'yi ciddi olumsuz etkilerle karşı karşıya bıraktığından insani yardım sunarak lider olmalarını engellemiştir. ABD'nin covid-19 pandemisi ile mücadelesi büyük güç olmasıyla uyumluluk gösterememiştir. Başkan Donald Trump Çin'i virüsü erken haber vermeyip acil durum ilanını geciktirmekle ve pandeminin yayılmasında en büyük sorumlu güç olmakla suçlamış, 'Çin virüsü' terimini kullanmıştır. Çin de oluşan liderlik boşluğunu doldurarak yardımsever ve güvenilir etkili bir ortak imajıyla dış politika hedeflerini yerine getirmeye çalışmıştır. Çin, ABD'nin DSÖ bütçesindeki fonlarını çekmesiyle DSÖ'deki jeopolitik etkinliğini artırmıştır. Uluslararası arenada ABD ile rekabet eden Çin'in ASEAN, BRICS ve ŞİÖ gibi bölgesel örgütlerdeki etkisini genişleterek küresel siyasete dahil olması da ABD'nin dünya egemenliğine ciddi bir tehdit oluşturmuştur. Pandemi sırasında bölge ülkeleri herhangi bir zorlama olmadan Çin'in tıbbi desteğini (maske ve aşı diplomasisi) kabul etmiş, bu yardımlar Kuşak ve Yol yatırımlarının kabul edilebilirliğini teşvik etmeye hizmet etmiştir. Çinli yetkililer Kuşak ve Yol Girişimi'nin bir uzantısı olan Sağlık İpek Yolu'na (健康丝绸之路) vurgu yapmış, salgınla mücadelede küresel bir aktör konumunu pekiştirmiştir. Bu sayede bölge ülkelerinin Güney Çin Denizi meselesinde söylemlerini yumuşatmaları ve bölgede barış ve istikrar sağlanmasının adımlarının atılması beklenebilir. Bölge

ülkeleri dışında Çin'in en büyük ticari ortağı olan Latin Amerika ve Afrika ülkeleri ve Avrupa'da sadece Sırbistan, Ukrayna, Macaristan ve Türkiye de Çin yapımı aşıları tercih etmiştir.

Ocak 2020 yılı itibarıyla başlatılan aşı çalışmalarında seri üretime giren aşılardan birinin Çin aşısı olmasıyla Çin için koronavirüs diplomasisi, aşı diplomasisine dönüşmüştür. Böylece büyük dünya güçlerinin (Çin, AB, ABD Rusya) "aşı diplomasisi" yoluyla nüfuz mücadelesinde Çin de yerini almıştır. Çin, kendisini sorumlu bir küresel güç olarak sunarak alıcı ülkelerle ilişkilerini derinleştirmeye çalışmıştır. 2 Haziran'da Çin Dışişleri Bakanlığı, 40'tan fazla ülkeye ihracat yaparak uluslararası topluma 350 milyondan fazla doz aşı sağlandığını açıklamıştır. Pandemi, Çin için önemli bir fırsat olmuştur ve diğer ülkelere örnek olabilecek başarılı bir pandemi yönetimi göstermiştir. Bu bağlamda, bu makalenin ana odak noktası, Çin'in koronavirüs diplomasisini yumuşak güç aracı olarak nasıl kullandığını incelemektir. Bu makalenin arka planında Çin'in stratejik etkisini genişlettiği ve ABD ile stratejik hegemonik etki mücadelesini yoğunlaştırdığı üzerine vurgu yapılmaktadır. Krizlere hızlı tepki verebilen ülkelerin, yeni dönemde uluslararası arenada önemli bir rekabet avantajına sahip olacaklarına şüphe yoktur. Bununla beraber en merak edilen Çin'in ABD karşısında mevcut senaryoda hegemon bir güç olup olmayacağı sorusuna aranan cevap olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Sağlık İpek Yolu, Aşı Diplomasisi, Milliyetçilik, Çin

2 Eylül/September - Perşembe/Thursday
17:30-19:00 8. Oturum / 8th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Erol Kalkan*

Avrupa Çalışmaları

- "Yumuşak Güç Kavramı ve AB'nin Suriye Özelinde Yumuşak Güç Uygulamaları" ***Miraç Yıldırım & Metin Aksoy***
- "Karanlığın Yüreği" ya da Sömürgeciliğin Görünümleri: Avrupa Nasıl Keşfedildi? ***Samet Zenginoğlu***
- "Avrupa Birliği'nin Doğu Avrupa Genişlemesi ve Batı Balkanlar Politikasının Karşılaştırılmalı Analizi" ***Fuat Bozyel & Müge Palancı***
- "Birleşik Krallık'ta AB Referandumu Kampanyası: Vote Leave'in Söylemsel Stratejisi" ***Ayçe Sepli***
- "Güvenlik Toplumu Kavramını Yeniden Düşünmek: Barış Harekatları ve Sivil Misyonlar Çerçevesinde Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri" ***Fevzi Kırbaşoğlu***
- "Moldova ve Avrupa Birliği'nin Komşuluk Politikası: Ortaklık yoksa Önemsememek" ***Shideh Ghanbari***

YUMUŞAK GÜÇ KAVRAMI VE AB'NİN SURİYE ÖZELİNDE YUMUŞAK GÜÇ UYGULAMALARI

Miraç YILDIRIM / Gümüşhane Üniversitesi
Metin AKSOY / Gümüşhane Üniversitesi

Özet

20.yy'dan bugüne kadar ki dönemde güç kavramı akla sadece askeri kapasiteyi getirirken son yüzyılda Soğuk savaş sonrasında ise gücün başka bir yüzü olarak yumuşak güç kavramı ortaya çıkmıştır. ABD'de meydana gelen 1 Eylül saldırıları sonrasında akademisyenler ve politika yapıcıları tarafından yumuşak güç kavramı sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Yumuşak güç terimine son dönemlerde literatürde sıklıkla rastlansa da aslında gücün yumuşak yüzünü göstermesi hiçte yeni bir durum değildir. Açık bir şekilde ne zamandan beri kullanıldığı anlaşılamasa da ve ilk örneklerle ilgili olarak kesin ifadeler kullanmak doğru olmamakla birlikte yine de yumuşak güç uygulamalarının devletlerin ortaya çıktığı zamanlara kadar dayandığı düşünülmektedir. Yumuşak güç henüz kesin olarak literatüre girmeden önce bununla ilgili örneklerin mevcut olduğu söylenebilir. Örneğin Fransa'nın kendi kültürünü benimsetmeye çalışması ve kendi dilini diplomasi bir dil haline getirmesi, Birinci Dünya Savaşıyla beraber ülkelerin kendi meseleleri için propagandalar yapmaya katkı sağlayacak ofisler kurması, aynı şekilde Soğuk Savaş döneminde yumuşak gücün var olduğunu söylemek mümkündür. İki kutupluluğun var olduğu bu 40 yıllık sürece içerisinde Sovyetler Birliği ve ABD'nin sert güç kullanımının yanı sıra daha bu dönemlerde her ne kadar literatürde varlığı olmasa da birbirlerine karşı yumuşak gücü kullanmışlardır. Yumuşak güç, güçlü bir kurumsal gücü olan düşünsel ve algısal bir olgudur: maddi varlıklar ile ilgili değil fikirlerle ilgili olup aynı zamanda bu fikirlerin daha geniş ortamlarda kabul görmesine veya reddedilmesine dayanır.

Herkesin sert güce aşina olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bilindiği gibi askeri alan ve ekonomi çoğunlukla başkalarının konumlarını belirlemede ve değiştirmede rol oynar. Sert gücü, teşvik ("havuçlar") veya tehditler ("çubuklar") oluşturabilir. Ancak bazen somut tehditlere başvurmadan istenilen sonuçlar elde edile bilinir. İstenilen şeyi elde etmenin dolaylı yoluna "gücün ikinci yüzü" yani yumuşak güçte denir. Bir ülke uyguladığı politikalarla istediği sonuçları elde edebilir, çünkü değerlerini benimseyen, onu taklit eden, refah düzeyine hayran olan diğer ülkeler o ülkeyi takip eder. Bu bağlamda, sadece askeri güç kullanarak veya ekonomik yaptırımlar uygulamak suretiyle tehdit ederek onları değişime zorlamanın yanı sıra, dünya politikasında da gündem olmak ve başkalarını çekmek de bir o

kadar önem arz etmektedir. İşte yumuşak güç, başkalarının istemedikleri neticeleri istemelerini sağlayıp kabul ettirir. İnsanları zorlamayı değil onlara seçim yaptırmayı yeğler. Yani yumuşak güç, tarafın istediği sonuca ulaşabilmesi için karşı tarafında o şeyi isteyebilmesini sağlayarak, istediği şeyi zorla dayattırmadan elde etme düşüncesine dayanır.

Yumuşak güç kavramına Avrupa Birliği'nin hem söylemlerinde hem de yasalarında 1999 yılından beri yer verdiği görülmektedir. Avrupa Birliği yumuşak gücü, kendi politikalarını şekillendirmek, güvenliğini temin etmek, barışı sürdürmede ve aynı zamanda meydana gelebilecek sorunlara karşı koyabilmek de güçlü bir araç olarak görerek yumuşak gücünü kalkınmak için attığı adımlarda ve yapmış olduğu dış yardımlarda göstermektedir. Avrupa Birliği sahip olduğu gücü isteksiz taraflara normlar dayatarak istediğini elde etmek için yeteri kadar sert güce sahip değildir. Yani AB sert güç anlamında güçsüzdür. Bu nedenlerden ötürü ise Avrupa Birliği sert güç yerine yumuşak güce önem vermekte ve bu alanda politikalarını sürdürmektedir. Bu bağlamda Avrupa Birliği Soğuk Savaş sonrası dönemde, dünya ülkeleriyle olan ilişkilerini insan hakları, özgürlük, barış, demokrasi, hukuk, eşitlik, gibi barışçıl yöntemlerle sürdürmektedir. Bakıldığında Avrupa Birliği'nin uluslararası politikalarda karşılaşmış olduğu sorunların üstesinden gelebilmek için sert güç yerine yumuşak güç unsurlarına öncelik verdiğini atmış olduğu her adımda ve uygulamış olduğu politikalarda görülmektir. Ortadoğu'da meydana gelen birçok sorundan dolayı Avrupa Birliği de bu meselelere karşı bir tutum sergilemek zorunda kalmıştır. Çünkü bu bölgelerde meydana gelebilecek herhangi bir sorun karşısında Avrupa Birliği kendi güvenliğini ve aynı zamanda kendisine yakın olan bölgelerin güvenliğini tehdit eden bir durumla karşı karşıya kalacaktır. Bu gibi nedenlerden dolayı da Avrupa Birliği ister istemez Ortadoğu'yu hep önemli mesele olarak görmek mecburiyetinde kalmıştır. İşte burada ise AB'nin Ortadoğu'ya uygulamış olduğu politikalar karşımıza çıkmaktadır. Ortadoğu genelinde Suriye özelinde uyguladığı politikaların bir kısmında ise yumuşak gücün hâkim olduğunu söylemek mümkündür. Çalışmada AB'nin yumuşak güç uygulamalarının analizi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda AB'nin yumuşak gücünden bahsedilerek Avrupa Birliği üyesi ülkelerin Suriye üzerinde uyguladığı yumuşak güç politikaları anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Güç, Yumuşak Güç, Avrupa Birliği, Ortadoğu, Suriye

"KARANLIĞIN YÜREĞİ" YA DA SÖMÜRGECİLİĞİN GÖRÜNÜMLERİ: AVRUPA NASIL KEŞFEDİLDİ?

Samet ZENGİNOĞLU / Adıyaman Üniversitesi

Özet

Kimlik tartışmaları bağlamında "biz" ve "öteki" ayrımı antropolojik, felsefi, politik ve dini boyutlar ihtiva eden perspektiflere sahiptir. Bu perspektifler, her biri farklı coğrafyalar, devletler ve uluslar dahilinde bilinç, algı ve imaj ekseninde şekillenmekte ve karşılıklı olarak ilişkilerin inşa edilmesi ve yönünün tayin edilmesi noktasında önem arz etmektedirler. Avrupa tarihi açısından da kimlik ekseninde "biz" ve "öteki" ayrımları farklı disiplinlerin odaklandığı bir alanı oluşturmuştur. Bu ayrımın en keskin dönüşümü ise Avrupa'nın yeni kıtalara ulaşması süreciyle yaşanmıştır. Süreç bir bakıma Avrupa'nın kendisini keşfetmesi sonucunu beraberinde getirmiştir. Avrupa tarihinde, 14. yüzyıla değin "öteki" tanımının "biz"e göre inşa edildiği görülmektedir. Antik Yunan'da ve Roma'da yer alan "barbar" tanımı ya da Orta Çağ müddetince var olan dini temelli ayrımlar bu eksende yer almıştır. Ancak özellikle 15. yüzyıldan itibaren yeni kıtalara ulaşma dönemiyle birlikte bu durum dönüşüm yaşamıştır. Negatif kimlik inşası olarak nitelendirilen yaklaşım esas alındığında bu kez "biz" tanımı "öteki"ne göre inşa edilmiştir. Artık "yerli/ilkel/barbar" kavramlarının ve söylemlerinin karşısında "uygar/medeni" Avrupa yer almıştır. Hatta bu dönemden itibaren "öteki"yi uygarlaştırmanın bir "misyon" olarak addedilmesi kültür, ticaret, ekonomi ve politika faktörleri nazarında sömürgeciliğin birçok yansımasını ve sonuçlarını doğurmuştur. Bu yansıma ve sonuçlar esas itibariyle sömürgeciliğin tarihteki görünümlerini ortaya koymuştur. Görünümler her ne kadar yeni kıtaların keşfine dair vetireler sunsa da çalışma, ilgili görünümler sonucunda -negatif kimlik inşasına atfen- Avrupa'nın keşfedilmiş olduğu iddiasına sahiptir.

Bu iddiayı temellendirmek adına sömürge tarihine dair en etkileyici eserlerden birisi olarak kabul edilen "Karanlığın Yüreği"ne odaklanılmaktadır. Aslen Polonyalı olan ve 1886 yılında İngiliz vatandaşlığına kabul edilen denizci, yazar Joseph Conrad (1857-1923) tarafından kaleme alınan ve 1902 yılında yayımlanan eser, 19. yüzyıl sonunda fildişi ticareti yapan Belçikalı bir şirketin Kongo'daki faaliyetlerine yönelik olarak çarpıcı detaylar sunmaktadır. Bu detaylar daha sonra eserin sinema uyarlaması olarak F. F. Coppola'nın 1979 yapımı "Apocalypse Now" filminde Vietnam'da görülecektir. Karanlığın Yüreği, Londra'da Thames nehrinde bir gezi teknesinin güvertesinde beş kişiden birisi olan Marlow'un anlatımı ile

başlamaktadır -ki bu başlangıç eserin odak noktasını teşkil edecek gelişmelerin de ilk adımıdır aynı zamanda. Haritalara ve denize tutkun bir kişi olan Marlow, bu tutkusunu daha özelde hayata geçirmek adına büyük bir şirkette yer alma amacına sahip olacak, daha sonra kabul aşaması ile birlikte şirketin en başarılı yöneticisi, fildişi toplayıcısı Kurtz'un izini bulmakla görevlendirilecektir. Belçikalı sömürgecilerle birlikte Kongo'da fildişi ticareti yapan Kurtz, Marlow'un anlatımları boyunca hem merak hem de hayranlık ihtiva eden ifadelere sahip olacaktır.

Bütün bu süreç boyunca Marlow'un Karanlığın Yüreği'ne yaptığı yolculukta yer alan hususlar Avrupa uygarlığının bir bakıma yargılanması, lakin bir bakıma da yadsınmaması şeklinde tezahür edecektir. Dolayısıyla bu çelişkili tabloda, Kongo içlerine yapılan yolculuğun izleri, aynı zamanda sömürgeciliğin kendi içerisindeki çelişkilerine ve ironilerine yapılan bir yolculuk hüviyetine sahiptir. "Uygarlığın aydınlığı"na yapılan vurgu ile başlayan bu yolculukta Marlow'a işe girmesi için sağlık denetimi olarak addedilebilecek başlangıç aşamasında kafatasının ölçülmesi teklifi söz konusu edilmektedir. Müteakiben halası ile vedalaşırken halasının, "o cahil kitleleri berbat alışkanlıklarından kurtarmak" üzerine konuştuğuna dikkat çekilmektedir. Bu yolculuğun "yüce dava" ya da "ilahi görev" gibi adlandırmalar ile ifade edilmesi yüklenen misyonun belirgin yönünü oluşturmaktadır. Fakat böylesi bir bağlamın yanı sıra eser boyunca yerlilere, siyahilere yönelik dışlayıcı tutumun ırkçılık boyutuna sahip emarelerine şahit olunmaktadır. Buna göre, "her birinin boynunda demir tasma" bulunan siyahiler tasvir edilmektedir. Onlar düşman da suçlu da değillerdir. Bir bakıma hiçbir şey değillerdir. Onların halen zamanın başlangıcındaki çağlara ait olduklarını düşünür Marlow, zira öğrenmelerini sağlayacak kalıtımsal bir geçmişe sahip değillerdir. Ayrıca kendisinin yardımcısı olan siyahiye dair de algısı benzer yöndedir. Ölümünün ardından başlangıçta üzüntüsünü dile getirse de bu üzüntü bir "araç"ın kaybolmuş olması ile ilgilidir. Marlow'un izini sürdüğü Kurtz, annesi yarı İngiliz, babası yarı Fransız olan ve eğitiminin bir bölümünü İngiltere'de almış bir isimdir. Onun kimliğinin oluşumunda bütün Avrupa'nın katkısı vardır. Dolayısıyla onun bir bakıma Avrupa'yı temsil ettiği düşünülmektedir. Hakkında, "o merhametin, bilimin, ilerlemenin ve daha kim bilir nelerin elçisidir" ifadesine yer verilmektedir. Eser boyunca Kurtz'un konuşma yeteneğine ve gücüne yapılan vurgu yoğundur. Bu, egemen fikrin ve düşüncenin yansımasıdır. Lakin Marlow, onunla karşılaştığında bu vurgunun pratikteki yansımasına şahit olamaz. Hatta Kurtz'un ağzından çıkan son kelime "felaket" olacaktır. Bütün bu çelişkili görünüme rağmen sonuçta onun

sözlerinin kalıcılığına, sözlerinin örnek teşkil edeceğine ve elbette örnek kişiliğine dikkat çekilir. Bu argümanların Kurtz nezdinde Avrupa'nın Afrika'daki ve daha özelde Kongo'daki varlığına dair imaj ve kimlik eksenindeki sömürgeci görünümleri ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Çalışma, bu tabloyu detaylı bir biçimde analiz etmek amacına sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Sömürgecilik, Avrupa, Karanlığın Yüreği

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN DOĞU AVRUPA GENİŞLEMESİ VE BATI BALKANLAR POLİTİKASININ KARŞILAŞTIRILMALI ANALİZİ

Fuat BOZYEL / Bitlis Eren Üniversitesi
Müge PALANCI / İstanbul Üniversitesi

Özet

İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa kıtasında ekonomik bütünleşme adımını Schuman Planı ile atan Avrupa Birliği günümüzde genişleme politikası ile bölgesel gücünü küresel boyuta taşımaya çalışan bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. AB'nin genişlemesi hem organizasyonun kendisi, hem de genelde AB'nin uluslararası ilişkileri için çok önemli bir siyasi süreçtir (Eren,2014:366). Bu süreç Avrupa Birliği'nin genişleme dalgaları ile Soğuk Savaş boyunca devam etmiş ve Soğuk Savaş'ın bitimiyle birlikte özellikle Sovyet uydusu olup Soğuk Savaş sonrası bağımsızlıklarına kavuşan ülkeleri bünyesine katarak devam etmiştir. Kurucu ülkelere ek olarak ilk genişleme dalgası 1973 yılında Danimarka, İrlanda ve Birleşik Krallık'ın Avrupa Topluluklarına katılımı ile gerçekleşmiştir (Ulu,2014:49). Birlik, İkinci genişlemesini 1981 tarihinde Yunanistan ile gerçekleştirmiştir. İspanya ve Portekiz ile 1978-1979 yıllarında başlatılan müzakereler 1986 yılında bu ülkelerin Topluluğa tam üye olarak katılmalarıyla sonuçlanmıştır (Eren,2014:363). Avrupa Birliği'nin dördüncü genişlemesi ise Soğuk Savaş sonrası tarafsızlık politikası izleyen üç ülke ile devam etmiştir. Avusturya, Finlandiya ve İsveç 1 Ocak 1995'te AB üyesi olmuştur (ab.gov.tr).Ekonomik bütünleşme konusunda başarı sağlayan Avrupa Birliği 1980'li yıllar ile birlikte bu süreci siyasi bütünleşme ile tamamlamak istemiş ve bu konuda bazı adımlar atmıştır. Fakat uluslararası sistemin iki kutuplu yapısı 1980'li yılların ortalarından itibaren (1985 Gorbaçov yönetimi ve sonrası) kırılmalar yaşamaya başlamış ve 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılması ile sona ermiştir. Avrupa Birliği kendisine üye devletlerin topraklarına yakın bölgede yaşanan; uluslararası sistemde meydana gelen kırılmanın yarattığı olumsuz rüzgârın etkisini kendi yönünde olumlu adımlar atarak bertaraf etmeye çalışmıştır. Bu noktada ise Avrupa Birliği, Sovyetler Birliği sonrası bağımsızlıklarını kazanan devletler ile ilgili çeşitli adımlar atmıştır. Fakat bu adımlar atılmak istenirken, yaşanacak Orta ve Doğu Avrupa genişlemelerine birlik içerisinde olumlu ve olumsuz bakan taraflar olmuştur. Karşı çıkan üye devletlerin gerekçeleri Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin demokrasi ve ekonomik bakımdan oldukça AB standartlarının gerisinde olduğu ve bu ülkelerin birliğe uyum sağlamaları AB'ye büyük külfet yükleyeceğini ileri sürmüşlerdir (Ercan,2017:7).

Bu olumsuz yaklaşımların aksine Doğu Avrupa ülkeleri hakkında; ileri bir zamanda Rus topraklarından gelecek olası bir saldırıya karşı ülkelerin birlik himayesine alınmasını savunan üye devletler de Birlik içerisinde mevcuttu. Aynı zamanda bu ülkeler birlik için yeni pazarlar anlamı da gelmekteydi. 2004 yılında AB'nin şimdiye kadar yaşanan en büyük genişleme sürecinde Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Malta, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Polonya, Slovakya ve Slovenya Üye Ülke statüsü kazandı (Rehn,2009:5). Bulgaristan ve Romanya'nın üyeliği ise 1 Ocak 2007 tarihinde gerçekleşmiştir (ab.gov.tr). Bu son genişlemeler sonrası 2008 küresel kriz ve sonrasında Rusya coğrafyasında özellikle Putin'in yönetime gelmesi sonrası gelişmeler Avrupa Birliği'ni Batı Balkanlar konusunda yeni adımlar atmaya itmiştir. Balkanlar gerek geçmişte gerekse günümüzde, Avrupa'nın güvenliği ile doğrudan ilgili bir coğrafya özelliğine sahip olmuştur (Gökçen,2007:115). Bu bağlamda 1990 sonrası bölgede yaşanan etnik çatışmalar siyasi ve bölgesel bütünleşme alanında adımlar atan Avrupa Birliği'ni harekete geçmeye zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluk AB'nin 20-21 Haziran 2003'teki Selanik Zirvesi'nde özellikle vurgulanmıştır (Gökçen,2007:118). Bu anlamda Birliğin Soğuk Savaş sonrası Doğu Avrupa ülkeleri ile ilgili attığı adımların, Batı Balkan ülkelerine kıyas ile daha hızlı olduğu görülmektedir. Fakat değişen ekonomik, siyasi ve güvenlik ihtiyaçları; genişleme yorgunu olan Avrupa Birliği'ne bölgesel anlamda Batı Balkan ülkelerinin stratejik önemini tekrar hissettirmiştir. Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin Doğu Avrupa Genişlemesi ve arka planı analiz edildikten sonra genişleme yorgunluğu yaşayan Avrupa Birliği açısından Batı Balkan genişlemesinin önemi Birlik boyutu ile karşılaştırılmalı olarak tahlil edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler Teorileri, Realizm, Neorealizm, Yapısal Realizm, Konstrüktivizm

BİRLEŞİK KRALLIK'TA AB REFERANDUMU KAMPANYASI: VOTE LEAVE'İN SÖYLEMSEL STRATEJİSİ

Ayçe SEPLİ /Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Birleşik Krallık İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'daki bütünleşme hareketlerine destek vermekle birlikte, bütünleşmeyi sağlamak amacıyla kurulacak bir oluşuma üye olmaya daha en başından sıcak bakmamıştır. AB'nin kurucu üyeleri arasında yer almayan Birleşik Krallık, 1961 yılında ulusal ve uluslararası konjonktürün de etkisiyle AB'ye üyelik başvurusunda bulunmuş; ancak ülkenin AB'ye üye olarak kabul edilme süreci oldukça sancılı olmuştur. İlk iki başvurusu reddedilen Birleşik Krallık AB'ye tam üyelik statüsünü üçüncü başvurusundan sonra, 1973 yılında elde edebilmiştir. Birleşik Krallık'ın AB'ye üyeliği ikili ilişkilerdeki sorunları bitirmemiş aksine üyelik süresince de ilişkiler inişli çıkışlı bir şekilde devam etmiştir. Kurulduğu ilk yıllarda AB'ye üye olmak istememesi, üye olduktan sonra ise üyelik koşullarını tartışmaya açarak üyeliği referanduma götürmesi ve belirli ortak politika alanlarından çekilmesi Birleşik Krallık'ın, sıklıkla, AB'nin "şüpheci" üyesi olarak anılmasına neden olmuştur. Bu çerçevede, Birleşik Krallık'ın Avrupa bütünleşmesinin ilerleyişi söz konusu olduğunda, 1973 yılında AB'ye üyelik statüsü elde etmesinden 23 Haziran 2016 tarihinde gerçekleştirilen AB referandumuna kadar geçen süre zarfında, diğer AB üyelerinden farklılaşan tercihleriyle dikkat çektiğini söylemek mümkündür. Nitekim söz konusu tercihler, 2016 AB Referandumu sonucunda, %51,9 oy oranıyla AB üyeliğinden ayrılma (Brexit) yönünde karar alınmasıyla sonuçlanmıştır ve Birleşik Krallık 31 Ocak 2020 tarihinde AB üyeliğinden resmen ayrılmıştır.

Bu çalışma, 2016 AB referandumu için, Birleşik Krallık Seçim Komisyonu tarafından Brexit yönünde kampanya yürütmek üzere seçilen, resmi kampanya grubu Vote Leave'in kampanya süresince nasıl bir söylemsel strateji izlediğini incelemeyi amaçlamaktadır. Söz konusu grup, Birleşik Krallık vatandaşlarının ayrılık yönünde oy vermesini teşvik edebilmek amacıyla referandumda Brexit yönünde oy verilirse bunun sonucunun ne olacağını resmetmeye çalışmıştır. Referandum sonucunda alınan Brexit kararı çok yönlü ve çok nedenli olmakla birlikte, Vote Leave'in referandum kampanyası sırasında izlediği stratejilerin anlaşılması Birleşik Krallık vatandaşlarının referandumda niçin Brexit yönünde karar aldığına yönelik ipucu sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Çalışmanın iki araştırma sorusu bulunmaktadır. Bu sorular, AB referandumuna

giden süreçte, Vote Leave kampanya grubu tarafından AB'ye yönelik benimsenen söylemlerin nasıl şekillendiği ve AB'ye yönelik geliştirilen söylemler aracılığı ile nasıl bir AB algısı inşa edilmeye çalışıldığıdır. Çalışmanın amacı ve araştırma soruları doğrultusunda, araştırma metodu olarak eleştirel söylem analizinin bir kolu olan ve Ruth Wodak öncülüğünde geliştirilen söylemsel-tarihsel yaklaşımdan yararlanılmaktadır. Seçim Komisyonu, Vote Leave'i resmi kampanya grubu olarak belirlediğini 13 Nisan 2016 tarihinde açıklamıştır. Bu nedenle, analiz edilecek metinler için tarih aralığı 13 Nisan 2016 ile AB referandumunun gerçekleştiği 23 Haziran 2016 olarak belirlenmiştir. İncelenecek metinler ise, Vote Leave kampanyasının resmî web sitesinde yayınlanan broşürler, demeçler, yazılar ve haberlerdir.

Söylemsel tarihsel yaklaşım üç aşamalı olarak uygulanmaktadır. Buna göre, ilk aşamada söylemlerin geliştiği tarihsel arka plana yönelik bilginin verilmesini takiben makro ve mikro söylem konuları belirlenmektedir. İkinci aşamada, söylemsel analize tabi tutulan metinlerde yer alan söylemsel stratejiler tespit edilmeye çalışılmaktadır. Üçüncü ve son aşamada ise, söylemsel stratejileri gerçekleştirmek için kullanılan dilsel araçlar incelenmektedir (bkz. Van Leeuwen ve Wodak, 1999: 91). Çalışmanın araştırma soruları doğrultusunda, analiz edilecek metinlere, Birleşik Krallık ve AB dilsel olarak nasıl adlandırılmaktadır; hangi özelliklerle nitelendirilmektedir ve AB'nin ve Birleşik Krallık'ın belli temsillerine yönelik argümanlar nasıl doğrulanmakta, meşrulaştırılmakta ve doğallaştırılmaktadır olmak üzere üç adet soru yöneltilmektedir. Bu kapsamda, incelenen metinlerden, referandum kampanyası sırasında belirli söylem konuları bağlamında kullanılan söylemsel stratejiler ve dilsel araçların kullanıldığı alıntılar seçilerek detaylı analize tabi tutulmakta ve yorumlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: AB Referandumu, Birleşik Krallık, Vote Leave, Brexit, Söylem Analizi

GÜVENLİK TOPLUMU KAVRAMINI YENİDEN DÜŞÜNMEK: BARIŞ HAREKATLARI VE SİVİL MİSYONLAR ÇERÇEVESİNDE AVRUPA BİRLİĞİ-TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Fevzi KIRBAŞOĞLU / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın konusunu Karl W. Deutsch'un literatüre kazandırdığı konseptlerden biri olan güvenlik topluluğunun (cemiyetinin), Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında geliştirilen münasebetleri ne ölçüde etkilediğinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu kapsam dahilinde çalışmada küresel istikrarı tehdit eden saldırılara karşı tedbirler geliştiren Birlemiş Milletler (BM) ve diğer uluslararası aktörlerin hangi tür müspet adımları attığı araştırılmaktadır. Bu konu ve kapsam dahilinde, AB'nin Balkanlar coğrafyasında toplumsal barışı inşa edebilmek için BM ile Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü'nden devraldığı ve kendi bünyesinde yürütmekte olduğu operasyonlarda Türkiye'nin aktif bir katılım gösterdiği bilinmektedir. Dolayısıyla taraflar arasında yaklaşık altmış yıldır süregelen çok boyutlu münasebetlerin, bir önceki cümlede ifade edilen misyonlar dahilinde güvenlik literatüründe önem kazandığı düşünülen Deutschien güvenlik topluluğu bakış açısıyla değerlendirmeyi amaçlamış olması çalışmanın literatüre katkı sağlamak amacını taşıdığını göstermektedir.

Yirminci yüzyılın başlamasıyla birlikte uluslararası sistemde meydana gelen istikrarsızlıklar bazı devletleri menfaatleri iktizasınca tarihte eşine az rastlanan ittifaklar oluşturmaya zorlamıştır. Dönemin politika yapıcılarının güç eksenli hareket etme ideali doğrultusunda ortaya çıkan bu ittifaklar, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nda aynı tarafta yer alan halklar arasında bir diyalog mekanizması kurmasına olanak vermezken, Soğuk Savaş ile birlikte değişmeye başlamıştır. Şöyle ki, Soğuk Savaş dönemi boyunca ideolojik kutuplaşmanın merkezinde yer alan Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, etkisi altına aldığı devletlerin halkları ile askeri, iktisadi ve siyasi perspektiflerden yakınlaşma içerisine girmiştir. Ancak bu yakınlaşma sadece blok liderleri ile çevre ülkeler arasında değil aynı zamanda ittifak dahilinde yer alan devletler cihetinde de gerçekleşmiştir. İşte Karl W. Deutsch, çeşitli aktörler arasında meydana gelen yakınlaşma sürecini ve taraflar arasında yaşanan gelişmeleri güvenlik toplulukları çerçevesinde değerlendirmiştir. Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı olumsuz şartlardan etkilenen Deutsch, güvenlik toplumunu olası bir fiziksel çatışmaya girme konusunda çekinceleri olan ve münasebetlerinde risk teşkil eden unsurları daha barışçıl yollar

tercih ederek çözmeye çalışan bir grup insanı tarif etmek için kullanmıştır. Ayrıca Deutsch toplumlar arasındaki iletişimin arttırılması fikrine, barışa olumlu bir etki yapacağını düşündüğü için sahip çıkmış ve milliyetçiliğin müsebbibi olduğunu iddia ettiği savaşların bir daha yaşanmaması için geleneksel Uluslararası İlişkiler teorilerini eleştirmiştir.

Deutsch'a göre güvenlik toplumu tanımlamasında ana aktör olan, yani belirli normlara resmi ya da gayri resmi bağlı kalan ve birbirlerine karşı saldırgan tutum içerisinde olmayan, insan grupları arasında ortaya çıkacak korelasyonun en temel unsurlardan birisi iletişim olmuştur. Deutsch iletişim sayesinde toplulukların içerisinde yer alan farklı grupların görme, düşünme ve eylem yeteneklerini koordineli bir şekilde çalıştıracağını ve kitlelerin ortak bir kimlik, değerler bütünü ve topluluk hissi ile birleşen yapılarını ortaya çıkaracağını savunmuştur. Bu ifade edilenlerden hareketle güvenlik topluluklarının iletişim halinde olması gerektiği düşüncesi, uluslararası örgütlenmelerin müşterek kimlik oluşturabilmek ve ortak değerler sistemi kurabilmek misyonlarını desteklemiştir. Bu cihetle, ilgili bölgelerde yer alan aktörler arasında müşterek kimlik oluşturabilmek ve ortak değerler sistemi kurabilmek için örgütsel çabaların gerektiği açıktır. Dolayısıyla biraz önce belirtilenlerin bir örneği olarak, günümüzde en iyi kurgulanmış güvenlik topluluklarından biri olduğu kabul edilen Avrupa Birliği, Türkiye'nin de içerisinde bulunduğu devletlerle Eski Yugoslavya topraklarında barışı destekleme operasyonları ve hukukun üstünlüğü misyonları yürüterek, ortak faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bu ifade edilenlerden hareketle çalışmada, yaklaşık olarak iki yüz yıldır Batılaşma anlayışı doğrultusunda sistemde yer alan aktörlerle ilişkilerini geliştiren Türkiye'nin AB minvalinde Balkanlar coğrafyasında üstlenmiş olduğu vazifelerin Türkiye'yi ne ölçüde hem güvenlik topluluğunun bir parçası yapacak hem de Avrupa Birliği ile yürütmekte olduğu müzakere sürecini kolaylaştıracak etkiye sahip olacağı tetkik edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karl W. Deustch, Güvenlik Topluluğu (Cemiyeti), Barışı Destekleme Harekatları, Hukukun Üstünlüğü Misyonları, Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri

MOLDOVA VE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN KOMŞULUK POLİTİKASI: ORTAKLIK YOKSA ÖNEMSEMEMEK

Shideh GHANBARI / Dokuz Eylül Üniversitesi

Özet

Soğuk Savaşın sona ermesiyle birlikte, Avrupa yeni jeopolitik zorluklarla karşı karşıya kalmış ve bu zorluklar, çevredeki ortamın Avrupa güvenliği üzerindeki etkisini artırmıştır. Moldova'nın Avrupa Birliği ile dış dünya arasındaki doğu sınır komşusu olması, bu küçük ülkenin jeopolitik önemini artırmıştır. 1991 yılında, Moldova'nın bağımsız hükümeti dünya siyasi haritasında doğmuştur. AB ile Moldova arasındaki işbirliği, ülkenin 2009 yılında bağımsızlığını kazanmasının ardından AB standartlarına uyum yönünde başlamıştır. Bu bağlamda, AB'nin bu alandaki etkisinin nedenlerinden biri de Moldova'nın Avrupalılaşması, coğrafi konumu ve Romanya ve Avrupa gelenekleriyle ortak bir tarihe sahip olmasıdır. Moldova ve Avrupa Birliği arasındaki bağlantı, Avrupa Komşuluk Politikası (ENP) ve Doğu Ortaklığı Girişimi (EaP) kapsamındsa bir işbirliği anlaşmasının imzalanmasıyla sonuçlanmıştır. Ayrıca, bu politikalar doğrultusunda Moldova, kurumsal yapısında Avrupa standartlarına yaklaşmak amacıyla büyük reformlar gerçekleştirmiştir. Bu önlemler, Avrupa Birliği'nin Doğu Komşularında yakınlaşmayı teşvik eden en önemli araçlardan biri olmakla birlikte, aynı zamanda Avrupa Komşuluk Politikası'nın kalkınma olmadan yeni bir entegrasyon modeli oluşturmasının da ana nedeni olarak bilinmektedir. Bunları göz önüne alındığında, AB'nin Komşuluk Politikası ve özellikle Doğu Ortaklığı Politikası'nın uygulanması düşünüldüğünde, Moldova-AB arasındaki ilişkilerin son on yılda nasıl geliştiği sorusu ortaya çıkmaktadır. İki ülke arasındaki ilişkilerin bir serbest ticaret ve işbirliği anlaşması şeklinde iyileştirilmesi, AB'nin Moldova ve Ukrayna'ya yönelik sınır yardım misyonu ve AB ile Moldova arasındaki vizesiz rejim, iki taraf arasındaki ilişkilerin genişlemesini hızlandırdığı varsayılabilir. Ancak, Avrupa Birliği'nin komşuluk politikası koşulluluk ilkesi ve sosyalleşme ilkesi biçiminde, Moldova'da siyasi reform ve bölgesel gerilimler için baskılara yol açmıştır. Bu makale, AB'nin komşuluk politikalarının gelişiminin etkisini incelemekte ve son on yılda AB politikalarını ve (sınırlı) etkinliğini değerlendirerek, bu politikaların yüzeysel ve kapsayıcı olduğunu vurgulamaktadır. Bu amaçla, bu makaledeki hipotezini test etmek için Frank Schimmelfennig'in Avrupalılaşma teorisinden yararlanmıştır. Üstelik, Avrupalılaşma yeni bir teori değil, siyaset biliminde araştırma yapmak için mevcut kavramları uyumlu hale getirmemize izin veren bir yaklaşımdır. Schimmelfennig'e göre

Avrupalılaşma iki mantık tarafından yönlendirilir; Doğrudan sonucu koşulluluk ve dolaylı sonucu dışsallaştırma olan sonuçsal mantığı ve doğrudan sonucu sosyalleşme, dolaylı sonucu ise taklit olan uygunluk mantığı olarak vurgulanır. Ayrıca, AB için en faydalı seçenek düşünüldüğünde hem olumlu hem de olumsuz teşviklerle kullandığı koşulluluk ve sosyalleşme mantığıdır. Bu bağlamda, Moldova'nın içsel değişimlerini ve gelişimini anlamak için bir araç olarak kullanılmıştır. Bunun yanında bu makalede, Schimmelning'in bakış açısıyla anayasacılık ve sosyalleşme endeksi, Avrupa Birliği'nin komşuluk politikasının bir ölçüsü olarak ele alınmaktadır. Ayrıca, Bu çalışmada veri toplama yöntemi nitel olarak kullanılarak ve belgesel yöntemine dayanmaktadır. Bununla birlikte, bu araştırma, teorik modelleme yöntemi ile uyumludur. Neticesinde, Avrupalılaşma ve sosyalleşmenin AB komşuluk politikasının bir ölçüsü olarak etkisini incelendiğinde, değişkenler arasındaki ilişki, Avrupa komşuluk politikasının koşulluluk ve sosyalleşme yoluyla hükümetin işleyişi, seçim süreci, siyasi yolsuzluk, sivil özgürlükler ve insan hakları üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını göstermiştir. Ancak siyasi çoğulculuk ve derneklerin hakları üzerinde olumlu bir etkisi olduğu söylenebilir. Ayrıca sosyalleşmeyi Avrupalılaşma bağlamında incelendiğinde, bu dalların henüz Moldova'nın sosyo-politik gelişimine yol açmadığı görülmekte ve Moldova henüz Avrupa toplumuna doğru ilerlemeye hazır olmadığı kanıtlanmaktadır. Çünkü bir yandan, aktif çatışmalar, Rus müdahalesi, yüksek düzeyde yolsuzluk, öte yandan ise ülkenin reformları kabul etme konusundaki isteksizliği gibi çok sayıda faktör buna izin vermediği sonucuna varılabilir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Avrupa Komşuluk Politikası, Moldova, Avrupalılaşma, Doğu Ortaklığı Girişimi

2 Eylül/September - Perşembe/Thursday
19:00-20:30 9. Oturum / 9th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Esra Elif Nartok*

Economical-Political Competition and the Quest for Strategic Equivalence in the International System

- "Cyprus Question in the Eastern Mediterranean: The Deadlock between Turkey and the EU" ***Sibel Zengin***
- "Securitizing Raw Materials and Space: Repercussions on the U.S.–Chinese Bilateral Relations" ***Gina Panagopoulou***
- "Looking for Strength: Huayuquan and China's turn to discourse power in 21st century" ***Mayuri Banerjee***
- "The Implications of Power Struggle Between China and India in Asia and its Global Fallout" ***Mitrajit Biswas***
- "The Rising of China as a Global Maritime Power: A Challenge to the United States MahanianDoctrine" ***Maula Hudaya & Rizky Anggia Putri***
- "The Rise of China, Russia, and Hedging" ***Hasan Basri Barıt***

CYPRUS QUESTION IN THE EASTERN MEDITERRANEAN: THE DEADLOCK BETWEEN TURKEY AND THE EU

Sibel ZENGİN / Marmara University

Abstract

The Cyprus dispute has been intensively on the agenda of Turkey's European Union (EU) bid after 1990, the year that the Greek Cypriot Administration made an application for accession to the EU. Certainly, the Cyprus problem has been in long-running deadlock as a result of the power struggle between the Turkish and Greek communities on the island as well as between Turkey and Greece as the guarantor states. Ever since the Union embroiled in the longstanding impasse on the island, the Cyprus dispute brought about a new drastic slow down, even a pause in the process of Turkey's EU perspective after all of the efforts that have been made so far. After the rejection of the United Nations "Annan Plan" by the Greek Cypriots in 2004, UN-sponsored peace talks between 2015 and 2017 that were relaunched for reunification also failed. Whereas the EU's struggle with its own economic, political and institutional problems over the past decade in particular have resulted in a loss in its interest to bring about a Cyprus settlement; the changing regional and international context has triggered a new agenda for the immediate solution of the problem. Yet, Turkish Cypriots' two-state indication in Geneva in April 2021 seems to become the new formula for the crisis. Huge natural gas discoveries mainly after 2010 –along with the potential of further offshore reserves in the eastern Mediterranean– has opened up new prospects to address the paradoxical stalemate in the Cyprus question as a critical instrument. This game-changer breakthrough has raised various geopolitical challenges for the EU and both sides in the Cyprus conflict by adding other Middle Eastern actors bordering the eastern Mediterranean, such as Israel, Egypt, Lebanon, Syria and the Palestinian territories, as part of the long-standing political deadlock. Yet, Turkey's geo-strategic importance as an energy corridor in the eastern Mediterranean region has substantially increased. The EU is now operating in an unstable multipolar situation in the energy-rich eastern Mediterranean by the rapidly competing interests of regional and external major powers who are determined to enhance their share of economic and political presence in the region. Striving to remain a pole in the multipolar world, the Union first examines its security requirements and pursues its power conditional upon cost-benefit calculations. Apparently, its hidden motivation behind its assertive behavior in the energy conflict has materialized in the status of Greece and

Greek Cyprus as full EU members. Based on analysis on Europe's varying foreign policy behavior within the changing international context over the past years, this paper aims to focus on the evaluation of the Cyprus problem concerning Turkey's EU membership. It determines that the distribution of power in the international system has shifts and reshapes the EU's foreign policy behavior towards enlargement over time. It suggests that while the region's new equilibrium has altered the distribution of capabilities, Cyprus issue is not unlikely to drop out as an obstacle to Turkey's EU membership process coupled with the eastern Mediterranean crisis. The dispute can be considered as one of the main factors that makes Turkey's accession more problematic, and yet a solution to the problem is beneficial for the own good of all the relating parties. The paper starts by providing introductory information on the Cyprus question by recalling history based on the involving actors and background of the issue. It is divided into two parts; in the first, the fruitless progress on the issue due to insufficient measures taken by all the related parties and EU's intentions on the process will be described, and in the second, the argument on why Cyprus dispute should be ultimately solved will be discussed concerning its impact on Turkey's prospective EU membership.

Keywords: Cyprus Dispute, Turkey, EU, Greece, eastern Mediterranean

SECURITIZING RAW MATERIALS AND SPACE: REPERCUSSIONS ON THE U.S. – CHINESE BILATERAL RELATIONS

Gina PANAGOPOULOU / University of Piraeus

Abstract

During the last few years, great powers such as the U.S. and China have demonstrated a greater focus on resuming (or initiating new) space activities. However, manufacturing the equipment required for such activities entails several raw materials many of which belong to the critical raw materials (CRM) group. Apart from that, to a large extent most of the CRM, such as rare earths, are mined, produced or processed in China. Does this mean that the U.S. space industry depends on its competitor with regards to these materials? What is Washington's behavior and what is Beijing's behavior in these two fields? What are the reasons triggering this behavior? How does that situation affect their bilateral relations?

The purpose of this paper is to answer these questions and examine whether the U.S. and/or China have securitized raw materials and/or space; what the reasons behind that are and how this affects their bilateral relations. Furthermore, it is argued that securitizing raw materials inevitably leads to securitizing the space industry or any other sector that relies on them. Through this case study, we will check the validity of our main hypothesis, which is: If you securitize one of the components of something, then this something as a whole becomes securitized, too.

In order to shed light, reach the answers to our research questions and finally, check the validity of our research hypothesis, first, we define the concepts of security and threat. After that, we work within the theoretical framework of securitization. We apply the theory of securitization, proposed by Buzan, Waever, & de Wilde (1998) to check if the U.S.' behavior and China's behavior are compatible with the theory's main principles.

Applying this theory, first of all we research if there have been any speech acts concerning the raw materials sector, which provide evidence that there has been an attempt to securitize raw materials and their supply chain by presenting them as referent objects that are threatened by an existential threat. This is also a situation that implies the possible existence or announcement of immediate and extraordinary action(s) that should be taken in order to tackle this threat right now or the actor(s) will not exist to do it later. This is something that we also take into careful

consideration. In that way, we check if the U.S. and China consider each other as an existential threat to raw materials and the respective supply chain, which then signifies that the raw materials sector has become securitized.

After that, we follow the same procedure to check if the space industry has been securitized by these two key international system players. First of all, we study the existence of speech acts presenting the space industry sector as a referent object, i.e., a sector facing an existential threat. Then, we examine the existence of extraordinary measures announced or taken. Finally, we conclude whether this sector has been securitized or not, depending on the results of the above-mentioned steps.

The following part of the paper comprises a careful examination of the reasons behind Washington's and Beijing's behavior. In addition to this, we take a careful look on the impact their behavior has had on their bilateral relations.

In the final part of our study, we present our conclusions, we check the validity of our initial research hypothesis and we provide answers to the research questions that were posed. In the end, we specify possible areas of further research on the topic.

Keywords: Securitization, Critical Raw Materials, Rare Earths, Space Industry, U.S.-China Relations

LOOKING FOR STRENGTH: HUAYUQUAN AND CHINA'S TURN TO DISCOURSE POWER IN 21st CENTURY

Mayuri BANERJEE / Jadavpur University

Abstract

Since the early 21st century the idea of huyauquan has been frequently evoked by China's top leadership and members of its strategic community as a means to counter narratives of China threat. Loosely translated the word huayuquan denotes right/ power or authority to speak. However, within Chinese political thought huayuquan has come to be associated with discourse power, and has become one of the central elements of Beijing's foreign policy strategy. At the 17th Central Committee Meeting in 2011 the Chinese government officially expressed the idea of strengthening China's international discourse power and again at the 18th National Congress of CPC, President Xi Jingping repeatedly emphasised the need to strengthen China's international communication capability and construct a foreign discourse system that will tell China's story well. Consistently, in 2020 Chinese Foreign Minister Wang Yi instructed that the country's officials should guide the international community to form a correct view of China. Therefore, at present discourse power is one of the central elements of Chinese foreign policy strategy. Underlying this official prioritisation is a common perception within Chinese policy-making circle that the country's discourse power is incommensurate with China's material power and accomplishments.

A majority of Chinese scholars and policymakers believe that increase of China's ability to influence international agendas and shape international public opinion is directly proportional to the rise of her international status. Here, Beijing's primary aim is not only to challenge western concepts but shape international perception in a way that looks favourably upon China's rise and accepts her international credibility. Accordingly, Beijing has directed both financial and political resources towards development of an external system of discourse in the fields of economics, social science, international governance, human rights and has called for spreading China's voice and tell a good story of China. To that end government agencies, universities, think tanks, technology companies and internet influencers have been involved. Nonetheless, the question that remains is what discourse power is precisely? Despite being used extensively in Chinese foreign policy literature, there has been limited study of the concept with varied interpretations whereby some scholars argue it to be synonymous to promotion of China's soft power,

some describe it to be China's institutional power or capability to reform the international system and some see it as Beijing's quest to attain ideological and political hegemony at the international stage. In effect robust understanding of China's discourse power and the motivation behind Beijing's contemporary emphasis on attaining huayuquan remain liminal. It is in this context that the article proposes to review the idea of huayuquan or discourse power and seeks to discuss three aspects; first the origin of the concept within Chinese strategic thinking, that is its ideological grounding in Chinese socio-political thought, second the article will advance to map the perception of huayuquan by identifying and elaborating on the varied interpretations proffered and argue that the idea of huayuquan is a multifaceted concept and encompasses elements of soft power, institutional control and political ideology. Lastly the article intends to identify the factors which motivate Chinese policymakers to turn towards discourse power and measures incorporated within foreign policy endeavours to enhance China's discourse power at the international stage.

Keywords: Huayquan, Discourse Power, Chinese foreign policy, Xi Jingping, Wang Yi

THE IMPLICATIONS OF POWER STRUGGLE BETWEEN CHINA AND INDIA IN ASIA AND ITS GLOBAL FALLOUT

Mitrajit BISWAS/ O.P. Jindal Global Business School

Abstract

The paper would be focused on the regional competition and power dynamics in Asia. The role of India has now metamorphized from just an aid provider into a leader and the one who can guide the entire region. India has been slowly and steadily taking on that role. A role which is important for not only the region of South Asia but also for the entire continent. India has already taken on the role of that in terms of launching the South Asia climate satellite, infrastructure build-up and opening new trade routes as well as health, science and technology cooperation. However, amidst all this India has been very careful and subtle to side-track Pakistan. This is precisely the reason why India has opened up new platforms on either side of the subcontinent such as *BIMSTEC, Chabahar port project as well as joined Shanghai Cooperation Organization*. This has all been a part of India's changing role in Asia. However, it must be also kept in mind that there is a China-Pakistan angle to it. The angle which also involve other players in Asia much beyond the subcontinent such as Iran, West as well as Central Asia. A battle for power and influence has been there in the region of South Asia even before the pandemic. Now post covid19 scenario as the western world sinks and the power fulcrum shifting towards Asia with USA pivot to Asia program as well as the geo-political tensions between USA and China coming up there is a new role for South Asia right now.

A region which has a lot of history and some of the world's oldest civilization and their influence etched in the minds of human civilizations have now regained their prominence. Prominence in the form of the clash, collaboration and mostly a mixture of both in the form of India-China relations [1]. However, one must not forget that in the region of South Asia surrounded by West, Central, East and Southeast Asia the region has a very important place of its own. Truly if the Asian century has to come full circle this region of South Asia and especially India and its neighbours have a role to play. During the pandemic there has been increased pharmaceutical export from India apart from the medicine diplomacy not to mention that China has been doing that too despite the allegations against them. Also, the growth of trade,

[1] Antara Ghoshal Singh, 2020) accessed from Thehindu.com "The standoff and China's Indian policy dilemma"

energy corridor and the quality-of-life improvement are the most important factors that drives not only the domestic politics but also the international politics. A region which is critical to China's new silk road project apart from India's energy pipelines projects to counter China's so-called encircling of India through *String of Pearl's investment* in important infrastructure projects across India's neighbouring countries surely has enough reasons to look at South Asia which simply cannot be ignored further [2]. The time has come for the region of South Asia to move ahead and no be encircled by petty politics of older big powers as new order in Asia emerges. Moving ahead from the regional aspirations of the Asian subregions there is a greater role of Asia and Asia alone in this world of today.

Therefore, the paper would be based on understanding the role of India and China in Asia with their power struggles. How the rise of India and China together are shaping up the continent of Asia in the 21st century and in the present times is what would drive the paper. Therefore, the paper would have a pivotal point based on India-China rivalry and the way how their political rivalry is expanding across Asia and beyond. The focus is on the changing dynamics within Asia and how it is being metamorphized as a super continent of the world in terms of its role. The power struggle and supremacy between China and India within Asia has also implication of the global politics. The rise of QUAD security group to counter Chinese influence in the Indian Ocean Region is an example of India-China rivalry in Asia dominating the world scenario. Therefore, with the continent of Asia as the background the paper would look into these aspects and try to expand on the analytical implication as well as repercussion of this geo-political strategic rivalry.

Keywords: Asia, China, India, Power Struggle, Geo-Politics

[2] G.S. Khurana, 2008) accessed from tandfonline.com "China's String of Pearls in the Indian ocean and its security implications"

THE RISING OF CHINA AS A GLOBAL MARITIME POWER: A CHALLENGE TO THE UNITED STATES MAHANIAN DOCTRINE

Maula HUDAYA / Universitas Gadjah Mada
Rizky Anggia PUTRI / Universitas Gadjah Mada

Abstract

The rise of China as a major economic power in the 21st century poses its own threat to the undisputed hegemony status of the United States that has lasted since the collapse of the Cold War. China's status as one of the world's largest economic powers that has become a strategic trading partner for hundreds of countries has also increased China's soft power to influence other countries so as to create changes in the global economic order. As the largest exporter and importer with strategic trading partners across the globe, China has built a strong and large commercial fleet to fulfill its trade interests. The construction of this commercial fleet was also followed by the development of large-scale naval forces by China.

This is evidenced by the increase in China's military budget to USD 225.71 billion in 2016 from the previous which only reached USD 27.86 billion in 1996. In addition, China has also increased the quality and quantity of its naval fleet, which can be seen from the addition of three aircraft carriers until 2020 after the operation of its first aircraft carrier in 2012. While the construction of the fourth is underway and the fifth unit is planned for construction in the near future. Not only aircraft carriers, other fleets such as assault submarines and small to large ships also experienced a significant increase, even research documents from the United States Congress stated China is rapidly approaching the United States in terms of naval power.

Referring to the famous poem of a British explorer, Sir Walter Raleigh, maritime trade is a vital source of income that can even determine the life and death of a country. Therefore, it is natural that the rise of a country's economy in the maritime sector will also be followed by the development of a strong naval force. This aims to protect strategic trade routes, or in this case referred to as Sea Lines of Communication (SLoC). In this case, China is indicated to follow this logic. China's vast trading fleet and trade routes should not be left without adequate security. Therefore, since the 1990s, China has been rejuvenating as well as developing its military power, especially the Navy. In addition, Raleigh's logic can also be seen from China's efforts to establish maritime cooperation with countries at important SLoC points in both the Pacific and Indian Oceans.

The United States responded to China's maritime strategy as a threat. The United States Secretary of State, Antony Blinken even openly called China the biggest geopolitical challenge for the United States. Even Blinken not only saw the rise of China as an economic threat, but he also stated that among several countries categorized as a threat to the United States, only China was considered economically, diplomatically, militarily, and technologically capable of posing a serious threat to the international system and national interests of the United States both at home and abroad. The Secretary of State in the Trump era, Mike Pompeo, even invited countries in the Indo-Pacific to fight China and promised to support countries that intend to oppose China. As a follow-up, "The Quad" alliance was formed, consisting of the United States, Australia, India, and Japan, which aims to stem China's influence in the Indo-Pacific. In addition, the United States Congress also acknowledged increasing the percentage of the United States Navy's presence in the Western Pacific as well as strengthening bilateral and multilateral maritime cooperation such as The Quad, and regularly holding joint exercises near waters where China's influence is contested.

This paper aims to analyze why the rise of China's maritime power is considered a serious geopolitical challenge for the United States. This question will be answered by using Alfred Thayer Mahan's geopolitical view that focuses on sea power. Mahan saw that mastery of the sea was the key to mastering the world's wealth sources, thus indirectly controlling the world itself. In this case, the control of the sea or referred to as the command of the sea according to Mahan is absolute. In this case, the naval power of a country should be strong enough to make sure that there is no other naval power strong enough to challenge its command of the sea. Command of the sea in this case is very exclusive, so that a country that is strong enough to achieve absolute control will tend to be aggressive towards a rival country's navy which is seen as having the potential to enter and disrupt the country's command of the sea area.

Looking at the United States' response to China's maritime rise, we argue that this aggressive attitude arises because the United States adheres to the Command of the Sea doctrine or what can be called the Mahanian doctrine both in its naval strategy and in all foreign policies related to maritime affairs. Maritime geopolitics in the Indo-Pacific region, which was originally dominated by the United States' undeniable command of the sea, as evidenced by the large number of naval bases and fleets present in the region, then underwent changes in geopolitical dynamics along with the rapid rise of China's maritime power.

Based on the Mahanian doctrine, the command of the sea is absolute, so that no two forces that are almost equally strong can operate in the same area, especially with the status of rivals. This explains the aggressive response of the United States to the rise of China's maritime power and its maritime strategy. This also has the potential to trigger large-scale conflicts, considering that in Mahan's view, the only way to obtain or maintain command of the sea is through decisive battles.

Keywords: China, United States, Maritime Geopolitics, Maritime Strategy, Mahanian Doctrine

THE RISE OF CHINA, RUSSIA, AND HEDGING

Hasan Basri BARIT / Işık University

Abstract

The rise of China is one of the most discussed topics in the recent international relations literature. The literature primarily focuses on the perspective of the Western countries, the USA, in particular. The main objective of my study is to understand the perspective of another great power, and the case is the Russian stance on this matter by delving into two specific cases with the theoretical and analytical lenses provided by structural realism, mainly hedging. Hence, the research question of the presentation is whether Russia pursues hedging policy against China or not".

In this study, the first case in the South China Sea that China actively participates in, especially in the 2010s, and the 2021 border dispute between China and India. In the first case, Russia's silence on the claims of China (in other words, impartial stance) and Russia's growing relations with the other parties of this dispute (mainly Vietnam) will be analyzed. In the second case, Russia's emergence of a non-official mediator to resolve the May 2020 border skirmish between India and China will be examined. As a result of the analysis of these two incidents, an answer to the research question will be given.

In the first case, the analysis will focus mainly on Vietnam, which opposed the Chinese claims over the SCS to grasp the main reasons and ease the research. However, in the concluding paragraph of this section, Russia's other relations with the states in this region will be mentioned to present the bigger picture. In the second case, as mentioned, Russia's mediation effort is the leading research point. The question of how and why Russia emerged as an "off-the-record" mediator" becomes the essential point.

In the light of the analysis, the answer is that "Russia does not pursue a hedging policy against China." The historical ties with the countries in the region, the economic benefits of possible relations for the oligarchs (mostly Putin's fellow friends), the compensation of the financial losses arising from the sanctions following the annexation of Crimea, and Putin's vision of anti-Western world order which necessitates other significant powers in the region. "Pivot to Asia" and "Greater Eurasia Vision" are the backbone of these claims.

This study has an empirical contribution to the existing literature. The first case (the South China Sea) has been studied by several scholars (Blank 2014, Korolev 2016, Wishnick 2017, etc.). However, the second case is the main novelty in this study.

The existence of two cases enables us to understand and answer this question in a comparative way. Besides that, the use of "hedging" as a theoretical mechanism adds another dimension. For this reason, this study contributes to both the literature of Russia-China relations and the literature on hedging.

The paper will be divided into four sections, apart from the introduction and conclusion. In the first chapter, there will be an analysis of the hedging and structural realism, balancing and bandwagoning to better grasp the term "hedging." In the following chapter, a concise summary of Sino-Russian relations will be provided to understand the case better. The third and fourth chapters will be devoted to the abovementioned cases. A brief history of the cases at hand will be provided in these sections, and then the analysis will be made. The conclusion chapter summarized the main findings and the possible research questions for future research.

Keywords: Russia, China, Hedging, South China Sea, the Ladakh Crisis

3 Eylül/September - Cuma/Friday
08:30-10:00 10. Oturum / 10th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Çağrı Çolak*

Eurasian Studies

- Dezenformasyon ile Mücadelede Uluslararası Örgütlerin Rolü: Karşılaştırmalı Bir Analiz" ***Ahmet Ateş***
- "Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinde Görev Yapan Dışişleri Bakanlarının Profili Üzerine Bir Araştırma" ***Çağrı Çolak***
- "Ekolojik Yaklaşımın Sinemaya Yansıması: Tanrı Kent" ***Münevver Demir & Emre Cengiz***
- "Uluslararası Yayıncılığın Savunuculuk Rolü: Almanya'nın AB Başkanlığı Sırasında BatıBalkanlar'ın Avrupa Entegrasyonuna İlişkin Deutsche Welle (DW) İçeriklerinin Anlatısı" ***Festim Rizanaj***
- "Türkiye'de Siyasette Kadın(sız) Temsilin Milletvekili Genel Seçimleri Özelinde Analizi:Trabzon İli Örneği" ***Zeynep Şahin***

DEZENFORMASYON İLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI ÖRGÜTLERİN ROLÜ: KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Ahmet ATEŞ / Iğdır Üniversitesi

Özet

İlk Çağlar'dan günümüze kadar olan süreçte bilgiye önem veren devletler sosyolojik, politik ve teknolojik atılımlar gerçekleştirerek küresel siyaseti belirlemişlerdir. Francis Bacon'ın 16. yüzyılda belirttiği üzere "bilgi aynı zamanda güç" olmuştur. Bilginin yayılması ve kitlelere ulaşması kapsamında iki temel kırılma noktası mevcuttur. İlk olarak, Sanayi Devrimi sonrası kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile kitlelerin bilgiye ulaşımı göreceli olarak artmıştır. İkinci olarak ise, son yirmi yılda hızla gelişen dijital iletişim araçları ve platformları sayesinde bilgiye ulaşmanın zamansal ve entelektüel maliyeti ciddi oranda düşmüş ve bilgi, toplumun tüm kesimleri tarafından istenilen anda erişilebilen bir olgu haline gelmiştir. Bu durumun doğal bir sonucu olarak bireylerin ve toplumların haber alma, iletişim ve sosyalleşme biçimleri değişmiştir.

Zamansal ve entelektüel olarak daha az maliyetli olan yeni iletişim yapıları günümüzde aynı zamanda yeni bir güç mücadelesi alanına evirilmiştir. Özellikle son on yılda gerçekleşen teknolojik ilerlemeler bu alanda yaşanan mücadelenin nicelik ve nitelik olarak hacminin genişlemesine yol açmıştır. Dijitalleşen ve küreselleşen iletişim, bilginin silahlaştırıldığı, hem bireysel hem de kurumsal düzeyde çeşitli dezenformasyon faaliyetlerinin gerçekleştirildiği ve bu faaliyetlerin etkilerinin yerel, bölgesel, ulusal ve küresel siyasette görüldüğü bir mücadele alanı olmuştur.

Günümüz küresel ilişkilerinde her ülke dezenformasyona maruz kalmaktadır. Bu durumun en bilinen örneği olarak 2016 yılında gerçekleşen ABD Başkanlık Seçimleri öncesinde Rusya Federasyonu tarafından dijital mecralarda gerçekleştirilen dezenformatif faaliyetler gösterilebilir.

Etkilerinin boyutu günden güne artan ve küresel bir hal alan dezenformasyon faaliyetleri ile mücadele göreceli olarak yeni bir konu olmakla birlikte genellikle ulusların tekeline ve inisiyatifine bırakılan bir konu olmuştur. Ancak, son on yılda dezenformasyon ile mücadele uluslararası örgütlerin gündemine girmeye başlamış ve bahse konu örgütler bu alanda çalışmalar gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu bağlamda, bu çalışmada Avrupa Birliği, NATO ve ASEAN'ın dezenformasyon ile mücadelesi, ilgili kuruluşların resmi dokümanlarından karşılaştırmalı olarak yararlanarak, analiz edilmektedir.

Gerçekleştirilen karşılaştırmalı analizin sonucunda, dezenformasyon ile mücadelede AB'nin göreceli olarak en başarılı ve kurumsal uluslararası örgüt olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun temel iki sebebi ise AB'nin dezenformasyonu daha geniş bir çerçevede ele alması ve dezenformasyon ile mücadeleye göreceli olarak daha erken başlamış olmasıdır. NATO'nun ise dezenformasyon tanımını askeri düzlemde sınırlayarak kullanmasının sonucu olarak AB'ye oranla göreceli olarak daha az kurumsallaşmış olduğu tespit edilmiştir. Son olarak, ASEAN'ın ise dezenformasyon ile mücadele konusunda diğer iki uluslararası örgüte oranla daha proaktif bir yol izlediği tespit edilmiştir. Bu durumun temel sebebi ise reaktif bir mücadele yerine birlik üyesi devletlerin bürokrasisi ve kamuoyunu yoğun bir biçimde eğitime tabi tutarak dezenformasyonun yayılım sürecine erken etki etme motivasyonudur. Üç uluslararası örgütüm dezenformasyon ile mücadele süreci ve özetle aşağıdaki gibidir.

1 Aralık 2010 tarihinde birliğin dış politikasının geliştirilmesi için kurulan AB Dış İlişkiler Servisi (European External Action Service, EEAS) bünyesinde dezenformasyon ile mücadele için 2015 tarihinde Doğu Stratejik İletişim Görev Gücü (ESCTF) kurulmuştur. 2019 Mart ayında ise "hızlı uyarı sistemi" ile AB kurumları, üye devletlerinden dezenformasyon uzmanlarının analizleri paylaştığı ve stratejiler ürettiği bir platform oluşturulmuştur. Böylece yirmi sekiz ülkenin ve paydaşların kontrolünde dezenformasyon konusunda görüşlerin paylaşılarak koordinasyonun sağlandığı dijital bir platform oluşturulması hedeflenmiştir. Hızlı Uyarı Sistemi (HUS) hem AB kurumları ve üye devletlerden gelen verilerle hem de AB Dış İlişkiler Servisi'ne bağlı EU vs Disinfo platformunun sistemi bilgilendirdiği bir mekanizmayla çalışmaktadır.

Ayrıca, dezenformasyon ile mücadele kapsamında birlik çatısı altında iki platform daha kurulmuştur. Bunlar, Social Observatory for Disinformation and Social Media Analysis (SOMA) ve European Digital Media Observatory (EDMO)'dur. Akademi ve AB bürokratlarının bir araya geldiği platformlarda temel olarak dezenformasyon ile mücadele eğitim faaliyetleri ve teknokratik destek ile doğrulama faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

NATO'nun dezenformasyon ile mücadelede kilit rol oynayan kurumu STRATCOM'dur. Rusya'nın Baltık ülkelerindeki Rusça konuşan azınlık nüfusta var olması olası duyarlılıkların toplumda bir bölünmeye yol açma çabalarından ötürü NATO, stratejik iletişim merkezini Letonya'nın başkenti Riga'da konuşlandırmıştır. Ayrıca 2007 yılında Rusya'nın siber

saldırılarına uğramış olan ve bu alanda deneyim ve bilgi birikimine sahip Estonya'nın başkenti Tallinn ise Siber Güvenlik Mükemmeliyet Merkezi'ne ev sahipliği yapmaktadır.

2018 yılı itibariyle dezenformasyon ile mücadele faaliyetlerine hız veren ve kuruluşun öncelikli görevleri içerisine dahil eden NATO, dezenformasyon faaliyetlerini hibrit savaşın bir unsuru olarak değerlendirmektedir. Bu değerlendirmenin doğal bir sonucu olarak 2018 yılında Hibrit Tehditler ile Mücadelede Mükemmeliyet Merkezi kurulmuştur. Ayrıca, NATO'nun 2030 vizyonunu deklare eden doküman olan "NATO 2030: Yeni Bir Çağ İçin Birliktelik" isimli raporda dezenformasyon ile mücadele konusunda alınacak önlemler ve planlanan kurumsallaşmanın yol haritası çizilmiştir.

İlk olarak 2016 tarihli "ASEAN Strategic Plan for Information and Media 2016-2025" isimli raporda dezenformasyon ile mücadeleye dikkat çeken ASEAN ise dezenformasyon ile kurumsal mücadeleye 2017 yılında başlamıştır. ASEAN bünyesinde kurulan Bilgiden Sorumlu Bakanlar (ASEAN Ministers Responsible for Information, AMRI) 2018 yılında birlik içerisinde dezenformasyon ile mücadelenin çerçevesini oluşturan bir deklarasyon yayınlamıştır. AMRI bünyesinde kurulan platformlar kanalıyla birlik üyesi devletlerin bürokratları ve vatandaşlarına yönelik bilgilendirme ve farkındalık eğitimleri yürütülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dezenformasyon, Rusya Federasyonu, Avrupa Birliği, NATO, ASEAN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETLERİNDE GÖREV YAPAN DIŞİŞLERİ BAKANLARININ PROFİLİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Çağrı ÇOLAK / Trabzon Üniversitesi

Özet

Kökeni Osmanlı İmparatorluğu'nun klasik dönemindeki "Divan-ı Hümayun" örgütlenmesinde yer alan "Reisülküttaplık" müessesesi ile Tanzimat döneminden çok kısa bir süre önce kurulan "Umur-ı Hariciye Nezareti"ne uzanan T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2 Mayıs 1920 tarihinde kurulmuş ve Türk kamu yönetimi sisteminin en prestijli kurumlarından biri olarak faaliyet göstermeye devam etmektedir. Kurulduğu günden bu yana Dışişleri Bakanlığı, bir yandan diğer devlet ve uluslararası/üstü kuruluşlarla ilişkilerin yürütülerek bölgesel ve küresel ölçekli iş birliği ve arabuluculuk faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, diğer yandan ise uluslararası alanda Türkiye'nin temsil edilmesi misyonuyla çok önemli görev, yetki ve sorumluluklar üstlenerek yürütme organı içinde yer alan en kilit örgütlenmelerden biri olmuştur. Bu bağlamda dışişleri bakanları da söz konusu örgütlenmenin hiyerarşik açıdan en üst pozisyondaki yetkilileri olarak önem kazanmıştır. Literatürde Dışişleri Bakanlığının tarihsel gelişimi, Türk dış politikasındaki merkezî konumu ve örgütsel dönüşümünü içeren birçok çalışma mevcutsa da, dışişleri bakanlarının profiline ilişkin herhangi bir araştırmaya rastlanmamaktadır. Buradan hareketle çalışmanın amacı, kuruluşundan bu yana dışişleri bakanlığı görevini üstlenen kırk dört bakana ilişkin çeşitli verilerin (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, doğum yeri, görev süresi, politik kariyerindeki diğer görevler ve atanma şekli) toplanarak yorumlanması ve dışişleri bakanlarının profillerine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmasıdır. Ayrıca çalışmada ortaya çıkarılan profiller, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin farklı dönemleri (Millî Mücadele, Tek Parti, Demokrat Parti, 1960-1980, 1980-2002 ve Adalet ve Kalkınma Partisi dönemleri) üzerinden karşılaştırmalı bir biçimde incelenmektedir. Bu kapsamda yanıt aranan araştırma soruları şu şekildedir: (1) Dışişleri bakanlarının görev yaptıkları süredeki yaş ortalamaları dağılımı nasıldır? (2) Yaş ortalaması dağılımı bağlamında belirgin bir şekilde öne çıkan dönemler hangileridir? (3) Dışişleri bakanlarının cinsiyet dağılımı nasıldır? (4) Cinsiyet dağılımı açısından belirgin bir şekilde öne çıkan dönemler hangileridir? (5) Dışişleri bakanlarının eğitim durumu dağılımı nasıldır? (6) Eğitim durumu dağılımı bağlamında belirgin bir şekilde öne çıkan dönemler hangileridir? (7) Dışişleri bakanlarının meslek dağılımı nasıldır? (8) Meslek dağılımı bağlamında belirgin bir

şekilde öne çıkan dönemler hangileridir? (9) Dışişleri bakanlarının doğum yeri dağılımı nasıldır? (10) Doğum yeri dağılımı açısından öne çıkan bölgeler ve dönemler hangileridir? (11) Dışişleri bakanlarının görev süresi dağılımı nasıldır? (12) Görev süresi bağlamında belirgin bir şekilde öne çıkan dönemler hangileridir? (13) Dışişleri bakanlarının Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Başbakan Yardımcılığı, diğer bakanlıklarda bakanlık ve siyasi parti genel başkanlığı gibi farklı politik kariyerlerinin bulunup bulunmamasına ilişkin dağılım nasıldır? (14) Bu dağılım uyarınca Dışişleri Bakanlığı, diğer bakanlıklar arasında nasıl bir konuma sahiptir? (15) Dışişleri bakanlarının atanma şekli dağılımı nasıldır? (16) Meclis dışından atamalarda hangi faktörler rol oynamıştır? Araştırmada dışişleri bakanı profili için belirlenen ve yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, doğum yeri, görev süresi, politik kariyerindeki diğer görevler ve atanma şeklini içeren sekiz adet veri grubuna, Dışişleri Bakanlığı resmî internet sitesi "https://www.mfa.gov.tr/default.tr.mfa" adresinden faydalanılarak ulaşılmıştır. Ardından bu veriler çeşitli kriterlere göre gruplara ayrılarak dağılım oranlarına ulaşılmış ve bu oranlar üzerinden araştırma sorularına yanıtlar aranmıştır. Ulaşılan en temel bulgular, genel olarak dışişleri bakanı profilinde gerontokratik ve eril unsurların ön planda olması ve Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Başbakan Yardımcılığı ve siyasi parti genel başkanlığı gibi zirve makamlara yükselme açısından diğer bakanlıklara nazaran politikacılara daha fazla potansiyel sunmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Cumhuriyeti, TBMM, Dışişleri Bakanı, Dışişleri Bakanlığı, Bakan Profili

EKOLOJİK YAKLAŞIMIN SİNEMAYA YANSIMASI: TANRI KENT

Münevver DEMİR / Gümüşhane Üniversitesi
Emre CENGİZ / Gümüşhane Üniversitesi

Özet

Chicago kenti özellikle sanayi devrimiyle birlikte ortaya çıkan, insan ve hayvan gücüne dayanan üretim tarzından makineli üretim tarzına geçişle birlikte yeni bir işlev kazamaya başlamıştır. Buharlı makinalarla birlikte seri üretime geçilmiş, buda üretilen ürünlerin satılması için yeni pazar ve daha fazla üretim için ham madde arayışları gibi birçok etkeni de beraberinde getirmiştir. Bu süreçte Chicago kentini öne çıkaran faktör ise kentin jeopolitik konumu olmuştur. Kent, Orta Batı Amerika'ya açılan ticaret, finans, üretim ve taşımacılıkla birlikte gelişmeye ve büyümeye başlamıştır. Yaşanan bu gelişmelerle birlikte Chicago kentinde bir nüfus patlaması yaşanmış, kültürel çeşitlilik artmış ve hızlı bir kentleşme süreci başlamıştır. Ancak yaşanan bu hızlı kentleşme birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu sorunları yoğun göç dalgası, işsizlik, suç oranlarında artış, fakirlik, salgın hastalıklar, plansız kentleşme şeklinde sıralamak mümkündür. Bu kadar sorunun bir arada görülmesi eşine az rastlanır bir durum olduğundan, Chicago kenti psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, şehir planlamacıları ve hatta edebiyatçılar gibi farklı disiplinlerin çalışma sahası haline gelmiştir. İşte bu sorunların sosyolojideki karşılığı da Chicago Okulu'nun ortaya çıkışı olmuştur.

Chicago Okulu'nun temel hareket noktası insan davranışlarının genetik olarak değil çevresel ve ekonomik koşullar neticesinde şekillendiği yönündedir. Bu düşünceye göre kentler insanların davranışlarını etkileyen en önemli unsurlardan bir tanesidir. Okulun önemli isimlerinden Robert Park, Ernest Burgess ve Louis Wirth kent sosyolojisi üzerine yaptıkları çalışmalarla ün kazanmışlardır. Bu çalışmalar içerisinde özellikle iki kavram dikkat çekmektedir. Bu kavramlardan ilki "Ekolojik Yaklaşım" diğeri ise Wirth tarafından geliştirilen "Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentlileşme"dir.

Ekolojik Yaklaşımın kurucusu olan Robert Park, insanın organik yaşamlarının olduğunu ileri sürerek insanların tıpkı doğadaki gibi hâkimiyet ve rekabet kavramları üzerinden hareket etiklerini belirtmiştir. Rekabet olgusuna göre farklı ekonomik gruplara ait insanlar kentin farklı yerleşim yerlerinde yaşamakta buda kentte gözle görülür bir ayrışmaya neden olmaktadır. Yaşanan ekonomik büyüme ve göç bu ayrışmayı daha da arttırmaktadır. Hakimiyet ise kentin stratejik bölgelerinin güçlü bireylerin elinde

olmasını ifade etmektedir. Örneğin, ormanda yaşayan bitkiler arasında güneşe ulaşabilmek için bir yarış vardır. Bu yarışı kazanan güneşe ulaşır ve daha da büyür. Buda hakimiyet alanının gelişmesine neden olur. Kentte de aynı durum geçerlidir. Kentin stratejik kısımları zengin ve güçlü olan bireylerin elindedir.

Chicago Okulu'nun öne çıkan ikinci yaklaşımı ise kentteki yaşamın bir yaşam biçimi olarak ayrıca ele alınmasını kapsamaktadır. Bu yaklaşım Louis Wirth'a aittir. Wirth kentte ki en büyük problemin aşırı nüfus artışı olduğunu, bu yüzdende insanların birbirlerini tanımadıklarını, sosyal olarak bir toplumsallaşmanın olmadığını ileri sürmektedir. Ayrıca Wirth, kent yapılarının insanlar üzerindeki etkisini nüfusun büyüklüğü, yoğunluk ve heterojenlik olmak üzere üç başlık altında incelemekte ve sürecin günümüz kentleri içinde geçerliliğini devam ettirdiğini dile getirmektedir.

Kentlerde nüfus artışı birincil ilişkilerin zayıflamaya başlamasına ve ikincil ilişkilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ancak birey birincil ve ikincil ilişkiler arasında denge kuramayınca afallamakta ve kente ayak uyduramamaktadır. İşte suç tamda burada ortaya çıkmaktadır. Çünkü bireyin bu iki değer arasında ne yapacağını bilememesi ve değerler arasında çelişki yaşaması, davranış bozuklukları ve suçun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durumu en iyi anlatan görsel örnek ise Tanrı Kent filmidir.

Tanrı Kent, 2002 Brezilya-Fransa ortak yapımı dramatik suç filmidir. Bu kente fakirlik ve işsizlik gençleri hatta çocukları suça itmektedir. Kentte uyuşturucu kullanmak, silah taşımak normal bir durum gibi kabul edilmekte ve bu durum genç nesillerde özenti olarak görülmektedir.

Bu çalışmada Chicago Okulu'nun ortaya çıkısından bahsedilerek okulun önemli kuramlarından olan "Ekolojik Yaklaşım" ve "Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentlileşme" kuramları ve bu kuramlar çerçevesinde Tanrı Kent filmi değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Yaklaşım, Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentlileşme, Chicago Okulu, Tanrı Kent, Kentlileşme

ULUSLARARASI YAYINCILIĞIN SAVUNUCULUK ROLÜ: ALMANYA'NIN AB BAŞKANLIĞI SIRASINDA BATI BALKANLAR'IN AVRUPA ENTEGRASYONUNA İLİŞKİN DEUTSCHE WELLE (DW) İÇERİKLERİNİN ANLATISI

Festim RIZANAJ / Anadolu Üniversitesi

Özet

Ulusların kültürleri, kurumları ve politikaları hakkında algı oluşturma sürecinde kitle iletişim araçları aynı zamanda bir kamu diplomasisi aracı işlevi görmektedir. Uluslararası yayıncılar, bir ülkenin imajının, siyasi tutumlarının ve bölgesel etkisinin yayılmasının yanı sıra ülkenin ulaşmadığı hedef politikalarının savunuculuk rolünü üstlenmektedir. Uluslararası yayıncılar genellikle bir devletin kamu diplomasisi ve/veya dış politikasının bir aracı olarak görülmektedir. Uluslararası bir yayıncının temel unsurlarından biri, yalnızca kaç ülkede yayınlandığı değil, aynı zamanda bu ülkelerin dillerinde yayınlanıp yayınlanmadığıdır. Nicholas Cull kamu diplomasisi etkinliklerini beş başlıkta toplamıştır. Bunlar; araştırma ve incelemeyi içeren 'dinleme'; siyasal ve/veya ekonomik çıkarları korumaya yönelik 'savunma'; 'değişim diplomasisi'; 'uluslararası yayıncılık' ve son olarak 'kültürel diplomasi'. Ayrıntılı olarak incelenirse, uluslararası yayıncılık sunduğu içeriğiyle yukarıda belirtilen tüm kamu diplomasisi etkinliklerini içerdiği sonucuna varırız.

Deutsche Welle (DW) 1953'ten beri uluslararası yayınlarda uzmanlaşmış ve hükümet tarafından finanse edilen bir kamu yayıncısıdır. DW, farklı bakış açılarını dikkate alarak Almanya hakkında kapsamlı bilgi vererek bağımsız gazetecilik ilkesine bağlı kalmaktadır. Böylece DW, kültürler ve halklar arasındaki anlayışın gelişmesine katkıda bulunur. Batı Balkanlar'da DW çevrimiçi (web site, sosyal medya üzerine ve yerli TV kanalları ile canlı bağlantılar gerçekleşerek) olarak Arnavutça, Boşnakça, Hırvatça, Sırpça ve Makedonca yayın yapmaktadır. Balkan dillerindeki yer alan içeriklerde Almanya ve bölge ile ilgili haberler yer almaktadır. Ayrıca, Almanya'nın bölge politikalarına ve Almanya'daki Batı Balkan diasporasına yönelik bilgiler ve katkılarını yansıtan haberler sunmaktadır.

Almanya, 01 Temmuz 2020-31 Aralık 2020 döneminde Avrupa Birliği'ne liderlik etmiştir. Almanya, AB için çok önemli bir anda Avrupa Konseyi'nin 6 aylık dönem başkanlığını başlattı. 2007 başkanlığında olduğu gibi, Almanya ve Şansölye Merkel, Avrupa'nın ekonomik toparlanmasının öncelikli hedefi, Avrupa vatandaşlarının AB kurumlarına olan güvenini yeniden tesis

etme ve salgın krizin ele alınmasında hiç şüphesiz dayanışma tepkisi gibi önemli zorluklarla yüzleşmek zorunda kaldı. Batı Balkanlar'ın AB ile yakınlaşması Almanya'nın stratejik bir karardır ve AB başkanı olarak Almanya'nın gündeminin ilk sıralarında yer almıştır. Avrupa Birliği Konseyi Başkanlığının Berlin devri, Batı Balkan ülkeleri için Ocak 2018'den bu yana bölgeye gösterilen ilginin devamı niteliğindedir. Berlin Süreci'nin başlatıcısı olarak Alman cumhurbaşkanlığı, son yıllarda bölgeye artan ilgiyi göstererek hem sembolik hem de somut bir rol oynadı. Arnavutluk ve kuzey Makedonya için, Almanya cumhurbaşkanlığı katılım müzakerelerini başlatma kararı ve Kosova için de vize serbestliği için umut verdi.

Almanya'nın uluslararası yayıncısı olan Deutsche Welle (DW), Almanya'nın AB başkanlığı sırasında AB içindeki politikalar ve gelişmeler hakkındaki haberlere, söyleşilere ve analizlere önemli ölçüde yer ayırdı. DW'nin haber içeriğinde, röportajlarında ve analizlerinde geliştirdiği anlatılardan biri de Almanya'nın Batı Balkanlar'ın AB'ye entegrasyonunu engelleyen en son ülke olduğu vurgusudur.

Bu çalışma, Alman AB başkanlığının Batı Balkanlar'a yönelik politikalarına ilişkin Deutsche Welle (DW) içeriklerinin (haber, söyleşi, analiz) Balkan dillerinde anlatımını sunmayı amaçlamaktadır. 01 Temmuz 2020-31 Aralık 2020 tarihleri arasında yayınlanan haberler, söyleşiler, analizlerdeki içerisindeki anlatıyı ortaya koymak adına kapsamlı analize tabi tutulmuştur. DW, haberinde, Almanya'nın Batı Balkanlara yönelik geliştirdiği politikalar neticesinde somut sonuçlar vermemesine rağmen genel olarak Batı Balkanlar'a ve ayrıca devletlere karşı ayrı ayrı pratik politikalar geliştirdiğini vurgulayan bir anlatı geliştirmeye çalıştı. Batı Balkanlar kamuoyunda AB'nin Almanya başkanlığı "Almanya'nın başarısızlığı" olarak değerlendirilse de DW, içeriğinde Almanya'nın Batı Balkanlar'a yönelik girişimlerine vurgulayarak savunuculuk rolünü üstlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Almanya AB Başkanlığı, Batı Balkanlar, Kamu Diplomasisi, Uluslararası Yayıncılık, Deutsche Welle (DW)

TÜRKİYE'DE SİYASETTE KADIN(SIZ) TEMSİLİN MİLLETVEKİLİ GENEL SEÇİMLERİ ÖZELİNDE ANALİZİ: TRABZON İLİ ÖRNEĞİ

Zeynep ŞAHİN / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Siyasetin temel kavramlarından biri olan siyasal temsil seçimlerin temelini oluşturmaktadır. Temsil edilenin temsilciye verdiği kendi namına hareket etme yetkisi günümüzde demokrasinin özünü teşkil etmektedir. Halkın doğrudan yönetime katılamaması durumunda temsilciye verilen bu yetki demokrasinin işlerliğine yardımcı olmaktadır. Seçimlerin serbest bir şekilde yapılması, temsilcilerin belirli dönemlerde değiştirilebilmesi bu işlerliği daha da arttırmaktadır. Söz konusu sürecin işleyişindeki istikrar ülkelerin gelişmişlik düzeyini göstermesi bakımından önemlidir. Siyasal alanın demokratikleştirilmesinde kadın temsili elzemdir. Kadın temsilin oranı ise ülkede demokrasi kültürünün ne denli ileri seviyede olduğunu göstermektedir. Öncelikle erkeğe tanınan siyasal haklar, kadın için pek çok alanda olduğu gibi bu mecrada da mücadele sonucu elde edilmesi gereken bir sürece tekabül etmiştir. Kadın hareketi özeline indirgendiği zaman, ilk dönemde kadınların "oy hakkı" için savaşım verdikleri görülmektedir. Söz konusu sürecin sonucunda gelişmiş ülkelerin bu hakkı erken dönemlerde kadınlara tanıdığına rastlanılmaktadır. Türkiye'de kadınlara ilk olarak 1930'ta belediye seçimlerine katılma ve temsil, 1933'te muhtar olma, ihtiyar heyetinde yer alma şeklinde yerel düzeyde; akabinde seçme ile seçilme hakkı bağlamında ise 7 Aralık 1934 tarihinde verildiği görülmektedir. Türk kadını açısından diğer gelişmiş ülkelerdeki hem cinslerine nazaran geç kazanılmış bir hak olarak elde edilmiş olduğu ifade edilmelidir.

Ülkemiz kadınının siyasal mecrada ilk kez görünür olduğu 1935 yılından günümüze kadar olan genel seçimlere bakılacak olursa, katılım konusunda erkeklerle eşit haklara sahip olduğu, fakat temsil alanında ise eksik temsilin yaşandığı ve hâlihazırda devam ettiği görülmektedir. Kadın temsilinin 2007 seçimleri dâhil olmak üzere %10'un altında, 1935'te % 4,5; 1939'da %3,7; 1943'de %3,5; 1946'da 1,9; 1950'de 0,6; 1954'de 0,7; 1957'de %1,3; 1961'de %0,7; 1965'de %1,8; 1969'da %1,1; 1973'de %1,3; 1977'de %0,9; 1983'de %3; 1987'de %1,4; 1991'de %1,8; 1995'de %2,4; 1999'da %4; 2002'de %4,4; 2007'de %9,1, seyretmiştir. 2011 seçimlerinden günümüze kadar olan süreçte ise %10-%20 oranları arasında, 2011'de %14,4; 2015 (Haziran) % 17,8; 2015 (Kasım) %14,73 ve en son seçim olan 2018'de %17,3, olduğu görülmüştür. Bilhassa 2000'li yıllarda kadın temsilinde görece artış görülmesine rağmen bunun yeterli seviyede olmadığı "eksik

temsilin" varlığını korumaya devam ettiği, pek çok kadın platformunda talep edilen %30 ila 40 kadın kotası oranın çok gerisinde kalındığı görülmektedir. Çalışmada, "Türkiye'de siyasette eksik kadın temsili" sorunsalının, kadın temsilinin %10'un üzerinde olduğu dört genel seçim ölçeğinde Trabzon ili özelindeki durumunun incelenmesine odaklanılmıştır. Trabzon ilinde 12 Haziran 2011, 7 Haziran ve 1 Kasım 2015, 12 Haziran 2018 genel seçimlerinde kadın temsilinin, "aday olma" ile "seçilme" kıstasları esas alınmak suretiyle partiler ve bağımsızlar bağlamında detaylı bir şekilde ortaya konulması amaçlanmıştır. Ayrıca Türkiye geneli ile Trabzon ilindeki kadın temsilinde görülen değişim ve dönüşümün aynı istikamette mi yoksa tersi yönde mi seyrettiği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Betimsel analiz yönteminin kullanıldığı çalışmada, Trabzon iline ait genel seçimlerdeki aday listeleri ve sonuçları, Yüksek Seçim Kurulu'nun (YSK) web sayfasından ulaşılmak suretiyle sunulmuştur. YSK tarafından genel nüfus sayımı sonuçları temel alınmak suretiyle Trabzon ilinin çıkaracağı milletvekili sayısı 6 olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın sonucunda, Trabzon ilinde kadın temsilinin "aday olma" kriteri bakımından son dört seçimde sürekli sayısal ve oransal olarak düştüğü, "seçilme" bağlamında sürekli aynı sayı ile oranda seyrettiği görülmüştür. Türkiye ortalaması bağlamında kıyaslandığında ise söz konusu orana yaklaşık bir kadın temsil oranı görüldüğü tespit edilmiştir. "Türk siyasetinde görülen eksik kadın temsilin halen varlığını koruduğu" sorunsalı, Trabzon ili özelinde elde edilen verilerle bir kez daha doğrulanmıştır. Bu bağlamda çalışmada ilk olarak siyasal temsil kavramı üzerinde durulmuştur. Akabinde 1935'ten günümüze kadar süreçte kadın temsilinin genel bir portresi çizilmiştir. Bulgular kısmında Trabzon ilinde dört genel seçim sonucu partilerin aldıkları oylar, aday gösterdikleri ve seçilen erkek, kadın temsilcilerin sayı ile oranları tablolar halinde sunulmuştur. Son minvalde kadın temsilinin artırılmasına yönelik olarak bazı çıkarım ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Temsil, Kadın Temsili, Milletvekili Genel Seçim Sonuçları, Trabzon

3 Eylül/September - Cuma/Friday
10:00-11:30 11. Oturum / 11th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *İskender Karakaya*

Etnik ve Mezhepsel Temelli Çatışmalar / Terör, Radikalizm ve Aşırıcılık

- "Bir Devlet Dışı Silahlı Aktör Olarak Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ)" ***İskender Karakaya***
- "Terör Örgütlerinin Devletleşme İhtimali: IŞİD'in Rıza Araçları Olarak İdeolojisi ve Ekonomik Gücü" ***Gözde Deniz Bülbül & Tamer Kaşıkçı***
- "Milenyum Sonrası Mankurtlaşma: Avrupa'da Aşırı Sağ Hareketler" ***Fevzi Kırbaşoğlu***
- "Taçlı Beyaz Kartalın Gölgesinde: Polonya'da Banal Milliyetçilik" ***Hakan Ozan***

BİR DEVLET DIŞI SİLAHLI AKTÖR OLARAK HEYET TAHRİR EL-ŞAM (HTŞ)

İskender KARAKAYA / Bozok Üniversitesi

Özet

Arap Baharı sonrası Suriye İç Savaşındaki çatışma ortamı "devlet dışı silahlı aktörlerin (DDSA)" önplana çıkmasına neden olmuştur. DDSA'lar, "siyasi amaçları gerçekleştirmek için, belirli bir toprak ya da insan topluluğu üzerinde her türlü kontrol ve egemenliği sağlamak amacıyla, şiddeti araçsallaştıran bununla beraber, ideolojisi, eylem yapma yeteneği bulunan silahlı gruplar" olarak tanımlanmaktadır. DDSA'lar, güçsüz devletlerin bulunduğu, sosyoekonomik sorunların olduğu ve bunlarla mücadelenin yetersiz olduğu ve siyasi düzensizlik ve anlaşmazlıkların yer aldığı coğrafyalarda ortaya çıkmaktadır. DDSA'ların ortak özellikleri, "devlet kontrolü dışında örgütlenme yeteneğine sahip olmak; siyasi ve askeri amaçları elde etmek için şiddeti yoğun kullanma; düzensiz ve usulsüz bir eylem rutini ile yarı-devlet yapısı niteliğini taşımak" olarak sıralanabilir. DDSA'lar, "bulundukları bölgede devlet yapısının çökmesi; toprak talebi; bulundukları bölgelerdeki jeopolitiğin gelişimi ve dış askeri müdahaleler" sonucu ortaya çıkabilirler. El-Nusra, Irak İslam Devleti Örgütünün (IİD) Ocak 2012'de Suriye İç Savaşına katılmak için Suriyeli IİD unsurlarını bölgeye göndermesiyle kurulmuş, bir devlet dışı silahlı aktör olarak kabul edilmektedir. El-Nusra, Nisan 2013'te IİD'nin kendisi ile birleşme teklifini reddederek ondan ayrılmış, IİD, Irak ve Şam İslam Devleti olarak yeniden yapılanırken, El-Nusra ise El-Kaide'ye bağlılığını bildirmiştir. Temmuz 2016'da adını Şam'ın Fethi Cephesi (ŞFC) olarak değiştiren örgüt, El-Kaide ile olan bağını kestiğini açıklamıştır. ŞFC, içerisine başka grupları da alarak, Ocak 2017'de Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) adını almış ve Suriye İç Savaşında, İdlib ve Batı Halep başta olmak üzere Kuzey Suriye'de etkinlik göstermiştir. HTŞ'nin Suriye'deki konumu Mayıs 2019'dan sonra değişmeye başlamıştır. Bir yandan Suriye rejiminin başlattığı hava ve kara operasyonları; diğer yandan Türkiye ve Rusya arasında gerçekleştirilen anlaşmalar ile İdlib bölgesindeki yerel, askeri ve siyasi dengeler örgütün aleyhine doğru değişmeye başlamıştır. Bölgedeki yerel halk tarafından ilk dönemlerde "El-Kaide temelli protestolar" HTŞ tarafından bastırılsa da Nisan 2020'de tekrar başlamıştır. Bu durumun bazı nedenleri mevcuttur. Öncelikle HTŞ, her ne kadar içerisinde Suriyeli militanlar barındırsa da Suriye Devriminden ortaya çıkmış bir örgüt olmaktan ziyade, Irak İslam Devleti (sonrasında IŞİD) ve El-Kaide kökenlerine bir yapı olup, halk tarafından kendisine güven duyulmamaktadır. Bir diğer önemli neden ise

rejimin saldırıları sonrası HTŞ'nin Suriye'deki Serakib, Han Şeyhun ve Maret El-Numan gibi kentleri kaybetmesi, 4+ Otoyolunun güneyinde güç kaybetmesi HTŞ'nin gücünün sorgulanmasıdır. Üçüncü olarak ise Türkiye ve Rusya arasında varılan Rusya mutabakatı ile "bölgedeki aşırı unsurlara taviz verilmeyeceğinin ve ateşkesi bozabilecek her durumla gerekli mücadelenin sergileneceğinin" altının çizilmesi ile İdlib'deki askeri ve idari merkez olma özelliğini büyük oranda kaybetmesidir. Bu gelişmeler bir yandan idari ve siyasi anlamda HTŞ'yi etkilerden diğer taraftan ekonomik anlamda da zor bir durumda bırakmıştır. Sınır kapılarının kontrolü, toprak satışı ve bu topraklardan alınan vergilerle gelir sağlayan örgüt, sınır kapılarındaki kontrolü Türkiye'ye kaybetmesi; Suriye rejimine karşı toprak kayıpları ve dolayısıyla bu topraklardan vergi alamaması ile ekonomik anlamda bir kriz yaşamaktadır. HTŞ, bu krizi açmak için hem Türkiye-Rusya ortak devriyelerini sabote etmesi hem de Suriye rejimi ile yakınlaşma çabası içerisine girmesi ise bu sefer bölgedeki halkın ve diğer ülkelerin tepkisini çekmiştir. Bir başka ifadeyle HTŞ, yaşanılan ve bir anlık değil bir süreç sonunda oluşan mevcut duruma karşı "yaşamsal bir refleks" vermiş, agresif tavırlar sergilemiş ve bu durum İdlib'deki geleceğini daha da umutsuz bir duruma sokmuştur. Ancak yeni durumda hala kaos çıkarabilecek bir yapıda olan HTŞ'nin bu potansiyeli Türkiye ve Rusya'nın mutabakatını tehdit etmekte ve ateşkesin bozulması tehlikesini ortaya çıkarmaktadır.

Bu bildirinin temel iddiası bir devlet dışı aktör olan Heyet Tahrir el-Şam'ın, Suriye Rejiminin, IŞİD sonrası Suriye'de mücadele ettiği en güçlü düşmanı ve Selefi-Cihatçı örgüt olduğudur. HTŞ, hem kendisi devlet yapısının çöktüğü bir ortamda ortaya çıkmış, toprak talebi olan bunun yanında Soçi ve Astana süreçleri ile bölgesel güçlerin (Türkiye, İran ve Rusya) etkilediği/etkilendiği bir DDSA haline gelmiştir. Bir başka ifadeyle, Suriye'nin HTŞ ile mücadelesi Suriye İç Savaşının geleceğini ve bölgenin jeopolitiğini belirleyeceği düşünül mektedir. Ancak HTŞ'nin Covid-19 Süreci ve Türkiye-Rusya'nın bölgedeki anlaşması ve hamleleri ile geleceği belirsiz bir durumdadır. Bu belirsizlik de bölgedeki ateşkesi tehdit etmektedir. Bildiride bu sorunsal farklı boyutları ile ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Suriye, IŞİD, İdlib, Devlet Dışı Silahlı Aktör, Arap Baharı

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN DEVLETLEŞME İHTİMALİ: IŞİD'İN RIZA ARAÇLARI OLARAK İDEOLOJİSİ VE EKONOMİK GÜCÜ

Gözde Deniz BÜLBÜL / Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Tamer KAŞIKÇI / Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Özet

2010 yılında başlayan ve hızla birçok devlete sirayet ederek bölgedeki mevcut politik, ekonomik ve sosyal istikrarsızlığı derinleştiren Arap Baharı, uzun yıllardır bölgede otoritesini inşa etmeye çalışan Batı-tipi devlet yapılanmalarını zayıflatırken, bunlarla mücadele eden ve bugün artık bölge genelindeki politik sistemin yapısal unsurlarından bir tanesi haline gelen devlet dışı aktörlerin daha da güçlenmesine olanak sağlamıştır. Bölgedeki birçok ülkede güçlü örgüt yapıları ile dikkat çeken Müslüman Kardeşler ve Lübnan'da varlık gösteren Hizbullah örneklerinde olduğu gibi, söz konusu devlet dışı aktörlerin hali hazırda bulundukları ülkelerde "devlet-benzeri (state-like)" ya da "devlet içinde devlet" olarak tanımlanabilecek yapılanmalar inşa ettikleri ve devletlere alternatif haline geldikleri kabul edilmektedir. Bu politik zemin üzerinde patlak veren Arap Baharı, söz konusu devlet dışı oluşumların Mısır'daki Müslüman Kardeşler örneğinde olduğu gibi mevcut devlet mekanizmalarına hakim olmasının önünü açmıştır. Benzer şekilde aynı süreç, Irak-Şam İslam Devleti (IŞİD) örneğinde görüldüğü gibi yine devlet dışı aktörlerin kendi devletlerini inşa etme girişimleri için uygun zemini yaratmıştır. Bu doğrultuda, günümüzde IŞİD karşıtı uluslararası koalisyonun operasyonları ile zayıflatılmasına rağmen, küresel ve bölgesel bir tehdit olma potansiyelini sürdürmekte olduğu kabul edilen IŞİD'in kendini "İslam Devleti" olarak nitelendirmesinin yanı sıra birçok uluslararası aktörün örgütü tanımlarken meşru olmasa dahi "devlet" kelimesini kullanması, örgütün devletleşme sürecinde kat ettiği mesafenin açık bir göstergesidir.

Bu gerçeklikten hareketle, bu çalışma örgütün devletleşme iddiasına odaklanacak ve bu iddianın altında yatan ve öne çıkan unsurları açıklama gayreti içerisinde olacaktır. IŞİD'in devletleşme iddiasının altında yatan unsurların açıklanmasının ve anlaşılmasının ilgili literatür bağlamında iki açıdan önem arz ettiği düşünülmektedir. İlk olarak, bölgedeki devlet inşası süreçleri ağırlıklı olarak bölge dışı aktörlerin (özellikle sömürgeci devletlerin) bölgedeki elitler ile işbirliği içerisinde, yukarıdan aşağıya (top-down) bir yöntemle gerçekleştirilmiştir. Ancak bundan farklı olarak IŞİD deneyimi hem dış aktörlerden hem de bölgedeki yerleşik elit tabakasından bağımsız bir aşağıdan

yukarıya (bottom-up) yöntemin izlemini vermekte, bu anlamda da bölgedeki devlet inşası literatürüne farklı bir vaka sunmaktadır. İkinci olarak, IŞİD ve IŞİD'i meydana getiren diğer öncü örgütler, uluslararası toplum tarafından terör örgütleri olarak kabul edilmektedir. Terörizm literatüründe de genel olarak, bir devlete karşı silahlanan terör örgütlerinin söz konusu devleti ele geçirme ya da özerklik veya bağımsızlık gibi taleplerini dayatma amacı içerisinde oldukları kabul edilmekte ve yine genellikle terör örgütlerinin bu mücadelelerinde başarısız oldukları görülmektedir. Ancak bu durumdan farklı olarak IŞİD deneyiminde, bir terör grubunun "devletleşme" serüveni içerisine girdiği ve kısa bir süreliğine de olsa bunu "başarabildiği" görülmektedir. Bu açıdan IŞİD örneği terör gruplarının nasıl devletleşebildiğine yönelik önemli bir örnek sunmaktadır.

Bu iki açıdan önem arz ettiği düşünülen çalışma, devletin ve devletleşme süreçlerinin karmaşık ve çok boyutlu yapısı nedeniyle, söz konusu sürecin tüm unsurlarını kapsayacak çok boyutlu bir analiz sunmayacaktır. Bunun yerine çalışma IŞİD'in devletleşme iddiasında önemli bir yer tuttuğu ve örgütü diğer örgütlerden ayırdığı düşünülen ideoloji ve finansman unsurlarına odaklanacaktır. Zira devletlerin egemenlik alanlarını inşa etmelerinde sahip oldukları askeri güç kadar, bu otoritenin bölge içi ve dışındaki aktörler tarafından kabul edilmesini mümkün kılacak rıza mekanizmalarına sahip olması önem arz etmektedir. Bu bağlamda IŞİD'in söz konusu rızayı inşa etmesini mümkün kılacak en önemli araçlar, öne sürdüğü ideoloji ve bölgedeki halkın ihtiyaçlarını karşılamasını mümkün kılan ekonomik unsurlardır.

İdeoloji bağlamında, çevresinde oluşan ideolojilere direkt bir biçim vermeyip, öz çerçevesi ile barışçıl fikir yapılarını destekleyen İslam'ı temel başvuru dayanağı olarak sunan IŞİD'in ideolojisini temellendirdiği, metinselci fikirsel altyapısı, "İslam'ın altın çağı" vurgusu ile bidat kavramını öne çıkaran Selefi ve tekfir kavramına önem atfeden Vehhabi inanç sistemlerinden oluşmaktadır. IŞİD'in devletleşme iddiasını dayandırdığı ideoloji ise, Cihadi Selefilik olarak adlandırılmakta ve İslam'ın farklı uygulamalar yahut algılamalar etrafında zedelendiğine; "cahiliyeyi" sonlandırmaya yönelik ihtiyaç duyulan İslami bir organizasyona işaret eden Seyyid Kutub'a dayandırılmaktadır. Kutub'un, İslam'ın "özgür" kılınması adına cihadın şiddet ile yürütülmesi ve dolayısıyla "gerçek Müslümanların", İslam'ın düşmanı olarak tanımlanacak tüm kesimler ile anlaşmaksızın savaşa dahil olması gerektiği düşüncelerinden hareket ile IŞİD, İslam Devleti'nin oluşturulmasını bir gereklilik ve buna yönelik eylemleri de İslam'a uygun nitelemektedir. İdeolojilerinin bir yansıması

olarak oluşum, el-Bağdadi'nin tüm Müslümanların halifesi olduğunu açıklaması ile İslam Devleti'nin kurulduğunu, Dabıq dergisinin ilk sayısında "Hilafetin Dönüşü (The Return of Khilafah)" başlığı ile duyurmuş; dünyanın, İslam'dan ve imandan diğerinin ise küfürden ve riyakarlıktan oluşacak biçimde ikiye ayrıldığı ifadelerine yer vermiştir. Irak ve Suriye'de toprak hakimiyetine sahip devletin ilanı ile "gerçek Müslümanlara", hilafete hicret etmeleri çağrısında bulunulmasının yanı sıra devletin temsili açısından önem taşımakta olan bayrağın, simgesel anlamları ise yine hakimiyet sağlanılan yahut sağlanılacak bölgelere Hz. Muhammed'in sözünün getirilip, öze ulaşılacağı mesajı vermesi ile temel ideolojinin bir yansıması şeklinde okunabilmektedir. Bu itibarla oluşum ile mücadele çerçevesinde uluslararası koalisyonun, 2019 yılında "devletin" fiziki sınırlarını sonlandırmasına ve el-Bağdadi'nin ölümü ile halifeliğin son bulmasına değin, IŞİD'in ideolojisinin, devletleşme iddiasına yönelik çeşitli uygulamaları içerisinde somutlaştığını söylemek mümkündür.

Ancak bölgede hali hazırda güçlü bir şekilde varlığını sürdüren bu cihatçı ideolojinin tek başına kitleleri devlet çatısı altında toplamaya yetmeyeceği de açıktır. Bu nedenle IŞİD'in rıza inşa kabiliyetini güçlü kılan bir diğer unsur ise sahip olduğu ekonomik araçlardır. Bu bağlamda örgüt literatürde "en zengin terör örgütü" olarak tanımlanmaktadır. Zira örgütün hakim olduğu alanlar, özellikle Irak bölgesi, bölgenin en önemli petrol kuyularının bulunduğu yerlerdir. Örgütün en güçlü olduğu dönemde 11 petrol kuyusunu kontrol ettiği ve farklı tahminlere göre günlük 1 ila 4 milyon dolarlık bir petrol geliri elde ettiği düşünülmektedir. Petrol gelirlerinin yanı sıra örgütün kontrol ettiği bölgelerde vergi toplama, doğalgaz, bakır ve benzeri gibi farklı yer altı kaynaklarını üretip satma, tarım ürünleri ihracatı, insan ve tarihi eser kaçakçılığı ve uluslararası bağış gibi farklı kaynaklardan da gelir elde ettiği bilinmektedir. Bu gelirler sayesinde örgütün en güçlü olduğu dönemde, yıllık 2 milyar dolarlık bir gelire ve toplamda 2 trilyon dolarlık bir varlığa sahip olduğu tahmin edilmektedir. Tüm bu gelirler örgütün, tıpkı bir devletin yaptığı gibi altyapı inşasından sağlık ve kültürel işlere kadar uzanan, bölge halkının ihtiyaç duyduğu birçok hizmeti sağlamasını mümkün kılmıştır. Üstelik örgütün, bu hizmetleri hem Irak'ta hem de Suriye'de uzun süredir devam eden iç istikrarsızlık dönemlerinde sağlayabilmiş olmasının çok daha kıymetli olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: IŞİD, Terörizm, Devlet İnşası, Rıza Araçları, İdeoloji

MİLENYUM SONRASI MANKURTLAŞMA: AVRUPA'DA AŞIRI SAĞ HAREKETLER

Fevzi KIRBAŞOĞLU / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Çağdaş uluslararası sistemin yapısı ve güç mücadelesinin temel parametreleri, çeşitli dönem aralıklarında farklı değişimler geçirmiştir. On yedinci yüzyılın ortalarında Avrupa devletler sisteminin oluşumuyla birlikte güç dengesi üzerine inşa edilen ve Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'na kadar söz konusu hususiyetini koruyan sistem, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte iki kutupluluğu ve çok kutupluluğu geride bırakarak, etkin çok taraflı bir düzene doğru yapısal dönüşüm geçirmiştir. Bu dönüşüm, 11 Eylül 2001 tarihinde gerçekleştirilen saldırılarla daha da görünür hale gelerek, küresel arenada faaliyet gösteren bazı referans nesnelerinin politika söylemlerini etkilemiş ve "sorgulamayan" sempatizanlar kazanmasına neden olmuştur. Avrupa'da faaliyet gösteren aşırı sağ partiler ve organizasyonlar, biraz önce ifade edilen aktörlerin bir örneği olarak gösterilebilir.

Avrupa'da uzun yıllar boyunca iktidarı elinde bulunduran merkez partilerin siyasi üstünlüğüne meydan okumaya çalışan aşırı sağ akımlar, bir taraftan uluslarının toplumsal, siyasal ve kültürel yaşantısında önemli derecede müspet gelişmelerin ortaya çıkması için tetikleyici rol oynamaya çalışırken, diğer taraftan bu ideallerini gerçekleştirebilmek için Avrupa'da yaşayan göçmen ve mülteci gibi yabancı uyruklu kişilerin ötekileştirilmesini savunmaktadır. Aşırıcıların siyaset sahnesinde kazanmaya çabaladığı meşruiyetin bir yansıması olduğu düşünülen bu ikircikli bakış açısı, Avrupa'nın "sorgulamayan" sempatizanları ile bir arada değerlendirildiğinde yabancı düşmanlığını (zenofobi) harekete geçirip, muhtelif güvenlik sorunlarını ortaya çıkarabileceğini hatırlatmaktadır. Bu çerçevede, Avrupa'nın "sorgulamayanları" üzerine fikir jimnastiği yapıldığında, bireyin kendi hür iradesinden uzaklaşarak, aşırı sağ hareketlerin sahip olduğu ırkçı ideolojik altyapı ve söylemden etkilendiği ve yıkıcı eylemlerini söz konusu erklerin güdümü altında gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır.

Biraz önce ifade edilenlerden hareketle aşırı sağcıların, ırk, köken ve din gibi müşterek hususiyetlerde buluştuğu, siyasi zaferler kazanabilmek için şiddeti bir araç kullandığı ve otoriter sistemin savunuculuğunu yaptığı akıllara getirildiğinde, "mankurtlaşma"nın milenyum sonrası modern bir versiyonunu teşkil edip etmeyeceğini düşündürmektedir. Kırgız halkının kültür ve kahramanlık ansiklopedisi haline gelen Manas Destanı'nda çocuk Manas'ı kendilerine tehdit olarak gören ve

gücünden korkan Kalmaklar, onu ancak mankurtlaştırarak yani tabiiyetini unutturarak ve bir çeşit robotlaştırılmış insan haline dönüştürerek durdurabileceklerini düşündüğünü belirtmiş ve mankurt mefhumunun oluşmasına öncülük etmiştir. Bu kullanımının ardından mankurt kavramı yaklaşık bin yıldan daha fazla zaman sonra Cengiz Aytmatov tarafından felsefi anlamı derinleştirilerek yeniden yorumlanmış ve çalışmanın kilometre taşlarından birini oluşturmuştur. Aytmatov'un kitaplarındaki alıntılardan ve röportajlarından yola çıkıldığında günümüzdeki mankurtların duygusuzlaştırılmış, kendisine verilen talimatları akıl süzgecinden geçirmeden yerine getiren ve tüm bu eylemleri hangi amaçla yaptığını bilmeyen kişiler için kullanıldığı idrak edilmektedir. Bu cihetle çalışmanın çıkış noktasını da Avrupa'nın "sorgulamayan" aşırı sağcıları ile Aytmatov'un milenyum sonrası modern mankurtlarının ne ölçüde ortak bir anlatıda birleşip birleşmeyeceğini araştırmak oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aşırı Sağ Hareketler, Mankurtlaşma, Modern Mankurt, Uluslararası Sistem, Güvenlik Sorunu

TAÇLI BEYAZ KARTALIN GÖLGESİNDE: POLONYA'DA BANAL MİLLİYETÇİLİK

Hakan OZAN / İstanbul Rumeli Üniversitesi

Özet

Milliyetçilik en az iki yüzyıldır siyasal ve sosyal alanda var olan hem bir olgu hem de bir kavram olmasına rağmen milliyetçilik üzerine çalışmalar yürüten sosyal bilimciler arasında en çok tartışmaya sebep olan olgu/kavramlardan birisi olmuştur. Bunun temel sebeplerinden birisi şüphesiz milliyetçiliğe yapılan farklı yaklaşımlardan kaynaklanmaktadır. Milliyetçilik kuramlarıyla alakalı birçok tasnif bu kuramları farklı başlıklar altında listelese de aslında kuramlarla alakalı temel soru "milletin mi milliyetçilikten" yoksa "milliyetçiliğin mi milletten" önce var olduğuna odaklanır. Bu soruya hem dönem hem de bağlama bağlı olarak çeşitli yanıtlar verilmiştir. Dolayısıyla millet kavramının milliyetçiliğin öncesinde var olduğu iddiasında olanlar milleti doğal bir oluşum olarak kabul etmişken başka bir tasnife göre milliyetçilik yapısal yani devlet/devletler arası yapının bir ürünü olduğu ifade edilmiştir. Bunlara göre milliyetçilik verili bir kavramdır. Bunun yanında milliyetçilik kuramlarına tarihsel, siyasal, toplumsal ve ekonomik açılardan bakan modernist kuramcıların birçoğuna göre milliyetçilik, devlet ile toplum arasında var olmuş nedensel bir ilişkidir ve bunlardan birbirlerini önceleyen salınımlara bağlı olarak meydana gelmiş, yani inşa edilmiştir. Ayrıca milliyetçiliğin etnik kökenlerini vurgulayan yaklaşımlar da mevcuttur. Bu yaklaşıma göre milliyetçilik ne tam olarak yoktan var edilmiş ne de ezelden beri mevcuttur.

Bugünün modern milliyetçilikleri çeşitli etnik ve dinsel sembolleri kullanarak var olmuşlardır. Tüm bunlardan çeşitli yönlerle ayrılan postmodern kuramlar milliyetçiliğin 'hayali bir cemaat' olduğu noktasından hareketle sembol, söylem ve dilin milliyetçiliği ürettiği iddiasında bulunurlar. Banal milliyetçilik kuramı, verili olmayan unsurların bu üretim sürecinde önemli rolü olduğunu birtakım argümanlarla savunur. Milletin ve milliyetçiliğin gündelik olarak üretimi, kurumsallaşmış milletlerde resmî törenler ve geçitler gibi dar bir alana sıkıştığını varsayar. Ancak milliyetçilik bunun ötesinde gündelik hayatın rutinlerinde ve alışkanlıklarında gizlidir. Yine millet kavramı, içinde hem tikel hem de genel olanı barındırır. Doğallık ve ebedilik atfedilen millet, modernizmin "standardizasyon" ve kurumsallaşma girişimleriyle bugünkü sabitliğine ulaşmış olsa da birçok farklı bağımsız ve özdeş birimden oluşan görünümüne kavuşmuştur. Böylelikle ulusal kimliğe ait olan bilinç aynı zamanda uluslararası bir bağlamı da varsaymıştır. Diğer yandan

gündelik sembollerin dil ile benimsenmesi modernliğin önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Dilin ve gramerin standardize ve disipline edici özelliği icat edilmiş süreklilikler olarak adlandırılmalarına neden olmuştur. Bu süreklilikler kolektif olarak gerçekleşen hatırlama-unutma diyalektiğine de sıkı sıkıya bağlıdır. Bu durum, sallanmayan bayrak metaforunda daha net ifadesini bulur. Sadece selamlanan ve sallanan bayraklar selamlanırken resmi devlet dairesi ya da bir konut önünde duran ve sallanmayan bayraklara genellikle aldırış edilmez. Ancak aldırış edilmeyenin yokluğu onların varlığını dikkat çekici kılar, milletliğin sıradan ve gündelik hatırlatıcıları rolünü üstlenir. Banal milliyetçiliğin önemli temalarından bir diğeri de bastırılmış olanın geri dönüşüdür. Konumuzla alakalı olarak Soğuk Savaş'ın bitişi dünyanın birçok noktasında olduğu gibi Merkez-Doğu Avrupa'da da ulusal güçleri serbest bırakmıştır. Uzun yıllar "yurtseverlik" gibi farklı formatlarda varlığını sindirilmiş bir şekilde sürdüren milliyetçilik, özgür kalmanın verdiği avantajla yeni ulus-devletlerde etnik-tarihsel boyutunu yeniden kuvvetlendirme imkanını bulmuştur. Kuramsal açıdan değinilecek son konuysa ulusal kimlik ve hayali topluluktur. Ulusal kimlik, pek çok farklı kimliğin önünde sıralanan önemli kavramlardan biridir. Ancak ulusal kimlikler ve dolayısıyla topluluklar tek bir şekilde tanımlanamazlar. Bunlar zaman ve mekâna göre tahayyül edilmelidirler. Zira ulusal kimlik farklı dönemlerde farklı şekillere bürünebilir ve gerek ulusal kimlik gerekse tarih için birbirine rakip farklı anlatılar meydana gelir. Bu yüzden ulusal kimliğin tarihin belirsiz bir anında ortaya çıkmış donuk bir yapıda olmadığını söylemek mümkündür.

Bu kuramsal arka planla incelenecek olan Polonya'da banal milliyetçilik, Polonya milliyetçiliğinin tarihsel gelişimini incelemek yerine temelde iki boyut üzerine odaklanacaktır. Bunlardan birincisi olan "etnik-tarihsel boyut" yakın ve uzak geçmişe referanslarla doludur. Ulusal kimliği dönüştürücü etkiye sahip bu referanslar, zaman ve mekâna bağlı olarak gündelik hayattaki yeniden üreticiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu boyutta her şeyi kuşatıcı bir kavram olarak "sallanmayan Polonya bayrağı", "taçlı beyaz kartal figürü", "çapa figürü", "milli marş", "Piłsudski ve/vs. Dmowski" ve son olarak müzeler, heykeller, anıtlar ve yer isimleri gibi "ulusal hatırlatıcılar" yer alır. Sallanmayan Polonya bayrağı sadece resmi binaların önünde varlığına aldırış edilmeyen şeyler olmanın dışında resmi tarih kitapları, şehir meydanları ve devlet binalarını da kapsayan, kısacası sıradanlaştırılmış olanın tamamını da ifade eder. Taçlı beyaz kartal etnisiteye en önemli vurguyu yapan semboldür ve bilinen başlangıç noktasını Wielkopolska Kroniği'nden alır. Büyük kırılmalara rağmen bu figür, bastırılmış olanın geri

dönüşüyle birlikte "tacına" da kavuşarak bugünkü Polonya devlet armasındaki yerini almıştır. Çapa figürüyse nispeten daha yenidir; Polonya'nın son parçalanmasında ve İkinci Dünya Savaşı döneminde ortaya koyduğu ulusal direnişin bir sembolüdür. Milli marş, her millette olduğu gibi Polonya'da da milliyetçiliğin en önemli göstergelerinden birisidir. Ancak burada önemli olan bir diğer husus, marşın tarihsel referans noktaları (General Dąbrowski) ve resmi olmayan (yasadışılık olarak anlaşılmamalı) yürüyüşlerde özellikle aşırı sağcı grupların marşı, milliyetçiliği yeniden üretim mekanizması olarak kullanmasıdır. Yine bu yürüyüşlerde adeta bayraklaştırılan iki tarihsel kişilik olarak Piłsudski ve Dmowski ön plana çıkar. Piłsudski, resmî törenlerde sahiplenilirken Dmowski resmî olmayan törenlerin, bilhassa aşırı sağın sembolü haline gelmiştir.

İkinci boyutsa "siyasal-konjonktürel boyuttur." Siyasal gelişmelere bağlı olarak değişen milliyetçilik tahayyülü, güncel meselelerin içine sirayet ederek kendi varlığını farklı şekillerde sürdürmektedir. Burada söylemin, dilin ve sembollerin kullanımı yeni siyaset yapma biçimlerine ve yöntemlerine uygun hale getirilmiştir. Böylece mevcut siyasal iktidarın (PiS) dizayn ettiği ve tüm ulusa mal ettiği bu milliyetçilik, etnik ve tarihsel boyutla irtibatlandırılarak "bağımsızlık günü yürüyüşleri", "göçmenler meselesi", "anti-LGBTQ" ve "medyayı milliyetçileştirme" üzerinden sunulmaktadır. Bağımsızlık günü yürüyüşleri, esasında yeni olan bir şey olmayıp resmî törenler şeklinde uzun yıllardır düzenlenmektedir. Ancak bağımsızlık günü, aşırı sağın şeklini verdiği resmi olmayan yürüyüşler şeklinde de son birkaç yıldır geniş katılımlı bir kutlama halini almıştır. Göçmenler, tüm Avrupa'da olduğu gibi konuyla en az alakalı olan ülkelerden biri olan Polonya'da da siyasi bir enstrüman olarak kullanılmıştır. Göçmenler vesilesiyle merkez sağda duran siyasilerin milliyetçi söylemi kuvvetlendirerek aşırı sağa meyledişi kayıtlara geçmiştir. Aynı zamanda ve benzer şekilde heteroseksüel olmayan insanlar, Katolik dinine ve Polonya milletinin geleneklerine aykırı görüldüklerinden birer nefret objesine dönüştürülmüştür. Bütün bunların gerçekleştirildiği en önemli mecraysa medya olmuştur. Yapılmak istenen medya reformu, homojen ve muhafazakâr bir ulusal kimlik yaratma girişimi olarak görülmüştür.

Sözün özü banal milliyetçiliğin Polonya milliyetçiliğine tatbiki hususu, etnik-tarihsel ve siyasal-konjonktürel olmak üzere iki önemli boyutu meydana getirmektedir. Bunlar, milliyetçiliği bir ya da birkaç nedene indirgemeyen, birbirlerini destekleyen ve üreten, yeni şartlara eklemlenebilen, zamana ve mekâna bağlı değişebilen tahayyül etme biçimlerinden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Banal Milliyetçilik, Merkez-Doğu Avrupa, Post-komünizm, Polonya, PiS

3 Eylül/September - Cuma/Friday
11:30-13:00 12. Oturum / 12th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Vahit Güntay*

Bölge Çalışmaları

- "Afrika'da Toplumsal Grupların Ayrılma Hareketlerine Yönelme Nedenleri: Toplumsal, Siyasal ve Ekonomik Açıdan Değerler Analizi" ***Hande Sapmaz & Soyalp Tamçelik***
- "Tarihsel Süreç Bağlamında Doğu Akdeniz'deki Güç Mücadelesi: Dinamik Bir Siyaset ve Değişen Güç Dengeleri" ***Fulya Özkan***
- "Maydan Sonrası Belarus-Ukrayna İlişkilerinin Temel Dinamikleri" ***Halit Hamzaoğlu***
- "Neokolonyalizm ve Postkolonyalizm'den Statükoyu Koruma Çabasına: Fransa'nın Afrika Kıtasında Yaşadığı Stratejik Dönüşüm" ***Tolga Öztürk & Bilge Nur Öztürk***

AFRİKA'DA TOPLUMSAL GRUPLARIN AYRILMA HAREKETLERİNE YÖNELME NEDENLERİ: TOPLUMSAL, SİYASAL VE EKONOMİK AÇIDAN DEĞERLER ANALİZİ[1]

Hande SAPMAZ / Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Soyalp TAMÇELİK/ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Özet

Dünya çapında 100'ün üzerinde, Afrika'da ise 25 ülkede 40'a yakın sayıda otonom veya ayrılma amacı güden toplumsal ve siyasal hareket vardır. Ulus-devletin onlarca etnik, dini, linguistik farklılığa sahip gruplardan oluşan yapısı kapsamında ayrılma hareketleri tanımlandığı zaman bu hareketlerin; etnik, dini, linguistik farklılıklardan daha fazlasına dayanması gerektiği değerlendirilmektedir. İlgili ulus-devletin bir bölgesinin vatandaşlarının radikal olan ayrılmayı amaçlayabilmesi için değişimin ekonomik ve politik olarak da tatmin edici olması gerekmektedir. Bir ayrılma hareketi, belli bir bölgede yoğunlaşarak hem kimlik hem çıkar esasında mevcut olduğu ebeveyn devletten farklılaşmaktadır. Ayrılma hareketleri, farklılaşmış topluluk halkı ve liderleri tarafından belirli bir kolektif çıkar amacına ulaşmak için mevcut en iyi araç olduğunda seçilen rasyonel bir strateji olarak tanımlanabilir. Buna göre çalışmada sorgulanmak istenen ana problematika "Afrika'da aynı devlet içerisinde neden bazı gruplar bölgesel otonomi veya ayrılma yanlısı tavır sergilerken, bazıları mevcut devlet içinde kalmayı tercih ederler?" şeklindedir.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana uluslararası alanda yaşanan ayrılma vakalarının örnekleri Sovyetler Birliği, Çekoslovakya, Pakistan-Bangladeş, Yugoslavya, Endonezya, Güney Sudan-Sudan ve Etiyopya-Eritre şeklinde sıralanabilir.[2] 1980'lerden itibaren devam eden tüm iç savaşların en az yarısının ayrılma hareketlerinden meydana geldiği değerlendirildiğinde, başarılı ayrılma vakası nadir rastlanılan bir olgudur. Ancak 1990'ların başından bu yana, dünya çapında ayrılıkçı hareketlerin az sayıda olsa da istikrarlı şekilde devam ettiği söylenebilir. Özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılmasının, demokratik şekilde gerçekleşerek başarılı bir ayrılma örneği teşkil etmesi, ayrılma hareketlerinin sayısında artışa neden

[1] Bu çalışma "Postkolonyal Afrika'da Ayrılma Hareketleri: Güney Sudan'ın Ayrılması" isimli doktora tezinin ikinci bölümünden mülhem alınarak hazırlanmıştır.
[2] Malezya-Singapur, Batı Hint Adaları Federasyonu, Birleşik Arap Cumhuriyeti'nin dağılması bu birlikleri oluşturan birimlerin öncesinde egemen varlıkları olması nedeniyle ayrılma örneği olarak gösterilmemelerine neden olmaktadır.

olmuştur. Artan bu hareketlerden; 1999'da Doğu Timor, 2006'da Karadağ, 2008'de Kosova ve 2011'de Güney Sudan bağımsız olarak başarılı ayrılma örneklerini teşkil etmişlerdir.

Güney Sudan'ın başarılı bir şekilde ayrılması, kıtadaki diğer ayrılma hareketleri için cesaretlendirici bir etkide bulunma endişesi yaratması açısından önemli bir kırılma noktası teşkil etmekte ve ayrılma hareketlerinin yeniden göz önünde bulundurulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ancak literatürde ayrılma hareketlerinin nedenlerine ilişkin ve Afrika'daki ayrılma hareketlerinin her birinin incelenmesi üzerine yapılan çalışmalar mevcut olsa da bu çalışmalar, Afrika'da bulunan ayrılma hareketlerinin nedenlerine özellikle ekonomik, toplumsal ve siyasal açıdan yoğunlaşmamaktadırlar. Bu çalışma, hipotezleri çerçevesinde kıtada var olan veya daha önce gerçekleşen ayrılma hareketlerinin nedenlerini inceleyerek literatürdeki mevcut boşluğu doldurmayı ve gelecekteki ayrılma hareketlerinin incelenmesinde olayların tarihsel olarak diziliminden ziyade kategorik nedenler bağlamına dikkat çekmeye çalışmaktadır.

Ayrılma hareketleri "genellikle uzun süreden beri devam eden belirli nedenlerin sonunda gerçekleşmektedir" kabulünden hareketle, bu nedenlerin toplumsal bağlamı, sosyal grubun benlik kavramı ile özgülenmektedir. Toplumun özellikle etnik köken ve dine göre ne ölçüde farklılaştığını yansıtan sosyal fraksiyonelleşme ne kadar yoğunsa, toplumun yapısı ne kadar parçalıysa, başarılı bir ayrılma gerçekleştirmenin yolu kaynakların yoğunlaştığı bölgedeki insanların "hayali bir topluluk" olarak birleşmesiyle mümkün olabilmektedir.[3] Bu bağlamda Afrikalı toplumların tabiatlarının toplumsal bir birlik meydana getirmekten çok uzak olduğu hipotezi, kıtadaki bazı ayrılma hareketleri incelenerek test edilmektedir. Bir bölgenin ülke geneliyle yüksek derecede olan ekonomik entegrasyonunun ayrılma ihtimalini zayıflattığı kabulünden hareketle, ekonomik nedenlerin bölgeler arası ekonomik gelişmişliğin dengesiz olduğu ülkelerde zengin bir bölge, kendi kendisini daha iyi yönetebileceği iddiasıyla veya yoksul bir bölge, merkezi hükümet tarafından adaletsiz davranıldığı şikâyetiyle ayrılma hareketlerini geliştirebilmesi, kıtadaki diğer ayrılma hareketlerinin incelenmesini gerekli kılmaktadır. Siyasal şiddete yatkın olma derecesinin büyük bir ayrılıkçı eğilimin habercisi olabileceği kabulü bağlamında Afrika'da sömürge sonrası dönemde devlet yapıları otokrasi ve istikrarsızlık ile tanımlansa

[3] Collier, Paul; Hoeffler, Anke (Ed.) (2006): The Political Economy of Secession. Negotiating Self-Determination. With assistance of Hurst Hannum, Eileen Babbitt: Lexington Books. https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.115.7010&rep=rep1&type=pdf.

ve Afrikalı toplumların etnik, dini, linguistik çeşitliliği yoğun olsa da kıta beklenenden çok daha az sayıda ayrılma hareketine sahne olmuştur.[4] Bunun temel nedeni olarak postkolonyal dönemde, Afrika Birliği Anlaşması tarafından üye devletlerin toprak bütünlüğünün 3. madde 3. paragrafta güvence altına alınması ve 1964 Kahire Zirvesinde kabul edilen *uti possidetis juris ilkesi* başta olmak üzere self-determinasyon ve özellikle ayrılma iddialarına karşı yapılan yasal düzenlemeler ve ortak tutum kabul edilmektedir. Kıtanın beklenenden daha az ayrılıkçı hareket yaşadığı argümanına[5] ve uluslararası hukukta açıkça yasallaştırılmamasına rağmen birçok Afrika devletinin heterojen toplum yapılarının idaresinde ve beklenen devlet hizmetlerinin yerine getirilmesinde çeşitli sorunlarla karşılaştığı düşünüldüğünde, ayrılmanın (bir ülkü, söylem veya eylem olarak) Afrika siyasetinde önemli yer tutacağı kabul edilebilmektedir.[6]

Bu nedenle çalışma, bir toplumsal grubun ayrılmayı neden tercih ettiğini devlet içi ve uluslararası düzeyde incelemeye çalışmaktadır. Bu bağlamda ilk olarak ayrılmanın pozitif teorisi, sonrasında nedenleri toplumsal, ekonomik ve siyasal açılardan değerlendirilmektedir. Ancak ayrılma hareketlerinin coğrafî unsurlar gibi bu kategorilerin ötesinde de birtakım nedenleri bulunabilir veya "nedenler nedenini" tespit etmek mümkün olabilir. Bu sebeple çalışma; meselelerin anlamlandırılmasında bağlamın önemine dikkat çekerek[7] ayrılma hareketlerinin nedenlerine dair bulguları incelerken ayrılıkçı çatışmayı çözme ve önleme tekniklerinin değerlendirilmesi açısından önemli bulgulara ulaşmayı hedeflemektedir. Buna karşın çalışmada amaç, ayrılma hareketlerine ilişkin bir çözüm haritası çizmek veya başarılı bir ayrılma için gerekli şartları saptamak değildir. Son tahlilde Afrika'daki devlet yapılarının bölünmesinin ya da çeşitli ögeler merkezinde birleşen kitlelerin ayrılma

[4] Keller, 2001 yılında Afrika'da devletlerin bağımsız olmasından itibaren irredantist ve ayrılıkçı toplamda yaklaşık 12 hareket saymıştır. Edmond Keller (2007): Secessionism in Africa. In *The Journal of African Policy Studies*.http://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/keller/papers/SelectedPub/AfricaSecessionism.pdf.

[5] 1960'a kadar Avrupa'da 84, Afrika'da ise 27 ayrılıkçı harekete rastlanmaktadır.1960-2000'li yıllar arasında ise Sahraaltı Afrika'nın 48 eyaletinden 10 tanesinde ayrılıkçı çatışma yaşanmıştır. Bunların çoğu kısa ömürlü, kapsam olarak oldukça dar ve başarısızdır. Ancak Afrika'da 1960-2000'li yıllar arasında görece diğer bölgelere nazaran daha az ayrılıkçı çatışma yaşansa da ayrılığa ilişkin politik şiddet yüksek oranda yaygındır. Englebert, Pierre; Hummel, Rebecca (2005): Let's Stick Together: Understanding Africa's Secessionist Deficit. *African Affairs* 104 (416), s. 399–427.

[6] Vrıes, Lotje D. E.; Englebert, Pierre; Schomerus, Mareike (2019): Secessionism in African Politics. Aspiration, Grievance, Performance, Disenchantment: Palgrave Macmillan, New York.

[7] Sorens, Jason (Ed.) (2012): Secessionism: Identity, Interest, and Strategy: McGill-Queen's University Press.

hareketlerine yönelmesinin analizi yapılarak, toplumsal ve siyasal düzeyden senteze ulaşılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afrika, Ayrılma Hareketleri, Ayrılma, Otonomi, Şikâyet

TARİHSEL SÜREÇ BAĞLAMINDA DOĞU AKDENİZ'DEKİ GÜÇ MÜCADELESİ: DİNAMİK BİR SİYASET VE DEĞİŞEN GÜÇ DENGELERİ

Fulya ÖZKAN/ Akdeniz Üniversitesi

Özet

Bölgesel çalışmalar, özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında uluslararası ilişkiler disiplininin önemli bir parçası haline gelmiş olsa da zamanla dünya siyasetini "yapay" bölgelere ayırmanın alana katkıdan çok zarar verip vermediği tartışılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda bu çalışmada farklı bölgeler arasındaki geçişken sınırlar üzerinde durulacak ve Doğu Akdeniz coğrafyası bir örnek olarak sunulacaktır. Çalışmanın amacı, Doğu Akdeniz'i yeni bir "yapay" kavram ya da bölge olarak tanımlamaktan ziyade bu coğrafyanın Orta Doğu ve Balkanlar (ya da Avrupa) gibi uluslararası ilişkiler alanında yerleşik hale gelmiş bölgeler arasında geçişkenlik sağlayan, her ikisiyle de örtüşen ve var olduğu düşünülen keskin hatlarla çizilmiş sınırları bulanıklaştıran bir ara bölge ya da mekân olarak tahayyül etmektir.

Doğu Akdeniz'i çevreleyen devletler, genellikle farklı bölgesel çalışmaların konusu olmuştur. Mısır ile Akdeniz'in doğu sahillerini oluşturan Suriye, Lübnan, İsrail ve Filistin gibi devletler Orta Doğu'nun bir parçası olarak düşünülürken Yunanistan Avrupa'nın bir parçası olarak görülmekte, Türkiye ise genellikle bu ikisi arasında bir köprü görevi görmekle nitelendirilmektedir. Ancak çok yakın bir zamana kadar bölgenin Balkanlar ve Orta Doğu'yu ortak bir şekilde içerisinde barındıran Yakın Doğu kavramı ile anıldığını unutmamak gerekir. Bu nedenle bu çalışmada Doğu Akdeniz'i çevreleyen farklı devletlerin, birbirlerinden hiç de kopuk olmayan tarihleri ele alınacaktır.

Özellikle Fransız Devrimi ile başlayan ve 18. yüzyılın sonlarından itibaren birbiriyle bağlantılı bir şekilde devam eden Doğu Akdeniz'de yaşanan bir dizi gelişme ve kriz, günümüzde içerisinde farklı devletler barındıran bu siyasi haritanın aslında tarihsel olarak ne kadar iç içe geçtiğini net bir şekilde bize göstermektedir. Bu bağlamda bu çalışmada Fransa'nın Napolyon liderliğinde o dönemde bir Osmanlı vilayeti olan Mısır'ı işgalinden başlanarak 1821 Yunan isyanı, Mısır valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın 1830'lar boyunca devam eden yaklaşık on yıllık isyanı, 1845 ve 1860 Lübnan krizleri, Girit meselesi, İngiltere'nin 19. Yüzyılın sonunda önce Kıbrıs, kısa bir süre sonra da Mısır'ı işgali, Süveyş krizi ve Kıbrıs sorunu gibi iki yüzyılı aşkın süredir bölgede vuku bulan sorun ve krizlerden örnekler

verilerek günümüz Doğu Akdeniz'ini çevreleyen devletler arasındaki bütünleşik tarih üzerinde durulacaktır. Bu gelişmelerin pek çoğunun göstereceği gibi, artık farklı devlet sınırları içerisinde yer alan, ancak Doğu Akdeniz'i çevreleyen bir dizi ülkede yaşanan bu tarihsel gelişmeler birbiriyle yakından bağlantılı olmuş ve bir yerdeki kriz bir diğeriyle alakalı bir başka önemli gelişme veya soruna yol açmıştır.

Ayrıca, ele alınacak olan bu örnekler sadece bölge ülkelerini ilgilendirmeyip başta İngiltere, Fransa ve Rusya olmak üzere Avrupa devletlerini de yakından ilgilendirdiği için bu çalışma sadece bölgesel bir bağlamda kalmayacak, aynı zamanda yaşanan kriz ve sorunların dönemin küresel siyaseti ve uluslararası ilişkileri ile de bağlantısı kurulacaktır. Zira Doğu Akdeniz üzerinde sadece Osmanlı Devleti ya da Türkiye Cumhuriyeti'nin diğer devletlerle yaşadığı sorunlar değil, aynı zamanda genel olarak "Batılı" güçler olarak lanse edilen devletlerin kendi aralarındaki bir rekabet de söz konusudur. Bu bağlamda yukarıda ele alınacak olan örneklerde Avrupa devletleri değişen koşullara göre politika değişikliğine gitmiş, Osmanlı devleti de bu dinamizme ayak uydurarak kriz dönemlerinde oldukça esnek politikalar üretebilmiştir. Buradan hareketle, Osmanlı Devleti ya da Türkiye Cumhuriyeti'nin güç dengesine oynayarak zaman zaman aleyhine olan durumları lehine çevirebilmiş olması, günümüz siyaseti için de çeşitli çözüm yolları üretilmesi noktasında faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Doğu Akdeniz, Bölgesel Çalışmalar, Bölgeselcilik, Türkiye, Osmanlı Devleti

MAYDAN SONRASI BELARUS-UKRAYNA İLİŞKİLERİNİN TEMEL DİNAMİKLERİ

Halit HAMZAOĞLU / Kars Kafkas Üniversitesi

Özet

Belarus ve Ukrayna, ortak tarihsel ve kültürel öğelere sahip komşu ülkelerdir. Ukrayna, 27 Aralık 1991'de Belarus'un bağımsızlığını tanıyan ilk ülke olmuştur. Birçok benzerliğe rağmen, bu iki ülke farklı dış politika seçeneklerini tercih etmişlerdir. 2014'teki Maydan olaylarına kadar iki ülke arasındaki ilişkilerde ve özellikle ekonomi ve turizm alanlarında, ciddi ilerlemeler sağlamıştır. 2014'ten itibaren ise jeopolitik odaklı fikir ayrılıkları su yüzüne çıkmıştır. Kırım'ın Rusya Federasyonu (RF) tarafından ilhakının ardından, Belarus'un "tarafsız" tutumu ilişkilerin gelişim istikametini önemli ölçüde etkilemiştir. Esasında, 2014'te Belarus bir seçimle karşı karşıya kalmıştır. Açık bir şekilde RF'nun yanında yer alacağı takdirde, Ukrayna pazarını kaybedecekti ve aynı zamanda Kiev'in Belarus muhalefetinin "yaşam alanına" dönüşmesini kabul edecekti. Ancak Belarus yönetimi farklı bir senaryoyu tercih etti. Tarafsız bir tutum belirleyen Belarus, Ukrayna ve RF arasında arabulucu rolünü oynamaya başlamıştır. Belarus yönetimi arabuluculuk rolüyle, Avrupa'daki kötü imajını düzeltmeyi de hedeflemiştir. Bu çerçevede Belarus'un başkenti Minsk, Ukrayna ve RF arasındaki sorunların çözümünün ana müzakere merkezi haline gelmiştir. Belarus lideri Aleksandr Lukaşenko, Ukrayna ve RF arasında bir denge mekanizması oluşturarak, ekonomik kayıplarını minimuma indirmeyi öncelemiştir.

Lukaşenko'nun, Maydan sonrası Ukrayna Cumhurbaşkanı seçilen Petro Poroşenko ile yapıcı bir diyalog inşa ettiğini söylemek mümkündür. 2015'te gerçekleştirilen Belarus Cumhurbaşkanlığı seçimini kazanan Lukaşenko'yu ilk tebrik eden liderlerin başında Poroşenko gelmekteydi. Bu dönemde Belarus barış gücünün Donbass bölgesine yerleştirilmesi dahi müzakerelerin konusu olmuştu. 2017'de Ukrayna ziyareti sırasında Lukaşenko, kendisini bölgedeki temel barışçıl aktör olarak göstermek için büyük çaba harcamıştır. Kiev'de Poroşenko ile görüşmesinde "Slav kardeşliği" vurgusu yaptı ve mümkün olduğunca çok sayıda ekonomik anlaşma sağlamaya çalıştı. Maydan olayları sonrası Belarus ve Ukrayna karşıt bir jeopolitik bir perspektife sahipti. Ancak Lukaşenko bu karşıtlığı ön plana çıkarmayan pragmatik bir çerçeveden hareket etmekteydi. Eski bir oligark olan Poroşenko ile iyi anlaşan Lukaşenko'nun, ekonomi ve "Slav kardeşliği" vurgusu bu yüzden anlaşılabilirdi. Lukaşenko'nun, 2019'da Ukrayna Cumhurbaşkanı seçilen Vladimir Zelenski ile ilişkileri ise daha

farklı bir karaktere sahipti. Zelenski, "alışageldik bir siyasi lider değildi" ve bu durum ilişkilerin doğasını azımsanmayacak derecede etkilemekteydi. 4 Ekim 2019 tarihinde Ukrayna'nın Jitomir kentinde gerçekleşen Lukaşenko-Zelenski görüşmesi temelde yapıcı öğeler taşımaktaydı. Görüşmede Zelenski, "Belarusluların Ruslardan çok Ukraynalılara benzediği" fikrini dile getirmiştir. Lukaşenko, Belarus ve Ukrayna arasındaki ilişkilerin üst düzeyde olduğunun altını çizmiştir. Her ne kadar görüşme olumlu bir ortamda gerçekleşse de iki liderin "kimyalarının uyuşmadığı" da aşikârdı. Bu görüşme iki liderin yüz yüze yaptığı son görüşmeydi.

Minsk ve Kiev arasındaki siyasi ilişkiler, 9 Ağustos 2020'de yapılan Belarus Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra, oldukça gergin bir hal almaya başlamıştır. Aslında 2019'dan itibaren, Belarus ve Ukrayna arasındaki siyasi çelişkilerin büyümesinin kaçınılmaz olduğu kanaati hâkimdi. Farklı jeopolitik perspektiflere sahip bu iki komşu ülke arasındaki ilişkilerin, er veya geç sorun safhasına geçeceği beklenmekteydi. Özellikle Zelenski yönetimi açısından bakıldığında, Belarus seçimleri ve sonrasında yaşanan gelişmeler sorunun fiiliyat kazanmasına olanak sağlamıştır. Belarus seçimleri sonrası yaşanan gelişmeler ve bu süreçte Ukrayna'nın adlığı açık bir tutum, Minsk'in 2014'ten itibaren inşa etmeye çalıştığı tarafsızlık politikalarını sekteye uğratmıştır. Zelenski'nin sert ve açık tutumu, Lukaşenko yönetiminde bir hayal kırıklığı oluşturmuştu. RF'nin ciddi baskılarına rağmen, Belarus Ukrayna'nın kuzey sınırlarını bir çatışma alanına dönüştürmeyi kabul etmemişti. Belarus aynı zamanda, RF tarafından Ukrayna'nın ekonomik bağlamda çevrelenmesine katılmamıştı. 2020'de yaşanan gelişmeler, iki ülke arasındaki siyasi ilişkilerin derin bir krize doğru evirildiğini gözler önüne sermiştir.

Çalışmada, Kiev'de yaşanan Maydan olayları sonrası Belarus-Ukrayna ilişkilerinin jeopolitik, siyasi ve ekonomik çerçevesi incelenmektedir. İki ülke arasındaki ilişkilerin temel odak noktalarının analizi çalışmanın sorunsalını oluşturmaktadır. Belarus-Ukrayna ilişkilerine istikamet veren içsel ve dışsal etkenlerin boyutları ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: 2014 Maydan olayları, 2020 Belarus Seçimleri, Belarus-Ukrayna ilişkileri, Lukaşenko, Minsk Anlaşması

NEOKOLONYALİZM VE POSTKOLONYALİZM'DEN STATÜKOYU KORUMA ÇABASINA: FRANSA'NIN AFRİKA KITASINDA YAŞADIĞI STRATEJİK DÖNÜŞÜM

Tolga ÖZTÜRK / Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Bilge Nur ÖZTÜRK / Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Özet

Fransa 18. ve 19. yüzyıllarda Atlantik'te Birleşik Krallık ile giriştiği mücadeleden mağlubiyetle ayrılmıştır. Söz konusu mağlubiyet Fransa'yı dünya hegemonyasından uzaklaştırmıştır. Anglosakson egemen bir Dünya kurulması, Birleşik Krallığın sırasıyla İspanya Krallığı ile Fransa'yı Atlantik'ten saf dışı etmesiyle gerçekleşmiştir. Atlantik'ten dışlanan Fransa kendi coğrafi hinterlandına yönelmiştir. Bu bağlamda Akdeniz ve Afrika coğrafyası Fransız sömürgeciliği için vazgeçilmez hale gelmiştir.

Fransız Afrika'sı olarak adlandırılan coğrafya, Fransa'nın "Merkez" ülke olarak refah seviyesini devam ettirmesinde kilit rol oynamaktadır. Fransız Afrika'sında bulunan ülkelerin para birimleri dahi günümüzde hala Paris tarafından kontrol edilmektedir. Fakat bu durum ilk defa 2019 yılında söz konusu Afrika ülkeleri tarafından değiştirilmeye çalışılmıştır. 17. yüzyıldan itibaren doğrudan sömürülmeye başlanan Afrika'daki ülkeler, 20. yüzyılın ortalarından itibaren dekolonizasyon süreci ile birlikte siyasi bağımsızlıklarına kavuşmaya başlamışlardır. Fakat siyasi bağımsızlıklarına kavuşan ülkeler Fransa'nın katı sömürgecilik anlayışında geçirdikleri uzun süreden sonra ekonomik ve sosyolojik olarak Fransa'nın etki alanından çıkamamışlardır. Bu duruma ilk dikkat çeken J. P. Sartre Neokolonyalizm kavramını ortaya koymuştur. Neokolonyalizm sürecinden sonra ise günümüzdeki durumu açıklayan Postkolonyalizm kavramı karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu kavram için; Afrika ülkelerinin ekonomik ve sosyal durumlarını sömürgeci ülkelerden kurtarmaya yönelik bazı çabalarına şahit olduğumuz dönem olarak açıklanabilir.

Fransa 2. Dünya Savaşı sonrası her ne kadar Almanya'nın en fazla yıprattığı ülkelerin başında gelse de galip ülkelerden birisi olarak Amerikan hegemonyasında kendisine "Merkez" ülkeler içinde yer bulmuştur. Bu bağlamda Amerikan hegemonyası yıprandıkça kendisi bundan pay almaktan kaçamamıştır. SSCB'nin çökmesi Amerika'nın en büyük düşmanının çökmesinin aksine, ABD-SSCB diyalektiğinin sona ermesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla Amerikan hegemonyasının da

boşluğa düşmesi veya Wallerstein'ın söylemiyle Amerikan hegemonyasının sonunun başlangıcı olarak adlandırılabilir. Söz konusu konjonktürde Fransa da "Merkez" ülke olarak bu gerileyişten payına düşeni kendi hinterlandında almaya başlamıştır. Hem Fransız Afrika'sında hem de Akdeniz havzasında karşısına çıkan rakip küresel ve bölgesel güçlerle mücadele etmekte zorlanmaktadır. Söz konusu yeni küresel güçlerin başında Çin gelmektedir. Bunun yanında bilhassa Afrika ve Akdeniz bölgesinde küresel güç Rusya ve bölgesel güç Türkiye gibi ülkelerle çıkar çatışmaları yaşamaya başlamıştır.

Fransa kendi nüfuz bölgelerindeki etkisini yavaş da olsa kaybetmeye başlamıştır. Bu gerileyişi durdurmak için çeşitli stratejiler geliştiren Fransa zaman zaman Batı ittifakı içerisinde de derin görüş ayrılıklarıyla karşılaşmıştır. İtalya, Fransa'nın günümüzde hala ekonomik olarak Afrika'daki birçok ülkeyi sömürdüğünü resmi ağızdan dile getirmiştir. Bu açıklama da Fransa ile İtalya arasında gerginlik oluşturmuştur. Söz konusu gerginliğin temel nedeni Afrika'dan Avrupa kıtasına gelen göçmen akını sorunu olarak belirtilebilir. Dolayısıyla Batı ittifakının içinde oluşan görüş ayrılıkları 20. yüzyıla nazaran belirginleşmeye başlamıştır. Zaten Fransa'nın NATO'nun askeri kanadından ayrılan, De Gaulle dönemine dayanan, Anglosakson hegemonyasına mesafeli duruşu Batı ittifakı içerisindeki görüş ayrılıklarının aniden ortaya çıkmadığını, bu durumun Fransa özelinde geleneksel bir tutum olduğunu da bize hatırlatmaktadır. Dolayısıyla Fransa'nın hem "Merkez" ülkeler içinde lider duruma gelme ihtiraslarından söz etmek mümkün, hem de birey bağlamında kendi sömürge ekolünün bulunduğunu belirtmek mümkündür. Fransa'nın birey düzeyindeki sömürgecilik karakterinin, makro düzeydeki davranışlara etkisinin irdelenmesi bize farklı bir bakış açısı kazandırabilecektir. Günümüzde Fransa'nın eski sömürgelerinin durumu ile Birleşik Krallığın eski sömürgelerinin genel görünümünün hem birey hem de devlet düzeyinde aynı olmadığını söylemek mümkündür.

Bu çalışmanın temel amacı; Immanuel Wallerstein'ın Dünya Sistemleri Analizi Kuramı doğrultusunda "Merkez" ülke olarak ele alacağımız Fransa'nın yüzyıllar içinde giderek "Çevre" ülkelere karşı sömürge düzenini devam ettirmeye çalışıp, söz konusu ülkeleri periferisinde tutma amacıyla, stratejik olarak yaşadığı mecburi dönüşümleri ele almaktır. Fransız emperyalizminin geçirdiği dönüşümü Wallerstein'ın kuramı ışığında tarihsel perspektifle ele alıp, günümüz Fransız emperyalizmi ve gelecekteki Fransız emperyalizminin olası hamleleri hakkında çıkarsamalarda bulunmak mümkün olacaktır. Bu çıkarsamalar birey düzeyinde efendi, madun ilişkisi analizi ile devletler düzeyinde ise "Merkez" , "Çevre" ilişkisi

analizi ile yapılacaktır. Sonuç olarak bu çalışma Wallerstein'ın genelde makro düzeyde yapığı değerlendirmelere farklı bir boyut kazandırıp, aynı zamanda birey düzeyinde de Fransız Emperyalizminin etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Fransız Emperyalizmi, Afrika, Fransız Afrika'sı, Madun, Merkez-Çevre

3 Eylül/September - Cuma/Friday
13:00-14:30 13. Oturum / 13th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Coşkun Topal*

ABD ve Uluslararası Politika Çalışmaları

- "100. Yılında Moskova Anlaşması ve Türk-Rus İlişkileri" ***Coşkun Topal***
- "Türkiye-İsrail İlişkilerinde Başarısız Normalleşmeler: Yapısal ve Analitik Bir Açıklama Çerçevesi" ***Ceyhun Çiçekçi***
- "21. yy'da Arktik Siyaseti ve Türkiye'nin Bölgeye Angaje Olma Çabası: Yerel, Bölgesel ve Küresel Dinamikler Üzerinden Bir Değerlendirme" ***Adnan Dal***
- "Türkiye'de Yolsuzluklar ve Yolsuzlukla Mücadele Politikası: Avrupa Birliği Raporları Üzerine Bir İnceleme" ***Önder Canveren***
- "Kazakistan ve Türkiye İlişkilerinde Akıllı Güç" ***Madina Bektassova & Erol Kalkan***

100. YILINDA MOSKOVA ANLAŞMASI ve TÜRK-RUS İLİŞKİLERİ

Coşkun TOPAL / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Türkiye ve Rusya ilişkileri 15. yüzyıl sonuna kadar giden köklü bir geçmişe sahiptir. İki ülke, 1682 yılından 1918 yılına kadar savaşlar, ittifaklar, yardımlar ve dostlukların yaşandığı yaklaşık 250 yıllık sürecin beşte birini mücadele ile geçirmişlerdi. I. Dünya Savaşı öncesi Osmanlı Devleti, aynı ittifak sistemi içerisinde yer almak amacıyla Rusya'ya yönelik girişimlerde bulunmuş ama iki ülke arasında anlaşma sağlanamadığından savaşta rakip iki ittifak grubu içerisinde yer almışlardı. 1914'te başlayan I. Dünya Savaşı, 1917 yılına geldiğinde Rusya'da devrimin kapısını aralamıştı. Rusya'nın merkezi devletlere karşı İngiltere ve Fransa'nın yanında savaşa girmesi, Romanov Hanedanının sonunu getirmiştir. Rusya'da Bolşevik ihtilali sonrası büyük değişim yaşanırken, savaşın kaybedilmesinden sonra Mondros Mütarekesi ve Sevr antlaşması sonucunda itilâf devletleri Türkiye'yi parçalamağa, siyasi ve ekonomik bakımdan büyük emperyalist devletlerin tam egemenliği altına girmeye mahkûm etmişti. Mustafa Kemal Paşa önderliğinde Türk halkı, bir yandan Padişah yanlılarının körüklediği isyanlarla uğraşırken diğer yandan özgürlüğünü ve bağımsızlığını korumak için istilâcılara başkaldırmıştı. Bu süreçte, Bolşeviklerle ilişki kurmak ve onların yardım ve desteğini almak hep ön planda olmuştur. Batılı emperyalist devletlere karşı bir tehdit oluşturan Sovyet Rusya, Anadolu'da milli bağımsızlık mücadelesinin önderleri yardım alınabilecek tek alternatifti. Bu nedenle Sovyet Rusya ile yakın ilişkiler kurulması öncelikli olarak ele alınmıştır. Buna bağlı olarak Yeni Türkiye'nin en yakın dostu Sovyet Rusya olmuştur. İki ülke arasındaki düşmanlık yerini yakın bir dostluk ve güvene bırakmakla birlikte çeşitli vasıta ve kişiler tarafından şekillendirilen ilk ilişkiler, yeni ümitlerle birlikte, birtakım sıkıntıların da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bununla birlikte iki ülke önce karşılıklı olarak elçiler atamış ve ardından 16 Mart 1921'de Moskova'da dostluk anlaşmasını imzalamıştır. Bu çalışmada 100. Yıl dönümünde, Moskova Antlaşmasının iki ülke ilişkileri açısından önemi ve sonuçları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Moskova Antlaşması, Türkiye, Rusya, Dış Politika

TÜRKİYE-İSRAİL İLİŞKİLERİNDE BAŞARISIZ NORMALLEŞMELER: YAPISAL VE ANALİTİK BİR AÇIKLAMA ÇERÇEVESİ

Ceyhun ÇİÇEKÇİ / Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi

Özet

Türkiye-İsrail ilişkileri, 1990'lı yıllarda güçlenen ve altın dönemini yaşayan dönemlerine nazaran, 2000'li yılların sonlarından itibaren uzun yıllardır yaşanan krizlerle boğuşmaktadır. Her ne kadar iki ülke ilişkilerinin düzeltilmesi ve iyileştirilmesi mütemadiyen gündeme getirilse de bu çaba, başarıya ulaşamamıştır. Ekseriyetle vurgulanan husus, Türk dış politikasının eksen değiştirdiği ve özellikle de kimlik-merkezli bir söylem kurgulaması nedeniyle İsrail ile ilişkilerinin normalleşmesinin zorluğudur. Bu bağlamda Erdoğan hükümetleri ve temsil ettiği İslamcı damar, Türkiye-İsrail ilişkilerinin normalleşmesinin önündeki temel neden olarak sunulmaktadır. Halbuki her iki normalleşme sürecinde de Erdoğan hükümetleri, kimlik-merkezli açıklamalardan ziyade, jeopolitik bir takım kaygıları öne çıkaran tutumlar sergilemişlerdir. Bu nokta itibariyle denilebilir ki ikili ilişkilerin seyrini kimlik-merkezli bir argümanla açıklamak oldukça yetersiz ve problemlidir.

Bu çalışma kapsamında iki ayrı normalleşme sürecinde yaşanan başarısızlıklar, yapısal ve analitik bir çerçevede açıklanmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda, ilk normalleşme denemesi (2016) ve ikinci normalleşme denemesi (2020) çalışmanın ana araştırma nesnelerini oluşturmaktadır. Salt iki ülke arasındaki ilişkilere indirgenemeyecek olan dış politika davranışı, küresel ve bölgesel güçlerin/tehditlerin şekillendirmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu kabul çerçevesinde Türkiye-İsrail ilişkileri, küresel ve bölgesel güçlerin/tehditlerin etkisine açıktır. Böylece iki ülke ilişkilerinin başarısız normalleşme süreçleri de yapısal bir açıklamaya kavuşabilmektedir. Bir diğer ifadeyle iki ülke de algıladıkları tehditler oranınca bir diğeriyle ilişkilerini güçlendirmek ya da gevşetmek istemektedirler. Tehditlerin dengelenmesi, kimlik-merkezli yapılan statik açıklamalara nazaran, uluslararası politikadaki ulusal çıkar tanımlarının dinamizmi dolayısıyla, makul bir strateji olarak belirmektedir.

Ayrıca analitik bir düzlemde irdelenmesi gereken ikili ilişkiler, salt liderler düzeyine hapsedilmiş bir argümanın yetersizliğini de ortaya koyacaktır. İkili ilişkilerin kötüleşmesi ve potansiyel iyileşme dönemlerinde hem akademik çevrelerde hem de popüler tüketime dönük üretilen medya içeriklerinde bireysel analiz düzeyine oldukça yoğun bir vurgu yapılmaktadır. Bu

bağlamda hem Recep Tayyip Erdoğan'ın hem de Binyamin Netanyahu'nun kişisel ideoloji, tecrübe ve tercihlerine indirgenen açıklamalar, aslında ikili ilişkilerdeki yapısal realiteleri de perdelemekte ve bilimsel bir çerçeve sunmaktan uzaklaşmaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye-İsrail ilişkilerinin uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeylerdeki imkanlarını ve kısıtlayıcılarını teşhis etmek ve analitik bir düzleme yerleştirmek, oldukça kritik bir girişim olacaktır.

Bu çalışmanın temel argümanı, Türkiye-İsrail ilişkilerinin her iki normalleşme sürecinde de bir şekilde başarısız olmalarının sebeplerinin özellikle Türkiye'nin algıladığı tehditlerden kaynaklandığıdır. İlk normalleşme denemesinde (2016) Rusya'yla yaşanan kriz etkili olmuş ve ikinci normalleşme evresinde de (2020) Amerikan yönetimindeki değişimi dengeleme ve ona yakınlaşma ihtiyacı belirleyici olmuştur. Her iki süreçte de Amerikan liderliğiyle bir arka kapı diplomasisinin imkanları yoklanmış ve fakat nihayetinde başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

İlk normalleşme evresinin sona ermesine özellikle sebep olan radikal gelişme, ulusal düzeyde yaşanan 15 Temmuz 2016 askeri darbe girişimidir. Bu tarihten itibaren Türk dış politikası, darbenin tertipleyici lider kadrosunun ABD'de ikamet etmesi sebebiyle de tedricen Amerikan ekseninden uzaklaşmış ve özellikle de Suriye'de Rusya-İran ikilisiyle birlikte farklı bir denge mekanizması kurarak, ABD ile ilişkilerinde otonom bir güzergah izlemiştir. Bölgesel düzeyde algıladığı ivedi cevap gerektiren tehditleri Rusya-İran ikilisiyle kurduğu denge üzerinden çözümleyen Türkiye'nin İsrail ile ilişkilerini rasyonalize edebileceği zemin de ortadan kalkmıştır. Böyle olunca da her ne kadar ilk etapta ikili ilişkiler normalleşse de 2018 yılı itibariyle söz konusu normalleşme süreci, iki ülkenin büyükelçilerinin geri çekilmesiyle başarısız olmuştur.

İkinci normalleşme sürecini tetikleyen etken (2020) ise değişen Amerikan liderliğinden beklentilerin karşılanabilmesi adına İsrail ile ilişkilerin düzeltilebileceğinin vurgulanmasıdır. ABD-İsrail ilişkilerinin stratejik yapısına istinaden, Biden yönetiminin Türkiye karşıtı bir pozisyon almasını engelleyebilmek adına kalkışılan bu girişim de Amerikan yönetiminin birbiri ardına Türkiye aleyhinde kabul ettiği kararlarla sekteye uğramıştır. Bu gelişmelerin üzerine Mescid-i Aksa'da yaşananlar üzerinden köpüren İslami hassasiyetler eklenince, Türkiye-İsrail ilişkilerinin ikinci normalleşme evresi de belirgin bir programa oturmaksızın kapanmış gözükmektedir.

Bu çalışma, yukarıda anlatılanlar doğrultusunda, her iki başarısız normalleşme sürecini hem yapısal hem de analitik bir çerçeveden

açıklamaya çalışacaktır. Bireysel analiz düzeyine odaklanmaksızın; uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeylerdeki gelişmelerin Türk dış politikasının imkân ve kısıtlarını belirlediğini varsayarak, her iki normalleşme sürecindeki başarısızlığı çerçevelemeye uğraşacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, İsrail, Normalleşme, Ortadoğu, Doğu Akdeniz, Analiz Düzeyleri

21.YY'DA ARKTİK SİYASETİ VE TÜRKİYE'NİN BÖLGEYE ANGAJE OLMA ÇABASI: YEREL, BÖLGESEL VE KÜRESEL DİNAMİKLER ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Adnan DAL / Fırat Üniversitesi

Özet

Soğuk Savaş sürecinde ABD-SSCB rekabetinin önemli bir cephesini oluşturan Arktik bölgesi sahip olduğu stratejik konum sayesinde Soğuk Savaş'ın bitimine kadar klasik jeopolitik ile değerlendirilmiştir. Bu bağlamda 1990'lı yıllara kadar bölge ulusal güvenlik, güç mücadeleleri, rekabet ve egemenlik gibi neorealist teorinin varsayımlarıyla gündeme gelmiştir. Ancak özellikle 20.yy'ın sonlarına doğru iklim değişikliğinin bölgenin ekosistemini ciddi anlamda değiştirmeye başlamasıyla birlikte Arktik siyaseti belirgin bir dönüşüme uğramıştır. Bir yandan Arktik Okyanusu'ndaki buzulların erimesiyle birlikte bölgenin potansiyel hidrokarbon rezervlerine ve dünyada nadir bulunan değerli metallere ulaşım imkânı doğmuştur. Ek olarak eriyen buzullar turizm, kıtalararası deniz rotalarının ulaşıma elverişli hale gelmesi, balıkçılık ve bilimsel araştırmalar gibi faaliyetlerin yürütülebilmesini kolaylaştırmıştır. Dolayısıyla Arktik, önemli ekonomik fırsatlar barındıran bir bölge haline gelmiştir. Öte yandan, iklim değişikliğinin olumsuz etkileri ve bölgenin ekonomik potansiyelinin keşfedilmesi birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda iklim değişikliği ve çevre, deniz alanlarına yönelik devletlerarası egemenlik iddiaları ve güvenlik gibi birtakım sorunlar ile karşılaşılmıştır. Bu sorunlar, Arktik'de bir yönetişim sorununu da beraberinde getirmiştir. Nitekim ilgili yönetişim sorunlarına çözüm sunmaya çalışan Arktik Konseyi gibi önemli devlet-dışı aktörler bölge siyasetinde etkin olmaya başlamıştır. Bu sorunlar dikkate alındığında Arktik'de jeopolitik bir dönüşümden bahsedilebilir. Önceleri bölgede devletler arası güç mücadelelerini konu edinen klasik jeopolitik yerini enerji kaynakları ve deniz rotalarının kullanımı gibi ekonomik fırsatların değerlendirilmesine bırakmıştır. Öyle ki, bölge siyaseti ekonomik fırsatlar çerçevesinde jeoekonomik bir değerlendirmeye tabi tutulabilir. Nitekim Arktik sadece bölgedeki devletlerce ilgi görmemiş; Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore, Singapur gibi Asya ülkeleri ile Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya gibi Avrupa ülkeleri de Arktik Konseyi'nde gözlemcilik statüsü sayesinde bölge siyasetindeki yerini almıştır. Bu noktada Türkiye'nin de Arktik'e yönelik ilgisi ve bölge siyasetine eklemlenmek adına yürüttüğü faaliyetler önem arz etmektedir. Bilindiği gibi Türkiye kutup araştırmalarına geç başlayan; ancak son yıllarda kutup siyaseti üzerine yürüttüğü

yoğun faaliyetlerle bu açığı kapatmaya çalışan bir ülke konumuna gelmiştir. Özellikle Antarktika'da bilim üssü kurma yönünde Türkiye ciddi bir mesafe kat etmiştir. Ancak Arktik bölgesi için aynı oranda başarı sağlanamamıştır. Arktik Konseyi'ne gözlemcilik statüsü için başvuru yapılmış olsa da bu başvurunun ciddi bir diplomasi ile desteklenmesi konusunda yetersiz kalınmıştır. Arktik'deki fırsatlar dikkate alındığında Türkiye'nin de Arktik bölgesine angaje olması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. Arktik Konseyi gözlemciliği sayesinde Türkiye bölge siyasetini yakından izleme fırsatı elde edebilecek, bu kapsamda Arktik'de ortaya çıkan ekonomik fırsatları değerlendirmek için önemli bir imkân yakalayabilecektir. Bu çalışmada, yerel düzeyde etkin olan Arktik siyasetinin küreselleşen yapısına ve bölgesel jeopolitiğin dönüşümüne değinilmektedir. Ayrıca Arktik'de uluslararası işbirliğinin tesis edilmesi noktasında önemli bir işlevi olan Arktik Konseyi'nin de geçmişten günümüze geçirdiği dönüşüm değerlendirilmektedir. Ek olarak, Türkiye'nin bölge siyasetine Arktik Konseyi'nde gözlemcilik statüsü elde ederek angaje olmasının gerekliliğine dikkat çekilmektedir. Arktik'de var olmanın bilim diplomasisi yoluyla sağlanabildiği düşüncesinden hareketle, Türkiye'nin bilimsel araştırmalar yapma motivasyonuyla Arktik siyasetine dahil olması gerektiği dile getirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arktik, İklim Değişikliği, Jeoekonomi, Arktik Konseyi, Türkiye

TÜRKİYE'DE YOLSUZLUKLAR VE YOLSUZLUKLA MÜCADELE POLİTİKASI: AVRUPA BİRLİĞİ RAPORLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Önder CANVEREN / Dokuz Eylül Üniversitesi

Özet

'Kanser hücresi' olarak tanımlanan yolsuzluk, siyaset-ekonomi ve bürokrasi boyutları da dâhil bir bütün olarak ülkelerin kamu yönetimine ve hukuk devleti olma yetisine ket vurmaktadır. Bu itibarla yolsuzlukla mücadele, demokratikleşme ve aynı zamanda ekonomik büyüme ve kalkınma gündemi açısından kritik öneme sahiptir. Yaygınlaşması, enformel mekanizmaları güçlendirmekte ve iş yapış şekillerini olumsuz etkileyerek yolsuzluğun normalleşmesi sonucunu doğurmaktadır. Yolsuzluğun yaygınlaşması, ülke yönetimlerinde şeffaflık ve hesap verebilirliği erozyona uğratarak siyaset, bürokrasi ve adalet de dâhil bir bütün olarak rejime karşı toplumsal muhalefetin oluşmasına, protestolara ve kamuoyu tepkisine neden olmaktadır. Bu kapsamda yönetici elitlerden beklenen, yolsuzlukların siyasi gündem haline getirilerek etkin mücadele politikalarının benimsenmesi ve hayata geçirilmesidir. Küreselleşme, teknolojik gelişmeler, uluslararası toplumda artan farkındalık ve uluslararası örgütlerin etkisi, yolsuzlukla mücadeleyi iç politika gündemi olmanın ötesine çıkartarak uluslararası siyasetin konusu haline getirmiştir. Bu kapsamda çeşitli uluslararası antlaşmalar imzalanmış, kaçakçılık ve sınır-aşan suçlara ilişkin uluslararası işbirliği mekanizmaları geliştirilmiştir. Muhtelif uluslararası örgütler tarafından yolsuzlukla mücadeleye ilişkin periyodik değerlendirme raporları yayınlanmaya başlanmıştır. Daha da önemlisi koşulluluk mekanizmasını kullanan uluslararası örgütler, yolsuzlukla mücadeleyi ulus-devletlerle olan ilişki ve işbirliği ağlarının gündemi haline getirmiştir.

Türkiye, yolsuzluk algısının yüksek olduğu ülke örneklerinden birisidir. İstihdam politikalarından haksız rekabete, yerel yönetimlerden sınır-aşan suçlara kadar birçok alan ve konuda sorunlar yaşanmaya devam etmektedir. Yolsuzlukla mücadele, muhtelif dönemlerde siyasi gündemde ön sıralara çıkmış olmasına rağmen, şeffaflığı ve hesap verebilirliği garanti altına almış bir yapı inşa edilememiştir. Bu nedenlerle Türkiye'nin yolsuzlukla mücadele politikalarında 'başarıdan' bahsetmek mümkün değildir. Başta Birleşmiş Milletler, OECD ve Uluslararası Şeffaflık Örgütü olmak üzere muhtelif veriler ve raporlar incelendiğinde, yolsuzlukların Türkiye'de yaygın olduğu ve yolsuzlukla mücadelede yeterli ve etkili mekanizmaların geliştirilemediği ortaya çıkmaktadır. Tam üyelik kapsamında

Avrupa Birliği (AB) ile 1999 yılında müzakerelere başlayan Türkiye, Kopenhag Kriterlerini (siyasi, ekonomik ve müktesebata ilişkin kriterler) yerine getirme taahhüdünde bulunmuştur. Yolsuzlukla mücadele, üç kriteri de ilgilendirdiğinden ve hemen tüm fasıllarla ilişkili olduğundan kritik öneme sahiptir. Diğer bir ifade ile yolsuzlukla mücadele, müzakere sürecinin ana gündem maddelerinden birisidir ve üyelik hedefinin önemli koşullarındandır. Bu durum AB'nin Türkiye'ye ilişkin yayınladığı muhtelif raporlarda sıklıkla dile getirilmekte ve ilişkilerin ilerlemesi önünde engel teşkil etmektedir. Bu kapsamda Türkiye'nin muhtelif reformları gerçekleştirerek yolsuzlukla mücadelede etkin mekanizmaları geliştirmesi beklenmektedir.

Tüm bu tespit ve gözlemler kapsamında araştırmada, Türkiye'nin yolsuzlukla mücadele politikaları AB üyelik müzakere süreci kapsamında irdelenmektedir. Daha özelde tam üyelik müzakereleri kapsamında Türkiye'de yolsuzluklar ve yolsuzlukla mücadele politikalarının genel görünümünün ortaya çıkartılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda Türkiye'ye ilişkin AB raporlarının (ilerleme raporları, genişleme strateji belgeleri, katılım öncesi strateji belgeleri ve diğer raporlar) derinlemesine doküman analizi gerçekleştirilerek i) Türkiye'deki yolsuzlukların genel görünümü ve alt bileşenleri, ii) tam üyelik kapsamında AB tarafının talep ve beklentileri ve iii) son olarak Türkiye'nin reform ve uygulama pratiklerinin değerlendirmesi yapılacaktır. İncelemede doküman analizinde karma yöntem verileri sunan bilgisayar destekli bir yazılım programı kullanılacaktır. Tüm raporlarda "yolsuz" anahtar kelimesi üzerinden arama yapılarak ilgili paragraflar ayıklanacak, devamında yazılım programı üzerinden kodlama işlemi gerçekleştirilecektir. Geçerlik ve güvenirlik için kodlama ve analizler ikinci bir uzmanın eşliğinde tekrarlanacaktır. Bulgular, alt boyutları da dâhil nitel ve nicel yöntemlerle ortaya çıkarılarak sonuç kısmında tartışılacaktır. Çalışma, diğer muhtelif raporlara ve endekslere paralel olarak Türkiye'de yolsuzlukların yaygınlığını koruduğunu ve AB müktesebatının benimsenmesi noktasında erken bir aşamada olduğunu öngörmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Avrupa Birliği, Avrupalılaşma, Yolsuzluk, Yolsuzlukla Mücadele

KAZAKİSTAN VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİNDE AKILLI GÜÇ

Madina BEKTASSOVA / Karadeniz Teknik Üniversitesi
Erol KALKAN / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Günümüzde, dünya siyasetinde yer alan jeokültürel, jeopolitik ve jeoekonomik değişimler Orta Asya'nın önemli ülkelerinden biri olan Kazakistan'ı dengeli ve çok boyutlu ilişki kurmaya itmektedir. Kazakistan'ın çok boyutlu dış politikasında Türk dili konuşan ülkelerle, özellikle Türkiye ile daha iyi bağlar kurarak yakınlaşma çok önemli bir yere sahiptir. Kazakistan'ın Türkiye ile ilişkilerinin hem ikili hem de uluslararası kuruluşlar çerçevesinde siyaset, eğitim, kültür, ekonomik ve askeri güvenlik alanlarında kapsamlı bir şekilde güçlendirilmesi bir önceliktir. İki ülke halklarının tarihi, kültürel ve etno-dini yakınlığı da bu ilişkiler üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Uzun yıllardır araştımacılar tarafından Kazakistan ve Türkiye ilişkilerini inceleyen çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Kimileri ikili ilişkilerin kültürel bağlar sayesinde geliştiğini, kimileri ise ikili ilişkilerin gelişimi ortak ekonomik çıkarlara dayandığını savunmaktadır. Bu gibi belirsizlikleri ortadan kaldırmayı amaçlayan bu çalışma Kazakistan ve Türkiye ilişkilerinin gelişim dönemlerini, ikili ilişkilerin ana itici gücünü ve ikili ilişkilerin gelişimine etki eden faktörleri incelemektedir. Bununla birlikte günümüzdeki Kazakistan ve Türkiye ilişkileri çok boyutludur ve ne yumuşak ne de sert güç açısından tanımlanmaktadır. Bu nedenle çalışma, ikili ilişkilere güncel bir açıdan bakarak ikili ilişkileri sert ve yumuşak güçlerin birleşimi olan akıllı güç perspektifinden incelemektedir. Çalışmada, Kazakistan ve Türkiye arasındaki siyasetin belirlenmesinde akıllı güç kavramının belirleyici rol oynadığı hipotezi öne sürülmektedir. Bununla birlikte, ana hipotezi destekleyici hipotezler de aşağıdaki gibidir:

(H-1) İki ülke arasında, ortak kültürel bağlar ve değerler üzerine oturtulan, daha çok yumuşak gücün unsurlarına dayalı çok boyutlu bir politika yürütülmektedir.

(H-2) Bağımsızlığın ilk yıllarında ortak kültürel değerlere dayanan ilişkiler, günümüzde karşılıklı ekonomi çıkarları benimseyen ilişkilere doğru kaymaktadır.

(H-3) İkili ilişkilerin gelişmesinde yumuşak güç ile sert gücün unsurları olan ekonomik ve askeri ilişkiler de kullanılmaktadır.

Çalışmanın teorik çerçevesini ise Konstrüktivizm ve Liberalizm teorileri oluşturmaktadır. Kazakistan ve Türkiye ilişkilerinin gelişiminde ortak etnik köken, dil, tarih ve ortak kültürel değerler bir temel oluşturmaktadır. Dolaysıyla iki ülke arasındaki

ilişkilerin incelenmesinde Konstrüktivizm teorisinin uygun olduğu tespit edilmiştir. Ancak, Kazakistan ve Türkiye ilişkileri sadece kültürel değerlerle sınırlı kalmayıp, son dönemlerde ikili ilişkilerin ekonomik-stratejik boyutunu da geliştirmektedir. Bu nedenle, ikili ilişkilerin ekonomik boyutunun incelenmesinde Liberalizmin sağladığı analitik enstrümanlardan faydalanılmaktadır. Kazakistan ve Türkiye ilişkilerin analizinde nitel veri toplama yöntemi olan görüşme ve doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırma sürecinde akademisyen, diplomat ve civil toplumlarla dijital ortamda görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Kazakistan ve Türkiye ilişkilerini akıllı güç kavramı üzerinden incelediği bu çalışmanın sonucunda iki ülke ilişkilerin tek taraflı olmayıp, "akıllı gücün" tüm unsurlarını kültürel bağlar temelinde ustaca birleştiren çok boyutlu olduğu neticesine varılmıştır. İkili ilişkiler hem yumuşak hem de sert gücün unsurlarını içermektedir. Buna göre iki ülke arasında "sert güç" araçlarını destekleyerek, farklı alanlarda "yumuşak dengeleme" ve "yumuşak güç" kavramına yakın olan "akıllı politika" yürütüldüğü tespit edilmiştir. İki ülke arasındaki akıllı güce dayalı "akıllı politika" hem "yumuşak gücün" unsurları olan siyasi-diplomatik, eğitim ve kültürel alanlarda hem de "sert gücün" aracı olan ekonomik-ticari ve askeri-güvenlik alanlarda ortak stratejik işbirlikler oluşturmasına imkân sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kazakistan Dış Politikası, Türkiye-Kazakistan İlişkileri, Yumuşak Güç, Sert Güç, Akıllı Güç

3 Eylül/September - Cuma/Friday
14:30-16:00 14. Oturum / 14th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Bülent Şener*

Hukuk Çalışmaları

- "Neo-Kolonyal Uluslararası Hukuk: Demokrasi Yanlısı Müdahale Yeni Medenileştirme Misyonu Mu?" ***Şahin Eray Kırdım***
- "Savaş Suçları Failleri Olarak Uluslararası Barış Gücü Askerleri: Yeni bir Homo Sacer Mi?"***Gözde Turan***
- "2017 Katalan Bağımsızlık Referandumuna Giden Süreçte 2010 Anayasa Mahkemesi Kararlarının Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme" ***Sinem Çelik***
- "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinden Çekilmeye İlişkin Danıştayın Verdiği Yürütmeyi Durdurmanın Reddi Kararının Hukuki Analizi" ***Gencer Karabekir Karagenç***

NEO-KOLONYAL ULUSLARARASI HUKUK: DEMOKRASİ YANLISI MÜDAHALE YENİ MEDENİLEŞTİRME MİSYONU MU?

Şahin Eray KIRDIM / Afyon Kocatepe Üniversitesi

Özet

Uluslararası hukukun eleştirel yaklaşımlarından biri olan Uluslararası Hukuka Üçüncü Dünya Yaklaşımları (Third World Approaches to International Law - TWAIL), uluslararası hukuk ile kolonyalizm/post-kolonyalizm arasındaki diyalektik ilişkiyi uluslararası hukukun Avrupa/Batı merkezci oluşu üzerinden okumaktadır. Buna göre disiplinin gelişme sürecinin pratikteki karşılığı "uluslararası kamu hukuku" değil, "Avrupa kamu hukuku" olmalıdır. Bir başka deyişle TWAIL yazarlarına göre uluslararası hukuk, bir Avrupa icadıdır. Bu icat sayesinde Avrupa, on beşinci yüzyıla kadar götürülebilecek sömürgecilik faaliyetlerinin kurumsal bir meşruluk zemini kazanmasında faydalı bir araç elde etmiştir. Bu meşruluk zemininde medeni, gelişmiş ve üstün konumda olan Avrupa, barbar ve geri kalmış konumda olan dünyanın geri kalanını "yola getirme" veya "iyileştirme" görevini üstlenmiştir. TWAIL yazarları bu görevi "medenileştirme misyonu" kavramıyla ifade etmektedirler. Medenileştirme misyonu, on beşinci yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla kadar geçen yaklaşık dört yüzyılda Batı Avrupa'nın sömürgeci devletlerinin, Şark'ın "ilkel" kültürlerini ortadan kaldırarak, bunların yerine Batı medeniyetinin "gelişmiş" ilke ve prensiplerini yaymakla yükümlü olduklarını iddia etmeleriyle ortaya çıkan, bu ilkel ülkelerin modernleşmesini ve Batılılaşmasını sağlamak amacıyla askeri müdahaleler ve acımasız sömürgeleştirme faaliyetleri için makyaj malzemesi olan siyasi bir gerekçedir.

Yirminci yüzyılla beraber uluslararası hukuk sisteminde kuvvet kullanımına ilişkin kurallar iyiden iyiye belirginleşmiştir. Bu anlamda tüm devletler tarafından kabul edilen Birleşmiş Milletler Şartı, 2'nci maddesinin 4'üncü fıkrasında kuvvet kullanımını (ve hatta kuvvet kullanma tehdidinde bulunulmasını) yasaklamaktadır. Bu genel yasağa getirilen iki temel istisna, Şart'ın 51'inci maddesinde yer verilen meşru müdafaa durumu ile yine Şart'ın VII. Bölümünde yer verilen Güvenlik Konseyi'nin uluslararası barış ve güvenliğe yönelik tedbirler kapsamında alacağı kararlardır. Meşru müdafaaya yönelik kuvvet kullanımları bir tarafa bırakılacak olursa, Güvenlik Konseyi'nin VII. Bölüm yetkileri dâhilinde aldığı kararların sınırları konusunda doktrinde büyük tartışmaların yaşandığını görülmektedir. Spesifik olarak ifade etmek gerekirse, hangi durumların Güvenlik Konseyi tarafından "uluslararası

barış ve güvenliğe yönelik tehdit" kapsamında değerlendirileceği ve bu değerlendirme sonucunda kuvvet kullanımına izin verileceği uluslararası hukukun gri alanlarından birisini oluşturmaktadır.

Bu gri alanlarda, örneğin, bir ülkedeki ağır insan hakları ihlallerinin askeri müdahale yoluyla engellenmesini öngören insani müdahale doktrini, Güvenlik Konseyi'nin soyut tehditlere yönelik olarak tüm devletler üzerinde bağlayıcı kararlar alıp alamayacağı veya konumuz itibarıyla önem arz eden demokrasi yanlısı askeri müdahaleler bulunmaktadır. Demokrasi yanlısı müdahale, müdahalenin gerçekleştiği ülkenin demokratikleşmesine yardımcı olmak amacıyla dış güçler tarafından gerçekleştirilen bir askeri müdahale türüdür. Bu tür müdahalelerin Soğuk Savaş sonrası dönemde Haiti, Sierra Leone ve Gambia gibi ülkelerde gerçekleştirildiği ileri sürülmüştür.

Bu çalışmada demokrasi yanlısı müdahalelerin uluslararası hukuka uygunluğu test edilmektedir. Bu test, uluslararası hukukun üç temel kaynağı üzerinden gerçekleştirilmektedir. Birincisi, genel olarak BM Şartı özel olarak ise Güvenlik Konseyi'nin BM Şartı'ndan kaynaklanan yetkileri kapsamında böyle bir müdahalenin mümkün olup olmadığı incelenmektedir. İkincisi, demokrasi yanlısı müdahalenin gerçekleştirildiği iddia edilen ülkelerin davet ile müdahale konsepti ya da uluslararası antlaşmalar yoluyla bu tür bir müdahaleye rıza gösterip göstermediği ele alınmaktadır. Üçüncüsü, devlet uygulaması ve *opinio juris*'ten yola çıkılarak, bu tür müdahalelerin uluslararası teamül hukukunda yerleşip yerleşmediği sorusu cevaplanmaktadır.

Çalışmanın birinci temel iddiasına göre, her ne kadar yirminci yüzyılın sonlarına doğru hızlı bir yükseliş trendine giren demokratik yönetim anlayışı milenyum ile beraber neredeyse tek meşru yönetim sistemi olarak kabul edilse de uluslararası hukuk, bir devletin veya devletler grubunun bir başka ülkede demokrasinin inşa edilmesi veya yıkılan demokrasinin yeniden tesis edilmesi amacıyla askeri kuvvete başvurmasına izin vermemektedir. Bu anlamda çalışma, demokrasi yanlısı müdahalenin ne BM Şartı'nda ne diğer uluslararası antlaşmalarda ne de uluslararası teamül hukukunda kabul edildiğini ileri sürmektedir.

Çalışmanın ikinci temel iddiasına göre ise, uluslararası hukukun Avrupalı/Batılı devletlerin sömürgeci eylemlerine kolonyal dönemde "medenileşme misyonu" üzerinden sağladığı meşruluk zemini, post-kolonyal dönemde "demokratikleştirme misyonu" üzerinden sağlanmaktadır. Bu itibarla, her ne kadar uluslararası hukuka açıkça aykırı olsa da demokrasi yanlısı müdahaleler

gerçekleştirilmekte ve "demokrasi ihracı" yoluyla rejim değişikliklerinin önü açılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi Yanlısı Müdahale, Kuvvet Kullanımı, Güvenlik Konseyi, Medenileştirme Misyonu, Uluslararası Hukuka Eleştirel Yaklaşımlar

SAVAŞ SUÇLARI FAİLLERİ OLARAK ULUSLARARASI BARIŞ GÜCÜ ASKERLERİ: YENİ BİR HOMO SACER Mİ?

Gözde TURAN / Antalya Bilim Üniversitesi

Özet

Egemen iktidarların yetki alanlarına bırakılmayarak uluslararası toplum tarafından dikkate alınması gerekli görülen uluslararası suçların 20. yüzyıl öncesinde teorik anlamda tanımları yapılmaya başlanmış ise de, bu suç kategorilerinin yasa niteliği kazandırılarak modern uluslararası hukukun parçası halini alması ve pratikte uygulamaya konulması 20. yüzyıl sonrası dönemde gerçekleşmiştir. 2. Dünya Savaşı sonrasında kurulan Nuremberg ve Tokyo Mahkemeleri, ardından Yugoslavya ve Ruanda'daki çatışmalar sonucunda BM tarafından kurulan uluslararası ceza mahkemeleri, son olarak 2002 yılında yürürlüğe giren Roma Statüsü ile birlikte daimi nitelikteki Uluslararası Ceza Mahkemesi (International Criminal Court, ICC) söz konusu uluslararası suçların yargılanması ve önlenmesi ortak hedefini taşımaktadır. Uluslararası suçlar olarak tanımlanan soykırım suçu, insanlığa karşı suçlar, savaş suçlarının yanısıra Roma Statüsü'ne yakın tarihte dahil edilen saldırı suçu açısından, başta BM olmak üzere uluslararası örgütlerin veya uluslararası toplum adına hareket eden ülkelerin yürüttükleri barış gücü personelinin sorumluluğu imkân dahilinde düşünülmemiştir. Bunun nedeni, barış operasyonlarının halihazırda bu suçları işleyenlere yönelik olarak tasarlanması ve kuralı/ilkeyi savunanların bu kural ve ilkeleri ihlal etmelerinin önemli bir çelişkiyi yansıtmasıdır.

Bununla birlikte, görülmektedir ki teorik açıdan çelişkili görülse de pratikte barış gücü personeli uluslararası suçların failleri olabilmektedir. Mozambik'te BM askerleri çocuk seks işçileri ile ilişkiye girmiş; Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu İzleme Grubu (The Economic Community of West African States Monitoring Group, ECOMOG) ve Sierra Leone'deki Birleşmiş Milletler Misyonu (United Nations Mission in Sierra Leone, UNAMSIL) bünyesindeki barış gücü askerlerinin de çocuk ve kadınlarla para karşılığı ilişkiye girdikleri ve nitelikli cinsel istismar suçunu işledikleri tespit edilmiştir. Benzer suçlar mülteci kamplarında dahi gündeme gelmiş; Gine, Liberya ve Sierra Leone'de barış gücü askerlerinin ve yardım kuruluşu çalışanlarının kadın ve kız çocuklarını taciz ettikleri rapor edilmiştir. Bu çalışmada öncelikle uluslararası barış gücü askerlerinin Afganistan Savaşı'nda işlemiş oldukları savaş suçlarına örnekler gösterilerek, insani midahale ve barış operasyonları bünyesinde görev alan asker ve sivil personelin

uluslararası cezai sorumluluktan muaf tutulamayacağı ortaya konulacaktır. Örneklem için Afganistan'da bulunan Avustralya özel kuvvetleri seçilmekle birlikte, işlenen suçların sadece Avustralya birlikleri ve Afganistan savaşı ile sınırlı kalmadığının, ABD başta olmak üzere barış operasyonlarında yer alan diğer ülke ve uluslararası örgüt personelinin cezai sorumluluğunun da sadece hukuki bir tartışma olmadığının altı çizilecektir. Yasa koyucu iktidarın hukukun dışında bir konumda olduğunu öne süren Agamben'in homo sacer anlayışını takip ederek, savaş suçu işleyen iktidar sahiplerinin homo sacer olup olmadıkları sorgulanacaktır. Agamben'e göre egemen iktidar, yasa koymakla ve hukuka işlerlik kazandırmakla birlikte, hukuku askıya alma gücüne de sahiptir. Hukukun üstünlüğünün uygulanması ve korunması, paradoksal şekilde hukukun üstünde bir iktidarı gerekli kılmaktadır. Agamben hukukun üstünlüğünü savunmakla birlikte kendisini hukukun stünde gören iktidar için "istisna durumu" (state of exception) kavramını kullanmıştır. Uluslararası ilişkilerde gözlemlenen istisna durumu örnekleri, uluslararası sistemde homojen ve merkezi bir iktidardan bahsedilmemekle birlikte, farklı yapıda ve dağınık halde güç odaklarının da zaman zaman homo sacer konumunda hareket ettiklerini göstermektedir.

BM verilerine göre Taliban, Taliban dışında farklı gruplar ve uluslararası koalisyon kuvvetleri tarafından 100 binden fazla Afgan sivil savaş sırasında ölmüştür. 2003-2013 yılları arasında Afganistan'da görev alan Avustralya birlikleri en az 89 sivilin ve savaşanın ölümünden sorumlu tutulmaktadır. Avustralya hükümetinin yürüttüğü soruşturma, 2009-2013 yılları arasında sıcak çatışma durumu dışında gerçekleşen 23 farklı olayda 25 özel kuvvet askerinin savaş suçu işlediğini ortaya koymaktadır. Bu suçlar arasında yeni görev alan genç askerlerin ilk "öldürme" tecrübelerini kazanmaları için tutuklu Afganların öldürülmesi, öldürülen Afganların meşru hedef oldukları ve çatışma sırasında öldükleri izlenimi verilmesi için olay yerine sonradan silahların ve diğer yanıltıcı unsurların yerleştirilmesi, tutuklu ve sivillere insanlık dışı muamele örnekleri yer almaktadır. Her ne kadar Avustralya hükümeti kendi soruşturmasını yürütmekte ve sorumluları hukuk önüne getirmekte ise de, uluslararası barış gücü bünyesinde uluslararası suçların işlendiği gerçeği hukuki alan dışında da tartışılması gereken ve etki doğuran bir sorundur. Avustralya birliklerinin sorumlu olduğu olaylar, ülkenin dış ilişkilerine yansımış, örneğin, Çin-Avustralya ilişkilerinde gerilimlere yol açmıştır. Çin Dışişleri sözcüsü Zhao Lijan'ın Kasım 2020'de Avustralya üniforması içinde bir askeri Avustralya bayrağı üzerinde otururken bir Afgan bebeğin boğazına kanlı bir bıçak doğrultur halde gösteren bir resmi sosya

medyada paylaşması üzerine gerilim farklı bir noktaya ulaşmıştır. Avustralya Çin hükümetinden resmi bir özür beklerken, Çin hükümeti geri adım atmamış ve asıl özür dilemesi gerekenin Avustralya olduğu görüşünü açıkça belirtmiştir. Diğer taraftan, Afganistan hükümeti, yakın ilişkide bulunduğu ve desteğine bağlı olduğu ABD'nin olası savaş suçları nedeniyle soruşturulmasını, söz konusu bağımlı ilişki nedeniyle sürekli geciktirmektedir. Bu bağımlılık, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Afganistan için soruşturma başlatmasının önünde de ayrı bir engeldir. 2011 yılında en fazla sayı olan 100 000 askeri personel sayısına ulaşan ABD güçlerinin 2021 Nisan itibariyle 2 500'e düşürülmesi ve nihayetinde ABD'nin Afganistan'dan çekilme planı, askerlerin ve diğer personelin savaş suçları sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Ancak, politika ve hukukun girift ilişkisi, hukukun politik bir malzeme olarak kullanılması gibi, politikanın hukuku etkin veya etkisiz hale getirmesine de yol açmaktadır. Uluslararası barış güçlerinin teoride ve pratikte uluslararası cezai sorumluluğu olduğunun vurgulanmasının ardından, çalışmanın ikincil amacı uluslararası hukuk ve uluslararası ilişkiler arasındaki süregelen etkileşimin savaş suçları örneği ile gösterilmesi olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Afganistan, Savaş Suçları, Barış Operasyonları, Agamben, Homo Sacer

2017 KATALAN BAĞIMSIZLIK REFERANDUMUNA GİDEN SÜREÇTE 2010 ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ ETKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Sinem ÇELİK / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

1 Ekim 2017'de İspanya'nın on yedi özerk bölgesinden biri olan Katalonya'da katılımın %42,3 olduğu bir bağımsızlık referandumu düzenlenmiştir. Resmi sonuçlara göre, oy kullananların %90,09'u "Katalonya'nın Cumhuriyet ile yönetilen bağımsız bir ülke olmasını ister misiniz?" sorusuna "evet" cevabı vererek, bölgenin İspanya'dan ayrılmasına yönelik desteğini ortaya koymuştur. 2017 Katalan Bağımsızlık Referandumunun tarihsel, sosyal, siyasal ve ekonomik birçok yönden İspanya Devleti'nden ayrılmak suretiyle kendi kaderlerini tayin etmek isteyen Katalanlar açısından özel öneme sahip bir referandum olduğunu söylemek mümkündür. Katalonya, söz konusu referandumu dayanak göstererek, tek taraflı olarak İspanya'dan bağımsızlık ilan etmiş, dolayısıyla bağımsız bir devlet olmaya ilk kez bu kadar yaklaşmıştır. Ancak, Katalan Parlamentosu'nun gizli oylama ile aldığı bu tek taraflı bağımsızlık kararı, toprak bütünlüğü ilkesine ve ülkesel birliğe zarar vereceği gerekçesiyle gerek İspanya merkezi hükümeti gerekse uluslararası toplum tarafından tepkiyle karşılanmıştır.

2017 Katalan Bağımsızlık Referandumuna giden süreçte yaşanan pek çok gelişme ayrılıkçı söylemleri harekete geçirerek, Katalanların bağımsızlık taleplerini daha güçlü şekilde dile getirmelerinin önünü açmıştır. Örneğin, İspanya Anayasa Mahkemesi'nin 2010'da verdiği nihai kararda, 2006 Katalonya Özerklik Statüsü'ndeki on dört maddeyi anayasaya aykırı bulması ve yirmi yedi maddenin anayasaya uygun hale getirilmesi için yeniden yorumlanması gerektiğini vurgulaması 2017 Bağımsızlık Referandumuna giden süreci ciddi ölçüde hızlandırmıştır. Anayasa Mahkemesinin on dört maddeye ilişkin olarak aldığı iptal kararı neticesinde Katalonya'nın 2006 Statüsü ile tanınan yeni özerklik haklarının önemli bir kısmını kaybetmesiyle başlayan ve özellikle 2011'de derinleşen ekonomik kriz dolayısıyla artan bağımsızlık girişimleri, 2017 Bağımsızlık Referandumunun gerçekleşmesi açısından önemli bir eşik olmuştur. Mahkemece anayasaya aykırı bulunan tanımaya, yetkiye ve finansmana ilişkin on dört madde özerkliğin özüne zarar verecek maddeler olmamakla birlikte, söz konusu maddelerin uygulamadan kaldırılmasının Katalonya özerkliğinin genişletilmesi noktasında engel teşkil ettiğini söylemek mümkündür.

2006 Özerklik Statüsü ile genişletilmeye çalışılan Katalonya özerkliğinin 2010 Anayasa Mahkemesi kararıyla kısıtlanması, Mahkemeyi siyasallaşmakla ve Statü'yü referandum ile onaylayan Katalan halka saygı duymamakla suçlayan Katalan siyasi partileri, sivil toplum örgütleri ve halk tarafından öfke ile karşılanmıştır. Mahkeme'nin, Statü'nün İspanyolca yerine Katalancaya öncelik veren ve bölgeyi bir ulus olarak tanımlayan maddelerini iptal etmesi birçok Katalan açısından, Katalonya'nın İspanya ile olan bütünleşmesine imkân sağlayacak tüm kapıları kapatmış, dolayısıyla bu durum ayrılıkçı hareketin giderek güçlenmesine zemin hazırlamıştır. 2010'da İspanya Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararı, Katalonya'da özerkliğin kazanılması akabinde düzenlenen en kapsamlı sayılabilecek Madrid karşıtı gösterilerin yaşanmasını beraberinde getirmiştir. Yaklaşık bir milyon kişinin katıldığı gösteriler Katalan parlamentosu dâhilindeki pek çok siyasi parti, birçok sivil toplum kuruluşu ve Katalan Hükümeti tarafından desteklenmiştir. Mahkemece alınan iptal kararına yönelik gerçekleştirilen gösterileri Katalonya'da yakın zamanda gerçekleşen bağımsızlık yanlısı girişimlerin başlangıcı olarak görmek mümkündür.

Söz konusu çalışma çerçevesinde, 2010 Anayasa Mahkemesi Kararlarının 2006 Statüsü'ndeki hangi maddelere ilişkin olduğu ve 2017 Katalan Bağımsızlık Referandumuna giden süreç üzerindeki etkileri analiz edilmiş, ayrıca iptal kararının ayrılıkçı söylemleri hangi yönleriyle güçlendirdiği üzerinde durulmuştur. Diğer bir ifadeyle, çalışma kapsamında, 2006 Özerklik Statüsü'ndeki on dört maddeyi anayasaya aykırılık gerekçesiyle iptal eden İspanya Anayasa Mahkemesi'nin 2010 yılında verdiği nihai kararın, 2017'de düzenlenen referandum ve akabinde gerçekleşen tek taraflı bağımsızlık ilanı üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Katalonya, Özerklik, İspanya, 2017 Bağımsızlık Referandumu, İspanya Anayasa Mahkemesi

KADINLARA YÖNELİK ŞİDDET VE AİLE İÇİ ŞİDDETİN ÖNLENMESİ VE BUNLARLA MÜCADELEYE İLİŞKİN AVRUPA KONSEYİ SÖZLEŞMESİNDEN ÇEKİLMEYE İLİŞKİN DANIŞTAYIN VERDİĞİ YÜRÜTMEYİ DURDURMANIN REDDİ KARARININ HUKUKİ ANALİZİ

Gencer Karabekir KARAGENÇ / Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Türkiye Cumhuriyeti; kamuoyunda "İstanbul Sözleşmesi" adı ile bilinen "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nden 20 Mart 2021 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanan bir Cumhurbaşkanı Kararı ile çekilmiştir. Bu karara karşı güncel, kişisel ve meşru bir menfaati ihlal edilenler tarafından ilgili kararın iptali için dava açılmıştır. Bahsi geçen davada da açıkça bir hukuka aykırılık ve telafisi güç veya imkânsız bir zarar oluşma potansiyeli bulunduğu iddiasıyla ilgili kararın iptalinin yanında aynı zamanda yürütmesinin durdurulması da talep edilmiştir. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinden bir Cumhurbaşkanı Kararı ile çekilme gerçekleştirildiği için ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülen davada yürütmeyi durdurma talebine ilişkin karar 29 Haziran 2021 tarihinde yayınlanmıştır. Danıştay 10. Dairesi ilgili kararında yürütmesinin durdurulması istemini oy çokluğuyla reddetmiştir.

İlgili davada "6251 sayılı Kanun'la onaylanması uygun bulunan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin yetkide ve usulde paralellik ilkesi gereğince, ancak TBMM'nin iradesiyle feshedilebileceği, dava konusu Cumhurbaşkanı kararının sebebinin açıklanmaması nedeniyle takdir yetkisinin yerinde kullanılmadığının kabul edilmesi gerektiği, dava konusu Cumhurbaşkanı Kararının kamu yararı amacı taşımadığı" iddiasında bulunulmuştur. İdare savunmasında; "... uluslararası andlaşmaların TBMM'nin onaylamayı uygun bulmasının ardından Cumhurbaşkanınca onaylandığı, uygun bulma kanununun onay işlemi olmadığı, andlaşmanın bu kanunla onaylanmadığı, sadece yürütme organının andlaşmayı onaylamasının uygun bulunduğu, Cumhurbaşkanının yürütme organının diğer düzenleyici işlemlerinden farklı olarak herhangi bir kanuna dayanmadan ya da yasama organının onayı olmadan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yoluyla ilk elden düzenleme yapabildiğinden hareketle, andlaşmaların imzalanması,

müzakere edilmesi, onaylanmasının yürütme yetkisine ilişkin olduğu, bu noktadan hareketle uluslararası andlaşmaların onay ve fesih prosedürlerinin 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde düzenlendiği" belirtilmiştir. Ayrıca savunmada "… Anayasanın 90. maddesinde yer alan usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası andlaşmaların kanun hükmünde olduklarına ilişkin hükmün, andlaşmaların organik açıdan TBMM'nin kabul ettiği bir kanun hükmü olduğu ve bu nedenle sona erdirilebilmesi için TBMM'nin işlemine ihtiyaç duyulduğu şeklinde yorumlanamayacağı…" da vurgulanmıştır.

Danıştay 10. Dairesi ise konuya ilişkin kararında "…Yürütme yetkisinin Anayasa gereğince Cumhurbaşkanına ait olması, milletlerarası andlaşmaların feshedilmesinin yürütme yetkisine ilişkin olması ve TBMM'ne milletlerarası andlaşmaların feshedilmesine ilişkin olarak Anayasa ve kanunlarda herhangi bir görev veya yetki verilmemiş olması hususlarının birlikte değerlendirilmesinden; milletlerarası andlaşmaların feshine ilişkin işlemlerin, kaynağını Anayasadan alan yürütme yetkisi ve görevi kapsamında Cumhurbaşkanı tarafından yapılacağı, uygun bulma kanunu sonrasında milletlerarası andlaşmayı onaylayıp onaylamama konusunda takdir yetkisi bulunan Cumhurbaşkanının, yürütme faaliyetine ilişkin fesih yetkisini kullanırken yasama organının bir işlem tesis etmesine gerek bulunmadığı sonucuna varılmaktadır…."ifadelerini kullanmıştır. Ayrıca mahkeme kararında "…Anılan Sözleşmenin 80. maddesinde "Her Taraf istediği zaman Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirimle bu Sözleşme'yi feshedebilir. …" hükmü yer almakta olup, TBMM söz konusu Sözleşmenin onaylanmasını uygun bulurken, anılan Sözleşmenin feshedilebilmesi hususunda "Taraflara" – bu arada yürütme organına/Cumhurbaşkanına- Sözleşmeyi feshetme yetkisini de verdiğinde tereddüt bulunmamaktadır…" şeklinde hüküm belirtmiştir. Bu çalışmada bir uluslararası anlaşmanın kabulüne ilişkin özellikler belirtilerek herhangi bir uluslararası anlaşmadan akit devletlerin nasıl çekilebileceğinin ve bu çekilmenin iç hukukumuzdaki sonuçları usul hükümleri açısından değerlendirilmiştir. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti Devletinin "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nden çekilmesi esas alınarak bu kararın ve açılan dava sonucunda mahkemenin verdiği kararın hukuki analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Andlaşma, Çekilme, İstanbul Sözleşmesi, Danıştay, Yürütmeyi Durdurma

3 Eylül/September - Cuma/Friday
16:00-17:30 15. Oturum / 15th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Murat Ülgül*

International Organizations in Global/Regional Issues

- NATO's Role in Cyber-Defense: Exercises, Regulations, Education and Challenges" ***Mehmet Onur Özer & Eda Bekci Arı***
- "The European Union's Impact on Russian Civil Society" ***Viktorya Erdoğu***
- "The Mismatch between the Cameroonian Health Realities and the International Policies of the World Health Organization. A Post-Colonial Analysis" ***John Madi Madi***
- "Turkey's Voting Behaviour in United Nations General Assembly: An Overview" ***Ali Onur Tepeciklioğlu***

NATO'S ROLE IN CYBER-DEFENSE: EXERCISES, REGULATIONS, EDUCATION AND CHALLENGES

Mehmet Onur ÖZER / Osmaniye Korkut Ata University
Eda Bekci ARI / Osmaniye Korkut Ata University

Abstract

Cyber threats have become increasingly severe and serious national defense issues for international relations actors over the last two decades. Governments have begun taking precautions against cyber threats, such as founding government institutions to improve cyber capabilities, building new academic Cyber-Defense/Cyber Security programs, and creating new branches in the military forces while international organizations have been building their cyber capabilities in every way possible. As the world's most powerful military alliance, the North Atlantic Treaty Organization (NATO) has also been working on enhancing its Cyber-Defense capabilities since 2002, when it first appeared on NATO's political agenda at the Prague Summit. Following cyber-attacks in Estonian public and private institutions in 2007, the Allies agreed on the need for enhanced cooperation in this area. As a result, NATO approved its first policy on Cyber-Defense in January 2008. In 2014, the Allies declared that a cyber-attack may cause the invocation of the collective defense clause (Article 5) of NATO's founding treaty. Additionally, at the Warsaw Summit in 2016 cyberspace was recognized as a domain of operations in addition to air, land, and sea as a part of the Alliance's core task "collective defense". In 2018, Allied leaders brought up the importance of cooperation in cyber-space at a summit in Brussels, emphasizing that cyber threats have become more complicated. As cyber threats continue to evolve and as recent high-level cyber-attacks against the Alliance demonstrate that stronger NATO involvement in cyberspace has become a necessity, this NATO Allies must enact timely critical analysis of the political implications.

Even though cyberspace has been recognized as a domain of operations like air, land, and sea, it contains all of the other domains since most operations depend on computerized systems and technology. Cyber-space is a multi-dimensional domain of operations as it has more than military aspects that present many different challenges. First, all Alliance operations in cyber-space contain a certain level of dependence on both civilian governments and the private sector, since most of the equipment that is used in cyber-space, such as computers, operating systems, communication infrastructure, and technology, is produced by private enterprises. Second, cyber-space is a domain of operations with no limitations. Cyber-attacks not only

threaten militaries but also government institutions, the private sector, and even individuals. Therefore, the range of this new domain of operations is larger than the others. Third, applying existing international law in cyber-space has become an important challenge for the Alliance. Hence, the "Tallinn Manual on the International Law Applicable to Cyberwarfare" was published under the coordination of the NATO Cooperative Cyber Defense Centre of Excellence (CCDCE) in 2013 and updated in 2017 with the name "Tallinn Manual 2.0 on the International Law Applicable to Cyberwarfare". Moreover, rapid developments in technology and the internet have extended the range of cyber threats. Last but not least, the recent COVID-19 pandemic demonstrated that the whole world is becoming more dependent on technology, particularly through a global shift to remote work during government lockdown policies to limit infection rates. Consequently, in a post-COVID-19 era, Cybersecurity will only increase in importance, as will NATO's role in Cyber-Defense.

This paper aims to examine NATO's role in Cyber-Defense between 2007 and 2019. To this end, we will critically analyze what has been done in practice such as exercises, training and education programs, conferences, and considering crucial challenges in the realm of Cyber-Defense during this period.

Keywords: NATO, Cyber-defense, Cyber-space, Cyber Security, Cyber Threats

THE EUROPEAN UNION'S IMPACT ON RUSSIAN CIVIL SOCIETY

Viktorya ERDOĞU / Marmara University

Abstract

As an aftermath of alleged fraud in the parliamentary and presidential elections, the wave of mass protest in 2011 cross throughout Russia. This event can be associated with the awakening stage of civil society, although most of the experts defined it as underdeveloped. The annexation of Crimea, on-going support of pro-Russian separatists in Luhansk and Donbas, and the war in Syria - these are pillars of Russian foreign policy. While the West focuses on international agenda challenges, the structural system and social problems are overlooked, which allows Putin to consolidate power and strengthen the autocratic regime. Taken these into consideration, the question posed in this paper is why does the European Union need to support civil society in Russia? According to my argument, there is an urgent need to reshape concentration to domestic issues that may encourage the establishment of sustainable civil society, which would lead to democratization in Russia. The main aim of this study is to examine the importance of the European Union involvement into Russian domestic politics, and its reflection on current foreign affairs. The paper is divided into several parts: an introduction followed by the theoretical framework and methodology discussion, as well as the literature review. The outlook on Russian civil society, brief discourse in legislation, and public opinion polls provide a clear picture of current Russian domestic politics. Furthermore, the EU foreign policy towards Russia sheds light on the insufficient funding of NGOs and CSOs. In conclusion, short-coming and limitations are displayed. Thereby, the argument is built on the premises that due to assertive Kremlin's domestic policies, the rise of protest movements and positive outlook on the West, it is the most favorable time for the EU to support Russian civil society in the fight against corruption, promotion of freedoms and democracy. As for the methodological part, following the literature review, this paper focuses on the discussion of the EU foreign policy towards Russia, and civil society in particular. In doing so, I mainly focus on discourse analyzing the official reports, bilateral agreements. The state of civil society in Russia is given by a brief historical outline of the important events, examining the raft of the legislation and public opinion polls results. With the use of the EU Financial Transparency System, the amount of financial aid provided to Russia is displayed in the report. It is categorized

thematically and annually which allows us to observe taken actions and its trajectory. Although it is primarily a qualitative research paper, the argument significantly benefited from the statistics presented by the Levada Center and the official EU sources.

Keywords: Civil Society, The EU – Russia Relations, The EU Support of Civil Society, The EU Financial Aid to NGOs, Russian Domestic Politics

THE MISMATCH BETWEEN THE CAMEROONIAN HEALTH REALITIES AND THE INTERNATIONAL POLICIES OF THE WORLD HEALTH ORGANIZATION A POST-COLONIAL ANALYSIS

John MADI MADI / Karadeniz Technical University

Abstract

If the Covid19 worldwide outbreak is the most recent pandemic that is impacting the Cameroonian health security system, exposing its population to a sanitarian uncertainty, a close observation of the health reality of the said country presents a geographic area where coexists, for several decades now, several important and serious illnesses that, taken individually, undermine its development and jeopardise its ambition to be an emergent country by the years 2035. Being member, since its foundation, of the World Health Organization, the most important intergovernmental organization in charge of the global health, the above portrayed picture seems difficult to understand due to the facts that being member of a multilateral organization implies concrete advantages and well identifiable benefits for all the State members, but also conveys the interest of the said multilateral organization in favour of the realities of its members.

However, in the case of the World Health Organization in its relation with the Health security of Cameroon, there is a sort of abandon of the Cameroon case, if not, a mismatch between the Cameroonian health realities and the international policies of the World Health Organization. Why is the situation as described? How can be explained the prevalence of the said diseases, despite the effective presence of the WHO in the country? What are the reason of this gap? In which sense can be analysed this well identifiable imbalance between the initials official WHO's worldwide ambitions and the Cameroonian health system's expectations? Those are some interrogative points that will be developed through the post-colonial theory, this theory outlining the former colonised territories' way of understanding the axes and stakes of international relations and global governance, with a stopover on some key concepts such as domination, colonialism or self-determination. More precisely, this research paper finds its originality in the willingness of the authors to address the question of the inadequacy or inadaptability of some international policies in disfavour of some countries, members of inter-governmental organizations, in the conceptual framework of the globalization and togetherness symbolized by the multilateralism.
Through the post-colonial perspective, this research intends to verify the validity of the principles and stipulations of this theory

explaining and justifying the realities of third world and underdeveloped countries as the logical consequence of the Western former superpowers system of colonisation which despite the years 1960 decolonisation has left a polarised system that is still maintaining the said former territories under a permanent domination. To step further, it will be question in this article to check the divergence between the available disposals of the WHO and the Cameroonian health security income in the lenses of a controversial theory. This theory permanently keeping an accusing finger pointed on the international system, described by this post-colonial theory, as the perpetrator of the Western domination and the antechamber of the former imperial system which not only, doesn't take into account the real wishes and expectations of former possessed territories but which exist to for the imperialism.

Keywords: World Health Organization, Cameroon, Health Security, Post-Colonialism, Multilateralism

TURKEY'S VOTING BEHAVIOR IN UNITED NATIONS GENERAL ASSEMBLY: AN OVERVIEW

Ali Onur TEPECİKLİOĞLU / Ege University

Abstract

This paper aims to assess Turkey's voting behavior in the United Nations General Assembly (UNGA) by utilizing raw United Nations General Assembly Voting Data compiled by Erik Voeten (2013). It will rely mostly on descriptive statistics to analyze Turkey's voting behavior in the UNGA. Attempts to analyze voting behavior of specific countries or voting alignment of a group of countries in UNGA have started to become a common procedure to better understand political standpoints. Despite the fact that UNGA votes are not binding and its resolutions are mostly accepted by a great majority, UNGA decision-making process is much more democratic than that of United Nations Security Council (UNSC). This is partly because each member is represented in the body with one equal vote. Moreover, compared to UNSC, UNGA is a universal intergovernmental governance mechanism. Thus, analyzing UNGA voting data can provide fruitful, if not full, insights to comprehend how a country approaches international governance.

There is also a growing literature on Turkey's voting preferences. Extant studies such as Abdullah Yuvacı and Muhittin Kaplan's (2012-2013), Güneş Murat Tezcür and Alexandru Grigorescu's (2014), mostly concentrate on whether Turkey aligns with the West or the East, or as it is the case in Ali Murat Kurşun and Emel Parlar Dal's (2017) study which examine Turkey's voting cohesion with a specific group of countries. Other publications, for instance Berdal Aral's (2004) and Ali Balcı and Ayşenur Hazar's (2020) examine Turkey's behavior on the UNGA using mostly qualitative data. Drawing on these studies, this paper would contribute to the ongoing debate by providing a general and retrospective analysis of how Turkey's voting preferences in UNGA are shaped throughout its history.

The paper will utilize "Pandas" and "Matplotlib" packages of Python programming language to perform its analysis. Pandas enables users to process large amount of data. On the other hand, Matplotlib is a very useful data visualization tool. The paper will benefit from the strengths of these programming tools in identifying how Turkey has voted in UNGA in different periods. These periods coincide with milestones in Turkish domestic politics, including 1946-1960, 1961-1971, 1972-1980, 1980-1983, 1984-1993, 1994-2002 and 2003-present. Main goal of this periodization is to point out possible differences in Turkey's

voting behavior. For the given periods, index of voting cohesion (IVC) between Turkey and five permanent members of the UNSC will also be calculated to indicate the degree Turkey aligns with those countries. Defined by Arend Lijphart (1963), IVC is a method to measure the percentage of voting cohesiveness between two countries in a particular period. Nevertheless, a holistic approach will also be applied to analyze the dataset to illustrate any distinct patterns (e.g. number of absences, abstain, yes or no votes, their relative percentages etc.) of Turkey's UNGA voting. The dataset under scrutiny also provides different categories of votes, including Palestine issue, human rights, economic development, disarmament, colonialism and nuclear issues. Review of these various issues would also allow us to highlight cases where Turkey's voting behavior is different from the usual.

The early findings of this study include but not limited to the following: Turkey votes quite consistently in Palestine issue, particularly agreeing with countries with Muslim majority populations; Turkey's highest number of abstain and absent votes are on human rights issues especially after 1990's and Turkey – USA voting cohesion gradually decreased between 1946-1980 and remained stable around %50 since then.

Keywords: United Nations General Assembly, Voting Behavior, Turkish Foreign Policy, Index of Voting Cohesion, Voting Cohesion

3 Eylül/September - Cuma/Friday
17:30-19:00 16. Oturum / 16th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Gülmelek Doğanay*

Ortadoğu Çalışmaları

- "Arap Baharı'ndan Siyahların Hayatı Önemlidir'e 2010 Sonrası Toplumsal Hareketler: Küresel Bir Analiz" ***Yavuz Yıldırım***
- "Arap Baharı Sonrası Vekâlet Savaşları: Libya Örneği" ***Ahmet Ali Ugan***
- "İran'ın Siyasi Tarihine Bir Toplumsal Sınıfın Hafızasından Bakmak: Marjane Satrapi'nin Persepolis ve Azraili Beklerken Eserlerinin Sosyolojik Yorumu" ***Gülmelek Doğanay***
- "Savaşın Değişen Karakteri ve Dördüncü Nesil Savaş: Suriye Örneği, 2011-2021" ***Sertaç Canalp Korkmaz***

ARAP BAHARI'NDAN SİYAHLARIN HAYATI ÖNEMLİDİR'E 2010 SONRASI TOPLUMSAL HAREKETLER: KÜRESEL BİR ANALİZ

Yavuz YILDIRIM / Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Özet

Toplumsal hareketler, kayda değer bir süre devam eden ve ortak hedefler doğrultusunda şekillenen düzenli eylemleri kasteder. Bu kitlesel eylem ve protestoların belli bir bağlamda başlayıp sonrasında daha geniş çerçevede ilerlediği görülebilir. Toplumsal hareketlerin siyasetin alanını genişleten temel bir olgu olduğu tespitiyle, yakın dönem siyasal gelişmeleri anlaşılması için de bu dönemdeki hareketleri incelemek önemli taşır. Çağdaş demokratik siyasetin analizinde, sadece Batı toplumlarında değil küresel çapta siyasetin işleyişinde ekonomik ve sosyal krizlerin etkisini görmek açısından, hareketlere yönelik vurgu çeşitli şekillerde yapılmaktadır (Della Porta, 2013; 2015; Della porta & Diani (eds.), 2015).

Bu çalışmada son 10 yıla damga vuran, 2010 sonrasındaki hareketlerin ortak noktaları, özellikle Charles Tilly ve Sidney Tarrow'un (2007) çerçevesini çizdiği çekişmeci siyaset ve siyasi fırsat yapısı yaklaşımlarıyla eşleştirilerek tartışılacaktır. Bu bağlamda hareketlerin yarattığı savlar, geliştirdikleri eylem repertuarları, bunların uygulandığı mekanizma ve süreçler, kurumsal ve kurumsal-olmayan aktörlerin süreçteki etkileşimi gibi noktalar (McAdam, Tarrow & Tilly, 2001) üzerinden hareketlerin, karşı-çıkış dinamikleri incelenecektir. Türkçe literatürde sıkça atıf yapılmayan bu yaklaşım üzerinden, yine Türkiye'de küresel siyasetin analizinde geri planda bırakılan ancak uluslararası düzeyde gittikçe daha fazla önemsenen eylem ve protestoların etkisinin altı çizilecektir.

1999 Seattle eylemleriyle başlayan küreselleşme-karşıtı dalga, kapitalizme yönelik eleştirilerini 11 Eylül 2001 saldırıları sonrası başlayan yeni dönemdeki güvenlikçi çizgiye doğru genişletmiştir. Bu süreçte eylemler, özellikle Sosyal Forumlar (Yıldırım, 2013) nezdinde, özgürlüğün ikincil planda bırakıldığı baskıcı siyasal gelişmelere karşı tepkiler vermiştir. 2001 ve 2008 ekonomik krizlerinin de sürece eklenmesiyle sıradan insanın gündelik hayatı, Soğuk Savaş sonrasında küreselleşmenin ilk dönemlerindeki umut vaat eden günlerden gittikçe uzaklaşılan kötümser bir girdaba girmiştir.

Başka bir dünya arayışındaki küreselleşme karşıtı hareketin karşı-küreselleşmeye evrilmesiyle beraber, ikinci dalga küreselleşme-karşıtlığı diyebileceğimiz çizgide geçen 10 yıl Arap

Baharı/İsyanları, İşgal Et, Öfkeliler, Siyahların Hayatı Önemlidir, Gezi Parkı, Haziran Günleri, Geceleri Ayakta, Sarı Yelekliler gibi ikonik hale gelmiş hareketlere sahne oldu. Bunun dışında Orta Doğu'dan Latin Amerika'ya, Kuzey Avrupa'dan Asya'ya kadar farklı coğrafyalarda kısa süreli ya da belli yasa değişikliklerine yönelik eylemler ve protestolar da gerçekleşti. Bunlar kimi zaman "renkli devimler", kimi zaman isyanlar ve ayaklanmalar olarak adlandırıldı.

Bu süreçte bilindik sosyolojik gruplar kadar yeni aktörlerin de devreye girdiği görülebilir. Örneğin Greta Thunberg'in çağrısıyla ortaokul/lise öğrencilerinin iklim değişikliğine karşı başlayan bireysel eylemler, hızlıca kitlesel eylemlere dönüşmüştür. Benzer şekilde, otoriter rejimlerin yönetimi altına sessiz bir kitle gibi düşünülen Arap halklarının isyan etmesi ya da apolitik olarak görülen merkezi Batı ülkelerindeki gençlerin hızlı ve farklı şekillerde örgütlenerek yeni hareketlenmelerin öncüsü olması diğer başka örnekler olarak sayılabilir. Dolayısıyla burada eylemlerin oluşmasında ve ilerlemesinde hem araç hem de özne bağlamında çeşitli dönüşümler, değişimler ve gelişmeler yaşanmaktadır.
Yakın dönemdeki protestoların çeşitli ortak noktaları vardır. Her şeyden önce protestolar ekonomik sistemle siyaset arasındaki ilişkileri sorgulamaktadır. Bu sorgulama belli bir coğrafyaya özgü değildir. Neoliberal düzenin getirdiği ilişkiler ağı içinde, gelişmiş/Batı ya da az gelişmiş/gelişmekte olan/Güney ülkeleri gibi ayrımlar burada belirleyiciliğini yitirmektedir. Çünkü borçluluk ilişkileri, genç işsizlik, demokratik süreçleri yönlendirememe gibi boyutlar farklı ülkelerde az veya çok yaşanmaktadır. Sorunların küresel çapta olduğunun göstergesi olan bu eylemler, başlangıçta belli bir kimlik ya da etnik grupla ilişkili dahi olsa, doğrudan bir örgüt ya da düşünceyle eşleştirilemeden hızlıca farklı kesimlerin eklenmesiyle genişlemektedir. 1990'ların kurumsal sivil toplum çabaları yerine bugün, doğrudan eylem ve şiddete meyil öne çıkmaktadır. Çünkü acil cevap arayışıyla, farklı kesimlerin hızlıca eklemlenen talepleri kurumsal siyasetten kitleleri uzaklaştırmaktadır. Tabii ki yerel düzeyde sorunlardan daha fazla etkilenen, çeşitli ayrımcılıklara maruz kalan ve eylemlere daha yoğun biçimde katılan aktörler, gruplar ya da kesimler vardır. Ancak bu kesimler sadece kendi kurtuluşları, kimliksel özgürlüklerini içeren talepler değil daha fazlasını talep etmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmada küresel çapta gelişen belli başlı protesto eylemlerine dair genel bir çerçeve çizilecektir. Amaç hem söz konusu eylemlerin tarihsel olarak kaydını tutmak, hem coğrafi olarak etkilerinin açıklamak hem de teorik dönüşümlere yönelik olası etkilerini tartışmaktır. Demokratik mekanizmaların

yerleşik işleyişleri hareketler eliyle sorgulanırken, ortaya çıkan çekişme ve karşı-çıkış hatları kamusal siyaseti sadece yerel düzeyde değil küresel düzeyde etkilemektedir. Yeni bir siyasetin ipuçlarını bu eylemlerde ifade bulan taleplerde görmek mümkündür. Kurumsal siyasetin tabandan yükselen siyasal taleplere eklemlenebilmesi, bu hattın yeni bir çizgiye dönüşmesini sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çekişmeci Siyaset, Kolektif Eylemler, Protesto, Sivil Toplum, Demokrasi

ARAP BAHARI SONRASI VEKÂLET SAVAŞLARI: LİBYA ÖRNEĞİ

Ahmet Ali UGAN / Iğdır Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu

Özet

Vekâlet savaşları, doğrudan kendi askeri kuvvetlerini kullanmaktan kaçınan özellikle güçlü devletlerin farklı bir ülkede çıkarlarına hizmet eden örgütleri ya da yerel aktörleri destekleyerek veya kışkırtarak yaptıkları bir savaş türüdür. 21. yüzyıldaki silahlı çatışmaları şekillendiren ve Libya iç savaşının altında yatan vekâlet savaşı, "Arap Baharı" olarak adlandırılan halk ayaklanmalarına karşı daha geniş bir karşı-devrimci tepkinin bir parçası olarak görülebilir. Günümüzün küreselleşmiş dünyasında devlet dışı aktörlerin sayısı ve gücü artmaktadır. Bu aktörlerle (uluslararası şirketler ve siyasi örgütlenmeler, paralı askerler, militan gruplar, terör örgütleri vb.) devletler arasında oluşan farklı iş birlikler aracılığıyla çatışmaların ya da savaşların yapılış şekilleri ve hatta kazanma şekilleri de değişmiştir. Dolayısıyla vekil savaşçılar bugün birçok devlet için, başta Soğuk Savaş'ın iki önemli aktörü olan ABD ve Rusya olmak üzere, son derece önemli bir hale gelmiştir. Vekâlet savaşları birden fazla devlet arasında veya bir devlet ile devlet dışı bir aktör arasında yapılabilir. Ayrıca dünya genelinde aynı anda birden fazla vekâlet savaşı meydana gelebilir. Buna ek olarak, birden fazla devlet hem Suriye'de hem de Libya'da yer alan vekil savaşçıları destekleyebilir.

Vekâlet savaşlarının en büyük avantajı, söz konusu devlet(ler)in askeri kayıplarını en aza indirmektir. Bu nedenle vekâlet savaşlarının kısa sürmesi, bir ülke için fiili olarak birbirleriyle savaştan ya da çatışmadan kaçınmanın en iyi yolu olarak görülebilir. Ancak uzun vadede ciddi harcamalara ve siyasi maliyetlere yol açacağı için, hükümetleri sıkıntıya sokması kuvvetle muhtemeldir. Bunun yanında devletlerin, vekil güçlere vermiş olduğu silahlar ve maddi yardımın da kullanılması noktasında sorunlar çıkabilir. Zira bir ülkenin göndermiş olduğu yardımlar, vekil güçler tarafından asıl amacının dışında masum sivillere karşı kullanılabilir. Buna en iyi örnek, ABD'nin tırlar dolusu silah ve mühimmatı IŞİD'e karşı PYD/YPG'ye göndermesini, sonrasında geri alacağını söylemesine karşın, bunun pek mümkün olmayacağının bilinmesidir.

Libya'da 42 yıllık diktatörlük, sabık lider diktatör Muammer Kaddafi'nin vahşice öldürülmesiyle sona ermiştir. Fakat Kaddafi'nin devrilmesinden sonra oluşan güç boşluğu neticesinde, ulusal ve uluslararası aktörlerin içinde olduğu yeni

bir iktidar mücadelesi ortaya çıkmıştır. Bunun başlıca sebepleri; Libya'nın kabileci yapısı, isyancı ve İslamcı militanların ülke içindeki karşıt görüşlere karşı rahatlıkla silahlı mücadeleye girişmesi, Libya devletinin yeterince kurumsallaşmamış olması ve bölge ülkeleri ile Batı devletleri gibi birçok aktörün burada iktidar mücadelesine girmesidir. Neticede yerel güçlerin de bölünmesiyle vekâlet savaşları için uygun bir ortam oluşmuştur. Diğer taraftan, Libya'da yaşanan vekâlet savaşı, daha çok yabancı devletlerin kendi çıkarları için uygun olan farklı yerel aktörleri desteklemesi ve bu sayede faaliyet alanlarını büyütmek için yapılan çatışmalardır. Bu yüzden hem çatışmalar devam etmekte hem de Libya coğrafi olarak üçe, siyasi yönetim olarak da ikiye bölünmüş bir durumdadır. Bunlar General Halife Hafter'e bağlı güçler ile Ulusal Mutabakat Hükümeti güçleridir. Coğrafi olarak üçüncü bölge ise diğer milis gruplara ait alanlardır. Esasen bu bölgelerde de (kabile güçleri ve IŞİD gibi) farklı gruplar tarafından ele geçirilmiştir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda literatür taraması yapılarak, konuyla ilgili Web of Science, Mendeley, Wiley Online Library gibi kaynaklardan yararlanılmıştır. Ayrıca kitaplar, tezler, gazete makaleleri, yayımlanmış raporlar ve analizler doğrultusunda değerlendirmeler yapılarak neticeye varılmıştır. Çalışmanın amacı, son yıllarda popüler olan ve daha çok Kuzey Afrika ve Ortadoğu coğrafyasında gündeme gelen "vekâlet savaşları" kavramını Libya özelinde incelemektir. Bu doğrultuda "Arap Baharı" olarak adlandırılan halk isyanları sonrasında istenilen demokratik yönetime kavuşamayan ve istikrarın sağlanamadığı Libya'da, yaşanan vekâlet savaşlarını yerel ve uluslararası aktörler temelinde değerlendirmektir. Bu anlamda ilk olarak "Arap Baharı" hakkında kısa bilgi verilerek, "vekâlet savaşları" kavramı üzerinde durulmuştur. Ardından Libya'da yaşanan "Arap Baharı" süreci incelenmiş ve bu süreçte Muammer Kaddafi'nin öldürülmesinin ve öldürülmesinden sonra Libya'da yaşanan istikrarsızlığın nedenleri açıklanmıştır. Akabinde Libya'da söz sahibi olmak ve nüfuz alanını genişletmek isteyen uluslararası güçler ve yerel güçleri açıklayarak, onların iş birlikleri incelenmiştir. Aynı zamanda Türkiye'nin, Libya'daki rolünden bahsedilmiştir. Sonuç itibariyle, bu iş birlikleri sayesinde farklı tarafların ne elde etmek istedikleri ortaya çıkarılmış ve geleceğe dair vekâlet savaşları ile ilgili öngörülerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Arap Baharı, Devlet Dışı Aktörler, Libya, Muammer Kaddafi, Vekâlet Savaşları

İRAN'IN SİYASİ TARİHİNE BİR TOPLUMSAL SINIFIN HAFIZASINDAN BAKMAK: MARJANE SATRAPİ'NİN PERSEPOLİS VE AZRAİLİ BEKLERKEN ESERLERİNİN SOSYOLOJİK YORUMU

Gülmelek DOĞANAY / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Marjane Satrapi yaşadığı travmalar ve kadınlığı üzerinden kendi kimliğini kuran ve Paris'te yaşayan İranlı bir göçmendir. Sanat/edebiyat, onun için bu farklılığını ve geçmiş deneyimini ifade edebildiği bir alan olarak belirir. Bu anlamda oldukça politik bir anlamı içerir. Feministlerin iddia ettiği gibi özel olanın politik olduğunun kabul edildiği bir zamanda, kendi hikâyesini yani mahremini/özelini göç ettiği ülkenin dilinde bir çizgi romana dönüştürmesi onun politik bir eylem içerisinde olduğunu gösterir. Edebiyat toplumsal olandan ayrı düşünülemez; bir arşiv gibi toplumsal dönüşüm hakkında bize tarihi bilgiler verir hem de toplumsal olanı dönüştürmeye çalışır; hem toplumun aynası hem de toplumu belirleyendir. Öte yandan yazıldığı dönemin ideolojisini de içerir ya da egemen ideolojiyi eleştiren bir söylemin parçası olabilir. Kendi deneyimleri ve hafızasından yola çıkan yazar ise kendi hayat hikâyesini anlatırken resmi tarihin arşivlerinin dışında ya da onlara eklemlenen bir gerçeklik inşa eder. Bu anlamda sözlü tarih işlevi görebilir; çünkü otobiyografi bir yönüyle yaşam öyküsü olarak düşünülebilir. Söz konusu olan, tarihsel/politik/toplumsal olaylara şahitlik eden bir yazarın hatıralarının edebi aktarımıdır. Satrapi'nin Türkçeye çevrilen ve kendi hatıralarını aktardığı iki çizgi romanı üzerinde durulacak olan bu çalışmada edebi metnin tarihsel/politik/toplumsal olayların analizinde önemli bir arşiv niteliğine sahip olduğu iddia edilecektir. Ancak edebiyatın tamamen tarihsel/politik/toplumsal gerçekliği yansıttığını söylemek mümkün değildir; çünkü yazarın kendi dünyasından söz konusu gerçekliği nasıl algıladığı ve aktardığı ile sınırlıdır.

1979 İran İslam Devrimi sonrasında İranlı kadınların göç ettikleri ya da sürgün edildikleri ülkelerde kendi yaşam öykülerinden yola çıkarak otobiyografik eserler yazdıkları ve bu eserlerin akademik beğeni ve ilgi topladığı görülmektedir. Sosyal bilimlerin çeşitli alanlarından ve yaklaşımlardan araştırmacılar öncelikli olarak İranlı kadınların bu eserlerini kadın yazını olarak ele alırlar ve kadının marjinal ya da öteki konumunu onun geçmiş travmaları üzerinden okurlar. Bu çalışma 1979 İran İslam Devrimi ile öncesi ve sonrasını çizgi romanlarında aktaran yazarın "kadınlık" deneyiminden çok sınıfsal ve kimliksel konumlanışından yola çıkarak İran'ın tarihi/politik/toplumsal

olaylarını ve toplumsal etkilerini nasıl algıladığına ve edebi olarak nasıl aktardığına odaklanacaktır.

Bu çalışma kapsamında incelemeye tabi tutulan ilk eser Persepolis: "Yeşil Devrim"in Perde Arkası, Rejim, Savaş ve Gurbet Arasında Sıkışan İran Halkının Nidası olacaktır. Satrapi çizgi roman ve otobiyografi edebi türlerini birleştirerek ilkin 2000 ve 2003 yılları arasında dört cilt şeklinde Fransızca Persepolis eserini yayımlar ve beğeni kazanır. Bu eseri birçok dile çevrilir. Türkçe çevirisi 2007'de yapılır. Aynı yıl roman Vincent Paronnaud ve Marjane Satrapi yönetmenliğinde filme aktarılır. Bu eserinde Satrapi 1976-1994 yılları arasındaki hatıralarını İran ve İran halkı için önemli tarihsel/politik/toplumsal olayları aktararak anlatır. Eser, çocuk Marji ile genç Marjane'ın hatıralarının İran halkının sesini temsil ettiği iddiasındadır. Öte taraftan eser, Satrapi'nin kendi politik kimliğini nasıl inşa ettiğinin anlatısıdır. Çalışmada analiz edilecek diğer çizgi roman ise Azrail'i Beklerken'dir. Azrail'i Beklerken 2004 yılında Fransızca yayımlanır ve 2014'te Türkçeye çevrilir. Eser yine Vincent Paronnaud ve Marjane Satrapi yönetmenliğinde 2011'de filme aktarılır. Bu çizgi romanda Satrapi'nin bir müzisyen olan amcasının hikâyesi aktarılır. Bu eser daha çok 1979 Devrim'i öncesindeki tarihsel/politik/toplumsal olaylar hakkında bilgi verir. Her iki eser de incelendiğinde aslında Batılı yaşam tarzını benimsemiş, eleştirel düşünmeye yatkın, eğitimli orta sınıfın dünyasının ve böyle bir dünyada yaşamış yazarın İran'ının aktarıldığı görülür.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat Sosyolojisi, Siyasi Tarih, İran Devrimi, Toplumsal Sınıf, Marjane Satrapi

SAVAŞIN DEĞİŞEN KARAKTERİ VE DÖRDÜNCÜ NESİL SAVAŞ: SURİYE ÖRNEĞİ, 2011-2021

Sertaç Canalp KORKMAZ

Özet

Savaşlar pek çok farklı eksende değişim yaşamaktadır. Bu değişim savaş alanındaki aktörlerden savaş alanında kullanılan teknolojilere ve savaşın gerçekleştirildiği mekânlara kadar farklı pek çok düzeyde olabilmektedir. Bu değişimi anlamak, hâlihazırda devam etmekte olan savaşlara doğru şekilde cevap verebilmek açısından oldukça önemlidir. Ancak bunun için geçmişte yaşanan bir savaşın farklı çerçevelerden analiz edilerek gereken derslerin alınması gerekmektedir. Bu sebeple, savaş alanında yaşanan değişimi anlarken dünden bağımsız bir yaklaşım sergilemek mümkün değildir.

Savaş alanında yaşanan değişime aktör düzeyinde yaklaştığımızda nitelik açısından değişen bir aktör varlığının ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Artık savaş alanındaki aktörler sadece devlet düzeyinde değil, aynı zamanda devlet dışı silahlı aktörler olarak da önemli derecede rol sahibidir. Bu aktörler terör örgütleri, isyancı gruplar olabildiği gibi bir devletin kanunlarınca yetkilendirilmiş özel askeri şirketler de olabilmektedir. Bu türdeki farklı aktörlerin savaş alanına dâhil olması artık alışılagelmiş simetrik ilişkiler üzerinden savaş alanına yaklaşmamamız gerektiğini göstermektedir.

Savaş alanındaki teknoloji merkezli değişime baktığımızda ise karşımıza oldukça karmaşık bir yapı çıkmaktadır. Eskiden sadece devlet düzeyindeki aktörlerin, yani orduların envanterinde bulunan pek çok teçhizatın ve aracın, bugün sivil alandaki kullanımdan çeşitli modifikasyonlar aracılığıyla devlet dışı silahlı aktörler tarafından kolaylıkla savaş alanına entegre edilebildiği görülmektedir. Teknolojik gelişmeler ekseninde ise diğer yandan insanlı savaş araçlarından insansız savaş araçlarına doğru bir geçiş söz konusudur. İnsansız savaş araçlarının muharebe sahasında daha görünür hale gelmesi angajman kurallarından savaş hukukuna kadar farklı pek çok unsuru da derinden etkileyecek bir gelişme olmuştur.

Savaş alanında yaşanan değişimin üçüncü başlığı ise muharebe sahasındaki askeri konseptler bağlamında ele alınabilir. Eskiden

müstakil olarak tek bir kuvvet merkezli yürütülen operasyonların yerini günümüzde birleşik veya müşterek olarak gerçekleştirilen operasyonlar almaya başlamıştır. Burada kuvvetlerin üyesi oldukları ittifak dahilinde birbirileriyle uyumlu şekilde ortak bir konsept geliştirmesi ve ortak bir operasyon icra edebilmesi savaş alanında yaşanan değişim noktasında ele alınması gereken bir başlık olmaya başlamıştır.

Savaş alanındaki yaşanan dördüncü önemli değişim ise mekânsal anlamda meydana gelen değişimdir. Bu değişim, savaşın nesilleri üzerinden bir yaklaşım ile ele alındığında meydanlarda ya da cephelerde gerçekleşen savaşlardan cephe gerisi kavramının kalktığı, sadece karada değil, havada, denizde ve siber uzayda hatta yakın gelecekte doğrudan uzayda meydana gelecek olan bir genişleme söz konusudur. Özellikle kara savaşları bağlamında, tarihsel açıdan pek çok örneği bulunmasına rağmen, kentleşen dünya nüfusu ile meskûn mahallerde gerçekleşecek olan muharebeler savaş alanında yaşanan değişimi anlamak açısından analiz edilmesi gereken önemli bir değişim olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda bahsedildiği üzere savaş alanında geçmişten günümüze uzanan süreçte birtakım değişimler yaşanmıştır. Hâlihazırda devam etmekte olan değişim süreci günümüz savaş alanını şekillendirme konusunda pek çok parametreye başvurmaktadır. Günümüzde Dördüncü Nesil Savaş olarak bahsedilen konsept, ilk kez 1989 yılında William Lind ve arkadaşları tarafından kaleme alınan The Changing Face of War: Into the Fourth Generation başlıklı yazıda geçmiştir. Dördüncü Nesil Savaş olarak bahsedilen konsepte göre savaş alanında yaşanan değişimler çatışmaların süresinin uzadığı, gerilla ve terörist unsurlara başvurulduğu, asker-sivil ayrımının bulanıklaştığı, çatışma bölgesi ile güvenli alanın belirsizleştiği ve devlet dışı aktörlerin de yer aldığı bir konsept olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bu konsept, savaşın devlet dışı aktörlerin de dâhil olduğu bir sürece dönüştüğünü ve teknolojik gelişmelerin hızla savaş alanını şekillendirdiğini göstermektedir. Savaş alanının daha kırılgan ve daha karmaşık hale geldiği günümüz koşullarında, bu parametreler her coğrafyada aynı şekilde tezahür etmemektedir. Çünkü coğrafyaların nev-i şahsına münhasır yapısının ortaya çıkardığı koşullar hem çatışmaların hem de çatışan tarafların silahlarına ve askeri yapılanmalarına etki etmektedir.

Günümüzde Ortadoğu coğrafyasında yaşanan çatışmalar, savaş alanında yaşanan bu değişimi somutlaştırmış bulunmaktadır. Hâlihazırda Suriye'de devam eden çatışma süreci iç savaş olarak ortaya çıkmış ve günümüzde farklı aktörlerin yer aldığı çok aktörlü ve çok boyutlu bir savaşa dönüşmüştür. Çatışmalar hem kırsal hem de kentsel alanda meydana gelirken; yaşanan çatışma sürecinin özellikle asimetrik ve hibrit seviyelerde cereyan ettiği görülmektedir. Savaş alanında aktörlerin sahip olduğu savaş teknolojisinin savaş alanını şekillendirme noktasında oldukça önemli bir değişken haline geldiği artık kaçınılmaz bir gerçekliktir. Suriye'nin kuzeyinde Türkiye'nin gerçekleştirmiş olduğu askeri harekâtları, IŞİD'e karşı oluşturulan koalisyonunun Rakka operasyonunu dikkate aldığımızda kentsel alanda çatışma gerçeği yadsınamaz hale gelmiştir. Ülkelerin sahadaki yerel aktörlerle olan işbirliği ve özel askeri şirketleri kullanmaları ise diğer yadsınamaz gelişmeler olarak öne çıkmaktadır. Hâlihazırda Suriye'de devam etmekte olan savaş, bu dönüşüm sürecinin incelenmesini gerektirmektedir. Yapılan bu çalışma savaş alanında yaşanan değişimi dördünü nesil savaş teorisi üzerinden Suriye'deki savaş alanı örneğinde çerçevesinde inceleyecektir.

Anahtar Kelimeler: Savaş, Devlet Dışı Aktörler, Suriye, Orta Doğu, Savaşın Değişimi

3 Eylül/September - Cuma/Friday
19:00-20:30 17. Oturum / 17th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Ayça Eminoğlu*

Koruma Sorumluluğu, İnsani Müdahale ve Egemenlik

- "Koruma Sorumluluğu Kavramı ve Kuvvet Kullanımı Çerçevesinde Libya Müdahalesi" ***Gamze Alper***
- "İnsani Müdahalenin Yeni Boyutu: Koruma Sorumluluğu (R2P) ve Etkinliği Üzerine Bir Analiz" ***Önder Çoban***
- "İnsani Müdahale ve Koruma Sorumluluğu Yaklaşımlarına Karşı Egemenlik Kalkanı" ***Selma Yakut***
- "Güvenlik Konseyi ve Suriye'ye İnsani Müdahale" ***Aram Ahmad Wso***

KORUMA SORUMLULUĞU KAVRAMI VE KUVVET KULLANIMI ÇERÇEVESİNDE LİBYA MÜDAHALESİ

Gamze ALPER / Anadolu Üniversitesi

Özet

Soğuk Savaş'ın sona ermesini takip eden yıllarda dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşanan ve çok sayıda sivilin ölümü ile sonuçlanan iç çatışmalar uluslararası ilişkilerde devlet egemenliği ve iç işlerine karışmama ilkelerini sorgulanır hale getirmeye başlamıştır. 1990'larda başta Ruanda ve eski Yugoslavya olmak üzere pek çok ülkede devletlerin kendi vatandaşlarını hedef aldığı soykırım gibi kitlesel yıkımlar gerçekleşmiş ve insan güvenliğine yönelik tehditlerin başka devletlerden çok, vatandaşların kendi devletlerinden kaynaklanmakta olduğu görülmeye başlanmıştır. Bu doğrultuda devlet egemenliği ilkesi ile insani güvenliği uyumlaştırma çabasını temsil eden bir kavram olarak, devlet egemenliğinin sorumluluk anlamına geldiği ve bir devletin halkının korunması sorumluluğunun öncelikle o devletin kendisine ait olduğu yönündeki koruma sorumluluğu kavramı gündeme gelmiştir. Her devletin kendi vatandaşını soykırım, savaş suçları ve insanlığa karşı işlenen suçlar gibi durumlar karşısında koruma sorumluluğunun olduğu üzerinde temellenen bu kavram, askeri müdahaleyi de içermekle birlikte bunun öncesinde, barışçıl, insani, diplomatik veya hukuki yollarla şiddetin ortaya çıkışının engellenmesi adına devlete yardımcı olunması gibi daha geniş kapsamlı bir sorumluluğu ifade etmektedir. Bu anlamda koruma sorumluluğu kavramı yine insani nedenlerle ve fakat bunun yanında erken uyarı ve sorunların kökenine inilmesi gibi önleyici tedbirleri de içeren çok daha kapsamlı bir müdahale yöntemi olarak ortaya çıkmaktadır.

2000 yılında Kanada Hükümeti'nce kurulan "Uluslararası Müdahale ve Devlet Egemenliği Komisyonu" (International Commission on Intervention and State Sovereignty-ICISS) insancıl müdahalenin "egemenliğe karşı insan hakları" anlamına gelen terminolojisinin yeni "koruma sorumluluğu" kavramıyla değiştirilmesini tavsiye etmiş; 2001 yılında ise "Koruma Sorumluluğu Raporu"nu yayınlamıştır. Raporda koruma sorumluluğu için askeri müdahalede bulunulmasından daha kapsamlı bir çerçeve çizilmiş ve önleme sorumluluğu (responsibility to prevent), tepki verme sorumluluğu (responsibility to react) ve yeniden inşa etme sorumluluğu (responsibility to rebuild) olmak üzere üç aşamalı bir sorumluluktan bahsedilmiştir. ICISS Raporu ile aynı zamanda askeri müdahale ile ilgili olarak doğru otorite (right authority), haklı sebep (just cause), uygun amaç (right intention), son çare

(last resort), orantılılık (proportional means) ve olumlu gelişme beklentisi (reasonable prospects) olmak üzere altı temel kriter belirlenmiştir. Buna göre, askeri müdahalede bulunulması için devletin kasıtlı bir eylemi ya da yetersizliği gibi nedenlerle yüksek sayıda insan kaybı ve geniş ölçekli etnik temizliğin söz konusu olması ve aynı zamanda krizin önlenmesi ve barışçıl çözümü için her türden diplomatik ve askeri olmayan yol denendikten sonra son çare olarak askeri müdahaleye başvurulması öngörülmektedir. Koruma sorumluluğunun nihai halini alarak bir ilke olarak kabulünün gerçekleştiği 2005 Birleşmiş Milletler (BM) Dünya Zirvesi Sonuç Belgesi'nde ise uluslararası toplumun, koruma sorumluluğu çerçevesinde BM Şartı'nın VI. ve VIII. bölümleri uyarınca diplomatik, insani ve barışçıl araçlara başvurabileceği, bu araçların yetersiz olduğu durumlarda ise Güvenlik Konseyi aracılığıyla VII. Bölümde öngörülen girişimlerin devreye girebileceği ifade edilmiştir. Böylelikle Güvenlik Konseyi koruma sorumluluğu çerçevesinde kuvvet kullanımı için tek yetkili otorite olarak belirlenmiştir.

2011 yılında Güvenlik Konseyi kararına dayandırılarak gerçekleştirilen Libya müdahalesi koruma sorumluluğu ilkesi çerçevesinde askeri kuvvet kullanımının ilk örneği olması açısından önem teşkil etmektedir. 2010 yılında Tunus'ta başlayarak pek çok Arap ülkesine yayılan kitlesel halk ayaklanmalarının Libya'daki uzantısı karşısında Muammer Kaddafi rejiminin sert tutumu kitlesel ölümlere sebep olmuştur. Buna karşın Güvenlik Konseyi'nce alınan 26 Şubat ve 17 Mart tarihli kararlar ile Libya hükümetine halkını koruma sorumluluğu hatırlatılmış ve seyahat yasağı, silah ambargosu, malvarlığının dondurulması gibi tedbirlere başvurularak ülkedeki şiddetin sona erdirilmesi amaçlanmıştır. Diğer yandan söz konusu kararların üzerinden bir ay dahi geçmeden alınan yeni bir karar ile Fransız, İngiliz ve Amerikan kuvvetlerince Libya'ya yönelik askeri operasyon yürütülmeye başlanmış ve operasyon iki hafta sonra NATO tarafından devralınmıştır. NATO devam eden 6 ay boyunca hava saldırılarını sürdürmüş ve operasyon ancak Kaddafi rejiminin Ekim ayında devrilmesi ve ölümü ile sona erdirilmiştir. Bu doğrultuda Güvenlik Konseyi yetkilendirmesine dayandığı için hukuki bir çerçeveye sahip olduğu kabul edilmekle birlikte Libya müdahalesi, operasyon kararı alınmadan önce tüm barışçıl yolların tüketilip tüketilmediği, diğer bir deyişle müdahale kararına son çare olarak başvurulup başvurulmadığı; insani gerekçelerle kuvvet kullanımının sınırları; Libya hava kuvvetlerinin etkisiz hale getirilmesine karşın hava saldırılarının bir ay boyunca ve yoğun bir şekilde devam etmesi ve müdahale sonucunda Kaddafi rejiminin devrilmesi gibi noktalarda önemli tartışmalara yol

açmıştır. Diğer yandan Libya müdahalesi ile aynı dönemde Suriye'de büyük insani yıkıma yol açan iç savaş karşısında koruma sorumluluğu ilkesinin işletilmemesi koruma sorumluluğunun müdahale eden devletlerin çıkarları doğrultusunda seçici olarak uygulanan bir ilkeye dönüştüğü yönünde eleştirilere yol açmaktadır. Bu çalışmada koruma sorumluluğu, tarihsel gelişimi ile birlikte Libya müdahalesi çerçevesinde ele alınmaktadır. Ayrıca gerek Libya müdahalesinden çıkarılan derslerin gerekse koruma sorumluluğu kapsamında kuvvet kullanım yetkisinin Güvenlik Konseyi'nde olmasının koruma sorumluluğu ilkesinin Suriye'de yaşanan iç çatışmalara uygulanmamasına yönelik etkisi değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Koruma Sorumluluğu, Birleşmiş Milletler, ICISS, Libya, Suriye

İNSANİ MÜDAHALENİN YENİ BOYUTU: KORUMA SORUMLULUĞU (R2P) VE ETKİNLİĞİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

Önder ÇOBAN / Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Özet

İnsani müdahale kavramına yönelik gerçekleştirilen yoğun tartışmaların akabinde uluslararası ilişkiler literatüründe ortaya çıkan "koruma sorumluluğu (r2p)" kavramı, esas itibariyle bir ülkenin kendi vatandaşlarını bazı suçlar karşısında koruma altına alması şeklinde ifade edilmektedir. Buna ek olarak bir ülkenin kendi vatandaşlarına yönelik koruma sorumluluğunu yerine getiremediği takdirde ya da bu konuda isteksiz olması halinde bu yükümlülük uluslararası toplum tarafından üstlenilmektedir. Ayrıca insani müdahale kavramından birtakım nitelikler açısından farklılaşan koruma sorumluluğu anlayışı; önleme, tepki verme ve tekrardan inşa etme olmak üzere üç farklı sütundan oluşmaktadır. Fakat bazı idealist amaçlar doğrultusunda geliştirilen ve uluslararası ilişkiler literatürüne giren koruma sorumluluğu stratejisi, uluslararası ilişkilerdeki rekabetçi yapıdan ve birtakım etkenlerden dolayı uygulamada çok daha farklı bir seyir göstermektedir.

Bir devletin insani müdahaleyi gerçekleştirmeye yönelik yetkisinin olup olmadığı ve insani müdahalenin hangi şekilde ve ne zaman gerçekleştirileceğine ilişkin tartışmalar Soğuk Savaş döneminin ardından yoğun bir şekilde gündeme gelmiştir. Öyle ki uluslararası ilişkilerin en temel aktörü olan devletler tarafından gerçekleştirilmeye çalışılan insani müdahale kavramına yönelik bu yoğun tartışmalar, 11 Eylül saldırılarının ardından daha farklı bir boyut kazanmıştır. Saldırıların ardından küresel çapta terörle mücadele söylemiyle hareket eden Amerikan Yönetimi dünyanın farklı bölgelerinde son derece sert eylemlere yönelmiştir. Dolayısıyla bu durum bir yandan insani müdahale kavramının güçlü devletlerin çıkarlarına hizmet eden bir araç olarak nitelendirilmesine sebep olurken, bir yandan da kavramın farklılaştırılarak yeni bir boyuta taşınmasına neden olmuştur.

Meşruluk bakımından pek çok tartışmanın odağında olan insani müdahale doktrininin Soğuk Savaş döneminin ardından yaşadığı yıpranma süreci küresel düzeyde gerçekleşen benzer hadiselerde farklı uygulamalar gerçekleştirildiği için daha da hız kazanmıştır. Öyle ki insani müdahale kavramı devletler tarafından farklı biçimlerde algılanmıştır. Bu bağlamda küresel çapta barış ve güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan Birleşmiş Milletler

(BM) tarafından ileri sürülen "koruma sorumluluğu (responsibility to protect)" kavramı yeni nesil müdahale anlayışı olarak uluslararası ilişkiler literatürüne kazandırılmıştır. Ardından yaşanan süreçte BM'nin tüm organları tarafından benimsenen kavram, devlet egemenliğine yönelik tartışmaları yeni bir boyuta taşımıştır. Ayrıca egemenlik ve müdahale ikileminde yeni bir dönüm noktası olarak adlandırılan koruma sorumluluğu doktrini, 2001 yılında Kanada'nın öncülüğünde oluşturulan "Uluslararası Müdahale ve Devlet Egemenliği Komisyonu (ICISS)" ile yeni bir boyut kazanmıştır.

ICISS tarafından yayınlanan raporda müdahale hakkının yerine kullanılan koruma sorumluluğu kavramı daha sonra BM'nin farklı organları tarafından düzenlenen platformlarda ağırlıklı bir şekilde dile getirilmiştir. Ancak bahsedilen platformlarda hangi durumlarda ne şekilde ve ne zaman uygulanması gerektiğine detaylı bir şekilde yer verilen koruma sorumluluğu uygulamadaki etkinliği açısından son derece tartışmalı bir kavramdır. Bunun yanı sıra amaçları bakımından insani müdahale kavramıyla koruma sorumluluğunun aynı şey olduğunu iddia edenler olmakla birlikte, koruma sorumluluğunun insani müdahale doktrinine son vermeye yönelik bir strateji olduğunu ifade edenler de azımsanmayacak derecede fazladır. Aynı zamanda koruma sorumluluğu kavramı ortaya çıkış sürecinin ardından uzun bir süre genel olarak uygulamada başarısız ve yetersiz olmuştur.

Koruma sorumluluğu kavramının etkinliğine yönelik tartışmalar günümüzde uluslararası ilişkilerin gündemini oldukça meşgul etmektedir. Nitekim doktrinin uygulamada güçlü devletlerin lehine işlediğine ilişkin yoğun tartışmalar mevcuttur. Özellikle BM Güvenlik Konseyi'nde veto yetkisine sahip olan devletler, koruma sorumluluğu kavramını kendi çıkarları doğrultusunda algılamakta ve uygulamada herhangi bir yaptırımla karşılaşmamaktadır. Bu durum koruma sorumluluğu kavramının uygulanmaması ya da devletlerin bu hususta bir sorumluluk üstlenmemesi durumunda doktrinin etkisiz kaldığına yönelik düşünceleri güçlendirmektedir. Örneğin; koruma sorumluluğu kavramı çerçevesinde 2011 yılında Libya ile ilgili bir karar alınırken, Doğu Türkistan'a yönelik gerçekleşen eylemleri sonlandırmak için aynı karar alınamamıştır. Bu ve benzeri durumlar koruma sorumluluğunun adil bir biçimde işlemediğine ilişkin tartışmaları güçlendirmekte ve tıpkı insani müdahale gibi yeni nesil müdahale anlayışına yönelik eleştirileri gündeme getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsani Müdahale, Egemenlik, Koruma Sorumluluğu, Uluslararası Hukuk, Birleşmiş Milletler

İNSANİ MÜDAHALE VE KORUMA SORUMLULUĞU YAKLAŞIMLARINA KARŞI EGEMENLİK KALKANI[1]

Selma YAKUT / Selçuk Üniversitesi

Giriş ve Amaç

İnsani müdahale ve halefi koruma sorumluluğu yaklaşımları ile devletlerin uluslararası sistemde kendilerini korumak için kullandıkları egemenlik kalkanının sadece hak değil aynı zamanda sorumluluklar da içerdiği öne sürülmüş ve devlet egemenliğinin aynı zamanda devlet içi çatışmalardan doğan soykırım, etnik temizlik, savaş suçları, insanlığa karşı suçlar ve diğer insan hakları ihlallerine karşı vatandaşlarını koruma sorumluğu olduğu hatırlatılmıştır. Vatandaşlarını mezalim suçlarına kaşı korumakta isteksiz ya da yetersiz olan devletin egemenliği aşılıp uluslararası topluma koruma sorumluluğu aktarılmıştır. Bu çalışmanın amacı devlet egemenliğinin üstünlüğü ve onu perçinleyen iç işlerine karışmama ve kuvvet kullanmama ilkelerinin insani müdahale ve koruma sorumluluğu yaklaşımlarının gelişimine etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır. Mevcut durumda her iki yaklaşımın egemenlik kalkanı karşısında nasıl ilerlediği incelenerek geleceğe yönelik çıkarımlara ulaşmak hedeflenmiştir.

Yöntem:

Bu amaçlara ulaşmak için insani müdahale ve koruma sorumluluğu yaklaşımlarının düşünsel zemini ve kuramsal çerçevesi egememenlik kavramı ile ilişkisi açısından incelenecektir. Yaklaşımları savunanlar ve karşıtların argümanları ile BM Antlaşması gibi uluslararası antlaşmalar ve örf-adet hukuku incelenecektir. Kaynak tarama, örnek olay inceleme ve kıyaslama yöntemleridir. Örnek olayların incelenmesi sonucunda ortaya çıkan benzerlikler ve farklılıklar, yaklaşımların geleceğine katkı sayılabilecek ve zarar verecek durumlar dikkate alınmıştır. Kaynak olarak kitap, makale, dergi, rapor, tez ve web sitesi yayınlarından faydalanılmıştır. Özellikle BM Antlaşması, insan hakları ve insancıl hukuk sözleşmelerinin konuya ilişkin hükümleri ile BM Güvenlik Konseyi ve Genel Kurulu'nun konuya ilişkin aldığı kararlar ya da tartıştığı karar tasarıları destekleyici kaynaklar olarak kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

[1] Bu bildiri Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi kapsamında Doç. Dr. Öğretim Üyesi Zerrin SAVAŞAN danışmanlığında yazdığım "Uluslararası Hukukta İnsani Müdahale ve Koruma Sorumluluğu: Meşruiyet Sorunu Bağlamında Bir Değerlendirme" başlıklı çalışmamdan türetilmiştir.

Yaklaşımların egemenlik kalkanını aşındırarak büyük devletlerin çıkarları için kullanılabileceği, göreceli olarak barış ve düzen içindeki uluslararası sistemi tahrip edebileceği, zaten anarşik olan sistemin daha düzensiz hale geleceği ve güçlü olanların zayıf olanlara karışma fırsatı bularak uluslararası sistemin güvenliğini tehdit edeceği düşünülmektedir. BM Antlaşması'nın egemenlik üstünlüğü ve onu pekiştiren kuvvet kullanımı yasağı ile iç işlerine karışmama ilkelerini tanımlayan maddeleri yaklaşımların gelişiminin önünde hukuki engel teşkil etmektedir. Ancak diğer taraftan Westphalian egemenlik anlayışının göz ardı ettiği insanın güvenliğini garantiye alacak bir uluslararası hukuk sistemine ihtiyaç arttıkça yaklaşımların konumu güçlenmiştir. Koruma sorumluluğu yaklaşımı ile devlet içi çatışmalarda yaşanan mezalim suçları ve insani acıların karşısında devlet egemenliğine yeni bir açılım getirilmiş; sorumlu egemenlik kavramıyla bir çıkış noktası yaratılmıştır. Klasik mutlak egemenlik anlayışı giderek aşındırılmış ve yaklaşımları bu felsefeden beslenerek yükselmiştir. Çünkü artık egemenlik hakları değil meşruiyet derecesi iktidarı egemen kılmaktadır. Bu minvalde koruma sorumluluğu yaklaşımının eksiklerini tamamlamaya çalışan Brezilya tarafından öne sürülen korurken sorumluluk ve Çin tarafından öne sürülen sorumlu koruma açılımları da egemenlik odaklı bakarak yaklaşımların gelişimini iki ileri bir geri ilerletmiştir. Üçüncü Dünya'nın bakış açısını yansıtan TWAIL'in görüşleri de egemenlik ekseninde yaklaşımların gelişimini derinden etkilemiştir. Ulusal, bölgesel ve uluslararası mahkemelerin danışma görüşleri, soruşturmaları, yargılama kararları yaklaşımların bir örf ve adet hukuku normu olması yönünde sürece olumlu katkı sağlasa da davaların egemenlik odaklı olarak sığ yorumlanarak ele alınması, reddedilmesi, düşürülmesi, ilgili devletin yerel mahkemelerine devredilmesi, çözümü siyasi süreçlere bırakan karar alma eğilimleri ve apolitik çalışamama sorunları yaklaşımların gelişimini baskılamıştır.

Anahtar Kelimeler: İnsani Müdahale, Koruma Sorumluluğu, Korurken Sorumluluk, Sorumlu Koruma, TWAIL Yaklaşımları

GÜVENLİK KONSEYİ VE SURİYE'YE İNSANİ MÜDAHALE

Aram Ahmad WSO / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

İnsani müdahale kavramı, uluslararası güçler dengesindeki değişime göre hükümlerinde ve uygulamasında zaman zaman bir değişikliğe tanık olmuştur. İkinci Dünya Savaşı öncesi Uuluslararası insani müdahale, azınlıkların ve yabancı ülke vatandaşlarının haklarına tek taraflı askeri müdahaleye bağlıyken, 1945'te Birleşmiş Milletler'in kurulmasından sonra, özellikle uluslararası olmayan nitelikteki silahlı çatışmaların ve artan insan hakları ihlallerinin kolektif müdahaleye dönüşmesine neden olmuştur. Suriye Arap Cumhuriyeti, Birleşmiş Milletleri ve yürütme organını, Güvenlik Konseyi'ni, devlet egemenliği veya insan hakları ihlallerine ilişkin olarak, kendisi için yaratılan hedef ve ilkelerin korunmasında zor bir testin önüne koyan bugün önemli örnek olarak kabul edilmektedir. Suriye Arap Cumhuriyeti'ndeki açık insan hakları ihlalleri ve bu ihlallerin önlenmesi görevinin güvenlik konseyinin sorumluluğunda olması, bu çalışmanın öneminin bir göstergesidir. Özellikle de, uluslararası insani müdahele kavramının ulusal bir iç sorun olmaktan çıkıp, devletler arası toplumu ilgilendiren ve bağlayan konular arasına girip, devletlerin güvenliği ve barışıyla ilgi bir hal almasıdır. Güvenlik Konseyi'nin Birleşmiş Milletler Şartı'nın 7/2 bölümü uyarınca Suriye'de insani müdahaleye izin veren istisnalar ve gerekçeler vardır. Güvenlik Konseyi, Suriyeli vatandaşların, Suriye hükümetinin uyguladığı insan hakları ihlallerinden koruma hakkının yanı sıra uluslararası egemenlik ve iç meselelere müdahale etmeme hakkının yanı sıra uluslararası barış ve güvenliği etkileyen konular arasındaki uyuşmazliğin uzlaştırılması sorunundan da muzdariptir.

Güvenlik Konseyi, Suriye iç işlerine müdahale etmek istemesi durumunda kullanılabilecek bir dizi gerekçeye sahiptir ve bunların en önemlileri uluslararası barış ve güvenliğin sağlanması ve insani nedenleridir. Birleşmiş Milletlerin amaçları "barışı ve uluslararası güvenliği sağlamaktır ve bu amaçla Komisyon barışı tehdit eden nedenleri önlemek ve ortadan kaldırmak için etkili ortak önlemler almaktadır".

Suriye Konusunda, Güvenlik Konseyi, uluslararası barışı ve güvenliğ tehdit edebilir durumda olan vahim insan hakları ihlalleri bağlamında açık bir karar verme konusunda kendilerini aciz gördüklerini, İngiltere'nin Birleşmiş Milletler Büyükelçisi Mark Lyall Grant'in Güvenlik Konseyi toplantısında dile

getirmiştir. (Güvenlik Konseyi'nin iki üyesi olan Rusya ve Çin vetosu nedeniyle Suriye krizi 16 farklı oturumda güvenlik konseyi bir neticeye varmada aciz durumda kalmıştır.)

Birleşmiş Milletler Şartı'nın (7/2) maddesi, Güvenlik Konseyi'nin devletin iç işlerine müdahalesinin en önemli gerekçeleri arasındadır ve bir ülkenin insanlarıyla vahşi bir şekilde insan haklarını reddeden ve temel vicdanını sarsacak şekilde acımasızca ele alması durumunda uygulanmaktadır. Suriye devriminin Mart 2011'de temel haklar ve kamu özgürlükleri talep etmeye başlamasıyla birlikte, Suriye hükümeti, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi'nin 29 Nisan 2011 tarihli raporunda onayladığı gibi, masum insanların öldürülmesine veya tutuklanmasına yol açan barışçıl göstericilere karşı şiddeti temsil eden durumdadır.

Suriye'deki Güvenlik Konseyi'nin insani müdahalesini, özellikle de devletin egemenliğini ve Birleşmiş Milletler Şartı ve diğer uluslararası antlaşmaların oluşturduğu iç meselelere müdahale eksikliğini sınırlayan engellere rağmen, insani amaçlarla müdahale olasılığını haklı çıkaran istisnalar vardır. İnsanlık ve özellikle uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden ciddi insan hakları ihlalleri göz önüne alındığında, Birleşmiş Milletler Şartı'nın (7/2) maddesinde atıfta bulunulan uluslararası barış ve güvenliği sağlamak amacıyla, Güvenlik Konseyi metninin VII. faslı uyarınca Suriye'de insani müdahale hakkına sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İnsani Müdahale, Güvenlik Konseyi, Uluslararası Barış ve Güvenliği, Devlet Egemenliği, Suriye'ye Uluslararası İnsani Müdahale

4 Eylül/September - Cumartesi/Saturday
08:30-10:00 18. Oturum / 18th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Bülent Şener*

Siyaset Bilimi ve Dış Politika Çalışmaları

- "Fransız Dış Politikasında Bir Yumuşak Güç Aracı Olarak Kültürel Etki Diplomasisi ve Frankofoni Siyaseti" ***Cem Savaş***
- "Popülizm ve Demokrasi Sorunsalı" ***Şenol Arslantaş & Düzgün Arslantaş***
- "Eurovision Şarkı Yarışması: Popüler Kültür ve Dış Politikayı Yeniden Düşünmek" ***Pınar Akgül***
- "Popülizm Kıskacında Ermenistan ve Paşinyan" ***Çağlar Ezikoğlu***
- "Batı'nın Şark'ta Uyguladığı Doğulaştırma Siyasetinde Sosyolojik Yöntemler" ***Sinan Doğan***
- "Dış Politika Analizinde Batı Ötesi Bir Yaklaşım Denemesi" ***Cansu Pashoğlu Yurtsever & Erman Ermihan & Elif Ezgi Keleş***

FRANSIZ DIŞ POLİTİKASINDA BİR YUMUŞAK GÜÇ ARACI OLARAK KÜLTÜREL ETKİ DİPLOMASİSİ VE FRANKOFONİ SİYASETİ

Cem SAVAŞ/ Yeditepe Üniversitesi

Özet

Dünya çapında yaygın bir diplomatik ağa dayanarak belirli düzeyde ekonomik, askeri ve nükleer güç bileşenlerini yansıtan Fransa, günümüz uluslararası ilişkilerinin birçok önemli konusuna yön vermeye devam eden bir ülkedir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin daimi bir üyesi olan Fransa, ekonomik gücüyle (Almanya ve İngiltere'den sonra Avrupa'nın üçüncü büyük ekonomik gücü) birlikte askeri ve nükleer gücün yanısıra dünyada yaygın bir diplomatik ağı elinde tutmaktadır. Bu çerçevede, Fransız dış politikasının çeşitli bölgeler bağlamında ve uluslararası ilişkilerin aktörlerine yönelik yaptığı seçimler bize Fransa'nın sert güç (hard power) faktörleri kadar yumuşak gücün (soft power) unsurlarına da başvurduğunu göstermektedir. Fransız diplomatik ağı böylece, özellikle elçiliklerin, Institut français ve Alliance Française gibi aktörlerin kültürel hizmetleri aracılığıyla kültürel etkinin kullanılmasını mümkün kılmaktadır. Bu bağlamda, tarihsel ve kültürel açıdan bakıldığında, kültürel politikaların başlangıcı sayılan 13. yüzyıla kadar süren Fransız Eski düzeni'nden (Ancien Régime) günümüze dek uzanan kültürel ilişkilerde uzun bir Fransız geleneğinden söz etmek mümkündür. Fransa'nın kültürel diplomasi alanındaki mirası aslında bu ülkenin başvurduğu etki alanlarının ve kullandığı araçların eskiliğinden ileri geldiği açıktır.

Bu noktadan hareketle, Fransız diplomasisi çerçevesinde ortaya çıkan etki sorunsalı, 2011 yılının başında Institut français'yi meydana getiren kapsamlı reformun arka planını oluşturmuştur. Bu reform, dünyanın en büyük kültürel ağlarından birine sahip Fransa'yı sahada daha operasyonel hâle getirilecek bir « kültürel etki diplomasisi » (diplomatie culturelle et d'influence) veya « küresel diplomasi » (diplomatie globale) kavramına dayanıyordu. Sözü edilen reform, Fransız kültürel politikasını geliştirme, dünyadaki yeni
dengelere göre uyarlama, kamu hizmetini basitleştirme ve yurtdışında yaşayan Fransız uyruklu nüfusu dikkate alarak Fransa'nın tüm etki ağlarını harekete geçirme fikirleri etrafında dönmektedir. Fransa Dışişleri Eski Bakanı Laurent Fabius (2012-2016) tarafından ortaya konan bu etki diplomasisi, bilhassa, kültürel ve ekonomik bir sorunsal etrafında « ekonomik diplomasi »'ye odaklanmakta ve « küresel diplomasi » gibi kavramları beraberinde getirmektedir.

Günümüz Fransız diplomasisinin bu temel kavramı, aslen bir Amerikan konsepti olarak ele alınan yumuşak güce karşılık, 2008-2009 yıllarında Fransa'da Fransız bir alternatif kavram olarak da düşünülmüştür. Fransa'daki etki diplomasisi sorunsalının, Amerikan yumuşak güç fikrinden çok daha öncesine dayandığı açıktır. Fransız etki diplomasisi, frankofoni açısından önemli bir diplomatik alanı temsil etmesi bakımından hayati önem taşımaktadır. Fransız tarzı frankofoni veya bir başka deyişle Fransa'nın frankofoni siyaseti, Fransız tarzı yumuşak gücün en temel alanlarından biri olmaya devam etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Fransız dış politikası alanındaki frankofoni (francophonie) ve yumuşak güçle ilgili temel meseleleri ele almaktır. Bu bağlamda frankofoni, heterojen bir küresel frankofon alanla birlikte küreselleşme içindeki frankofoninin durumunu belirleyen frankosfer yani fransızca konuşulan küresel alan fikri etrafında Fransız diplomasisine yönelik bir güç biçimini temsil etmektedir. Aslında, hâlâ güncelliğini koruyan bu kamuoyu tartışması, 2017'de Fransa Cumhurbaşkanı seçilen Emmanuel Macron'un beş yıllık dönemi için de son derece büyük bir önem taşımaktadır. Aslında, Fransa'nın Avrupa Birliği'yle ilişkilerinin geleceği, Brexit veya göçmenlik gibi dış politika ile ilgili birtakım sorunlar, 2017 ilkbaharında Fransa'daki Cumhurbaşkanlığı tartışmalarının esasını oluşturmuş ; Fransa'nın dünyadaki yeri, etki diplomasisi, küreselleşme ve frankofoni gibi temalar önemini koruyor olsalar da tartışmalarda arka planda kalmıştır.

Emmanuel Macron için, Fransa gibi bir ülkenin dünyadaki önemli bir diplomatik ağa dayanarak küresel etkisini sürdürmesini sağlayacak kapsamlı bir etki politikasını geliştirmesi son derece önemlidir. Bu noktada, Fransa'nın Fransız dili politikası, Macron'un proaktif diplomasisinin bir parçası olarak yeniden yatırım yapılan bir kültürel ve politik alan olarak da görülülebilir. Fransız frankofonisi veya bir başka deyişle Fransa'nın sürdürdüğü frankofoni siyasası, Fransız tarzı yumuşak gücün esaslı bir alanı olmaya devam etmektedir. Çünkü Fransızca, her kıtada İngilizce ile birlikte varlık gösteren tek dildir. Ayrıca, Fransızca öğretimi, Fransız etki diplomasisi için son derece önemli bir dinamiği temsil etmektedir. Fransızca, İngilizceden sonra yabancı dil olarak öğretilen ikinci dildir. Ek olarak, Fransızcanın İngilizce ve Çinceden sonra dünyadaki üçüncü işdili olarak konumlandırıldığını ve frankofon ekonomik alanının dünyadaki doğrudan yatırımların yaklaşık %15'ini temsil ettiğini vurgulamak gerekir. Metodolojik düzeyde ise, bu çalışmanın analiz birimi açıkça frankosfer ya da küresel planda Fransızca konuşulan alandaki Fransız dış politikasına dayanmaktadır. Metodolojik amacımız ise genel bir ifadeyle

Fransız diplomasisinin frankofoni açısından davranışlarını değerlendirmek olarak nitelendirilebilirken, Fransız etki diplomasisinin ekonomik, kültürel ve jeopolitik motiflerinin doğasını araştırmayı ve Fransız tarzı yumuşak gücünü meydana getiren mümkün olduğunca çok sayıda oyuncu ve araçları sentezlemeyi hedeflenmektedir. Bu araştırmanın bir parçası olarak, vaka çalışması metodolojisi (case study methodology) ele alınacaktır. Öte yandan, bu bildiri, Fransız etki diplomasisinin ekonomik, kültürel ve jeopolitik faktörlerini araştırmaktadır. Bu üç eksenle ilgili olarak kültür, tüm kültürel, medyayla ilgili ve eğitimsel konuları ele alırken; ekonomi, özellikle, işbirliği ve kalkınma yardımlarıyla ilgili aktörleri içermekte ve son olarak jeopolitika, Fransa'nın frankofoniyle ilgili farklı derecelerdeki angajman düzeylerini yansıtan çeşitli bölgeleri bir araya getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fransa, Dış Politika, Yumuşak Güç, Frankofoni, Kültürel Etki Diplomasi, Uluslararası İlişkiler

POPÜLİZM VE DEMOKRASİ SORUNSALI

Şenol ARSLANTAŞ / İstanbul Üniversitesi
Düzgün ARSLANTAŞ / Köln Üniversitesi

Özet

Popülizm, son yıllarda siyaset bilimi araştırmacılarının üzerinde en fazla yoğunlaştığı olguların başında yer almaktadır. Literatürde popülizmi kavramsal, teorik ya da olgusal tartışmalar yönünden ele alan çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmalarının önemli bir bölümü, popülizmi verili bir koşul olarak kabul etmektedir. Dolayısıyla popülizmin ortaya çıkmasına neden olan koşullar, tarihsel-toplumsal bağlam ile özgün ekonomik formasyonlar dikkate alınmadan ve ana akım siyasetin içerisinde bulunduğu kriz durumu tahlil edilmeden ele alınmaktadır.

Her ne kadar günümüzde popülizmin tanımına ilişkin literatürde bir oydaşma söz konusu değilse de, yapılan araştırmalar ekseriyetle bu nosyonun pejoratif anlamına yoğunlaşmaktadır. Ne var ki, tıpkı popülizmi demokratik siyaset açısından bir tür düzeltici olarak gören yaklaşımlar gibi, popülizmi olumsuzlayan yaklaşımların da içsel çelişkileri bulunmaktadır.

Her şeyden önce, bu durumda popülizmin liberal temsili demokrasilerde sıradan vatandaşın etkisinin büyük oranda seçimlerde oy kullanmayla sınırlandırılmasına getirdiği eleştiriler gözden kaçabilir. Benzer biçimde, 1970'lerde Keynezyen politikaların bir dizi kriz ortamında gözden düşmesinin ardından, 1980'lerde kurumsallaşan neoliberal uzlaşının yürütücüsü konumundaki finansal bloğun siyaset kurumunu etkisi altına alması da popülistlerin hedef tahtasında yer almıştır. Günümüzde siyasetin kapalı kapılar ardında yürütülen bir pratiğe dönüşmesi ve halkın siyasal kararların dışında tutulması, popülist partilerin varlığını meşrulaştıran temel kaynaklar halini almıştır.

Popülizm, literatüre hakim olan ana akım görüşlerin aksine, özü itibarıyla bir kriz olgusudur. Bu nedenle gerek kapitalizmin (sosyal kriz) gerekse de liberal parlamenter sistemlerin (temsil krizi) karşılaştıkları tıkanıklıkların yapısal nedenleri üzerine düşünmeden popülizm nosyonunu ele almak, yalnızca sığ bir akademik bakış açısı sunmaktadır. Buna karşılık, bu çalışmada, popülizmi güncel siyasetin merkezine taşıyan yapısal gelişmeler detaylı biçimde ele alınmaktadır.

Ampirik açıdan araştırmanın merkezinde Batı, Doğu ve Güney Avrupa deneyimleri yer almaktadır. Araştırmada popülizm, halkın iradesinin genellikle bir karizmatik lider eliyle çalınması olarak tarif edilmektedir. Buna göre popülizm, bir yandan gerçek

bir temsilden uzaklaşılması, depolitizasyonun yaygınlaşması, bir avuç azınlığın siyasi kararlar üzerinde hegemonya kurması ve buna karşılık geniş halk yığınlarını siyaset dışına itmesi ile siyasi katılımın yalnızca seçimsel süreçlere indirgenmesi gibi liberal demokrasinin güncel formunun ciddi eksikliklerine yanıt vermeyi amaçlamaktadır. Diğer yandan popülist aktörler, kapitalizmin finansallaşma aşamasına hakim olan zayıf sosyal devlet anlayışının sürecin kaybedenlerini sisteme eklemlemede karşılaştığı başarısızlığı da etkili biçimde politize etmiştir.

Bununla birlikte popülizm, günümüzde demokrasi açığının nedenlerine ilişkin önemli tartışmalar yürütse de, eleştirdiği şeyin yerine demokratik bir alternatifi koymayı amaçlamamaktadır. Bu çelişki, literatürde daha detaylı biçimde ele alınmayı hak etmektedir. Zira popülizmin siyasi rekabette temel olarak ana akım siyasetin başarısızlığına odaklanması, alternatifin inşası için yeterli koşulları sağlamamaktadır. Aksine bu muğlaklık, popülistlerin neye karşı olduğunun bilinmesine rağmen neyi desteklediklerinin tam olarak anlaşılamamasına yol açmaktadır. Alternatifsizlik, Avrupa'nın birçok bölgesinde son dönemlerde ortaya çıkan popülist iktidar deneyimlerinde de belirgin hale gelmiştir.

Araştırmada detaylı biçimde ele alınacak iktidar deneyimleri, popülizmin halkın genel iradesini çoğunlukla sıradışı karakteristikler atfedilen bir ulvi lidere ya da kurtarıcıya endeksleyerek siyasetin alanını ciddi anlamda daralttığı sonucunu ortaya koymaktadır. Bir başka deyişle, popülizmin liberal demokrasiye alternatif olarak önerdiği, liberal demokrasi gibi sınırlı bir demokrasi anlayışıdır. Bu durumda demokrasinin demokratikleştirilmesinden ziyade otoriter eğilimlere kapı aralayan sorunlu bir demokrasi olgusunun ön plana çıktığı gözlemlenmektedir. Örneğin liberal demokratik teoride başat rol azınlık hakları, insan hakları ya da güçler ayrılığı gibi kritik konularda popülistlerin agresif tavrı, beraberinde ciddi sorunları getirmektedir. Demokrasinin popülistler eliyle çoğunluğun diktatörlüğüne dönüşmesi tehlikesi de siyaset kurumunun geleceğine yönelik soru işaretlerini artırmaktadır.

Bu arka plan ekseninde, araştırmada, popülizm literatürü eleştirel bir perspektifle ele alınmaktadır. Böylece popülizmin siyaset kurumunun işleyişine ilişkin geliştirdiği tezlerin anlaşılmasının yanında, kendisinin varlık nedeni haline gelen demokrasi savunuculuğunun ne derece gerçek temelleri olduğu da anlaşılmaya çalışılacaktır.
Popülizmin kamusal söylem ve ulusal parti sistemleri üzerindeki etkisinin son derece arttığı mevcut koşullarda bu yaklaşımın özgün yanıyla literatüre katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Popülizm, Demokrasi, Popülist Partiler, Sosyal Kriz, Temsil

EUROVİSİON ŞARKI YARIŞMASI: POPÜLER KÜLTÜR VE DIŞ POLİTİKAYI YENİDEN DÜŞÜNMEK

Pınar AKGÜL / Giresun Üniversitesi

Özet

Eurovision şarkı yarışması (ESC) 1956 yılında ilk düzenlediğinde amacı özellikle Avrupa Yayın Birliğine (EBU) üye ülkeler arasında kültürel işbirliğini sağlamaktı. İlk yarışmaya katılım sadece 7 iken bugün sayı 41'e ulaşmıştır. Hatta sadece Avrupa'dan değil Avustralya da (2015'ten beri) yarışmacı ülkeler arasındadır. Yarışmaya katılmak için ölçüt Avrupa'da olmak değil, EBU'ya üye olmaktır. ESC gibi dünya çapındaki popüler kültür festivalleri, spor müsabakaları ya da yarışmalar (mega-events) son dönemde uluslararası ilişkiler çalışmalarında yerini almıştır. Bu bağlamda, bu etkinliklerin devletlerin kimlik ve ulus-devlet inşası üzerinde rolleri var mıdır çalışmalarının yanı sıra genel olarak etkinlikleri de içine alan popüler kültür siyaseti etkilemekte midir ya da siyasetin popüler kültür üzerinde etkinliği var mıdır varsa nasıldır tartışılmaya başlanmıştır. Bu iki kavramı birbirinden ayrı düşünen görüşler olsa da popüler kültürün kendisinin siyasetin bir parçası olduğu görüşünü savunanlar da vardır.

Özellikle Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra bağımsızlıklarını kazanan eski-Sovyet ülkeleri için yarışmaya katılma hem Avrupa kültürü içerisinde yer alma hem de kendilerini ve kültürlerini diğer ülkelere tanıtmaktı. Bir başka değişle kendilerine hem siyasi hem de kültürel bir yer oluşturmaktı. Bu ülkeler 1994'ten itibaren katıldıkları yarışmalarda sayısız başarı elde etmişlerdir. Birincilik anlamında, ilk olarak 2001 yılında Estonya'nın birinciliği sonrasında sırasıyla 2002 yılında Letonya, 2004 ve 2016 yıllarında Ukrayna, 2008 yılında Rusya ve 2011 yılında Azerbaycan birincilikleri takip etmiştir. Karadeniz ülkeleri olarak bakıldığında ise 2003 yılında Türkiye ve 2005 yılında Yunanistan birincilik elde etmişlerdir. Eski-Sovyet ülkeleri arasındaki özellikle Karadeniz ve güney Kafkasya ülkeleri göz önüne alındığında yukarıda belirtilen kültürel konumlandırma yerini daha güçlü bir şekilde siyasi çatışmaların uzantısı olarak göstermeye başlamıştır. Özellikle Gürcistan ve Ukrayna'nın Rusya ile olan siyasi ve güvenlik sorunları (renkli devrimler ve akabinde yaşanan Rus-Gürcü savaşı 2008 ve Rusya'nın Kırım'ı ilhakı 2014 yıllarındaki) buna örnek olarak verilebilir. Devletlerarasındaki siyasi sorunlar yarışmaya da yansımış ve ESC siyasi hedeflerin çatıştığı bir platform haline gelmiştir. Burada bir devlet diğer devlet üzerine bu etkinlikler üzerinden baskı kurmaya çalışmış veya kendi siyasi savını küresel düzeyde

duyurmayı amaçlamıştır. Bunu ya yarışmadan çekilerek (2009'da Gürcistan, 2017'de Rusya ve 2019'da Ukrayna) ya da şarkı sözü olarak politik söylemler kullanarak (2009'da Gürcistan temsili) veya tarihsel olaylar (2016'da Ukrayna temsili) tekrar dile getirilerek yapılmıştır.

Bu bildirinin amacı 2003'ten sonra Rusya-Gürcistan ve Rusya-Ukrayna arasında yaşanan siyasi ve güvenlik sorunlarının Eurovision Şarkı Yarışmasına yansımasını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda özellikle 2009 yılında Rusya'da yapılan yarışma ve 2014'ten 2021'e kadar yapılan yarışmalar incelenecektir. Yaşanan gelişmeler ve EBU'nun tavrı analiz edilecektir. Devletlerarasındaki güç ilişkisine de vurgu yapılacaktır. Bu bağlamda popüler kültür unsurları – ki burada ESC – gücün, kimliğin ve ideolojinin oluştuğu ve üretildiği ve/veya vücut bulduğu alan olarak değerlendirilecektir. Argüman olarak her ne kadar temelinde üye ülkeler arasında kültürel paylaşımı ve birlikteliği sağlamak olsa da ESC, Karadeniz Bölgesindeki ülkeler tarafından siyasi güç mücadelesinin bir aracı olarak kullanılmıştır. Bu nedenle de yarışma özelinde popüler kültür ile siyaset ve özellikle de dış politika arasında güçlü bir etkileşim olduğu ve dolayısıyla da iki kavramın iç içe olduğu savunulacaktır. Bildiride cevap aranacak soru "Eurovision şarkı yarışmasını, özellikle Rusya, Gürcistan ve Ukrayna için, dış politika aracı olarak düşünebilir miyiz?" olacaktır. Bu bağlamda ESC gibi kültür temelli apolitik bir yarışmanın nasıl devletlerin siyasi hedeflerini gerçekleştirme amacıyla kullanıldığı ve bir kültürel etkinliğin nasıl siyasetin unsuru haline gelebileceği araştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eurovision Şarkı Yarışması, Rusya, Ukrayna, Gürcistan, Dış Politika, Popüler Kültür

POPÜLİZM KISKACINDA ERMENİSTAN VE PAŞİNYAN

Çağlar EZİKOĞLU / Çankırı Karatekin Üniversitesi

Özet

Popülist liderler son yıllarda dünyanın çeşitli ülkelerinde ciddi bir ivme kazanarak iktidara geliyorlar ve vermiş oldukları büyük vaatler gerçekleşmediğinde desteklerini hızla kaybediyorlar. Bu popülist liderlerin geride bıraktıkları şey ise bölünmüş toplumlar olmaktadır. İşte bu liderlerden birisi de 2020 Dağlık Karabağ Savaşı ile kamuoyunun gündemine oturan ve bugünlerde kendi ülkesinde protestolara maruz kalan Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan'dır. Her popülist lider gibi, Paşinyan da gücün kaynağının halk olduğunu ve kendisinin ve Toplumsal Sözleşme Partisinin ezici bir halk desteğine sahip olduğunu tekrarlamayı seviyordu. 9 Aralık 2019 erken parlamento seçimlerine katılımın %48 olması ve Paşinyan iktidarının oyların %70.4'ünü toplaması da bunun bir göstergesiydi. Aradan bir buçuk yıl geçti ve "devrimci" vaatlerinin büyük kısmını gerçekleştiremediklerini ve iç ve dış politikada devrimci atılımların yokluğunu göz önünde bulundurursak ve üstüne 2020 Dağlık Karabağ Savaşı'nda alınan mağlubiyeti düşünürsek, Paşinyan iktidarının bugün benzer popülerlik seviyelerine sahip olması pek olası değildi. Fakat geçtiğimiz günlerde gerçekleşen erken seçimlerin neticesinde Paşinyan'ın partisi oyların yaklaşık %54'ünü alarak iktidarını korumayı başardı. Elbette çok büyük bir oy kaybı yaşanmıştı, fakat Paşinyan'ın popülist stratejilerle halk kitleleri nezdinde hala popülerliğini kaybetmediğini de söylemek gerekmektedir.

Müller'e göre, popülistler ilerleme eksikliğini haklı çıkarmak için iyi bilinen bir rasyonalizasyona güveniyorlar: Toplumu "beyazlar" ve "siyahlar" olarak bölerek, başarısızlıkların suçunu eski rejimlere yükleyerek, "devrimci" ve "karşı-devrimci" güçler kavramını ortaya atarak halkı sürekli kutuplaştırmak ve iktidarı bu kutuplar üzerinden sürdürmek (Müller, 2014). Paşinyan'ın eylemleri bu formüle mükemmel bir şekilde uyuyordu. Başbakan yine de siyasi gündemini zorlamaya kararlıydı ve mevcut Anayasa Mahkemesi yargıçlarını sadıklarla değiştirerek başka bir "atılım" gerçekleştirmeyi başarırsa, mutlak gücü elinde toplayabilirdi. Yukarıda bahsedilen Elektronik Haberleşme Yasası veya Yasadışı Menşeli Mallara El Koyma Yasası gibi potansiyel olarak kısıtlayıcı bazı yasalar, Ermenistan'ın popüler, sözde "kadife devriminin" bir Orbán- tarzı popülist ve illiberal demokrasiye dönüştüğünü göstermektedir. Bu noktada Ermenistan'ın durumunu Macaristan'a benzetmek için erken olsa da, bazı benzerlikler aşikar: İktidar partilerinin ezici

parlamento çoğunluğu, liderin devam eden halk desteği ve muhalefet partileri arasında birlik eksikliği.

Ermeni popülizmini, liderleri ideolojik çerçeveye ve değerlere sahip olan Macaristan ve Polonya'nın popülizminden ayıran temel bir fark vardır. Otoriter liderliğin politika yönergeleri açık ve anlaşılırdır. Bu politika anlayışı kendi kuralları ve mantığı olan bir oyundan ibarettir. Ermeni popülizminin oyunu ise ideolojinin veya vizyonun dayattığı hiçbir kurala veya mantığa uymamaktadır. Gerçekten de daha önce belirtildiği gibi, iktidar partisinin ideolojisi hatta toplumsal bir destek tabanı bile yoktur, çünkü "halk" ayrı bir siyasi güçle ilişkilendirilemeyecek kadar geniş bir kavramdır. Parti, açıkça ifade edilmiş bir vizyon veya hedefler olmadan ve sonuç olarak bu hedeflere ulaşmak için somut adımları tanımlayan bir program olmadan iktidara geldi. Eski rejime karşı büyük bir halk kızgınlığı Paşinyan'ı iktidara getirmişti.

Bu nedenle parti, yerleşik demokrasilere sahip ülkelerdeki gibi ne kurumsallaşmış ne de programlara dayalı bir hareketti. Bu gibi durumlarda liderin kişiliği, vizyon veya parti programının yokluğunu telafi etmektedir. Birçok post-otoriter ülkede olduğu gibi Ermenistan'da da parti, "akışkan veya zayıf kurumsallaşmış" bir parti sisteminde "karizmatik liderlerin kişisel araçları" olarak hizmetini sürdürmektedir. İşte bu çalışmada da karizmatik lider figürü olarak ortaya çıkıp popülist stratejilerle iktidarını sürdürmeye çalışan Paşinyan'ın politik serüveni analiz edilmeye ve popülist stratejilerin Ermenistan siyasetine nasıl bir yön verdiği keşfedilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ermenistan, Karabağ Savaşı, Paşinyan, Popülizm, Liderlik

BATI'NIN ŞARK'TA UYGULADIĞI DOĞULAŞTIRMA SİYASETİNDE SOSYOLOJİK YÖNTEMLER

Sinan DOĞAN / MEB

Özet

Osmanlı Devleti'nin 1571 tarihinde İnebahtı Deniz Savaşı'nda büyük yenilgi, Avrupa'da Osmanlı karşıtı birliğin meydan gelmesine neden olmuştur. Hristiyan âlemini ifade etmek için kullanılan "Batı"tabiri. "Osmanlı Karşıtı Birliği"nin alegorik bir kutlamasının sonucudur. Batı'nın Hindistan, Çin ve Orta Doğu'ya yapılan sömürgecilik kurmasıyla birlikte "Batı"kavramı daha belirgin bir siyasi rol üstlenmiştir. "Yeni Dünya" olarak anılan "Batı" kavramı "medeniyet" kavramıyla birleşmeye başlamıştır.18.Yüzyıl'da, Hıristiyanlık, coğrafya ve ortak kültür ve tarihten doğan Batı medeniyeti, diğer medeniyetlerden üstündür iddiası ortaya atılmıştır. Batı'da, XIX. Yüzyıl'da Hristiyanlık şuuru, geçmişinle mukayese edilmeyecek kadar etkinliğini artırmıştı. Batı Medeniyeti, Batı'nın kendisini ve çevresini yeni bir algılama ve kavrama biçimidir. Batı, "Yeni Dünya"yı anlama, konumlandırma ve kontrol etme, hükmetme amacıyla geliştirdiği bilgi üretim süreci ve değerler dizgesidir. Batı değerlerin temelleri, kültürün derinliklerinde saklıdır. Batının ruhunu Hristiyanlık, zihniyetini ise Latin-Roma kültürü biçimlendirmiştir. Roma medeniyetinde "hâkim olma" duygusu esastır. Batı, maddenin gücüyle eşyayı, evreni ve insanı hâkimiyeti altına almaya çalışmaktadır. Batı Medeniyeti, ortak söylemler ve bazı temel karakteristikler üzerine inşa edilmiştir Hıristiyan dünyasına yeni bir nizam vermek hususundaki fikirler maziye karışmıştı. Batı'da ortaya çıkan yeni kuvvetler, fikirler ve insanlar, Şark yeni nizam verme arayışına yönelmişlerdi. Şark toplulukların inşası, Batı için can suyu olmuştur. Batı medeniyeti kültürel zihniyeti karakterize edilmiş, evrensel bir aşama olarak yansıtılmıştır. Batı siyaset düşünürleri, adalet ve doğal hukuk fikirleri ile Şark coğrafyasında kurdukları egemenliği, birbiriyle telif edebilmenin çabası içerisine girmişler. Batı'nın kendi iktisadi ve stratejik çıkarlarına hizmet edecek şekilde uluslararası kültürel stratejiler üretmiştir. Batı, Şark'ı uygarlıkların kaynağı ve kültürel rakibi olarak görüyordu. Batı, yüksek bir medeniyetin temsilcisi olduğunu ileri sürerek, Şark'ta işgal-iskân-işletme hukukunu oluşturmuş. İşgal-iskân-işletme hukukunu gerçekleştirmek için kültürel stratejiler üretiyor ve uyguluyordu. Batı, Şark coğrafyasını, "politik bir nesne olarak görmüştür. Batı'nın ürettiği kültürel stratejiler, ekonomik, askerî ve siyasi güç elde etmek gerekçelere dayanmaktadır. Kültürel stratejiler zamanla kurumlaşmış, içerisinde Şark hakkında hükümler bulunmaktadır. Hükümler, Şark'ın tasviri, yargılanması ve

yönetimi hakkındadır. Batı "zihinsel, ruhsal ve öznel kuruluşlarında" inşa edilen toplumsal ve kurumsal anlamda doğululaştırılma sürecini, şark coğrafyasında uygulamış, Batı'yı uygarlığın cazibe merkezinin olduğu imajını oluşturmuştur. Batı, ilerlemenin, zenginliğin ve üstünlüğün simgesidir. Batı zihniyeti karakterize edilmiş, evrensel bir aşama olarak yansıtılmıştır. Batı, kendine özgü sosyo-tarihsel, kültürel ve coğrafi varlık alanları, cazibe merkezinin ilerleme ve gelişmesinin varlık nedeni olarak gösterilmiştir. Şark, Batı bilincine ulaşırsa, Batı'nın istediği şekilde ve içerikte bir anlam ve varlık gösterebilirse, ilerleme gelişmeye elde edebilirdi. Batı bu imajı kullanarak, Şark toplumları kontrol etme, sosyal değişmeyi yönlendirme, toplumsal hareketleri kanalize etme için Şark siyasetini yürütmüştür. Batı'nın egemenliğinde kurulan ve Batı'nın menfaatlerine hizmet eden uluslararası sistemin parçası haline getirilmesi, Şark siyasetinin merkezini oluşturmaktadır. Batı, Şark kültürel bağlamda egemenlik tesis etmesidir. Batı, kültürel stratejilerin alt bileşenleri olan; izin verme, ezme, hor görme, meşrutiyet tanıma, yasaklama, doğrulama gibi unsurları ile Şark'ta egemen kültürü gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. Şark coğrafyasında, Batı toplumunun temellerini atmak,'Şark'a hâkim olmak; onu yeniden kurmak ve onu yönetmektir. Şark'ın sert ve hür tavrını etkisizleştirmektir. Batı uyguladığı kültürel stratejileri ile Şark hakkında ürettiği aynı sıfatlar ve imgelerle dinamik tutmaya çalışmıştır. Doğu-Batı imge üretiminde "benzetme/kıyaslama, zıtların karşılaştırılması gibi yöntemlerden yararlanmıştır. Şark, artık bir kültürel bölünme stratejisi ile karşı karşıyadır. Batı, Şark'ın, "kendine ait olduklarını" ve sahiplenmeye başlamıştır. Şark'ın kültürel köklerinde kopartılarak, yenisinin inşa edildiği üst kültür bir sürecin de başlangıcıdır. Üst bir kültür inşası, Şark toplumların bedenden başlayarak, psikososyal ve subliminal yöntemlerle, bilinçaltına sinsice gerçekleştirmesidir. Üst bir kültür inşası ''doğu toplumları şekillendirdiği ve doğu toplumlarda Batı varlığını artırdığı en kapsamlı güçlerden biridir. Şark toplumlarında kimlik ve kalkınma çabası, Batı üst kültürün zihni kategori ve düşünce kalıplarına uyarlama şeklinde tezahür etmiştir Batı, Şark toplumlarında, katı kurallar dayatılmadan toplumsal dönüşüm için gerekli değerler sistemini oluşturmasıyla"Krallık Modeli'ne" gerçekleştirmeyi amaçlar. Şark coğrafyasını meydana gelen gelişmeleri anlamlandırmak için Batı'nın şark siyasetini yönlendiren yapıtaşların oluşturduğu Batı'nın kültürel strajelerini ve yöntemlerini incelemek gerekir. Anlamını yitiren Şark gerçekliğini yeniden anlamlandırabilmek, Batı'nın Şark hakkında, bilim siyaset ve sanatının gücünün yansıtan kültürel stratejilerin ve yöntemlerin temellendirilmesi amaçlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Batı, Şark, Medeniyet, Strateji, Sosyolojik Yöntemler

DIŞ POLİTİKA ANALİZİNDE BATI ÖTESİ BİR YAKLAŞIM DENEMESİ

Cansu Paslıoğlu YURTSEVER / İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
Erman ERMİHAN / Kadir Has Üniversitesi
Elif Ezgi KELEŞ / İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Özet

Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplininin bir alt dalı olarak kabul edilen bir alanı olan Dış Politika Analizi (DPA), özellikle son yirmi yılda çok önemli değişimler göstermiştir. Alanın giderek daha da interdisipliner bir hal almasının da etkisiyle, eleştirel yaklaşımlar DPA alanına sirayet etmiş; Siyaset Bilimi ve Uİ disiplinlerindeki son gelişmelere paralel olarak yeni kuramsal ve yöntemsel yaklaşımlar geliştirilmeye başlanmıştır. Bununla birlikte, DPA, halen geleneksel yaklaşımların görece hakim olduğu bir alt alan olup, eleştirel yaklaşımların tamamını içermekten henüz uzak durumdadır. Bu doğrultuda güncel literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, disiplinde son yıllarda süregelen Batı merkezli yaklaşımların tartışmaya açılması, DPA analizinde henüz yeterince ele alınmadığı görülmektedir. Bu amaçla, bu çalışmada Uİ disiplininde görece yeni kuramsal tartışmalardan olan "Batı Ötesi Uİ" (Post-Western IR) ile DPA alanı birleştirilmeye çalışılacaktır. Böylelikle, DPA alanındaki Batı-merkezci yaklaşımı aşmanın yollarına dair çözüm önerileri getirilecektir. İlk olarak, DPA alanının gelişimi kısaca tanıtılacak ve sonrasında Batı Ötesi yaklaşımlar incelenecektir. Sonuç olarak DPA alanındaki Batı-merkezci yaklaşımları Batı-ötesi düşünme yöntemiyle aşmanın yolları sunulacaktır.

DPA alanı, özellikle 1950'lerde başlayan çalışmalarla birlikte, günümüze kadar çeşitlenerek gelmiş olup, halihazırda Uİ'nin bir alt alanı olarak da kabul edilmektedir. 1954'te Snyder vd.'nin çalışmalarıyla hız kazanan literatürde, dış politika karar alma süreçlerinde devlet içi ve birey düzeyinde teorik ve karşılaştırmalı vakaları da içeren çalışmalar (Rosenau, 1968; Holsti & Rosenau, 1988) yer almıştır. 1980'li yıllara doğru verimli bir çalışma alanı haline gelmiş DPA'da geleneksel yaklaşımlar, bu süreçte gelişmeye başlamıştır. Geleneksel yaklaşımların başında devlet içi aktörlerin dış politikaya etkisine odaklanan Rasyonel Aktör Modelleri (Allison, 1971) gelmekle birlikte, rasyonel olmayan karar verme süreçlerine odaklanan yaklaşımlar da DPA literatüründe köklü bir zemine sahiptir. (Janis, 1971; Simon, 1957; Steinbruner, 1974) Bu dönemde temelleri atılan bir diğer çalışma alanı ise "Rol teorisi"dir. Güncel araştırmalara da ışık tutmakta olan Holsti (1970)'nin rol teorisi, dış politika karar alma süreçlerinde devlet içi aktörler tarafından

devlete atfedilen rollerin etkisine odaklanmaktadır. Devlet düzeyinde karar alma süreçlerinin yanı sıra aktör (lider) odaklı yaklaşımlar da geleneksel DPA literatürünün gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu bağlamda, Hermann'ın (1980) öncülüğünde geliştirilen Liderlik Profil Analizi (Leadership Trait Analysis), liderlerin kişilik özelliklerinin dış politikaya etkisine odaklanarak, karar alma süreçlerini birey seviyesinde ele almaktadır. LPA'nın yanı sıra Operasyonel Kod analizi de liderlerin dış politikada etkilerini ölçmek üzere kullanılan bir karma yöntemdir. Bunların yanı sıra dış politika analizini sistem düzeyinde inceleyen yaklaşımlar da (neorealist, neoliberal, neomarksist) dış politika analizinde yer edinmiş geleneksel yaklaşımlar arasında bulunmaktadır (Neack, 2017).

Günümüzde ise DPA alanda geleneksel yaklaşımların ötesine geçildiği bir sürecin yaşandığını ifade etmek mümkündür. Geleneksel yaklaşımların sorgulanarak, geliştirildiği gibi bir taraftan da DPA alanına daha eleştirel yaklaşan, meydan okuyucu nitelikte araştırmaların literatürde belirdiği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, Holsti'nin (1970) rol teorisinden hareketle 1980'lerin sonunda Walker (1987)'ın katkılarıyla ilerleyen literatür, günümüzde Thies (2010), Cantir ve Kaarbo (2012) tarafından devam ettirilmekte; rol teorisi literatürü, "rol çekişmesi" gibi kavramlarla birlikte geliştirilmektedir. Öte yandan DPA alanında eleştirel nitelikteki çalışmalar ise henüz belirmeye başlamaktadır. Söz konusu eleştirel yaklaşımlar arasında Feminist Dış Politika Analizi (Aggestam ve True, 2020) ve bu çalışmanın da çıkış noktalarından olan Batı Ötesi Dış Politika (Keukeleire ve Lecocq, 2018) gibi ekoller bulunmaktadır.

Öte yandan, bu çalışmanın da konusunu oluşturmakla birlikte, Uİ alanında, özellikle Soğuk Savaş sonrasında artan eleştirel kuram çalışmaları, Post-Western IR olarak bilinen Batı Ötesi Uİ yaklaşımının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu kuramda en çok atıf verilen çalışmalardan biri olan Shani'nin (2008) makalesinde, Batı dışı yaklaşımlara odaklanılarak daha çeşitli ve daha az hegemonik alternatiflerin geliştirilebileceği öne sürülmektedir. Alanda bir diğer önemli çalışmaya imza atmış Vasilaki (2012) de, Batı Ötesi Uİ yaklaşımında çoğulculuk, tikelcilik ve postkolonyal kuramların olduğunu göstermektedir. Vasilaki, bu yaklaşımlardan postkolonyalizmin eleştirel düşünceye daha fazla katkı sağlayacağını savunmaktadır. Bunu yaparken de Chakrabarty'nin (1992) tarihsel olarak Avrupa'daki gelişmelere postkolonyal kuramdan baktığı çalışmayı referans noktası almaktadır.

Hudson ve Brummer (2015) ise Batı Ötesi Uİ bakış açısını DPA alanına taşıyarak, alanın, genelde Batı özelde ABD hakimiyetindeki etkisini azaltmayı amaçlamışlardır. Fakat yine de önerdikleri çerçeve, geleneksel yaklaşımlardan çok fazla uzaklaşamamıştır. DPA ve Batı Ötesi Uİ yaklaşımlarının kısa tanıtımından da anlaşıldığı üzere, iki yaklaşımda da son yıllarda eleştirel kuram çalışmalarının arttığı gözlemlenmektedir. Fakat, DPA alanında henüz Batı ötesine geçen çalışmaların yetersiz kaldığı öne sürülebilir. Dolayısıyla, bu iki alanın ve alandaki kuramsal çalışmaların birbiriyle pek çok noktada bir araya gelmesi, literatürde yeni kuramsal yaklaşımların gelişmesine zemin hazırlayacaktır. Bu yaklaşımlara öncülük eden Eleştirel Dış Politika Analizi (EDPA) çalışmalarını temel alarak, bu çalışmada, DPA alanında Batı ötesi bir yaklaşım denemesi yapılacaktır.

Bu çalışmanın getireceği Batı ötesi yaklaşım denemesinde, alandaki temel sorunlar üzerinden hareket edilecektir. Öncelikle, DPA çalışmalarında, özellikle söylem çalışmaları için başat nitelikte olan söylem verilerinin ulaşılabilirliği, her araştırmacı için mümkün olmamaktadır. Rejim tipine ve yönetim sistemine bağlı olarak devletlerin hükümet söylemlerine dair verileri kısıtlı paylaşması ya da erişimden kaldırması, araştırmacılar için pek çok zorluk yaratmaktadır. Bunun dışında, dünyadaki çok çeşitli üniversitelerde yapılan DPA ve Batı Ötesi Uİ çalışmalarının çoğunun, Batı dışı dergilerde yayımlandığı ve dil farklılık ve bariyerlerinden dolayı henüz birbirinden yeteri kadar beslenemediği görülmektedir. Tüm bu noktalar ışığında bu çalışma, DPA alanında Batı Ötesi bir yaklaşım geliştirmek için dünyanın her yerinden DPA uzmanlarının ve öğrencilerinin daha fazla bir araya gelebileceği ve etkileşime girebileceği bir platform kurmak, DPA alanının güncel durumunu anlamak için daha fazla ampirik ve yeni kavramsal ve kuramsal çalışmalar geliştirmeyi önermektedir. Ana makalede tüm bu öneriler gerekçeleriyle birlikte değerlendirilecek ve desteklenecektir.

Anahtar Kelimeler: Dış Politika Analizi, Batı Ötesi Yaklaşımlar, Post-Western, Uluslararası İlişkiler, Eleştirel Yaklaşımlar

4 Eylül/September - Cumartesi/Saturday
10:00-11:30 19. Oturum / 19th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *İsmail Köse*

Güvenlik Çalışmaları / Uluslararası Güvenlik ve Barış Çalışmalarında Güncel Tartışmalar

- "Yükselen Güçler ve Körfez Güvenliği" ***Mehmet Bardakçı***
- "Siber Güvenlikte Kamu - Özel Sektör ve Akademi İş Birliği: İsrail'in Siber Güvenlik Modeli" ***Ali Burak Darıcılı & Fulya Köksoy***
- "2021 Yılı Milli Güvenlik Strateji Belgelerinde Tehdit Algısı: Rusya ve İngiltere Örnekleri" ***Mehmet Güneş***
- "Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliğindeki İlk Adımı: Fırat Kalkanı Harekâtı" ***Halil Yılmaz & İsmail Köse***
- "Toplumsal Cinsiyet ve Barış İlişkisi: Barışın Kilit Unsuru Olarak Kadınlar" ***Bahar Köse & Ayça Eminoğlu***

YÜKSELEN GÜÇLER VE KÖRFEZ GÜVENLİĞİ

Mehmet BARDAKÇI / İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi

Özet

Küresel düzendeki çeşitli gelişmeler Körfez ülkelerini güvenlik ve savunma ilişkilerini çeşitlendirmeye itmiştir. Bu değişimin nedenlerinin başında küresel sistemdeki dönüşüm gelmektedir. ABD'nin Irak'ta ve Afganistan'daki deneyimleri Amerika'nın uluslararası politikadaki yerinin sorgulanmasına yol açmıştır. Büyük bir kısmı Irak ve Afganistan'da olmak üzere ABD, Irak, Afganistan, Suriye ve Pakistan'daki askeri misyonları için 6 trilyon ABD dolarından fazla harcama yapmıştır. Irak ve Afganistan'da 7 binden fazla Amerikan askeri ölmüştür. Amerikan kamuoyu hem Amerikan askerlerinin ABD kıtasından uzak topraklarda Amerikan güvenliğiyle direkt ilişkili olmayan bölgesel güvenlik meselelerinde savaşmasını hem de Amerikan vatandaşlarının vergilerinin başkalarının güvenliğini sağlamak adına harcanmasını eleştirmiştir. 2008-2009 küresel finansal/ekonomik krizden sonra bu eleştiriler daha da yükselmiştir. Amerikan kamuoyu, hükümetin başta ekonomi olmak üzere Amerika'nın iç meselelerine yönelmesi gerektiğini kuvvetli bir şekilde dile getirmiştir. 2008-2009 küresel finansal/ekonomik kriz ABD ve Avrupa gibi Kuzey Yarımküre'de yer alan gelişmiş ülkeleri olumsuz etkilemiştir. Batılı ülkelerin bu kriz sonucunda zayıflamasıyla birlikte Çin, Hindistan, Brezilya ve Türkiye gibi Batılı olmayan ülkeler Batılı ülkelere karşı görece güçlenmişlerdir. Bu nedenlerle ABD, Başkan Barack Obama'nın ikinci döneminden itibaren küresel sistemden kısmen çekilmeye başlamıştır. ABD, bunun yerine önümüzdeki on yıllarda dünyanın yeni ekonomik merkezi ve Çin merkezli güvenlik tehditlerinin odağı olması beklenen Asya-Pasifik bölgesine yönelmiştir. ABD'nin küresel sistemden çekilişi "Önce Amerika" sloganıyla Amerika'nın çıkarlarını önceleyen Başkan Donald Trump döneminde daha da hızlanmıştır. ABD'nin küresel sistemden kısmen çekilmesiyle ortaya çıkan güç boşluğu yeni yükselen aktörler tarafından doldurulmaya çalışılmıştır. Küresel sistemdeki bu değişimler Körfez ülkelerinin güvenlik ve savunma konusunda yükselen ülkelerle ilişkilerini de etkilemiştir.

Bunun yanında, Körfez ülkelerinin geleneksel askeri müttefiklerinin yanı sıra yükselen güçlerle ilişkilerini geliştirerek özerkliklerini artırma arzuları, yükselen güçlerle işbirliklerini artırarak ulusal silah sanayilerini geliştirmek istemeleri, Arap Baharı sonrasında Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da etkili bir aktör olmaya çalışmaları da Körfez ülkelerinin yükselen güçlerle güvenlik ve savunma konusunda işbirliklerini artırmalarını teşvik etmiştir.

ABD, uzun yıllardan beri başta İran'a karşı olmak üzere Körfez ülkelerinin güvenliğini garanti etmiştir. ABD'nin Körfez ülkelerinde üsleri ve 25 bin askeri bulunmaktadır. ABD, Fransa ve Birleşik Krallık, aynı zamanda Körfez ülkelerinin en önemli silah ve askeri donanım tedarikçileri olmuştur. ABD'nin uluslararası politikadan kısmen çekilmesiyle birlikte ABD'nin Körfez Bölgesi'nden de çekilme olasılığını göz önünde bulunduran Körfez ülkeleri dış güvenlik ve askeri ilişkilerini çeşitlendirmeye başlamışlardır. Körfez ülkeleri, BRICS olarak tanımlanan grup içerisinde yer alan Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'yla ve bölgesel bir aktör olan Türkiye'yle ilişkilerini geliştirmeye yönelmişlerdir.

Geçen on yıl içerisinde askeri ve güvenlik ilişkileri açısından yükselen güçlerin Körfez ülkelerindeki rolünün arttığı görülmektedir. Çin ve Rusya'nın Körfez ülkelerine silah satışında artış gözlense de şimdilik bunlar sınırlı seviyededir. Bunun yanında her iki ülke böyle ülkeleriyle güvenlik anlaşmaları yapmıştır. Hem Rusya hem Çin, Katar'la sırasıyla Aralık 2019'da ve Eylül 2017'de güvenlik anlaşmaları imzalamışlardır. Aynı şekilde hem Rusya hem Çin, Birleşik Arap Emirlikleri'yle (BAE) sırasıyla Haziran 2018'de ve Temmuz 2018'da "stratejik ortaklık" anlaşmaları yapmışlardır.

Hindistan ve Güney Afrika, Körfez ülkelerine silah satışı ve bu ülkelerle askeri ilişkiler açısından oldukça sınırlı ilişkilere sahiptir. Bununla birlikte bu ülkelerin Körfez ülkeleriyle ilişkilerinde bazı gelişmeler gözlenmiştir. Hindistan, bölgeyle ticaret ve enerji temelli ilişkilere sahiptir. Yeni Delhi, BAE'yle 2015'te "Kapsamlı Stratejik Ortaklık", anlaşması imzalamış, 2019'da Suudi Arabistan'la stratejik ortaklık konseyi kurmuştur. Hindistan, Körfez ülkeleriyle yakın bağları bulunan Pakistan'ı dengelemek için ve deniz yollarının güvenliği için Körfez ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmeye çalışmaktadır. Güney Afrika, BAE'yle stratejik bir ilişki kurmuştur ve bu kapsamda savunma sanayi konusunda işbirliği yapmaktadır. Güney Afrika, Katar ve Suudi Arabistan'la 2000'lerde askeri işbirliği gerçekleştirmiştir.

Türkiye, son yıllarda silah sanayinde hızlı bir gelişme göstermiştir. Üretilen silahlar sadece ulusal ordunun ihtiyaçlarını karşılamakla kalmamış aynı zamanda yurtdışına da ihraç edilmiştir. SIPRI veri tabanına göre Türkiye, ana konvansiyonel silahlar açısından Dünya'nın en büyük 14. ihracatçısıdır. Haziran 2017'deki ambargo krizinden sonra Türkiye'nin Katar'la ilişkileri stratejik ortaklık düzeyine yükselmiştir. Ankara, Doha'yla savunma işbirliği anlaşması imzalamış ve Katar'a askeri bir üs kurmuştur. Suudi Arabistan ve BAE de Türk silah sanayinin önemli müşterisi olmuşlardır. Fakat

Katar ambargo krizinden sonra bu ülkelerin Türkiye'den silah alımları belli bir ölçüde azalmıştır.

Çalışmanın temel argümanı yükselmekte olan uluslararası aktörlerin Körfez ülkelerinin güvenlik ve savunma konusunda geleneksel müttefikleri ABD, İngiltere ve Fransa'nın yerini en azından kısa ve orta vadede alamayacağıdır. Bu çerçevede araştırma şu soruları cevaplamayı amaçlamaktadır: Körfez ülkeleri geleneksel askeri müttefikleriyle nasıl bir işbirliğine sahiptir? Körfez ülkeleri, yükselen güçlerle güvenlik ve savunma konusunda nasıl bir işbirliğine girmişlerdir? Önümüzdeki yıllarda Körfez ülkeleri ve yükselen güçler arasındaki askeri ve güvenlik ilişkilerinin nasıl gelişmesi beklenmektedir?

Çalışma, neo-realist teorinin önermelerine dayanarak son on yılda uluslararası sistemde güç dengesinin değiştiğini ve bunun çok kutuplu bir küresel düzene geçişi hızlandırdığını ileri sürmektedir. Bu bağlamda çalışma, Körfez ülkeleriyle yükselen güçlerin savunma ve güvenlik konusunda işbirliğinin artmasının altında yatan temel nedenin küresel düzendeki bu güç dengesinin giderek, çevrede yer alan Çin, Hindistan ve Türkiye gibi ülkelerin lehine ve merkezde yer alan ABD ve Avrupa ülkelerinin aleyhine değişmesi olduğunu ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükselen Güçler, ABD, Körfez Ülkeleri, Küresel Değişim, Güvenlik

SİBER GÜVENLİKTE KAMU - ÖZEL SEKTÖR VE AKADEMİ İŞ BİRLİĞİ: İSRAİL'İN SİBER GÜVENLİK MODELİ

Ali Burak DARICILI / Bursa Teknik Üniversitesi
Fulya KÖKSOY / Batman Üniversitesi

Özet

1953 yılında dönemin Başbakanı David Ben-Gurion tarafından kabul edilen savunma strateji belgesinde, İsrail tarafından iki temel savunma prensibi kabul edilmiştir. Bunlardan ilki, "Halk'ın Ordusu" konseptine dayanmak suretiyle hızla reaksiyon alabilen hazır ve yedek kuvvetlere sahip olmaktır. Diğer prensip ise "Güvenlik Üçgeni" konseptine dayanarak caydırıcı, erken uyarı sistemine sahip, kesin operasyonel zafer hedefine odaklanmış bir savunma sistematiğine ulaşmayı hedeflemektedir. İsrail, söz konusu hedeflere ulaşmak için ortaya koyduğu planlamalarını ve girişimlerini 1990'lı yıllara kadar geçen süre zarfında başarıyla sürdürmüştür.

Bu noktada İsrail'in siber güvenlik stratejisinin temel olarak söz konusu "Güvenlik Üçgeni" konseptine uygun olarak dizayn edildiği ileri sürülmektedir. Bu bağlamda İsrail, siber uzayın sağladığı imkânlardan azami ölçüde istifade ederek, askeri kapasitesini ve istihbarat yeteneğini geliştirmek istemektedir. Böylelikle İsrail siber teknolojilerden yararlanarak caydırıcılık tesis etmeye çalışmakta, erken uyarı sistemine sahip olmayı amaçlamakta ve kesin operasyonel zafer elde etme hedefine odaklanmış bir silahlı kuvvetler oluşturmayı planlamaktadır.

1990'lı yıllar ile birlikte telekomünikasyon ve yazılım alanlarında tecrübe edilen teknolojik gelişmeler ile birlikte İsrail Savunma Kuvvetleri (The Israeli Defense Forces / IDF)'nin güç yapısında da yeni gelişmelere uygun adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede, İsrail'in bölgesindeki en etkili ve teknolojik gelişmelere maksimum düzeyde adapte olmuş bir savunma gücüne sahip olduğu belirtilebilir.

Öte yandan, günümüzde devletlere yönelik siber uzay kaynaklı güvenlik riskleri, özellikle kamu ve özel sektör tarafından kontrol edilen kritik altyapıları hedef almaktadır. Söz konusu riskler ise genelde hasım devletler ve terör örgütleri tarafından espiyonaj ve sabotaj amaçları kapsamında planlanmaktadır. Bu itibarla kurulduğu 14 Mayıs 1948 tarihinden bu yana, Orta Doğu Bölgesi'nde sürekli olarak güvenlik tehditleri ile mücadele etmek zorunda olan İsrail, klasik güvenlik stratejilerinin yanı sıra ekonomik kalkınma planlamalarını da ülkesine yönelik güvenlik tehditlerini azami ölçüde dikkate alarak geliştirmektedir. Bu çerçevede kritik altyapıların sofistike yazılım teknolojileri

tarafından kontrol edildiği günümüz dünyasında İsrail, siber uzay kaynaklı güvenlik risklerine yönelik olarak özellikle 2010 yılı sonrasında etkili tedbirler almaya başlamıştır. Nitekim İsrail'in siber güvenlik stratejisini geliştirme noktasında aldığı tedbirlerin ve güvenlik öncelikleri ile uyumlu olarak güvenlik bürokrasisinin, özel sektörü ve akademi çevrelerini yönlendirmesi kapsamında planlandığı görülmektedir.

İsrail'in dış politika öncelikleri ağırlıklı olarak güvenlik endişeleri tarafından şekillendirilmektedir. Dolayısıyla Arap devletleri ile çevrili bir coğrafyadaki yalnızlığı nedeniyle İsrail, bölge-dışı devletler ile siyasi ve ekonomik ilişkilerini geliştirmeye özel önem vermektedir. Bu bağlamda siber güvenlik alanında alınacak mesafe ile birlikte İsrail, diğer devletler ile siber güvenlik ürünlerinin ticareti kapsamında ilişkilerini geliştirmeyi ve uluslararası sistemdeki yalnızlığını bir ölçüde gidermeyi hedeflemektedir.

Ulusal güvenlik öncelikleri kapsamında kamu-özel sektör ve akademi çevreleri ortaklığı ile geliştirilen, aynı zamanda ortaya çıkan hasılanın da küresel düzeyde ticarileştirilmesi nedeniyle ciddi bir ekonomik değere kavuşan İsrail'in siber güvenlik modelinde, farklı kurumsal yapılanmaların birbirleriyle koordineli bir şekilde faaliyet göstermeleri oldukça önemlidir. Bu modelde genel olarak hükümet kuruluşları, kamu güvenliğinin sağlanması noktasında genel riskleri üstlenecek kurumsal yapılanmaları oluşturmaktadır. Ayrıca kamu kurumları, yasal düzenlemeler ve teşvikler ile özel sektörün etkili bir siber güvenlik ekonomisi oluşturmasına yardım etmektedir. Özel sektör de siber savunma, saldırı, espiyonaj ürünleri geliştirmek, bu konudaki ulusal teknolojileri daha sofistike hâle getirmek noktasında önemli görevler üstlenmektedir. Ayrıca üniversiteler bünyesinde kurulan teknik ve entelektüel araştırma birimleri, gerek teknolojik yeniliklerin geliştirilmesi, gerekse de siber uzayın yapısını anlamaya yönelik teorik yaklaşımların ortaya konulması bakımından önemli işlevler ifa etmektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada, İsrail'in siber güvenlik stratejisinde kamu-özel sektör ve akademi iş birliği modeli irdelenmek suretiyle, İsrail'in siber güvenlik stratejisinin temel hedefleri, bu stratejide rol oynayan bürokratik, ticari ve akademik yapılar ele alınacaktır. Bu bağlamda, İsrail'in söz konusu stratejisini geliştirmeye yönelik ortaya koyduğu güvenlik odaklı iş birliği modeli tüm detayları ile analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: İsrail, Siber Güvenlik Modeli, Siber Uzay, Siber Güvenlik, Güvenlik Üçgeni

2021 YILI MİLLİ GÜVENLİK STRATEJİ BELGELERİNDE TEHDİT ALGISI: RUSYA VE İNGİLTERE ÖRNEKLERİ

Mehmet GÜNEŞ / Ufuk Üniversitesi

Özet

Bir devletin kendi ulusal güvenliğini uzun vadede nasıl sağlayabileceğine yönelik stratejik öngörüler içeren, tehdit algısı başta olmak üzere kendi bölgesi ve dünyadaki gelişmeleri nasıl okuduğuna ilişkin ipuçları barındıran milli strateji belgeleri, sadece güvenlik bakışı ile sınırlı olmaksızın ekonomik, siyasi ve ideolojik tercihlere dayalı bir perspektife de dayanabilmektedir. Etki ve ilgi sahasındaki tüm gelişmelere yönelik stratejik yön belirleme kapasitesini büyük güçlere ait bir kabiliyet olarak kabul eden Williamson Murray'e göre sadece büyük güçler; stratejik tercihlerde bulunabilir ve stratejik planlamalara gidebilirler. Bu büyük güçlere tabi olan diğer küçük devletler ise genelde mecbur kaldıkları yönde veya çizilen stratejik tercihlere uyumlu şekilde ancak hareket edebilirler. Bu düşüncenin karşısında da çeşitli görüşler ileri sürülmekle birlikte, dünya siyasetini yönlendiren, tarihsel misyon ve stratejik konumu ile öne çıkan uluslararası politikada söz sahibi ülkelerin geleceğe yönelik tutum ve öngörülerini barındıran strateji belgelerinin, ilgili devletle sınırlı olmaksızın yayılan ve genişleyen bir etkisinin bulunduğu ve diğer ülkeleri de etkilediği yadsınamaz.

Bu çalışmada ilk olarak, 2 Temmuz 2021'de onaylanan yeni "Rusya Federasyonu Milli Güvenlik Stratejisi"nin içeriği ve tehdit değerlendirmeleri ele alınacaktır. Rusya tarafından ilk olarak 1997'de oluşturulan ve sürekli olarak yenilenerek 2021 yılında en son halini alan 44 sayfadan oluşan strateji belgesinde, yeni tehdit değerlendirmelerinin yer almasının yanı sıra Rusya'nın önümüzdeki döneme ilişkin birçok ülkeyi etkileyebilecek stratejik öngörüleri de bulunmaktadır. Rusya'nın bu resmi değerlendirme içeren belgesinde, artan yoksulluk ve ithal teknolojiye kritik bağımlılığın devam etmesinden yeşil enerjinin ortaya çıkışına ve Sovyet dönemi teknolojik ve eğitimsel üstünlüğünün kaybına kadar birçok iç sorunla başa çıkmak için neler yapılması gerektiğine yönelik hedefler ve beklentiler de belirtilmektedir. Kırımın ilhakı sonrasında hazırlanan bir önceki 2015 yılındaki Milli Strateji belgesinden önemli farklılıklar taşıyan yeni belgede; özellikle Soğuk Savaş dönemindeki eski duruma geri dönmeyi içerecek şekilde Amerika Birleşik Devletleri ve müttefikleriyle önümüzdeki dönemde giderek artan yoğun çatışmalar yaşanabileceği tahmininden dolayı geleneksel Rus değerlerine geri dönüşün gerekliliği vurgulanmaktadır. Rusya'nın 1990'ların liberal söylemini resmi olarak terk ederek

onun yerine ülkesinin kendi geleneklerine dayanan ahlaki kurallarını yeniden koyması gerektiği ileri sürürken Rusya'nın hangi değerleri ile kendisine yönelen tehditleri bertaraf edebileceği de bu çalışmada değerlendirilecektir.

Bu çalışmada ikinci olarak, 16 Mart 2021'de kabul edilen "Rekabetçi Bir Çağda Küresel Britanya" başlıklı 114 sayfalık İngiltere'nin yeni güvenlik, savunma, kalkınma ve dış politika strateji belgesi incelenecektir. Strateji belgesinde İngiltere'nin artık her zamankinden daha fazla risk ve tehdit içeren küresel güvenlik ortamına karşı yeni bir güç konfigürasyonunu yürürlüğe sokacağı ve dolayısıyla hem İngiliz istihbarat gücünün hem İngiliz ordusunun önümüzdeki 30 yıl içinde çok boyutlu ve multidisipliner bir reorganizasyondan geçirilmesi gerektiği belirtilmektedir. İngiltere hükümetinin 2025 yılına kadar savunma, güvenlik ve dış politika hedeflerini belirleyen ve İngiltere'nin yeni teknolojilerin geliştirilmesine öncelik vereceğine, geleneksel ve pahalı askeri donanımdan uzaklaşacağına işaret edilen belgede; İngiltere ordusunun kara, deniz, hava, uzay ve siber alanlarda sürekli bir düşünce değişikliğiyle "tehdit odaklı entegre bir güç" haline gelmesinin sağlanacağı öngörülmektedir. 2015 yılındaki en son strateji belgesinden farklı olarak, bu metinde İngiltere için Rusya'nın en önemli "potansiyel tehdit" olduğu vurgulanmakta ve İngiltere'nin gelecek 30 yıl içinde Rusya'nın geniş Avrupa bölgesinde "daha aktif olmasını" beklemesi gerektiği ve hükümetin ilişkiler iyileşene kadar Rusya kaynaklı tüm tehditler karşısında kararlı ve sert şekilde reaksiyon göstereceği belirtilmektedir. Dolayısıyla hem İngiltere ve hem de Rusya'nın strateji belgelerinde her iki devletin birbirlerine yönelik karşılıklı tehdit algılarına dayalı farklı nitelendirme ve değerlendirmeler yapıldığı da görülmektedir.

Bu çalışmada, Rusya ve İngiltere gibi birçok ülkeyi etkileme ve yönlendirme kapasitesine sahip iki devletin, 2021 yılında yayınladıkları Milli strateji belgelerinde yer alan tehdit değerlendirmelerindeki değişim ve yeni eğilim ortaya konulacaktır. Bu değişimin sadece Rusya ve İngiltere ile sınırlı olmaksızın bir anlamda bulundukları bölgeler ve katıldıkları ittifaka dâhil diğer ülkeleri de ilgilendirdiği tahmin edilebilir. Klasik değerlendirmelerin ötesinde bu belgelerde yer alan küresel sorunların tehdit sıralamasındaki yerine yönelik tespitler ve ülkelerin bu denli büyük sorunlardaki işbirliği gereksinimlerinin önceki tehdit algıları ile oluşabilecek çelişkilere ilişkin tespitler de yapılacaktır.

Resmi strateji belgelerinin içeriğinin titizlikle ve sistematik olarak incelenmesi için kullanılan bir nitel araştırma yöntemi

olarak bu çalışmada; adı geçen belgelerin doküman analizi yapılacaktır. Bu dokümanların, tehdit değerlendirmesi ile sınırlı olacak şekilde içerik analizi yapılırken bir öncekilerden farklılıkları, metinlerde öne çıkan yeni kavramsallaştırmaların anlamları, tehdit algısına yol açan gelişmelerin güncelliği, tehdit değerlendirmelerindeki devletlerin ideolojik bakışlarındaki dönüşüme ilişkin ipuçları da belirlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rusya, İngiltere, Milli Güvenlik, Tehdit, Strateji Belgesi

TÜRKİYE'NİN SURİYE SINIR GÜVENLİĞİNDEKİ İLK ADIMI: FIRAT KALKANI HAREKÂTI

Halil YILMAZ / Karadeniz Teknik Üniversitesi
İsmail KÖSE / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Tarihi ve kültürel açıdan Sümer, Asur, Makedon, Roma gibi medeniyetlerin buluştuğu Ortadoğu'da birçok etnik ve mezhepsel grubu bir arada barından ülkeler bulunmaktadır. Anadolu coğrafyasının doğal uzantısı konumunda olan ve bu ülkelerden biri olan Suriye'de, 2011 yılı Mart ayında sosyo-ekonomik ve siyasal reformlara yönelik başlayan protesto gösterileri, Esad'ın vermiş olduğu tepki ile iç savaşa dönüşmüştür (Haran, 2016:1). Rejim tarafından önü alınamayan bu gösteriler hızla ülke geneline yayılmıştır. Ülke tarihindeki otokratik yönetimlerin varlığı, yaşanan mezhep çatışmaları ve ekonomik bunalımlar ülke geneline hızla yayılan bu gösterilerin iç ve dış dinamikleri olarak ön plana çıkmaktadır. 40 yıldan fazla bir süredir Suriye'de iktidarı elinde bulunduran Esad yönetimi, olayları kanlı bir şekilde bastırma yolunu seçmiş ve gösterilerin iç çatışmaya dönüşmesine sebep olmuştur. Bu çatışmalarda en az 8 milyon Suriyeli yaşadıkları bölgeleri terk ederken yüz binlerce insan yaralanmış ve hayatını kaybetmiştir. 9 yılı aşkındır devam eden iç savaş Suriyelilerin hayatları için büyük etkiler ortaya çıkarmıştır. Suriye iç savaşı, ekonominin çökmesine, doğal kaynaklarının çoğunun aşırılık yanlısı grupların eline geçmesine, mezhepçiliğe, radikalleşmeye, altyapının çökmesine ve ulusal ve küresel aktörlerin bölgede çeşitlenmesine ve şiddetin yaygınlaşmasına yol açmıştır (The Syrian Conflict, 2016:8). Ayrıca Suriye iç savaşı, bölgedeki mevcut güç dengesinde de büyük değişimleri beraberinde getirmiştir. 4 milyondan fazla Suriyeli, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu komşu ülkelere göç etmiştir. Türkiye, izlediği "açık kapı politikası" doğrultusunda "sığınmacı" statüsü tanıdığı yaklaşık 3,5 milyon Suriyeliye kapılarını açmış ve yaklaşık 40 milyar dolardan fazla maddi yardımda bulunmuştur. Suriyeli sığınmacılar, başta Suriye'ye sınır iller olmak üzere, Türkiye'nin her iline dağılmıştır. Suriyelilerin gerek Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle "en güvenilir yer olarak" gördükleri Türkiye'ye göç etmeleri, Türkiye'nin özellikle sınır güvenliğini ciddi anlamda etkilemiştir. Suriyeli sığınmacılar meselesi iç politikada asayiş sorununa yol açarken dış politikada ise Türkiye'ye yönelik bazı tehditleri ve tehlikeleri beraberinde getirmiştir. Ayrıca Suriye'de Merkezi hükümetin güç kaybetmesi ile bölgede birçok farklı siyasi, etnik, dini temelli silahlı örgüt ortaya çıkmıştır. Bölgede doğan güç boşluğu, PYD/YPG ve DAEŞ'i ortaya çıkarmıştır. PYD/YPG'nin

Rojava, DAEŞ'in ise İslam Devleti adında tek taraflı egemenlik iddiasında bulunması, Suriye sınır dışından yapılan saldırılarda sivillerin hayatını kaybetmesi, sivillere ve Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) mensuplarına karşı bombalı terör eylemlerinin artması, Suriye'nin toprak bütünlüğünün tehlikeye girmesi gibi hayati konularda endişelerin artması sonunda Türkiye, Suriye konusunda kritik bir karar alarak doğrudan askeri müdahale seçeneğini devreye sokmuştur. Türkiye'nin Suriye krizinden en çok etkilenen ülke olmasının en büyük sebeplerinden biri, Türkiye'nin Suriye ile 911 km uzunluğunda sınıra sahip olmasıdır. Türkiye bu krizden siyasi, sosyolojik, ekonomik, askeri ve en önemlisi de güvenlik bakımından büyük zarar görmüştür. Bu kapsamda hem sınır güvenliğini hem de ülke içinde güvenliğini tesis etmek isteyen Türkiye, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 51. maddesine dayanarak "meşru müdafaa" kapsamında Fırat Kalkanı Harekâtı ismini verdiği operasyonla, Suriye'nin kuzeyine girmiş ve DAEŞ terör örgütüne karşı mücadeleye başlamıştır. Türkiye, Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) ile başlatmış olduğu bu Harekâtı, güney sınırlarını terörist faaliyetlerden ve saldırılardan korumak, sınır bölgesinde DYP'nin koridor açmasına engel olmak ve Suriye topraklarının bölünmesine ve parçalanmasına engel olmak üzere toplam üç amaç üzerine oturmuştur. Bu çalışmada da Ortadoğu coğrafyasında etkisini gösteren Arap Baharı ve bunun Suriye'deki yansımaları ele alınırken, Fırat Kalkanı Harekâtı'nın nedenleri ve sonuçları sınır güvenliği yönünden değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Fırat Kalkanı Harekâtı, DAEŞ, PYD/YPG, ÖSO, Suriye Krizi, Arap Baharı

TOPLUMSAL CİNSİYET VE BARIŞ İLİŞKİSİ: BARIŞIN KİLİT UNSURU OLARAK KADINLAR

Bahar KÖSE / Karadeniz Teknik Üniversitesi
Ayça EMİNOĞLU / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Barış, genellikle savaş ile ayrılmaz bir biçimde tanımlanarak, aktif çatışmanın yokluğu olarak nitelendirilse de uzun yıllar boyunca barış savaş kadar üzerinde durulan bir konu olmamış ve barış çalışmaları büyük oranda arka plana itilmiştir. Fakat Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve küreselleşme gibi gelişmelerin 21. yüzyılda uluslararası ilişkilerin artan ve karmaşık bir yapıya dönüşmesine ve savaş olgusunun temel karakteristik özelliğinde bir takım değişikliklerin meydana gelmesine sebebiyet vermesi, barış çalışmalarına duyulan ilgiyi arttırmıştır. Söz konusu gelişmeler, ayrıca uluslararası ilişkilerin hâkim teorisi olan realizme alternatif teorilerin gelişmesine yol açmış ve bu durum savaşların önlenmesi ve barış ve güvenliğin sağlanması gibi konularda daha farklı bakış açılarının sunulmasına yol açmıştır. Dolayısıyla 21. yüzyılın başlangıcı barışın sağlanması için çeşitli fikirlerin öne sürüldüğü ve barış arayışlarının yoğunlaştığı bir dönem olmuştur.

Uluslararası sistemin değişen dinamikleri yalnızca silahlı çatışmaların sona erdirilmesi ya da şiddet içeren eylemlerin engellenmesinin, barışın sağlanması ve sürdürülebilmesi için yetersiz olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle barış kavramı, aktif çatışmanın yokluğundan şiddete meyil veren yapıların ortadan kaldırılmasına dek uzanan geniş bir çerçevede ele alınmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda, barış inşası çalışmalarının kapsamı pek çok aktör ve süreci barındıracak şekilde genişlemiştir. Bu duruma paralel olarak barış çalışmalarının temel odak noktası olan sürdürülebilir barışın nasıl inşa edilebileceği sorunsalının çözümüne yönelik pek çok argüman literatürde yer edinmiştir. Barış eğitimi, hibrit barış, yerel çatışma çözme mekanizmalarının kurulması ya da antropolojinin barış çalışmalarına dahil edilmesini söz konusu argümanlara örnek olarak göstermek mümkündür.

Bu çalışmanın amacı barış çalışmalarına kadınların katılımının birey, örgüt ve devlet düzeyinde sürdürülebilir barış için elzem olduğunu ortaya koymaktır. Diğer bir ifadeyle küresel sürdürülebilir barışın kilit noktalarından birinin kadınların hem resmi hem de gayri resmi düzeyde barış inşası çalışmalarına dahil edilmesi olduğunu savunmaktır. Kadınlar, dünya nüfusunun yaklaşık yarısını temsil etmesine ve savaşın mağdurları olarak ilk sıralarda yer almalarına rağmen barış

müzakerelerinde yeterince yer edinememektedir. Bu durum, barış içerisinde bir arada yaşaması planlanan toplumlarda inşa edilen barışın eksik mahiyette kalmasına neden olmaktadır. Nitekim dünya nüfusunun yarısını temsil eden kadınların ayrımcılık ve şiddete maruz kaldığı toplumlarda, pozitif anlamda barışın var olmasını beklemek oldukça mantıksızdır. Bu nedenle sürdürülebilir barışın önündeki en önemli engellerden birisini kadınların barış inşası süreçlerinden dışlanması teşkil etmektedir.

Kadınlar yeterli niteliklere sahip olmamaları, müzakere masalarında yer almalarının yerel kültüre aykırı olması gibi pek çok gerekçe ile barış inşası süreçlerinden dışlanmaktadır. Fakat barış inşası süreçlerine kadınların katılımının barış inşası üzerinde olumlu etkileri mevcuttur. En başta kadınlar ve erkekler birbirlerinden farklı niteliklere ve bakış açılarına sahiptir. Dolayısıyla barış inşası süreçlerinden kadınların dışlanması, müzakere masalarına taşınabilecek farklı bakış açıları ve yeteneklerden de mahrum kalınmasına sebebiyet vermektedir. Örneğin kadınların anlaşmazlık durumunda olan taraflar arasında iletişim köprüleri kurma, çatışma öncesi, sırası ve sonrasında barışa teşvik etme, sivil toplum içerisinde barışı koruma, barış müzakerelerinde verilen taahhütlerin yerine getirilmesi için çatışma sonrası siyasi arenayı etkileme gibi hususlarda erkeklerden daha yetkin olduğu belirtilmektedir. Ayrıca kadınlar barışı ateşkesten toplumsal cinsiyet eşitliğine, aile içi şiddetten kadın haklarına kadar bütüncül bir şekilde ele alma eğilimindedir.

Kadınların barış inşası süreçlerinin tüm seviyelerine dahil edilmesinin gerekliliği kabul edilse de günümüz barış inşası faaliyetlerine kadınların katılımı düşük seviyelerde seyretmektedir. Tüm olumlu çıktılarına rağmen kadınlar barış inşası çalışmalarının göz ardı edilen aktörleri olmaya devam etmektedir. Aslında çıktıları olumlu ya da olumsuz olsun kadınların barış inşası süreçlerine dahil edilmesi temel bir haktır. Nitekim müzakere masaları toplumun geleceğinin şekillendirilmeye çalışıldığı ortamlardır ve hem toplumun hem de geleceğin mihenk taşı olan kadınları dışlayan eğilimin değişmesi zorunludur. Bu nedenle hem kadınların barış faaliyetlerindeki öneminin kabul edildiği hem de pratikte kadınların barış inşası faaliyetlerine dahil olduğu stratejilerin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Nitekim kadınların barış inşası faaliyetlerine dahil olması barışın sağlanmasından toplumsal cinsiyet eşitliğine dek uzanan olumlu etkilere sahiptir ve cinsiyet eşitliğinin sağlandığı bir toplumun daha barışçıl olması beklenmektedir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitliği ve

barış birbirinin hem nedeni hem de sonucu olan iki önemli olgudur.

Anahtar Kelimeler: Barış İnşası, Cinsiyet Eşitliği, Çatışma Çözümü, Sürdürülebilir Barış, Toplumsal Cinsiyet

4 Eylül/September - Cumartesi/Saturday
11:30-13:00 20. Oturum / 20th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Erol Kalkan*

International Security / Peace and Conflict

- "Culture and Internal Security in South Asia: Challenges and Multi-Sectoral Action Plan for "Preventing Conflicts" ***Anna Nath Ganguly***
- "The Dynamics of the Asymmetric Threat in the Noso Conflict in Cameroon" ***Issa Djidjoua Garba***
- "Revolution, Chaos and Seeking Stability of Libya: Historical and Structural Analysis" ***Meradi Ikram Wafae***
- "Terrorism is Major Threat to International Security" ***Leyla Mustafayeva***
- "The Role of Track Two Diplomacy in Peace-making Practice" ***A. Veronika İnan***
- "Factors and Dimensions of the State Involvement in Cybersecurity: The Case of Japan" ***Elif Sercen Nurcan***

CULTURE AND INTERNAL SECURITY IN SOUTH ASIA: CHALLENGES AND MULTI-SECTORAL ACTION PLAN FOR PREVENTING CONFLICTS

Anna Nath GANGULY / Amity University

Abstract

Culture acts as the social glue that diffuses the differences and enables each to become part of the world. However, culture is not an orphan and always resides with a twin called Politics. And when the two meet it results to chaos and not chorus. Culture is not just instrumental for political socialization and communication it also serves as weapon for political ends. Most essentially it is an instrument for unification or for divisive political process. Culture is elementary in discussions of modernization, and fundamental for synergy of a community. South Asia, being an archipelago of diversity where common-uncommon grounds are met and mostly do cross swords. A melting pot of cross-cultural, indigenous and uber culture, South Asia internal and external security matters are often associated with matters of ethnicity and societal access and sustainability.

Much of what Samuel Hungtington mentioned that the great divisions of humankind and conflict will be cultural is true. However, in his analysis the focus has been narrowed down to the future trend of world politics defined by the conflict between Western and non-Western civilizations. A complete misjudgment and failure of Hungtington to foresee the devastating cultural conflicts among non-western civilizations and mostly within South Asia. Over the past decades and ongoing some intensely detrimental cultural clashes among and within ethnic, marginal and dominant communities are within the SAR. Most of these conflicts are also associated with the aspect of nationalism and related to the various aspects of society. The clash between ethnic Muslims and dominant Buddhist groups in Myanmar has led to irreparable damage to the region, and loss of face. The annihilation of Tamil minorities and rise of Sinhala nationalism finally led to brutally beyond redemption and the silencing of humanity. Ethnic clashes between Dravidian South and the Sanskritized North in India, between Ahoms and Probashi Bengalis in North East, between Khasi and Bengali community in Meghalaya, Sunni and Shia conflicts within India(a global phenomenon), the Naga-Kuki conflict and many more internal hostilities within India have been intensifying or recurring from time to time. Inside Pakistan, persistent conflicts between Mohajirs and other groups in Pakistan, and recent persecution of the Shiite Hazaras are some of continued animosities where fear, hatred, resentment and anger are some

emotions as indicated by Peterson. Culture is the most disruptive element, yet countries have failed to bring comprehensive policies on cultural security protection and care. One of the most constructive and instrumental work that is available on cultural safety and security is the one available in Australia on Aboriginal and Torres Strait Islander Communities highlighting that Australia needs to focus on the safety of people where assault, challenge and denial of the marginal groups are ensured mostly in health services. The purpose of the study is to map the commitment of South Asia towards cultural safety and security which will further contribute in synergizing an equitable, secure nation. Terrorism, insurgencies and dissent has escalated in South Asia reaching to a level where no restitution is possible. Attacks on identity do not always led to elimination and censor, but further once a community feels voiceless civil disobedience and further violent tensions are on rise. This jeopardizes the national security and peace within country. The main focal point of the study is to understand why South Asia has failed to bring cultural integration in an interdependent region. While cultural challenges are outplaying stability in SAR, the countries need to design a model framework on 'Cultural safety and security' rather than just provide piecemeal approaches. Integrating a few provisions in constitution or launching few programs through Ministry of Culture, which are mostly to protect the art and tradition, would not resort or resolve the core issues that are leading to conflict. Not only are internal cultural clashes impacting internal politics of the countries, but they eventually lead to border conflicts and disrupt the stability of neighbouring country or the region itself. The key purpose is to investigate why South Asian countries are failing to commit to cultural safety and security goals and how could the SAR move towards drafting a Multi-level Implementation Framework to prevent violence between and among communities and between civilians and state. Cultural vulnerability is unavoidable in South Asia, yet governments and administrations have only relied on appeasement and piecemeal approach. The core emphasis is to understand and develop a matrix that displays the impact of communities' fragility on the politics and internal security. In achieving the same how the institutional mechanisms and municipal laws that aim at establishing a strong framework and a fair mechanism between agencies to prevent civil unrest and resolve conflicts within nations. More significantly is to achieve goal of Safe Nations rather than just Safe Health and Safe Workplace. The study will seek to delve into concepts like Lateral Violence relating to non-physical, aggressive, hostile, and/or harmful behaviour between co-workers and community members. Evolutionists and sociological positivism are concepts

that will initiate the study and hence organize the setting to begin with. Alexander Wendt Social Theory of International Politics will be studied to investigate the interlinkages of enmity, rivalry and friendship. The study is aimed towards executing Critical theory to analyse the manner in which cultural security is constructed and what its political impact. Collective identity under the Social Theory is examined to draw correlation of Self. The methodology used for study are data collection through Stratified Random Sampling, Survey and Exploratory Research Methods, descriptive, experimental and Focus Group Discussion(FGDs) will be conducted, along with testimonies and personal interviews. Women and youth are affected in civil unrest and their emerging role in fight for protection of cultural communities' rights and dignity is unparalleled, in such light what protection and responses by law and practice are provided and mechanism and toolkit to deal with accused and treat then with respect.

Keywords: Conflict, South Asia, Culture, Security, Ethnicity, Governance

THE DYNAMICS OF THE ASYMMETRIC THREAT IN THE NOSO CONFLICT IN CAMEROON

Issa Djıdjoua GARBA / University of Maroua

Abstract

The longstanding grievances of Anglophones in the North West and South West regions are a nationhood problem that emerged after unification with the Francophone Cameroon in 1961. Peaceful protests turned deadly when the government military shot at peaceful protesters, wounding many and killing several. This article examine why has the conflict escalated so quickly becoming asymmetric instigating peace and security challenges in the North West and South West regions of the country? The Government of Cameroon persists in its determination to employ military violence to solve the Anglophone crisis in the regions. The asymmetric conflict is utilized in the NOSO conflict to compete for political and economic control over the scarce resources. The rebels or amba boys fights the central government for socio-economic demands. The grievance aspect of the greed and grievance theory has been used; countries with certain socio-political cleavages are more prone to civil strife. According to grievance argument, all civil wars bear two common characteristics. First, the perception by some sectors of civil society, that a rebellion could ameliorate the unfair socio-political status quo. Second, the civil war has the goal to replace the exploitative, abusive, and greedy political elite, privileged class, or ruling ethnic group.

The greed on the other hand, grievance is linked to the claim of overcoming an injustice or an unfortunate circumstance that produces a perception of injustice among a segment of the population. The rebels are not driven by selfish or materialistic gains. Rather, the motivation behind their participation to civil strife would stem from a collective request to access some assets of which they have been denied or deprived. The article combines “grievance” and “greed” models to explain the motivations in the Anglophone crisis.” To balance the heavily militarised response to the Anglophone crisis in the NOSO regions and to avoid its militarisation, and to address the needs of the population suffering from violence and displacement, including through better and more sustainable development strategies: The central government cannot succeed unless the basis for equitable participation in the sharing of wealth and power is established in Cameroon. The asymmetric warfare also known as the Anglophone crisis, is transforming its model of governance from domination by violence and force to public support in the South West and North West regions of Cameroon, Likewise, the

propagation of programmes to win over the hearts and minds of the wider population with a project vision of a future society and tangible benefits of the envisaged Ambazonia Republic. The article goes on to suggest a number of strategies towards a course of action that is more consensual and less dependent on violence, as well as its implications for those who would seek to restrain the expansion and duration of the crisis. It concludes by offering suggestions of how the Central government can improve its strategy and collaboration with the population of NOSO to end the violence.

Keywords: The Dynamics, Asymmetric Threat, The NOSO Conflict, Ambazonia Cameroon

REVOLUTION, CHAOS AND SEEKING STABLITY OF LIBYA: HISTORICAL AND STRUCTURAL ANALYSIS

Meradi Ikram WAFAE / Bursa Uludağ University

Abstract

The aim of this work is to clarify the headlines of the structural and functional transformation arisen from the coup d'états and, military interventions and political turmoil's suffered by Libya during the history. As known, Libya is very crucial country which was located in Northern Africa as a transitionary region. Both its ethnic structure and its geopolitical positioning always shaped Libya and come it into hot agenda of the world. Libya which was under the subjection of the various powers for a long time gained its independence at the middle of the 20th century and confronted with the Gaddafi revolution before establishing the fundamental principles of the modern state.

As a country under the Gaddafi regime more than 40 years attempted to create its own stability with the sui generis administration. Nevertheless, the Arab Spring demonstrated that Gaddafi regime deprived of having strong and coherent ties and away from providing the welfare which the Libya community desired. As a matter of fact, Libya was one of the first countries negatively influenced by the Arab Spring emerged at the end of 2010 entered into a civilian war and permanent instability as a result of collapsing the existing Gaddafi regime. Nowadays Libya seeks to provide a new kind of stability with a new comprehension of state and politics while keeping the suffered political turmoil still alive.

Instability resulting from Libya's revolution and civil war has never fully come under control. It has worsened with political infighting, the failures of the GNA, and the emergence of a rival government in the east of the country.

The inadequacy of the international community's early "light footprint" approach became clear as the unstable elements of this situation fed even greater instability throughout Libya.

The three main components of stabilisation are: ensuring the delivery of public services; stabilising the economy; and providing security. There has been some progress on the first component, but stabilisation actors must now focus on the economy.

Innovation at municipal level and the weakness and corruption of central government mean that international players should look to local authorities as partners for re-establishing public services.

A multiplicity of international actors operate in Libya, with a sometimes surprising level of cohesiveness. Nevertheless, now is the time for them to collectively agree a high-level strategy, ensuring they have a bird's eye view of the efforts they are all making to bring stability back to Libya.

The tragedy of Libya in well known in outline but poorly known in detail – to many in Europe, that is. The unrelenting nature of Libya's instability this decade has made itself felt beyond its shores in the form of refugee flows through and out of the country. Europeans go to Libya to seek help with their migration woes, but leave empty-handed when they find no government that can actually govern. The sorry tale of life along this southern Mediterranean shore sometimes filters northwards in the form of news reports about violent acts committed by warring groups.

To Libyans enduring the upheaval in their country after 2011, the detail is known only too well, of course. Revolution, civil war, and rival governments eyeing each other across an often lawless country have plunged Libyans into what sometimes amounts to a daily battle for survival. Their quality of life has deteriorated dramatically. Many people live in pervasive insecurity under militia rule and amid continual conflict. They have suffered failures of electricity, water, and telecommunications, and a general absence of functional governance. Steep inflation in the cost of some basic goods and scarcity in others have meant many Libyans are unable to look after themselves or their families with the dignity and security they deserve. All the while, networks of elites control access to public goods, smugglers contrive to raise prices for desperate buyers, and local militias conspire to lock the Libyan citizenry out of the economic opportunities, public services, and security that it rightly expects.

The route out of this countrywide mess is not straightforward, but there is a way through. Policies and programmes geared towards achieving stabilisation – turning a failed state into a stable state capable of self-governance – have correctly, if belatedly, moved to the centre of international efforts in Libya. At the heart of this approach is the understanding that an environment of prolonged instability can eventually itself become a driver of further conflict and state collapse. Once emergency situations improve, the three main components of stabilisation are to: ensure the delivery of public services; move the economy onto an even keel; and provide security to the population at large.

The worsening political, security, and economic context in Libya has indeed led international actors to put in place measures aiming to stabilise the country. The European Union and its

member states have driven this, concerned as they are at the burgeoning problems so close to their own shores. However, in this they have lacked a strong local partner: the ineffectiveness of the Government of National Accord (GNA) set up in 2015 has proved a heavy drag on stabilisation efforts. For, while stabilisation is undoubtedly critical to meeting people's immediate needs, the story so far in Libya has been one of focusing mainly on the first component of an effective stabilisation package, namely: re-establishing basic services and maintaining infrastructure. This has meant that any gains are vulnerable to renewed strife. And the only partial successes made here have played into widespread popular disengagement from national politics. On top of this, the lucrative nature of the status quo for the current elite is a powerful incentive for its members to stall attempts at change.

This paper will show that the international community should double down on three core areas in order to restore stability to Libya. The first is to rescue and radically improve Libya's ravaged, conflict-torn economy. Without raising ordinary Libyans' economic prospects, it will be difficult to embed the partial improvements already made in re-establishing public services, strengthen their faith in the political process, or move to a situation where security improves. Changing how the economy works will be difficult because of the way in which the new Libyan elite exploits existing socioeconomic structures for its own personal gain. But addressing Libya's structural macroeconomic flaws is a prerequisite to stabilising the country.

Second, current efforts must expand to encompass more effective partners than the GNA, such as municipalities and state-owned companies. These will not only outlive the GNA but are also more relevant to and engaged with their constituencies. Numerous local authorities have already rightly won praise for improving their local economic situation and bringing the forces of law and order under civilian control. The international community should look to these bright spots and seek to understand how they can encourage local government across Libya to follow these examples. European countries and aid agencies should allocate their funding to support such efforts and spread best practice.

It is possible to halt and reverse the vicious cycle of destabilisation in which Libya finds itself. Indeed, in future, it will be possible to turn this into a virtuous one, locking in gains made through the ongoing process of stabilisation. The difficult matter of improving and maintaining security – the third vital component – largely lies beyond the scope of this paper. But ensuring that Libyans have a safe environment to live in will

become more feasible if players in Libya address the economy component, thereby using future gains as a platform for even deeper stabilisation policies. Eventually this more constructive cycle will not only more effectively and durably stabilise Libya, it will also create the foundations for a future, Libyan-owned state-building process.

Keywords: Libya, Muammer al-Gaddafi, Arab Spring, Revolutions

TERRORISM IS MAJOR THREAT TO INTERNATIONAL SECURITY

Leyla MUSTAFAYEVA / Baku State University

Abstract

The article explains international terrorism as a threat to the national security of states. Sources and causes of this phenomenon are analyzed. Terrorist activity intensified especially at the beginning of the 21stcentury. In recent decades, the activation of such a phenomenon as terrorism, a variety of scales, forms and spheres of its manifestation, has been observed throughout the world. At the same time sorts of threats to political system are highlighted. Threats to global security increase rapidly. The main objectives of international terrorism is the disruption of public administration.

The historical roots of the terrorism are ancient. Assassination of Gaius Julius Caesar was the first terrorist act in 44 b.c. and Zealots was one of the first examples of terrorism. Members of the group carried out the attacks on religious days to attract more attention. Such organizations like this had begun to appear in the Middle East. The Egyptian people suffered huge losses as a result of the events called "Liberation of the Children of Israel" in 2.5 thousand years ago.These events created great fear for Egyptian pharaoh. Despite the aforementioned facts, the inclusion of the term terrorism in the scientific lexicon dates back to the French Revolution. More than 20,000 civilians were killed in the revolution. Hatred against turks Dashnaksutyun terrorist organization was founded in 1890 in Tbilisi. Armenian terrorist organization was engaged in provocations and terror acts in turkish consulates and embassies. Term terrorism means fear which comes from word “terrere”. From geographical point of view terrorism is divided into two parts:

✓ Local terrorism

✓ Transnational terrorism

Local tererorism occurs within a state and scope of violence is limited. Transnational terrorism covers more than one state, distinguished by its complex structure. At the same time, they operate in a wide range of areas and promote their interests with extreme aggression and violent methods. Result of process globalization, terrorism became an important political issue. Different terrorist organizations use terror in different ways to achieve their goals. Previously, terrorism was not mass, but rather an individual character. Conspiracy of leaders, political and public figures was realized out by terrorists. Contemporary

terrorism indiscriminately target civilians. However terrorist attacks can end thousands of lives. It is no coincidence that problem of terrorism is on the top list of problems that concern every political actor as a threat to the security of the state. Terrorism has already charactirize as global problem in modern world. Terrorism, which undermines social and economic life of states, requires strengthening of security issues.

State Security Service of Azerbaijan Republic implements complex control measures in this sphere. Security Service not only fight against terrorism but also struggle with armed groups which formed under radical religious ideas and involvementing citizens in groups operating outside of the country. Looking through legal aspects of the fighting with international terrorism should emphasize that comprehensive approach to this problem demands including economic and political efforts by states.

Security Service not only fight against terrorism but also struggle with armed groups which formed under radical religious ideas and involvementing citizens in groups operating outside of the country. Looking through legal aspects of the fighting with international terrorism should emphasize that comprehensive approach to this problem demands including economic and political efforts by states. Terrorism is the forefront of threats to national security. In the world today states control terrorism via bilateral and multilateral cooperation. Law on the Fight Against Terrorism Republic of Azerbaijan with the signing the law, the creation of a legislative framework has become a priority in 1999.The law below establishes the legal and institutional groundwork for counter-terrorism efforts in the Republic of Azerbaijan, coordinates the actions of agencies and sets out the duties rights for such agencies, citizens. Basic principles for combating terrorism should be considered be providing legality, coordination of methods in combating terrorism, the priority of protecting human rights of people, necessity of the punishment for carrying out terrorist activities. During the anti-terrorism operations public should be informed about terrorist acts. Information on the tactics about anti-terrorism operations, information data of operation, information on persons participating in operations - may not be disseminate. Nevertheless it should be underline that the fight against terrorism began in the years of independence. Simultaneously Azerbaijan joined the UN Convention-Terrorist Financing Convention (formally, the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism) in 2001. After gaining independence Republic of Azerbaijan diversifies its activities in various spheres with international organizations and

within the anti-terrorist coalition. Azerbaijan closely cooperates with the UN Security Council Counter-Terrorism Committee.

Keywords: Terrorism, Security, Threat, Globalization, State Security Service Of Azerbaijan Republic

THE ROLE OF TRACK TWO DIPLOMACY IN PEACEMAKING PRACTICE

A.Veronika İNAN / Marmara University

Abstract

Diplomacy is a key practice that affects the formation of the state's foreign policy. It is important in terms of conflict prevention and conflict solving. Effective and well-directed diplomacy is essential for preserving peace and building and maintaining harmonious relations between the states. Diplomacy practice has its roots in ancient times and it is still evolving since it is closely related to the ever-changing socio-political context. Modern diplomacy differs from that conducted before, since modern diplomacy does not mean merely conventional diplomacy based on the official talks between states' highest rank officials but it also includes alternative methods. And the track two diplomacy, which is at the core of this study, has emerged as a novel practice that might successfully supplement official talks between parts. Track two diplomacy is defined as "the unofficial, constructive interaction between adversaries in political conflicts" (Montville 2006:15), it might be performed for example by former authorities, scholars, ex-officials, civil society leaders, non-governmental organizations and NGOs activists.

This novel diplomacy practice at the beginning of its application has been misunderstood and approached sceptically by officials (Jones 2015:xvi). However, the situation has been changed when it turned that track two diplomacy does not aspire to substitute the traditional methods but rather complement it and even increase the possibility of finding compromise or a positive resolution of the issue at hand. Track two diplomacy should not be underestimated or omitted since skillfully conducted has a great potential to influence the result of the dialogue. Due to the fact that such an unofficial dialogue is not binding, it might touch upon the wide range of solutions that in contrast might not be considered during official talks. Furthermore, track two diplomacy has the potential to be a capable tool in the redefinition of a particular issue. One can consider that this alternative method has great potential in reframing the issue and in rebuilding understandings about parts involved in a conflict. It might present the Other in a new light, which in turn reinforces the reconsideration of a problem in a novel way and might greatly contribute to the peacemaking practice.

This study seeks to analyse the role of track two diplomacy in peacemaking using social constructivism as a theoretical

framework and taking into consideration the constructivist assumption that everything in the social world is socially constructed, so conflict also is a socially constructed phenomenon. The parts included in the conflict frame an issue in a particular way that as a result might become conflictual. And in turn, previously conflictual matter/issue might be redefined through the socialization between the parts on both levels of talks, on traditional one and on an alternative one, so-called track two diplomacy. This study attempts to point at the great role of track two diplomacy in the socializing process between the two conflictual sides and highlights its potential in the reconstruction process of the issue and in the redefinition of bilateral relations. Thus the successfully led track two diplomacy might reinforce the peacemaking practice since even in case the conventional channels are blocked unofficial discussions, allows for continuous transfer of ideas between conflictual sides. In view of the fact that track two diplomacy "is almost entirely about influencing thinking and conceptions of interests as opposed to negotiating formal treaties" (Kaye 2005:5) it enhances the peacemaking process. Furthermore, track two diplomacy is geared merely for problem-solving and not obliged to behave according to the rules prevailing in traditional diplomacy, and the talks are more flexible. Since track two diplomacy "is not about defending positions but about mutually and collaboratively trying to understand and then resolve a problem" (Schultz 2015:x).

All in all, the result of this study supports the idea that unconventional diplomacy reinforces the process of socialization between parts that leads to the development of new meanings about each other and about the conflictual issue. Such a socialization process brings the possibility to the transfer of understandings about the culture and identity of the actors included in talks. This might, in turn, contribute to the blurring of the sharp borders between the Self and the Other, because reframing the issue and better understanding of the Other through the variable channels make it more familiar thus renders the construction of a solution more possible. Furthermore, track two diplomacy might prepare a ground for constructive discussion on the official level and strengthen peacemaking practice.

Keywords: Two Track Diplomacy, Peacemaking, Alternative Diplomacy, Social Constructivism, Resolution

FACTORS AND DIMENSIONS OF THE STATE INVOLVEMENT IN CYBERSECURITY: THE CASE OF JAPAN

Elif Sercen NURCAN / Meiji University

Abstract

Within the cybersecurity context, different states adopt different strategy orientations and roles. In some of the major liberal democratic countries such as the United States, the states can be argued to have oriented their involvement in cybersecurity relatively more towards the national security aspect. In the case of other states, the role of the state in cybersecurity may have a less security orientation in favor of economic priorities. Due to the recent emergence of the field as a whole, there remains a gap in the political science literature regarding this differentiation. In order to remedy the lack of academic works regarding the different roles of the state in cybersecurity, this paper focuses on the case of the Japanese state as an example of the latter group. The nature of the role of state in cybersecurity in Japan is clarified using the framework utilized by Cavelty and Egloft's 2019 article (Cavelty & Egloff, 2019) where an extensive literature survey by the authors finds the existence of six roles of the state regarding cybersecurity discussed in the scientific literature, which are "state as guarantor and protector", "state as legislator and regulator", "state as supporter/representative of society", "state as partner", "state as knowledge creator/disseminator", and "state as originator of more cyber-in-security". Among the roles identified, this paper finds the Japanese state to be embracing the roles of the "knowledge creator/disseminator" and the "supporter/representative of society" relatively more than other roles. The evidence for this claim is gathered via author's own content analysis of the three generations of Cybersecurity Strategy policy guidelines produced by the NISC (National center of Incident readiness and Strategy for Cybersecurity) of Japan, the Basic Act on Cybersecurity promulgated in 2014, and a cooperative project with ASEAN (Association of Southeast Asian Nations) which focuses on increasing awareness regarding password security. Analysis results indicate that the Japanese state apparatus inputs resources into production and semination of a particular understanding of cybersecurity, coupled with efforts to build the image of the nation as a peaceful cooperation partner on the international arena. The reasoning behind the prioritization of the aforementioned set of roles is explained in the second half of the paper by a recounting of Japan's political economic structure which prioritizes economic capabilities over militaristic capacity,

and economic ties with other states, at times even with commonly accepted major sources of APTs (Advanced Persistent Threats) such as People's Republic of China. Without indulging in a wide sweeping description, the principal supporting examples are taken from the US-China trade wars period bilateral relations and the government response to the COVID-19.

In conclusion, this paper intends to demonstrate the potentiality of states' embracing multiple roles simultaneously. By doing so, states can also prioritize a key set of the roles over others; a set that reflects the inherent political economic priorities. Overall, the future academic works on cybersecurity stands to benefit from incorporating the conclusions this paper offers for improved visibility of differences in strategic priorities of various states and the potential reasons behind them.

Keywords: Cybersecurity, Role of the State, Japanese State, Security, ASEAN-Japan Relations

4 Eylül/September - Cumartesi/Saturday
13:00-14:30 21. Oturum / 21th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *İsmail Köse*

The New Crisis of International System: COVID-19 Pandemic

- "China and Global Economic Governance in Post-COVID-19: Challenges and Implications" ***Junuguru Srinivas***
- "COVID-19 Pandemic and the Strategy of Russian Authorities Towards Mass Media" ***Viktoriia Demydova***
- "A Data-Based Approach to Global Threats: Case of Turkey's COVID-19 Experience" ***İsmail Erkam Sula & Mustafa Onur Yalçın***
- "Health Diplomacy as a Form of Public Diplomacy: The Case of Turkey during COVID-19 Pandemic" ***Alper Çakmak***
- "Nationhood Beyond Boundaries during COVID-19: on Expedition of NRI Voting and Parliamentary Representation of Indian Diaspora" ***Ratna Bharati B***

CHINA AND GLOBAL ECONOMIC GOVERNANCE IN POST-COVID-19: CHALLENGES AND IMPLICATIONS

Junuguru SRINIVAS / Gitam University

Abstract

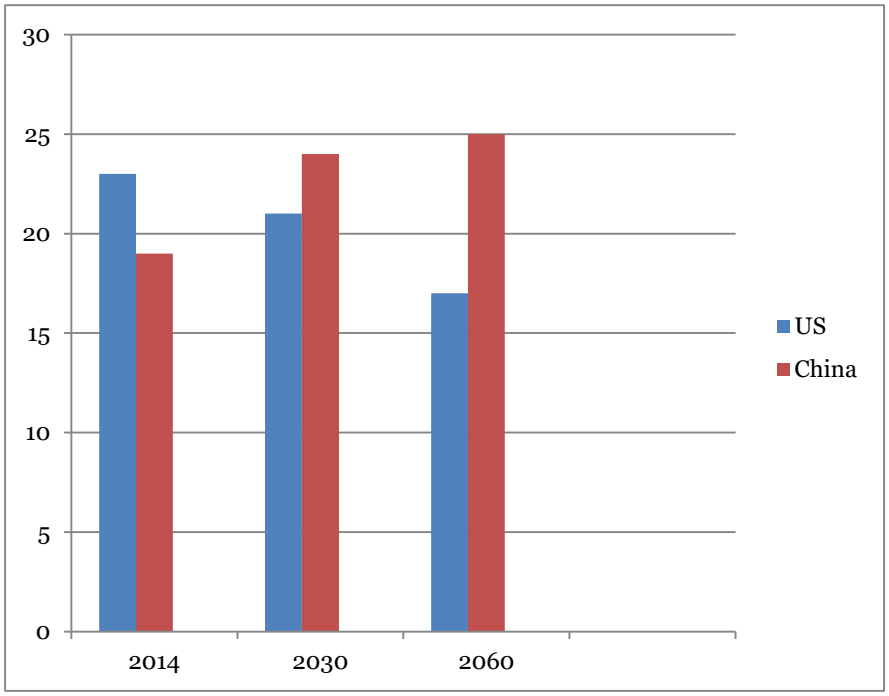
Historically, China was severely marginalized in international relations. Therefore, China's evolution can be divided into three distinct phases. It firstly included the period between 1950 to1970, when it kept rejecting the existing international order. In the next stage, it took on a more passive position, which was between 1980 and 1990. And in the 2000s, when China wanted to take on a more selective and activist role, it sought membership to international institutions and wanted to learn the road rules, obeying them to a large extent (Shambaugh 2009: 125). However, from 1950 to 1970, China's worldview had been guided by Mao Zedong's theory of the 'Three Worlds.' According to such an approach, the first World consisted of two superpowers, the other developed countries known as the 'Second World', and the third of developing countries known as the 'Third World.' Beijing's leadership gave China the status of a Third World country and regarded itself as the Third World leader (Wang and Rosenau 2009).

China realized the importance of becoming part of the international system and thought it would not develop with isolation. Thus, China did not have any choice but to accept joining the global strategy to modernize itself, which eventually benefited China's national interests (Wang and Rosenau 2009). However, China had its policies not to join with the international system. Scholar Zhu Dawei (2008) observed that China's active participation in international relations was also its strategy to protect itself from any security dilemma, given China's rising power. Because China was always suspicious over the US-placed Western world order, it associated with the USSR instead, until the rift began with the USSR.

Later, Chinese reformers following came to see the international system as a structure in which Beijing should participate. However, China never wanted to obliterate the existing international order and wanted to be part of the global system. From 1980 onwards, China started integrating with the international system, albeit in only the economic sphere. But then, China remained dubious about existing international norms. After learning the rules of the global economic order system, they decided to oppose it passively. Later, China continuously raised its voice for the reform of the new international economic order. Thus, it joined group of 77 to

implement corrections towards several loopholes within the global demand (Wang and Rosenau 2009). But since China was not in a position to take charge, their voice remained nominal. This is why China still focuses more on international integration than on trying to reform global governance (Pang 2006). However, since the death of Mao Zedong, China has evolved from a revolutionary power determined to overthrow the existing international order into a state fully embedded into the global economic governance architecture via a period of cautious and partial engagements with the international system (Sheild 2014).

Fig 4.2 Projected Structure of the US-Chinese Economy (2014-2060)

Source: *Economic Outlook* Number 95-Longterm-Baseline Projections Dataset, Organization for Economic Cooperation for Development (OECD), (May 2014). The data is calculated in percentile.

The above data says how China is going to become a global economic power. However, the Covid-19 hit hard to the global economy. At present, the global society is going through a devastating situation due to the Covid-19 pandemic. The pandemic affected more than 200 countries. It is shattering the entire World in a multidimensional way. Further, the virus ripping apart the global economy like never before. Due to this, the largest global economies China, U.S., Japan, India, and many other's economies, are registering a negative growth rate. Slowly the World is coming out from great lockdown, but there is no sign of recovery soon. Because the pandemic hit so severely the global

economies, it takes nearly one to two years to restore normalcy worldwide.

Meanwhile, the blame game spiraled across the World and accusing China of its lackadaisical approach towards Covid-19 pandemic containment in its initial stage. The reports are coming that China is facing its heat as China is getting cornered. Many global companies signaled to shift their production base from China and look for alternative avenues. Furthermore, many global economy experts, World Bank, I.M.F., and various other prominent international organizations cautioning that the world economy is sinking once again after 2008. The drivers of the global economy like China and India's economic downfall started already. The developed region countries like the E.U.'s economy are also not in a healthy condition. Adding fuel to the fire, the Covid-19 ripped apart the global economy. The world economy has been shattered and devastated by the pandemic. More than 200 countries have imposed a complete lockdown to contain the Coronavirus spread, but it triggered many adverse side effects. Thus, the Covid-19 pandemic was considered the most massive global public health crisis in a century. The virus has created daunting health and socio-economic challenges. So, the U.N. Secretary-General rightly termed it as 'is the most critical test we have faced since the United Nations' formation (U.N. Population Fund 2020).

Further, to assess the economic impact of the novel Coronavirus, the I.M.F.'s 'World Economic Outlook, April 2020: The Great Lockdown' "underscored that due to the COVID-19 outbreak, the world economy projected to be contracted by minus three percent in 2020, which is much worse than 2008-09 economic crisis. Apart from that, the World Bank's 'World Economic Prospects' projected that the COVID-19 pandemic had struck a devastating blow to the global economy, causing an unprecedented effect on the developed World, emerging market economies developing countries. Thus, it's an alarming bell for all countries.

Unfortunately, while the entire World was busy tackling the pandemic threat, China appeared to use its manufacturing power to its geopolitical advantage. As it has reflected, Beijing has offered medical aid and expertise to impoverished countries. Further, China has enhanced cooperation with its arch-rival Japan. Besides, President Xi Jinping spoke to the U.N. Secretary-General on how the international community can fight the virus. And China's richest man, Jack Ma, has led the team of private sector's fight against Covid-19. It signals that China has been moving its economic and trade interests very smartly in this

critical juncture for its future geopolitical gains. Thus, it would help China further push for its global leadership role and claim that Belt and Road initiative is the future of global connectivity (Jacob 2020). Likewise, China is trying to use the situation for its own sake and enhance its sway in global affairs in multidimensional ways. Thus, China aggressively pushes for changing international order rapidly, where it wants to become the center of global power politics. And that is how the World is witnessing a new demand in the making with many predicaments.

In this context, the proposed project will explore how China is going to view the emerging global economic order. The project will study how China's foreign economic policies will implicate global economic governance. Further, the research expounds on how the other major powers will react to China's international relations aggressiveness.

Keywords: China, International Relations, Global Economic Governance And Covid-19

COVID-19 PANDEMIC AND THE STRATEGY OF RUSSIAN AUTHORITIES TOWARDS MASS MEDIA

Viktoriia DEMYDOVA / Istanbul Gelisim University

Abstract

The virus was confirmed to have spread to Russia on 31 January 2020. By the end of March 2020, the vast majority of federal subjects, including Moscow, had imposed lockdowns. By June 2020, rating of support for Putin reached the lowest record since 1999. Growing number of cases, economic deterioration as well as Putin's absence in the public engagements after the incident with the central hospital were acting against the Russian president. On the one hand, in this period it was important to control agenda and public opinion. On the other hand, it was a suitable moment to adopt a number of decisions since Russians would not be able to protest because of lockdowns.

This paper discusses how Russian authorities adopted a number of measures to coordinate the work of media during the Covid-19 pandemic starting from March 2020. The author concentrates on the three strategies of the Russian government during the mentioned period: securing access to the information and fight against the fake news; support for the mass media; and limiting media freedom. Particular example for the first strategy would be the law on disrespect to authorities (March 2019) that among others prohibited news challenging official statistics as to the pandemic. As to the support for mass media, federal budget envisaged financial support for them in 2021. Finally, Russian authorities severely limited freedom of media in Russia during pandemic. On the other hand, recognition of Alexei Navalny's Anti-Corruption Foundation an extremist organization limited its activities. The list of the foreign agents was also extended. Law on educational activities that entered into force on June 1, 2020 requires obtaining licenses for bloggers and social media channels.

The paper problematizes the nature of the legislation regarding mass media and information regarding pandemic. On the one hand, analysis indicates that Russian authorities tried to limit information about the spread of Covid-19 in Russia. On the other hand, analysis show that Russian government has used pandemic and lockdowns to limit freedom of media and opposition in Russia though strengthening its grip on power and eliminating key opposition activist Alexei Navalny on the eve of the parliamentary election 2021. The aim of this paper is to examine policies regarding mass media and information implemented by the Russian government in the period of Covid-

19 pandemic between March 2020 and August 2021. The author addresses the question about the impact of the pandemic on the freedom of Russian media and state of affairs in Russian mass media. This paper argues that Russian government attempted at limiting the freedom of mass media in order to avoid unpleasant information. Second, Kremlin supported pro-governmental media that did not challenge the official line of authorities. Finally, it is argued that Russian authorities used the chance of lockdown to extend illiberal legislation that halts the work of media and opposition. Qualitative methodology has been used in the research. Particularly, author relies on the analysis of the official documents.

Keywords: Covid-19, Mass Media, Pandemic, Putin, Russia

A DATA-BASED APPROACH TO GLOBAL THREATS: CASE OF TURKEY'S COVID-19 EXPERIENCE

İsmail Erkam SULA / Ankara Yildirim Beyazit University
Mustafa Onur YALÇIN / Sakarya University

Abstract

When it comes to global crises, it is often discussed that academic research is not effective enough in guiding the policy-making process. The recent Covid-19 outbreak showed that nation-states still maintain their statist reflexes of seeking local solutions to global threats. Turkey also goes with this trend to control the pandemic. The phrase "The problem is global, our struggle is national", which the Ministry of Health probably uses to encourage the nationwide efforts, is important because it reflects how Turkey tries to overcome the pandemic. However, scholars have long warned that states may be insufficient to produce national solutions to global-scale problems. Along with other major issues, Covid-19 is just the tip of the iceberg. As a matter of fact, the pandemic increased at an unstoppable pace, as policies could not be produced through international cooperation and governance despite the warnings of those working on this issue. Therefore, our main argument is along with Covid-19 crisis, there are many other issues needs scholarly attention. To overcome this issue, this study proposes a data-based analysis of global threats may help Turkey and other nations policy-making process against the global crises. Therefore, we present Global Risk Assessment Data Set (GRAD) our ongoing research which contains our assessment of the transformation of the global risks since the end of Cold War. GRAD contains data on major catastrophic threats against humanity grouped under six different headings including Development, Economy, Health, Nuclear Power, Technology, and Environment. The data is collected with a content analysis of the annual reports of various IGOs (UN, World Bank, World Economic Forum…etc.) and NGOs (Bulletin of Atomic Scientist, Global Challenges Foundation etc.) that contain information on global risks and challenges. Our preliminary findings show that threats like Covid-19 have existed before, and scientists have been warning the international society about a possible pandemic and many other catastrophic threats for a long time. The recent experiences show that without a proper connection between academic knowledge and policy-making, all the efforts to overcome global crises is doomed to fail. We argue that the raw data about global issues need to be processed in a scholarly manner to be used in the most effective way possible. To understand the importance of

this connection, first, this paper focuses on Turkey's Covid-19 experience as a case study to show how Turkey managed the crises. Second, it points what might have been different if the policy-makers benefitted a data-based analysis. To do this, the paper explains GRAD -a regularly updated dataset that contains categorized information on global catastrophic risks- and our assessments on the need for the improvement of governance these risks. Within the case study of Turkey's experience, our argument is that GRAD may serve as an organized hub for disorganized information about global risks.

Keywords: Datasets, Global Governance, Global Risks, Turkey, Security Challenges, Covid-19

HEALTH DIPLOMACY AS A FORM OF PUBLIC DIPLOMACY: THE CASE OF TURKEY DURING COVID-19 PANDEMIC

Alper ÇAKMAK / Acıbadem University

Abstract

This essay is about how the Covid-19 pandemic has promoted humanitarian aid as a parcel of cultural diplomacy for Turkish public-diplomacy (TPD), which will now include high-income non-Muslim states. It seeks to understand how humanitarian aid - an inextricable asset of TPD - has diversified during the pandemic compared to the previous conduct of TPD. The main objective is to incorporate all forms of diplomacy, not only with Muslim/low income countries but also with non-Muslim/high-income countries. It examines how humanitarian aid serves presenting a certain image. It seeks to extend a valid explanation to the question of how cultural diplomacy through humanitarian aid—an inextricable component of TPD—has diversified during the pandemic compared with the previous configuration of TPD. Turkish public diplomacy, centering health diplomacy in foreign policy, brings its humanitarian facet in the foreground. The main objective of this paper is to delineate how the TPD that has come to the fore can be incorporated into relations not only with Muslim and low-income level countries but with non-Muslim and developed nations during the global outbreak. In doing so, the paper addresses how health diplomacy as a form of cultural diplomacy initiatives differs with respect to marketing, nation branding, and image promotion before and during the pandemic. Therefore, this essay is organized in four sections. First, it focuses on the period before the pandemic, assessing the characteristics of those countries that did receive aid, as well as the cultural resources of TPD for low-income level Muslim partners. This section focuses on the period before the pandemic, presenting a scrutiny of the core characteristics of recipient countries and the cultural TPD resources deployed in engaging with underdeveloped/Muslim partners. It also recounts my conceptualization of TPD determinants and how the forms and the promotion of public diplomacy are deployed and conducted regardless of the Covid-19 process. Second, it will scrutinize TPD during the pandemic, and discuss how health diplomacy -as a part of cultural diplomacy- creates a positive image of benevolent assistance. The second section is an inquiry into the central components—values, norms, and ideals—of the TPD implemented in interaction with underdeveloped Muslim partners before the pandemic. Last, it explains how TPD attempts to build the image of good will for foreign and domestic

audiences. It aims to offer a plausible answer for how health diplomacy is employed to project an image for not only foreign publics but also domestic audiences. The last section offers a plausible answer to how TPD, centering health diplomacy, is employed to project an image not only to foreign publics but also to domestic audiences. In this section, I argue that the pandemic has unfolded a context in which Turkey finds a chance to demonstrate its generosity to non-Muslim/developed countries as an extension of its cultural resources. The pandemic has unfolded a positive momentum that is used to enhance Turkey's image and to sway public opinion. The section is intended to expand the literature by looking into TPD during the pandemic and discussing how humanitarian aid programs, as a fundamental component of cultural diplomacy, have reflected modalities for nation branding, marketing, and image promotion in Turkey. Moreover, it seeks to question the main differences in the formulation of nation branding and image promotion in the country before and after the pandemic. The study, eventually, seeks to extend a valid answer to how TPD, centering health diplomacy, is employed as humanitarian diplomacy to project an intended image to various recipient communities and states.

Keywords: Turkish Public Diplomacy, Covid-19, Humanitarian Assistance, Branding, Image Promotion. Health Diplomacy

NATIONHOOD BEYOND BOUNDARIES DURING COVID-19: ON EXPEDITION OF NRI VOTING AND PARLIAMENTARY REPRESENTATION OF INDIAN DIASPORA

Ratna BHARATI B / Ambedkar University

Abstract

Over the years, India's interaction with its diaspora has undergone a significant amount of transformation. Apart from acknowledging the wide presence of Indian diaspora across the world, India has attempted to wholly embrace the notion of 'Indians' living abroad through various outreach programs and foreign policies. However, the progress on certain issues remains largely overlooked - namely, the NRI [Non-Resident Indian] voting policy and the representation of the Indian Diaspora in the Indian Parliament.

During the outbreak of the COVID-19 pandemic, it was clear that the Indian diaspora greatly suffered as the Indian government struggled to provide the assistance required promptly. A large number of Indians with OCI (Overseas Citizen of India) cards, Indian passports (Non-Resident Indians') and people of Indian origin wished to return to India amidst the ongoing pandemic. Foreign airlines operating in and out of India have a 60-40 mix of Indian and foreign passport holders (Mishra 2020). Several stranded Indians from the United Kingdom (The Print 2020), the Philippines (The Tribune 2020), the United States of America (Mishra 2020) and several other countries hope to return to India to reunite with families due to adverse conditions prevailing in their 'host lands.

The efforts made by the Indian government included setting up an online registry system and sharing a contact number to assist the stranded nationals with board and lodging (The Print 2020). Indians stranded in the worst corona outbreak hit countries like Italy (Chaudhary and Duttagupta 2020) have been brought back through the Vande Bharat Mission but then India was simply not well prepared to organize provisions to put them in Quarantine.

Such instances bring to light the need for the development of policies that ensure a better platform for the members of the diaspora to voice their concerns. To strengthen the ties of India with the members of the Indian Diaspora, the quality of interaction must be improved through the betterment of various communication channels - which include identification of concerns of Indians settled abroad, policy formulation and implementation.

Indian Diaspora takes a keen interest in Indian politics and has demonstrated the same through conducting campaigns online and at their land of settlement (Mogul 2019). However, unofficial data with the Election Commission of India shows that only 10,000 to 12,000 overseas voters have exercised their franchise because they do not want to spend foreign currency coming to India and voting (The Economic Times 2019). The bill said the necessary provision of coming to India to cast ballots caused hardship for overseas electors (The Economic Times 2019). Such fallacies in policymaking fail to represent diaspora as a 'community whose representation caters to India's larger foreign policy interests.

Further, the classical definition of the diaspora as a scattered group of people uprooted from their original land can no longer be considered valid. In the modern context, the diaspora is any group of migrants integrated within the host society, who choose to maintain a strong attachment to their original cultures and countries. That attachment is not merely symbolic or cultural but developed over the past decades to include strong economic and political ties (Rigoni 2014).

The major reason behind seeking a parliamentary representation of the Indian Diaspora is to acknowledge the overseas Indians as "active overseas citizens" of India who are entitled to protection and access to resources. Ensuring the representation of the diaspora is bound to provide the Indian parliament with a truly cosmopolitan identity, as this step requires a legal apparatus that transcends the concept of territorial borders and relinks the diaspora with the homeland, legally and politically.

According to the data compiled by the Ministry of External Affairs, Government of India, the total number of Indians overseas are Three crores twenty-one lakh three hundred forty (3,21,00,340), persons of Indian origin (PIO) are one crore eighty-six lakh eighty-three thousand six hundred forty-five (1,86,83,645) and Non-Resident Indians (NRIs) are one crore thirty-four Lakh fifty-nine thousand one hundred ninety-Five (13459195) (Population Of Overseas Indians 2021). The Indian diasporic community is spread across two hundred countries in the world. Therefore, the relationship between diaspora and homeland is heavily dependent on policymaking.

The paper aims to explain the need to enhance and expedite NRI voting measures followed by elaborating on the need for the parliamentary representation of the Indian diaspora. Naturally, every policy has its pros and cons; therefore this study shall also explore the advantages and disadvantages of NRI voting and the parliamentary representation of the Indian diaspora. Lastly, the

objective is also to elaborate on how such measures can play a huge role in maintaining ties, offering protection and rendering support to the diaspora community during times of crisis like the COVID-19 outbreak.

Keywords: Indian Diaspora, Policymaking, Crisis, COVID-19, Indian Government

4 Eylül/September - Cumartesi/Saturday
14:30-16:00 22. Oturum / 22nd Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Murat Ülgül*

Ethnic and Sectarian Conflicts/ Radicalism and Extremism

- "Radicalism and Extremism: Insights from South Asia" ***Santwana Pandey***
- "Muslim Minority and Transnational Jihad: The Cases of Xinjiang and Rakhine" ***Syaza Shukri***
- "Parang Sabil as an Expression of Jihad Among the Tausugs of Mindanao" ***Marlon B. Lopez***
- "Political Colonialism in Nunavut, Canada: Linguistic Experiences" ***Magayo Alves***

RADICALISM AND EXTREMISM: INSIGHTS FROM SOUTH ASIA

Santwana PANDEY / Guru Ghasidas Central University

Abstract

Violent extremism as an expression of the common folk facing various problems of identity crisis as well as existence in itself. Although this radical reaction has various causes or factors. Ideology plays an important role in deciding the path and also poses a question before them whether they can remain non-violent after becoming radical or in real radicalism is a process which is always dynamic in nature with its socio-psychological face. The present paper aims to analyze the inbuilt reasons that lead to this process and also has an objective of identifying the role of non-state actors in enhancing violent extremism in South Asian region particularly in Afghanistan. It has also become a point of examination that how the internet influences the process of radicalization by enabling a person to support and different forms of extremism associated with terrorism in this digital era. Presently government crises in Afganistan and total failure of state institution has seriously posed a question of political instability before the citizen. Growing posture of Taliban and paralyzed status state machinery to combat this situation has become a live example statelessness. Frustration and disappointment with the existing political system and hypocratic nature of responsible state actors have contributed to the growth of radical Islamist movements across the region. Basically poor governance, different allegations of corruption and instability in political system have become the major drivers for radicalization and extremism to thrive in the region. The marginalized population and actual material deprivation developed within themselves the feeling of abandonment by the state and society. The reasons behind the support of the extremist groups from the local communities lies in filling the vacuum created by poor public services and continuously weakening state capacity. During COVID-19, this particular situation became more exaggerated as the flow of individuals between regions got suspended although connected virtually used to create impact on the individuals by the free flow of stream of thoughts. The collapse of the local culture in rural settings also played an important role in radicalization process. See for example that the concept of Jihad is an ideological response to the collapse of local culture and elimination of political belongingness to the national modern identity. All these major aspects will be dealt minutely in the present work that will be based on the sources primary and

secondary both and the government reports of resolution and initiatives of United Nations Organizations.

Keywords: Radicalism, Extremism, Afganistan, Taliban, Jihad, South Asia

MUSLIM MINORITY AND TRANSNATIONAL JIHAD: THE CASES OF XINJIANG AND RAKHINE

Syaza SHUKRI / International Islamic University Malaysia

Abstract

The Uyghurs in Xinjiang province, China, and Rohingyas in Rakhine state, Myanmar are facing civil and violent oppression by their governments. These minority ethnic groups are also Muslims, in contrast to the majority Buddhists or Confucians in Myanmar and China, respectively. As the world watches in condemnation, interestingly, there is also truly little traction by Islamist jihadist groups in these countries. This is not to say that their influence is absent in the regions: al-Qaeda in South Asia is taking advantage of the Rohingya refugee crisis and the so-called Islamic State was able to attract Uyghurs to their doomed caliphate. Nevertheless, this paper seeks to understand why jihadists failed to make too much inroad in these places. It is important that we understand this phenomenon in order to undermine the influence of jihadists in other parts of the world for us to be able to achieve peace and justice. Using the conceptual framework of Dar al-'Ahd, this paper argues that the governments in China are oppressing a selective group of Muslims and thus making it difficult to build the case that they are at war with Muslims in general. This argument is based on the classical understanding of jihadism, which is to fight against foreign intrusion, whereas the call to jihad against one's government is a much recent and controversial innovation. Therefore, in geopolitical terms, there is little 'value' for jihadists to concentrate in Xinjiang and Rakhine when the Muslim world heartland remains in the Middle East which continues to face multiple challenges from foreign intervention to domestic authoritarianism.

Islam and extremism have unfortunately become almost synonymous in contemporary media, with no shortage of reason as can be seen from the beheading of a French schoolteacher in October 2020 by a Chechen Muslim who had contact with jihadists in Syria. Orientalism also plays its role in warping the Western view on Islam, which is slowly being rectified with Islamophobia coming into mainstream consciousness. Without downplaying the existence of terrorists among Muslims, we need to also understand the plight of other Muslims living under oppression in different parts of the world. More importantly, there is a need to make sense of the inhumane treatment received by Muslims at the hands of their government without falling prey to a discourse of victimhood that could possibly attract these

Muslims towards violent reaction in the name of the religion. The cases of the Rohingyas and Uyghurs show that not all cases of oppression are viewed within the framework of radical jihadism, and this is a good thing to ensure peace and justice for the future development of mankind.

In these unfortunate scenarios, the calls for jihad, or war, against the government does not seem to resonate with the wider Muslim population. This paper seeks to understand why jihad as a framework used by transnational terrorists does not seem to bring in thousands of Muslims into Rakhine or Xinjiang to fight against oppressive governments. This paper will argue that in today's context, the call for jihad against one's own government—even a non-Muslim government—is not incredibly attractive because of the established international system in which countries work together in different settings either bilaterally or in international organisations. Although classical jihadism discusses defensive warfare against oppression as part of jihad, today's discourse on jihad is not limited to war, but can also include humanitarian intervention and multilateral approaches, especially when faced with an extraordinarily strong government that may inflict more damage to the Muslim population.

Keywords: Xinjiang, Uyghur, Rakhine, Rohingya, Myanmar, Jihad, Transnational Jihad, Dar Al-Harb, Dar Al-'Ahd, Geopolitics

PARANG SABIL AS AN EXPRESSION OF JIHAD AMONG THE TAUSUGS OF MINDANAO

Marlon B. LOPEZ / Philippine Science High School

Abstract

Jihad is a religious facet of Islam which calls the faithfuls to defend the Islamic faith and to wage their lives in the defense of the same. It has challenged conventional theories on the effect of religious faithfulness and convictions as to extend the idea of faithfulness to commit acts that goes beyond conventional standards of morality in the practice of religious convictions. Debate in the contemporary idea and practice of jihad has been occurring even in the halls of government and most arguments are misinformed and to some extent deliberately flawed to advance interests and harms Islam as a religion. Careful analysis and comprehensive study of the concept of jihad in various perspectives even those which run contrary to major opinions and schools of thought.

More than the religious aspect of jihad, it has evolved into a culture which empowered a struggle to self-determination and drive for self-government in the Muslim South of the Philippines. The martial law during the Marcos administration waged a war against the Moro secessionist movement launched by the Moro National Liberation Front in 1969 led by UP Political Science Professor Nur Misuari: a unified Moro movement pushing a change in Mindanao and the destiny of the Muslim South. As to this, jihad as an abstract concept, religious and cultural, will be better understood when analysis of the practice of jihad will be undertaken and, in detail, be put new perspective. Thus, the exploration of parang sabil, a Tausug expression of jihad, is an effective manner of comprehending the culture which encouraged a Muslim faithful to wage his life in the defense of the Islamic faith and the land of their ancestors, the Bangsamoro which transcends the current debate and narrative of jihad as a religious practice per se.

This research will be exploring the expression of jihad in the practice of parang sabil through the experiences of a Moro National Liberation Front fighter during the time of the martial law under the late Philippine president Ferdinand Marcos and the Moro military campaigns to push change and autonomy in the Bangsamoro. Important to note is the shedding of new light to some narratives that are yet to be brought forth by this study in the passionate cause that the Moro struggle during the dark years of Philippine martial law from 1972 – 1986 relative to the advancement of the Moro cause through jihad. Also,

miscommunication and outright historical revisionism has been affecting truths of parang sabil and jihad thus, study on this culture must be undertaken to create a neutral discussion on the topic and henceforth create a narrative that is more accommodating and open to jihad and to other cultures, Western thought is unapologetic to. Significant also about this research is to shed a different light to a misunderstood culture, practice of jihad. Key informant interviews of surviving Moro National Liberation Front fighters and archival research of documents and literatures discussing parang sabil and jihad were analyzed to aid the analysis of the study and the drawing of conclusions has been employed to extract and analyze data.

Keywords: Islam, Jihad, Mindanao, Parang Sabil, MNLF

POLITICAL COLONIALISM IN NUNAVUT, CANADA: LINGUISTIC EXPERIENCES

Magayo ALVES / The Federal University of Paraíba

Abstract

This presentation will seek explore the idea that linguistic colonialism is still prevalent in the scope of education policies proposed and implemented across the Canadian territory of Nunavut and that little has been done by the country's federal government to prevent and/or change this. As a result, generations of local Inuit communities continue to suffer the effects of what the current acting president of the organization Nunavut Tunngavik Incorporated – the legal representative of these groups in matters dealing with treaty negotiation and native treaty rights – Mr. James Eetoolook, has referred to as a process of 'cultural genocide'. More specifically, we are going to discuss the impacts of recent changes to the territory's Education Act regarding the implementation of mandatory bilingual education at all grades (Inuktut and English) and what this may mean for locals. The original strategy of promoting native languages as equal vehicles of instruction alongside English was amended in 2020 to a new "phased implementation" that will be applied gradually until 2039. If we take into account the fact that in the meantime new investments have been made by Canada's federal government to increase the use of French in the territory (as the recent CAD 10.7 million sent by Ottawa to upgrade Iqaluit's French school and childcare center), it becomes clear that encouraging indigenous citizens to learn and retain their own ancestral languages has not been a priority and that this lack of commitment places local cultures at an even greater risk of going extinct/being forgotten.

Methodologically, we are utilizing a qualitative approach for data collection (that essentially comes from a plethora of sources, such as peer-reviewed papers, books, court reports etc) to build the framework under which our original hypothesis presented above will be assessed and verified. In summary, by establishing a set of possible causes for this shift in the original schedule of linguistic inclusion, we are – via process tracing – attempting to show that colonialism is the stronger hypothesis underlying it, and as such, it influences (directly and indirectly) First Nation individuals to relinquish their cultures, following initiatives perpetuated for decades that seek to assimilate these individuals into more traditional patterns and behaviours seen in the West. Even the relatively recent Indigenous Language Act (that received Royal assent on 21 June 2019) stating as one of its purposes to "support and promote the use of Indigenous

languages" fails to grant them the same level of protection and recognition seen in the Official Languages Act, for English and French. Finally, the presentation will briefly explore the lack of more concrete mechanisms and strategies to increase the numbers of teachers/professors capable of teaching subjects in their respective areas of expertise in these native languages, therefore fundamentally highlighting the necessity for stronger, more inclusive and individual-oriented policies that think of language as a fundamental human right.

In summary, this piece of research will seek to expand the debate on the need for effective implementation policies that promote the use of Inuktitut and Inuinnaqtun in education, and that therefore foster native language retention across the territory.

Keywords: Canadian Politics, Nunavut, Linguistic Colonialism

4 Eylül/September - Cumartesi/Saturday
16:00-17:30 23. Oturum / 23rd Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Emrah Atar*

Area Studies

- "Operation Fenix in Latin America" ***Gökberk Durmaz & Varinia Aguilar***
- "Sustainability or Development: European Union Green Deal and Poland" ***Furkan Emer***
- "Collaborative Governance Approaches to Climate Change Policies: The Case of UK'sInternational Climate Finance Programme" ***Emrah Atar***
- "Globalization and Africa's Development: What Role for Cultural Values?" ***Idowu Johnson***
- "From Organisation of African Unity to African Union: A Reincarnation or Mere Change ofName?" ***Idris Ridwan Tosho & Yemisi Olawale Isaac***
- "Strengthening Diaspora-Homelands Relationship in Migration-Development Age:Perspective from Nigeria" ***Yemisi Olawale Isaac***

OPERATION FENIX IN LATIN AMERICA

Gökberk DURMAZ / Social Sciences University of Ankara
Varinia AGUILAR / Ankara University

Abstract

Among the various challenges faced by the Colombian State throughout its history we find corruption, drug trafficking, and the armed struggle against undoubtedly subversive and far-right organizations.

The State of Colombia implemented the Colombian plan. On March 1, 2008, armed forces under the highest command of President Álvaro Uribe Vélez entered Ecuadorian territory near the border. War commander Luis Édgar Devia Silva, known by the pseudonym of Raúl Reyes, was killed along with other people accompanying him.

In the operation, called "Operation Fénix", computers, removable USB type drives, hard disks as well as quarter's main material were also seized. On the occasion of electronic documents seized in the military operation, sufficient evidence was found to inform the Supreme Court of Justice of Bogotá Chamber representative Wilson Borja's affiliation with the FARC's subversive group.

However, the Court of Cassation-Criminal Chamber decided not to open an official investigation by an injunction, since the acquisition of these evidential elements deviated from the acquisition of electronic evidence and therefore was not in accordance with international cooperation between States outside the criminal procedure, that is, the principle of legality
Operation Fénix consisted of the bombardment of Ecuadorian territory and the incursion with helicopters and military personnel into a jungle area 1,800 meters from the border of Ecuador with Colombia, called “Angostura”, in the vicinity of the Yamarú population, in the province Ecuadorian woman from Sucumbíos, on March 1, 2008; as well as the bombardment of the guerrilla camp where the presence of alias "Raúl Reyes" was presumed, with the result of the death of the indicated leader and 17 more guerrillas.

After the events occurred, Colombia explained to the Ecuadorian government that it obtained information about the presence of Raúl Reyes and the FARC's 48th front in a camp near the border with that country. Subsequently, a reconnaissance over flight was carried out by a Colombian helicopter, which, after the bombing, entered Ecuadorian territory and was surprised by a warlike confrontation with some members of the guerrilla group who

survived the initial attack by the Colombian Government. After this, the Colombian army took possession of the camp and the bodies of the guerrillas Luis Edgar Devia Silva, alias "Raúl Reyes" and Guillermo Enrique Torres, alias "Julián Conrado", and proceeded to seize computers and documentary material.

However, the Ecuadorian Government did not accept Colombia's explanations and after the verbal claim, it filed a complaint with the international community accusing the Colombian State of violating its sovereignty.

On this occasion, the Ecuadorian Government announced to the OAS that Ecuador's territorial sovereignty was the victim of a planned violation by the Colombian public forces, in order to eliminate an illegal FARC camp. Likewise, he asserted that these Colombian troops bombed and raided his territory without authorization from the Ecuadorian authorities.

This fact produced a break in diplomatic relations between Ecuador and Colombia, followed by intense diplomatic action by Ecuador in search of claim and reparation of damages. After the events, the reestablishment of these relationships to date has been slow and ambivalent.

Because of what happened, the Government of Ecuador requested to address the event within the framework of International Law and to resolve this situation by peaceful means, for which it requested on March 2, 2008, the convening of an extraordinary session of the Permanent Council of the OAS, a regional organization made up of the nations of the American continent, to deal with the fact within the framework of International Law and resolve this situation by peaceful means.

For his part, the UN Secretary General expressed, through a statement dated March 6, 2008, the Organization's support for the OAS mediating efforts. Ban Ki-moon, current UN Secretary General, praised the leadership of the OAS to try to resolve this controversy through peaceful and cooperative means.

The UN is the largest global organization of governments and in its constitutive charters it shares with the OAS, a regional alliance of nations, its regulations and purposes of strengthening peace, security, and cooperation, based on the principles of legal equality of the States. And respect for international law, as well as the achievement of the peaceful settlement of international disputes. Relevant to this, the Charter of the United Nations, in its Chapter VIII (Article 52), points out the importance of collaboration with regional organizations.

Therefore, at Ecuador's request, the OAS assumed its competence, for which it was based on the principles of the OAS

Charter and subject to its norms, especially Articles 18, 19, and 20 of the Inter-American Charter, Having the attention of the Permanent Council, which responded to Ecuador's request to convene an extraordinary meeting to collectively assess the situation.

It is evident that Operation Phoenix constitutes a violation of the principles of International Law, as indicated in the minutes of the extraordinary session of the Permanent Council of the Organization and in its Resolution CP / RES. 930 (1632/08) on the events, as well as in the declaration of the Heads of State and Government of the Rio Group and in the resolution of the 25th Meeting of Consultation of Ministers of Foreign Affairs, in which "the incursion Colombian in Ecuadorian territory, considering it a violation of Articles 19 and 21 of the OAS Charter ”(Montúfar, 2008, p. 30).

Keywords: Latin America, Securitization, Colombia, Ecuador, Raúl Reyes

SUSTAINABILITY OR DEVELOPMENT: EUROPEAN UNION GREEN DEAL AND POLAND

Furkan EMER / Ankara Medipol University

Abstract

This paper aims to analyze why Polish stance towards the European Union Green Deal through the prism of interest-based environmental theory. Green Deal Project aims to decrease the usage of non-renewable resources as precautions for climate change until 2050. However, Poland is the only opposing country since its economy is heavily based on coal industry. Considering Poland's increasing energy need and economic conditions, its opposition to the Green Deal Project brings about a conceptual discussion on sustainable development. Even though sustainable development is portrayed as a positive concept, it is criticized by developing countries regarding their economic vulnerability to apply sustainable policies. Therefore, the policies based on this concept should be redefined for the countries which cannot meet the criteria for environmental policies set by developed countries. The aim of this study is to understand the applicability of sustainable development policies on such countries by analyzing Polish opposition to the Green Deal Project. After reviewing the literature on sustainable development, it will be demonstrated that the existing definitions are insufficient to flourish policies. Within the context of this conceptual discussion, this paper tries to explain Poland's refusal to the Green Deal Project by referring to interest-based environmental theory. Since Polish government and the companies involved in coal industry cannot bear the consequences of a possible energy transformation for economic and political reasons, Poland remains opposed to the European Union Green Deal Project. Interest-based theory is selected since traditional approaches turned to be insufficient in terms of global environmental politics. As globalization challenged their state-centered explanations, interest-based theory birthed as an alternative way to approach environmental politics. Given the significance of internal network and domestic economy for Poland's approach to European Union's environmental policies, the insufficiency of sustainable development concept will be indicated.

In this study, Poland's refusal to European Union Green Deal will be examined as a case study of the critics to sustainable development concept. Primary sources (statistics of US Energy Information Administration, the document of European Union Green Deal, press releases, proceedings etc.) and secondary sources (articles, journals, reports etc.) will be used to demonstrate Poland's capacity to meet the Green Deal Project's

criteria as a developing country. The findings will be evaluated through the prism of interest-based environmental theory. After explaining Poland's opposition to the Green Deal by its internal economic networks and their reflections on politics, the deficiency of existing definitions of sustainable development concept will be shown. The paper will conclude that sustainable development concept should be redefined in order to develop environmental policies for the developing countries which do not have the opportunity to alternate traditional energy resources. The organization of this study will be as follows. In the first section, the conceptual discussions on sustainable development will be reviewed. In the second section, the European Union Green Deal Project will be explained with the environmental policies it offers to the member states. In addition to this, the reasons of Poland's objection will be detailed. In the third section, interest-based environmental theory will be applied in order to explain why Poland is against Green Deal. In conclusion, the critics to the existing definitions of sustainable development concept will be supported in the light of Poland case.

Keywords: European Green Deal, Poland, Sustainable Development, İnterest-Based Theory

COLLABORATIVE GOVERNANCE APPROACHES TO CLIMATE CHANGE POLICIES: THE CASE OF UK'S INTERNATIONAL CLIMATE FINANCE PROGRAMME

Emrah ATAR / Recep Tayyip Erdoğan University

Abstract

Climate Change continues to be global because scientific research demonstrates that climate change persists to be a threat to ecosystems. When the studies are scrutinised, one of the most imperative factors in the increasingly adverse effects of climate change is human beings. These same studies illustrate that human activities have changed negatively against nature with increasing industrialisation and urbanisation.

When it was understood that this crisis was a global problem, global steps were taking place to be occupied for its solution or mitigation. Many international policies such as Global Climate Policies, Global Common Earth Climate System Protection Policies, Sustainable Development Policies, Sustainable Development Goals (SDGs), Urban Sustainability, Global Justice Policies, and Climate Justice (or injustice) have been implemented. International Cooperation, Scientific Studies, National and International Level Initiatives against Climate Change gained momentum, and the 1988 Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) was organised. International Agreements regulating the framework of global cooperation has also been put into operation. The United Nations Framework Convention on Climate Change, the Kyoto Protocol, and the Paris Agreement stand out as the most central joint endeavours serving this purpose.

Along with these applications, local and more regional studies are also designed. As a result of the United Nations Framework Convention on Climate Change, developed countries committed to providing funding to help developing countries reduce their greenhouse gas emissions and adapt to the adverse effects of climate change. The United Kingdom produces policies for this purpose. The UK is trying to answer this problem with the Climate Change Act 2008. However, developed countries such as the United Kingdom are expected to take a more active role. Therefore. The UK also supports commitments to urgent international action to combat climate change, in line with the law.

One of the most striking applications among these is the International Climate Finance program implemented by the United Kingdom. International Climate Finance is the UK government's commitment to supporting developing countries in

their response to the challenges and opportunities of climate change. To serve this purpose, the government makes a financial adjustment. About half of the funding is spent on adaptation to help countries and people build resilience to climate change's current and future impacts. The other part is spent on abatement to reduce greenhouse gas emissions and support clean growth.

In the light of all these, this study will primarily examine the policies that have been or are planned to be taken on climate change at the global level. Then, the International Climate Finance program, which is considered as one of the collaborative governance approaches for climate change policies, will be evaluated. The pros and cons of the program will be discussed, especially in the 2019/2020 period, along with the goals that they have achieved/failed. Finally, at the end of the study, applicable policy recommendations will be put forward in the light of the necessary data.

Keywords: Climate Change, Collaborative Governance, International Climate Finance, UK

GLOBALIZATION AND AFRICA'S DEVELOPMENT: WHAT ROLE FOR CULTURAL VALUES?

Idowu JOHNSON / University of Ibadan

Abstract

This paper examines the interplay between globalization and development with reference to the African continent. It focuses on the challenges confronting Africa in the current phase of globalization, the continent's responses to the challenges and opportunities for African states in the globalization agenda. The paper utilized the descriptive and qualitative research method by relying on secondary materials to describe the trend of globalization and Africa's development. The current phase of globalization is different from the earlier phases. The main forces in the earlier phases of globalization were the political actors, which comprised the imperial nation states with a mercantilist era of strong states for international economic competition. On the other hand, the current phase of globalization has the transnational corporations and international finance capital as the main actors. This aspect of globalization is typified by the growing concentration and monopolization of economic resources and power by transnational corporations and by global financial firms and funds. Thus, the free flow of capital involved large sums and this led to the unchecked power of big players and financial speculators. This makes it difficult for African countries to control the level of their currency and the flows of money in and out of their countries. The central argument is that globalization is inevitable in a modern world, but the propagation of a universal paradigm through Americanization and Westernization for economic and political development, and the dominance of unilateralism as a way of conducting international economic relations constitute contradictions to the survival of Africa within the context of development. Globalization has become a phenomenon with disastrous consequences for governments and peoples of Africa. In fact, Africa has been placed in a weak position to take on the challenges of globalization, as the conditions for success in economic and human development were not present. Although, African countries responded to their marginalization in global affairs, especially in the current phase of globalization, the continent was not well placed to determine the globalization agenda. To be sure, Africa has been losing the race for economic and human development. The thrust of the paper is that culture in its broadest sense must be central to development. African states must at large seek to seize opportunities provided by globalization, by bringing to bear African values and culture of

diligence, honesty and self-confidence. Globalization will have an impact on Africa's economic and political spheres, Africans must however discuss the future development of the continent. The paper concludes that African leaders should demonstrate and appreciate their cultural and historical heritage by engaging their cultural revolutions in the process of confronting the challenges of development in the current phase of globalization.

Keywords: Globalization, Westernization, Development, African Values, Cultural Revolution

FROM ORGANISATION OF AFRICAN UNITY TO AFRICAN UNION: A REINCARNATION OR MERE CHANGE OF NAME?

Idris Ridwan TOSHO / University of Ilorin
Yemisi Olawale ISAAC / University of Ilorin

Abstract

Available literature demonstrates that the study of Africa's governance, politics, and development since the independence era, cannot be discussed without proper reference to the role of inter-governmental organisations. The establishment of Organisation of African Unity in 1963 was not only considered a mechanism to advance and unite the emerging states in Africa but also to shape Africa's global politico-economic dynamics relations. The contribution of Organisation of African Unity cannot be underestimated. In its thrity-nine year of existence, it contributed activitely to the political emacipation of African states. However, the organisation failed to successfully integrate African economies, solve its post-colonial challenges and meet the demands of globalization and new world order. Hence, its metamorphosis into the African Union.

While OAU was established to address the vestiges of colonialism, the African Union, on the other hand, was established to tackle the challenges confronting post-colonial African states. To this effect, the establishment of the New Partnership for African Development (NEPAD), African Peer Review Mechanism (APRM) is underlying evidence of this thesis. However, in spite of that transformation however, skeptics have continued to express doubt about the capability of the new organization to achieve improved regional integration. Such commentators fear that the challenges that militated against the effectiveness of the former organization have remained largely undiminished and are therefore likely to hamper the performance of the new one. Whereas a number of studies have attempted an assessment of the performance of the AU in this regard, such studies have been by no means exhaustive.

The article aim to contribute to the earlier efforts in order to enhance understanding of the subject matter. It focuses on the role of the African Union in light of Africa's post-colonial trajectories. To do this, the article pose a question with two sides. Can the African Union, having existed for over two decades, be described as a total reincarnation of the defunct Organisation of African Unity, or is it a mere change of name? In other words, in what ways has the African Union enhance Africa's competitiveness within the global space? It is on this premise

that the study will devote its intellectual and analytical resources to genuine analysis of Organisation of African Unity and the African Union in Africa's integration and development discourse.

The study will be interrogated through five sub-headings apart from the introduction and the conclusion. The first sub-heading provides a background to the establishment of OAU. This is subsequently followed by an assessment of Organisation of African Unity thirty-nine years of existence in Africa to provide a balanced argument. The next sub-heading examines the factors that culminated into the establishment of AU and lastly, a thorough assessment is made to evaluate the African Union's role by employing a comparative analysis to either establish the reincarnation or change of name thesis. The article adopts historical methodology and relies on secondary sources of data. Data gathered will be subjected to qualitative descriptive and analysis technique.

Keywords: Organisation of Africa Unity (OAU), Africa Union (AU), Africa, Nation-building

STRENGTHENING DIASPORA-HOMELANDS RELATIONSHIP IN MIGRATION-DEVELOPMENT AGE: PERSPECTIVE FROM NIGERIA

Yemisi Olawale ISAAC / University of Ilorin

Abstract

Migration and population flows have not only occupied the center of global debates but are becoming increasingly connected with the idea of globalization and digitalization. Nigeria has a long history of intra- and inter-continental migration flows as well as a highly active and engaged diaspora. While it might be difficult to state accurate data of Nigerians abroad, data provided by Nigeria Diaspora Commission (NIDCOM) put it as over 17 million. The huge remittances inflow into Nigeria also confirms such diaspora population figure. As of 2019, Nigeria has a total remittances inflow of US$ billion 25 which amounts to 6 % of Nigeria's Gross Domestic Profit (GDP). The largest population of Nigerians in foreign lands resides in the United Kingdom, United States, West Africa, and South Africa. Nigerian diaspora populations are highly skilled and educated who have been forced to seek greener pastures abroad due to a perennial economic, and political crisis such as the implication of Structural Adjustment Programme (SAP), lack of infrastructural facilities and sustainable livelihood, corrupt practice, and domestic terrorism.

Hence, borne out of massive Africa/Nigeria-Diaspora population has concepts such as migration-led development strategies have been advocated by African Union (AU), migrant scholars, and policy makers for developed countries. The migration development strategy is based on the need for governments of migrant-sending countries to recognize the potential of their citizens abroad, coordinate their affairs to participate in home country development. In other words, rather than a complaint about brain drain or brain waste, migrant-sending countries can focus on brain circulation, diaspora remittances, and enhancing knowledge-based economy through the diaspora. These engagement includes establishing immigrants providing businesses, facilitating access to social networks in both countries, acting as conduits for trade and investment, operating businesses and social enterprises, mentoring homeland population, running national/ethnic professional networking organizations, and transmitting ideas and institutional best practices without relocating back to the home countries.

Apparently, with the goal of migration-development strategy in mind, it is important to establish a link between Diaspora

populations. In other words, to harness their potentialities for the development of their Countries of Origin (COO), depending on the extent to which they feel they have a stake in their home countries. Hence, migrant-sending states need to establish a sustainable diaspora-homeland relationship. It is on this premise that the research explores and examines the role Nigeria Diaspora Commission (NIDCOM), a commission established by the Federal Government of Nigeria to harness diaspora potentialities in a globalised and digital (Glogital) age. Nigeria Diaspora Commission (NIDCOM) came into existence through the Establishment Act of 2017 with the mandate to provide for the engagement of Nigerians in diaspora in the policies, projects, and participation in the socio-economic and political development of Nigeria.

Hence, the chapter specifically analyses NIDCOM engagement policies and contribution to migration-development discourse in a Glogital age. The analysis of the study will be directed towards the diaspora-development agenda. The research presentation will be divided into five sections. After the introduction, the second section consists of conceptual clarifications of the key concepts in the chapter such as diaspora and migration-development concepts. The third section will focus on the formation of the Nigerian Diaspora. In the fourth section, an attempt is made to examine the Nigerian-diaspora engagement before the establishment of NIDCOM in 2017. The fifth section is an explanation of the establishment of NIDCOM and her contribution towards strengthening the diaspora-homeland relationship. To achieve the aforementioned objectives, the chapter adopts a historical research methodology and relies on primary and secondary sources of information.

Keywords: Migration, Diaspora, Glodigital, Nigeria, NIDCOM

4 Eylül/September - Cumartesi/Saturday
17:30-19:00 24. Oturum / 24th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Sinem Çelik*

Uluslararası Sistemin Yeni Krizi: COVID-19 Pandemisi

- "Kozmopolitan Bir İdeali Sorgulamak: Avrupa Birliği'nin Aşı Pasaportu/Sertifikası Üzerine Etik Bir Değerlendirme" ***Mustafa Atatorun***
- "Devlet Dışı Aktörler Olarak Diasporaların Küresel Sorunlarla Mücadelesi: Afrika Diasporası ve Koronavirus Salgını" ***Mustafa Tayfun Üstün***
- "Kovid-19 Salgını ile Ulus-Devleti Yeniden Düşünmek" ***Çağla Mavruk Cavlak & Ali Gök***
- "COVID-19 Sürecinde Ticari Önlemler ve Teşvikler" ***Ali Hamurcu***
- "Belirsizlik ve Dönüşüm: Pandeminin Etkilerinin Anarşi ve Güç Dağılımı Çerçevesinde Analizi" ***Baybars Öğün***
- "Covid-19 Pandemisi Döneminde Katalan Ayrılıkçı Hareketi" ***Sinem Çelik***

KOZMOPOLİTAN BİR İDEALİ SORGULAMAK: AVRUPA BİRLİĞİ'NİN AŞI PASAPORTU/SERTİFİKASI ÜZERİNE ETİK BİR DEĞERLENDİRME

Mustafa ATATORUN / Süleyman Demirel Üniversitesi

Özet

Sıkı bir Covid-19 aşı rekabetinin olduğu dünyada, Avrupa Birliği'nin (AB) seyahat özgürlüğünü aşı pasaportuna/sertifikasına bağlı hale getirmek istemesinin AB açısından ahlaki-siyasi sonuçları neler olabilir? Bu soruya verilebilecek cevaplar AB'yi ve onun değerlerini sorgulamayı beraberinde getirecektir. Zira, Avrupa Birliği, Immanuel Kant'ın işaret ettiği demokrasi, hukukun üstünlüğü, bireysel haklar, eşitlik ve özgürlük gibi kozmopolitan etik norm ve değerleri paylaşan bir takım önde gelen Avrupalı ülkeler tarafından kurulmuştur. Evrensel değerleri paylaşan ahlaki bir topluluk olarak doğan AB, zaman içerisinde daha da genişleyerek Avrupa'nın tarihinin en barışçıl zamanlarını yaşamasının önünü açmıştır. Bu bakımdan AB, şüphesiz Kant'ın "ebedi barış" olarak nitelendirdiği kozmopolitan idealinin en ileri derecede vücut bulmuş hali veya temsili olarak görülmektedir. Fakat, bugün Birlik en ciddi sınamalardan biri olan Covid-19 pandemi krizi ve zorlayıcı etkileriyle ile karşı karşıyadır. Hastalığın yayılımını yavaşlatmak veya önlemek için ülkeler kapanmalara gitmiş, bunun sonucunda ise çeşitli ekonomik, toplumsal ve siyasi sorunlar ortaya çıkmıştır. AB ülkeleri sadece sağlık boyutunda bir mücadele değil, aynı zamanda söz konusu alanlarda da hastalığın neden olduğu etkileri azaltmak için mücadele vermeye başlamışlardır. Covid-19'a karşı mücadele sürecinin daha ilk başlarından itibaren AB ülkeleri arasında anlaşmazlıklar ve sürtüşmeler baş göstertmeye başlamıştır. Gerek mücadelede öncelikli ihtiyaç duyulan sağlık malzemelerine ulaşım konusunda, gerekse de aşıların üretilmesinin ardından temini ve dağıtımı konusunda üye ülkeler arasında gerginlikler yaşandı ve Avrupa Birliği ortaya çıkan krizin yönetiminde etkili olamadığı gerekçesiyle eleştirildi. Gelinen noktada hala bir çok sorun devam etmekle birlikte, AB'nin Covid-19 ile ortaya çıkan krizlere çözüm arayışında olduğu da bir gerçektir. Hastalığın yayılmasını yavaşlatmak veya önlemek amacıyla başlayan aşılamaların bazı ülkelerde hızlı, bazılarında çok yavaş ilerlemesi ve hatta aşı temininde ciddi sıkıntıların olması en acil çözüm bekleyen sorunlar olarak hem AB'de hem de bütün dünyada göze çarpmaktadır. Aşının kendisinin bir sorun olarak ortaya çıktığı bu konjonktürde, Avrupa Birliği, Birlik içerisinde serbest dolaşımı aşı yaptıranlara verilecek "aşı pasaportu/sertifikası" şartına bağlama teklifi üzerinde çalışmaktadır.

Avrupa uluslarının genelinin sağlığı adına uygulanması planlanan AB aşı pasaportu/sertifikası, ilk bakışta kolektif bir faydayı sağlamak adına planlamış gibi görünse de, etik açıdan problemli taraflara sahiptir. Bu çalışma AB tarafından Covid-19 aşı pasaportunun/sertifikasının uygulamaya geçirilmesi durumunda Birlik içinde ortaya çıkacak ahlaki-siyasi sonuçları açıklamayı amaçlamaktadır. Çalışma, aşı pasaportunun/sertifikasının yol açacağı sonuçları itibarıyla AB'nin taşıdığı bireysel haklar, eşitlik ve özgürlük gibi kozmopolitan etik değer ve normlarını tehdit edebilecek bir girişim olduğunu iddia etmektedir. Bu da AB'nin birliği için tehlike anlamına gelecektir. Biliniyor ki, esas olarak aşı pasaportu/sertifikası teklifi, AB'de ekonomileri turizme dayanan güney ülkelerine diğer zengin ülkelerden gelecek turistlerin önünü açmak adına yapılmıştır. Fakat, aşıya erişimin büyük bir sorun olduğu ve ülkeler arasında adeta aşı savaşlarının yaşandığı bir konjonktürde aşı temininin adil bir biçimde yapılmasını sağlayacak tedbirleri öncelemek yerine ekonomik kaygıları hafifletmenin gündeme alınmasının bir takım ahlaki sorunlara yol açacağı öngörülebilir. Birincisi, aşıların dünyada ve AB'de dengesiz dağılımı söz konusu olduğu için AB içinde ve dışında "seyahata daha çok mazhar" ayrıcalıklı ülkeler ve onların vatandaşları ortaya çıkacaktır. İkincisi ve dünya çapında kullanılan mevcut aşılar arasında "geçerlilik" veya "kabul" ayrımı yapılarak menşee dair bir ayrımcılık algısı oluşmaktadır. "Aşı milliyetçiliğine" kapı aralamak anlamına gelebilecek bu durum, ayrıca, aşı tercihi yapan bireyleri göz önüne alırsak, kozmopolitan normlar olan bireysel özgürlükle seyahat özgürlüğü arasında bir çatışma da meydana getirecektir. Son olarak ise, ortaya çıkacak bu ahlaki sorunlar rekabetin ve düşmanlığın Birlik içinde iyice yerleşmesine veya artmasına neden olabilir. Sonuç olarak, aşı pasaportunun/sertifikasının ahlaki-siyasi açıdan, kozmopolitan bir ideali temsil eden AB'nin meşruiyet zeminini aşındırıcı bir etkiye sahip olacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği (AB), Aşı Pasaportu/Sertifikası, Covid-19, Kozmopolitanizm, Uluslararası Etik

DEVLET DIŞI AKTÖRLER OLARAK DİASPORALARIN KÜRESEL SORUNLARLA MÜCADELESİ: AFRİKA DİASPORASI VE KORONAVİRUS SALGINI

Mustafa Tayfun ÜSTÜN / Atatürk Üniversitesi

Özet

2019 yılının sonlarına doğru Çin'in Wuhan kentinde görülmeye başlayan koronavirüs vakaları kısa bir süre içerisinde dünyanın diğer bölgelerine yayılmış ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından küresel bir salgın olduğu kabul edilmiştir. Salgının ilk evrelerinde hastalığın seyri ve etkileri hakkında dillendirilen ihtiyatlı tahminler yerini salgının küresel sistem üzerinde yıkıcı etkilerinin olacağına yönelik hararetli ve disütopik tartışmalara bırakmıştır. Bu tartışmaların gündeme gelmesinin arkasında koronavirüs salgının çeşitli mutasyonlara uğrayarak bulaş riskinin sürekli olarak artması, aşıların koruyuculuğu ve etkileri noktasındaki bilinmezlik ve en önemlisi küresel ve ulusal düzeyde yaşanan ekonomik dalgalanmalar ve bunlara bağlı ortaya çıkan sorunların olduğu görülmektedir.

Salgın sadece insan hayatını ciddi şekilde tehdit etmemiş aynı zamanda ekonomik ve siyasal boyutlarıyla da küresel sisteme ve uluslararası ilişkileri etkileyerek mevcut düzenin çeşitli meydan okumalara maruz kalmasına yol açmıştır. Bu minvalde İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan birçok uluslararası örgütün krizin ilk dönemlerinde yetersiz kalması bu örgütlere ve sisteme yönelik yetki, görev ve meşruiyetlerine dair tartışmaları hızlandırmıştır. Dünya koronavirüs salgınına eşit imkanlarla yakalanmamıştır. Gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler arasında kapanması pek mümkün olmayan mevcut sosyo-ekonomik farklar özellikle hastalığın teşhisi, tedavisi ve aşı tedariki aşamasında kendisini çok daha belirgin bir şekilde göstermiştir. Az gelişmiş ülkeler kategorisinde yer alan bazı Afrika ülkelerinin test sayıları incelendiğinde salgının başlangıcından itibaren yaptıkları toplam test sayısı nüfuslarıyla orantılandığında çok düşük düzeylerde kaldığı anlaşılmaktadır. Hatta bazı ülkelerin verileri dahi bulunmamaktadır. Benzer şekilde aşı tedariğinde de Afrika ülkeleri oldukça gerilerde yer almaktadır. DSÖ'nün Şubat 2021 verilerine göre göre 130 ülke geliştirilen aşılara ulaşmayı başaramamışken, aşı stoğunun yüzde 75'i gelişmiş 10 ülkenin elinde bulunmaktadır. Aşıya erişememiş ülkelerin büyük çoğunluğunun Afrika'da bulunması ve az gelişmiş ülke kategorisinde yer alması tesadüf değildir. Aşı tedarikinde yaşanan gecikmenin sonucu sadece vaka ve vefat sayılarında kendisini göstermemektedir. Daha ciddi sorunların ortaya çıkmasına, az gelişmiş ülkelerin sağlık alt yapılarının hasara uğramasına ve telafisi çok zor olan döngünün ortaya çıkmasına

zemin hazırlamaktadır. Salgın öncesi dönemde bile sağlık sistemleri aksayan ve yetersiz olan az gelişmiş ülkeler salgınla mücadele ederken diğer ülkelerden gelecek olan ekonomik ve insani yardımlara daha bağımlı hale gelmiştir. Farklı bir biçimde ifade etmek gerekirse az gelişmiş ülkelerin salgınla mücadelesi ve sağlık alt yapılarının geleceği gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki siyasi ve sivil aktörlerin vicdanına kalmaktadır. Bu yüzden Uluslararası İlişkiler disiplini çerçevesinde uluslararası örgütler ve yardımlar yeniden gözden geçirilmesi gereken konuların başında gelmektedir.

Salgınla mücadele kapsamında Afrika ülkelerinin durumu akademik özgünlük açısından alana katkısı olması muhtemel araştırma konularından biri olarak düşünülebilir. Afrika ülkeleri salgının başında düşük risk grubunda olmasına karşın zaman ilerledikçe sosyo-kültürel, ekonomik, siyasi ve yapısal meydan okumalara maruz kalmış ve salgınla mücadelede gösterdikleri performans daha da kötüleşmiştir. Açık bir şekilde ifade etmek mümkündür ki bu ülkelerin maruz kaldığı sorunların büyük bir kısmı sağlık alt yapıları, siyasal yönetimden ve lojistik yetersizliklerden kaynaklanmaktadır. Bu ülkelerin salgınla mücadelesi çeşitli disiplinler tarafından farklı boyutlarıyla incelenebilir. Uluslararası İlişkiler disiplini açısından ulusötecilik ve insani yardım faaliyetlerine odaklanmak, Afrika ülkelerinin salgınla mücadelesinin anlaşılmasında yardımcı olabilir. Özellikle, gelişmiş ülkelerde konumlanmış olan Afrika diasporası devlet dışı aktörler olarak aksamış olan insani yardım ağının eksiklerini kısmen de olsa kapatabilecek ve gündemi şekillendirebilecek güçte olduğu düşünülmektedir.

Her ne kadar realist ve neo-realist yaklaşımın savunucuları tarafından diasporalar temel aktör olarak kabul edilmemesine karşın, liberalizm ve inşacılık gibi alternatif yaklaşımlar devlet dışı aktörler olarak diasporaların uluslararası ilişkiler ve politikada özgün rolleri olduğunu kabul etmektedirler. Tarihsel süreç içerisinde çeşitli sosyo-politik dinamiklerin sonucu olarak ortaya çıkmış olan diaspora, en yalın haliyle menşei ülkelerinden (home country) çeşitli nedenlerle ayrılmış, anavatan imgesine sahip, ev sahibi ülkelerin (host country) sınırları içerisinde etnik, dini ve siyasi kimliklerini muhafaza ve deneyimleme iradesi olan sosyal bilinçli yapıları ifade etmektedir. İnşacı bir bakış açısıyla diaspora mekanlarında bu kimlikler diaspora üyelerinin "diğerleriyle" etkileşimi sonucu farklı biçimlerde yeniden inşa edilebilir ve kuşaktan kuşağa anlamları değişebilir. Gelişen bu yeni kimlik ev sahibi ülkeyle olan ilişkilere bağlı olarak diaspora üyelerinin diğer kimliklerinin üzerine eklenebilir. Diaspora üyeleri ve inşa ettikleri kurumları menşei ve ev sahibi ülkeler arasında köprülerin kurulmasında roller üstelenebilir. Aynı

zamanda diasporaların üstlendiği rollerin bir sonucu olarak hem menşei ülkelerinin iç ve dış siyaseti hem de ev sahibi ülkenin menşei ülkeye yönelik politikaları şekillenebilir. Bu perspektiften bakıldığında diasporaların düşünüldüğünden çok daha etkin olabileceği görülmektedir.

Uluslararası İlişkiler literatüründe diasporalar çoğu zaman menşei ülkeye yönelik fon aktarımı ve çatışmaların finansmanı bağlamında hatırlanmaktadır. Fakat kriz zamanlarında diasporaların insani yardım ve işbirliklerinin gelişmesi kapsamında olumlu faaliyetlerini de görmek mümkündür. Daha önceleri deprem ve yaşanan bölgesel ölçekli felaketlerde insani yardım becerilerini artıran diaspora kurumları koronavirüs salgınında da kendilerine yeni görevler bularak menşei ülkeye yönelik faaliyetler geliştirmeyi başarmışlardır.
Bu çalışma diasporik kurumların insani yardım faaliyetleri ve geliştirdikleri pratikler hakkındadır. İrlanda, Birleşik Krallık, İspanya, Amerika Birleşik Devletleri ve İtalya'da tarihsel süreç içerisinde farklı dinamiklerin neticesinde ortaya çıkmış olan Afrika diasporasının salgın sürecindeki deneyimleri çalışmanın ana temasını oluşturacaktır. Çalışmanın sorunsalı bağlamında sırasıyla şu sorulara cevap aranacaktır; Koronavirüs salgını bulundukları ülkelerde Afrika diasporasının üyelerini nasıl etkilemiştir? Afrika diasporasının menşei ülkeleriyle olan ilişkileri salgın döneminde nasıl şekillenmiştir? Afrika diasporasına ait kurumlar salgınla mücadele kapsamında menşei ülkelerine yönelik ne tür faaliyetler geliştirmiştir?

İki bölümden oluşan bu çalışma diaspora kurumlarının faaliyetlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamak için, Afrika diasporasını Uluslararası İlişkiler ve Diaspora çalışmalarını besleyen literatür içerisinde tartışarak kavramsal ve teorik bir çerçeve oluşturulacaktır. İkinci bölümde ise örnek olay olarak seçilen diaspora kurumlarının faaliyetlerine odaklanılarak salgın sürecinde yürüttükleri insani yardım faaliyetleri ve projeleri ortaya konacaktır. İncelenen örnek olaylarda Afrika diasporası sahip olduğu diasporik kurumlar vasıtasıyla salgın sürecinde menşei ülkelerin eksikliklerini kapamaya çalışmıştır. Ev sahibi ülkeler için sıradan ve küçük ölçekli algılanabilecek yardımlar diaspora kurumları vasıtasıyla menşei ülkelere salgının etkisini artırdığı günlerde can suyu olmuştur. Bu çalışma diaspora üyelerinin ev sahibi ülkelerde ekonomik ve sosyal açıdan nüfusun diğer kalanıyla beraber salgın döneminde ekonomik açıdan olumsuz etkilenmesine rağmen, menşei ülkeleriyle olan ilişkilerini, farklı biçimlerde gözlemlenebilen diaspora milliyetçiliğinin bir sonucu olarak, devam ettirdiklerini ve bulundukları ülkelerde kamuoyu farkındalığının artmasına ve

salgınla mücadelede küresel işbirlikleri için öncü adımlar gerçekleştirdiklerini ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afrika Diasporası, İnsani Yardım, Ulusötecilik, Kovid-19, Dünya Sağlık Örgütü

KOVİD-19 SALGINI İLE ULUS-DEVLETİ YENİDEN DÜŞÜNMEK

Çağla Mavruk CAVLAK / Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Ali GÖK / Gaziantep Üniversitesi

Özet

Küreselleşme sürecinin ülkeleri bütünleştirdiği hem toplumlarının hem de ekonomilerinin iç içe geçtiği varsayımından yola çıkılarak ulus devletlerin güçlerini, etkilerini ve bağımsızlıklarını günden güne kaybettiği iddiası, tüm dünyayı etkisi altına alan Kovid-19 salgını ile yerini ulus-devlet sistemlerinin yerini yeniden sorgulamaya bırakmıştır. 2019 Aralık ayında ilk kez Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve çok kısa bir sürede küresel bir sağlık krizine dönüşen Kovid-19 virüsü, akabinde tüm dünyayı siyasal, ekonomik, toplumsal ve psikolojik etkileriyle sarsmaktadır. Devam eden bu süreçte tüm dünya kamuoyunda ana gündem maddesi olan Kovid-19 virüsü salgını, sağlık üzerinde olduğu kadar, ulus-devlet sistemlerinin geleceği üzerinde de etkili olmaktadır.

Kendi sınırları içindeki vatandaşlar üzerinde tam egemenliğe sahip olan ve Vestfalyan sistemin ana unsuru olan ulus-devlete Kovid-19'dan önce artan ulus ötesi dijitalleşme, ticaret ve sınır aşan tehditler ile ona meydan okuyan ve onu aşındıran küreselleşme, Kovid-19 salgını ile birlikte devlet sistemlerine yönelik tartışmaların odak noktası haline gelmiştir. Küreselleşme ile ulus-devlet sistemleri arasındaki ilişkinin çokça sorgulandığı çalışmaların, günümüz salgın sürecinde yerini milliyetçiliğin küresel bir yükselişe geçtiği iddialarına bıraktığı söylenebilir. Küresel bir sorun olan Kovid-19 salgınını, ulus-devletler milliyetçi adımlarla çözmeye odaklanmaktadırlar. ABD, Rusya, Çin ve Avrupa devletleri gibi başat güçler salgınla mücadelede küresel dayanışma örneği gösterememiş ve üye oldukları uluslararası kurumlar çatısı altında beklenen mücadeleyi gerçekleştirememişlerdir. Uluslararası sistemin egemen gücü olarak kabul edilen ABD, salgınla mücadelede önem arz eden bir kuruluş olan Dünya Sağlık Örgütü'ne destek vermemiş, aksine salgının tüm dünyada yoğun olarak yaşandığı 2020 yılı ilkbaharında Dünya Sağlık Örgütü ile tüm bağlarını koparacağını duyurmuştur. Küresel iş birliğinin ana aktörleri arasında yer alan Birleşmiş Milletler ve Dünya Sağlık Örgütü gibi uluslararası kurumların, Kovid-19 salgınının kontrol altına alınmasındaki mücadelede beklentileri karşılamamaları, dünya kamuoyunun günümüz küresel salgınını yönetmede uluslararası kurumların etkinliklerini sorgulamasına neden olmaktadır.

Kovid-19 salgınında uluslararası ve ulusüstü kurumların etkin olamaması sonucu, koruyucu tedbirleri alacak, tedavilerini sağlayacak, aşı ve ilaç gibi önleyici sağlık hizmetlerini tedarik edecek, temel gıda arzını sağlayacak, maddi kaynak yaratacak ve sosyal dayanışmayı oluşturacak temel aktör ulus-devlet olmuştur. Bu noktada söz konusu faaliyetleri yerine getirebilmek adına siyasi, ekonomik ve askeri gücü fark etmeksizin devletler de kendi kendine yardım (self help) yaklaşımı çerçevesinde içe kapanan politikalar uygulamayı tercih ederek salgını yönetmeye çalışmaktadırlar. Kovid-19 salgınının yıkıcı etkilerini devletlerarası işbirliği ve küresel bir strateji ile azaltmak yerine her devlet 'önce kendi ulusum' yaklaşımını benimseyerek salgının etkilerini önce kendi sınırları içerisinde hafifletmeye çalışmıştır. Bu duruma özellikle Avrupa Birliği üye devletlerinin salgındaki konumları önemli bir örneği teşkil etmektedir.

Kovid-19 salgınının yarattığı krizin, virüse karşı mücadelede ulusüstü koordinasyon yetersizliği ve eksikliği nedeniyle en çok Avrupa Birliği'nin varlık misyonuna zarar verdiği söylenebilir. Söz konusu süreçte, ulusüstü özgün yapısıyla eşsiz bir entegrasyon örneği olan Avrupa Birliği'ne üye devletler sorumlulukları kendi taraflarına alarak, birçok sorunla yalnız başlarına mücadele etmektedirler. Nitekim Almanya, Fransa, İtalya ve İspanya nüfuslarını sıkı bir şekilde kontrol altına alırken, birbirlerinden farklı yaklaşımlar uygulamış ve çok yakın bir zamana kadar sınırlarını birbirlerine kapatmışlardır. Ulus-devletler, kendi milli mücadelelerine odaklanmış ve hem Avrupa bütünleşmesi hem de hudutsuz olarak tanımlanan Schengen bölgesi bu süreçte önemini yitirmiştir. Küresel bir sorun olan Kovid-19 salgınını, ulus-devletler yerele odaklanarak çözmeye çalışmaktadırlar.

Sınırların geri döndüğü ve ulus-devletlerin yeniden güçlendiği düşüncelerinin yaygınlaştığı günümüz salgın sürecinde, ulus-devletin kendini gösterdiği bir başka boyut, her devletin aşıyı kendi ulusuna ulaştırmak istemesi nedeniyle bir sorun halini alan aşı milliyetçiliğidir. Zengin ve yoksul ülkeler arasındaki aşıya erişim oranı arasındaki fark çok fazladır. Özellikle zengin ülkelerin kendi ulus-devlet sınırları içerisinde salgının hızını hafifletmek amacıyla "önce ben" politikası izleyip stokladıkları aşıları ihtiyaç sahibi devletlerle paylaşmamaları aşı tedarikini zora sokmaktadır. Zengin ülkelerin aşı tedarikinde "önce ulusum mu yoksa tüm insanlık mı" arasında kaldığı ikilem, söz konusu ülkelerin kendi vatandaşlarının aşı ihtiyaçlarını karşılamayı öncelik olarak belirlemeleri tercihleri ile aşı milliyetçiliğini yükselişe geçirmektedir. Ayrıca aşıların tüm insanlığa ulaşmasını sağlamak için Dünya Sağlık Örgütü bünyesinde kurulan COVAX'ın aşı tedarikinde zorlanması, aşıya erişim sorununu

büyütmekte ve aşı milliyetçiliği tartışmalarının yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Bu tartışmalar da Kovid-19 salgını ile birlikte ulus-devlet ve milliyetçi reflekslerin güçlendiği algısının oluşmasına neden olmaktadır.

Söz konusu tartışmalar çerçevesinde "Kovid-19 salgını ile ulus-devlete dönüş arasında bir ilişki var mıdır?" sorusu bu çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bu soruyla ilişkili olarak çalışmanın alt problemini de "milliyetçilik ve Kovid-19 salgını arasındaki ilişki nasıl anlaşılmalıdır?" sorusudur. Söz konusu sorulara cevap arayan bu çalışmanın temel amacı Kovid-19 salgınının ulus-devlet üzerindeki etkisini literatür taramasına dayalı nitel araştırma yöntemi kullanarak analiz etmektir. Ayrıca çalışmada örnek vaka incelemesi yöntemi kullanılarak Avrupa Birliği üye ülkelerinden Almanya, Fransa, İtalya ve İspanya'nın Kovid-19 salgını özelinde izlediği milliyetçi iç politikalar karşılaştırmalı bir şekilde analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kovid-19 Salgını, Ulus-Devlet, Küreselleşme, Aşı Milliyetçiliği

COVID-19 SÜRECİNDE TİCARİ ÖNLEMLER VE TEŞVİKLER

Ali HAMURCU / Bitlis Eren Üniversitesi

Özet

Dünyanın tamamını etkileyen COVID-19 sürecinden önce 2021 yılı Mayıs ayı verilerine göre çok daha fazla ölümle sonuçlanan salgınlar var olmuştur. Ancak COVID-19 pandemisi, bugünün karar vericilerinin yaşadığı veya düşündüğü diğer krizlerden daha küresel, daha derinden etkili ve geniş kapsamlı ve daha karmaşık bir sürece sebep olmuştur. Gelişmişliğine bakılmaksızın dünyadaki hemen her devlet sürecin bilinmezliklerinden etkilenmiştir. Dünyanın daha otoriter olup olmayacağı, hegemonya mücadelesinin nasıl şekilleneceği, ulus devletlerin, küreselleşmenin ya da bölgeselleşmenin nasıl bir seyir izleyeceği, insan hakları, devlet, egemenlik, dış ticaret ve göç gibi birçok konuda belirsizlik hâkimdir. Bu belirsizlikler içinde ticari önlemler de göze çarpmaktadır.

25 Mayıs 2021 tarihi itibariyle olağanüstü bir durum olan COVID-19 için devletler geçici ticari önlemler almıştır. Devletlerin birçoğu ihracatta ve ithalatta sınırlamalar getirmiş, bazıları ise ihracatlarında ve ithalatlarında liberalizasyona gitmiştir. Bazı devletler ihracatlarında ve ithalatlarında hem liberalizasyona hem de kısıtlamalara gittiği gibi ihracatların da ya da ithalatlarında herhangi bir kısıtlamaya veya liberalizasyona gitmeyen ülkeler de söz konusudur.

İhracatlarında sınırlamaya giden ülke sayısı 98'dir. İhracatta sınırlamalar dünyanın hemen her bölgesine, kuzey-güney ve gelişmişliğine bakılmaksızın yayılmıştır. Bunun tam tersine ihracatlarında liberalizasyona giden ülke sayısı ise sadece 2'dir. Bunlar iki güney ülkesi Zimbabve ve Malavi'dir. İhracatında hem kısıtlamaya hem de liberalizasyona giden ülke sayısı ise gene 2'dir. Bunlar Arjantin ve Myanmar'dır. 137 ülke ise ihracat politikalarında herhangi bir değişikliğe gitmemiştir.

İthalat sınırlamalarına giden ülke sayısı 12'dir. İthalatlarında liberalizasyona giden ülke sayısı 103'tür. İthalatlarında hem sınırlama hem de liberalizasyona giden ülke sayısı 22'dir. İthalat politikalarında herhangi bir değişikliğe gitmeyen ülke sayısı ise 102'dir. Batı yarımküre'nin zengin kuzey-fakir güney farkı olmaksızın daha çok ithalatta liberalizasyona gittiği ve doğu yarım kürenin ise ithalatta hem liberalizasyona hem de kısıtlamalara gittiği gözlenmektedir. İthalat politikasında herhangi bir değişikliğe gitmeyen ülkeler için yeryüzünde önemli bir coğrafik farklılık gözlenmemiştir.

İhracat ve ithalat politikalarında en çok kısıtlama yapılan ürünler maske ve eldiven gibi kişisel korunmayan yönelik ürünler ile ilaç malzemeleri, el antiseptiği ve besin maddeleridir.

Salgın döneminde alınan önlemler ihracat yasakları, ithalatı kolaylaştırmak için istisnai önlemler, tarife indirimleri, anti-damping vergisinin askıya alınması, ihracat için lisans veya izinler, otomatik olmayan ithalat lisansı prosedürleri, belirli ürünleri ithal etmek için yetkilendirme gereklilikleri, karantina gereksinimleri, belirli bir gümrük limanından geçme zorunluluğu, ithalat yasakları, ithalat yasaklarının kaldırılması, sıhhi ve bitki sağlığı önlemleri nedenleriyle ithalat yasakları/kısıtlamaları, zorunlu sertifikanın askıya alınması, ithalat lisansı gerekliliklerinin ortadan kaldırılması, idari prosedürler, tarife dışı önlemler, gümrük vergilerinin ödenmesi için sürenin uzatılması, sertifika gereksinimleri, uygunluk değerlendirmeleri, tarife artışı, otomatik kayıt numarası için sürelerin uzatılması, ihracat kotaları, ithalat vergilerinin ertelenmesi, ek ithalat vergileri, karantina gereksinimi olarak belirli bir gümrük limanından geçme zorunluluğu olarak sıralanabilir.

Sürecin bundan sonrası için nasıl şekilleneceği bilinmemektedir. Devletlerin almış olduğu geçici ticari önlemlerinin ne zamana kadar süreceği de pandeminin sonlanmasına bağlıdır. Ayrıca devletler hemen her gün yeni ticari önlemler de almaktadır. 2021 Nisan ayı içinde birçok devlet pandemi sürecinin getirdiği zorunluluklardan dolayı yeni önlemler almıştır. Yine Nisan 2021 itibariyle bazı ülkeler ticari yasaklamalarını artırırken, bazı ülkeler ise tam tersi olarak ticari yasaklamalarını kaldırmışlardır. Dünyada talep ve arz dengesi tahmin edilemez bir şekilde değişmiştir.

Ticari önlemlerin, DTÖ hukukuna uygun olabilmesi için bazı şartları taşıması gerekmektedir. Bu şartlardan ilki belirli bir süreyle sınırlı olacak şekilde ticari önlemlerin uygulanacağı olmasıdır. Diğer bir şart ise ticari önlemlerin temel mallara ya da gıda maddelerine ilişkin olması ve hayati arz esnekliğinin var olmasıdır.

Gümrük vergilerinin indirilmesinin yanı sıra özellikle bazı medikal ürünlerde anti-damping önlemlerinin de geçici süreyle kaldırılmasına dair düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin temel amacı özellikle iç piyasada hayati önem taşıyan malzemelerin teminini sağlamaktır. Ancak bu yönüyle anti-damping önlemlerinin geçici bir süreliğine kaldırılması, dünya ticaretini zorlaştırıcı değil kolaylaştırıcı olması nedeniyle DTÖ kurallarınca uygundur.

Buraya kadar ele alınan ihracat yasakları ve ithalatın kolaylaştırılmasına ilişkin düzenlemeler devletlerin COVID-19'la doğrudan bağlantılı olarak şimdilik uygulamaya koyduğu önlemlerdir. Ancak DTÖ'nün krizi çok daha detaylı bir şekilde ele alması zaruridir. Çünkü DTÖ'nün " Sübvansyionlar ve Telafi Edici Anlaşması" gereğince yerel üreticilere teşvik verilmesi kural olarak yasaklanmıştır. Aşının bulunması için çalışma yapan şirketlere devletler bünyesinde teşvikler yapılmıştır. Ayrıca pek tabii ki birçok devletin krizden etkilenme durumuna göre birçok sektöre yardım yapmış olduğu bilinmektedir. Gelişmiş ve zengin ülkeler birçok sektöre olağanüstü yardımlar yapmıştır. Ancak gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler için aynı sözü söylemek olanaksızdır. Bu durumun dünyada haksız rekabeti doğuracağı ise açıktır. Bunun için bahsi geçen anlaşmaya uygun olarak teşviklerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Netice olarak, pandemi süreci dünyanın birçok ülkesinde değişik ticari politikaların izlenmesine neden olmuştur. Bu politikaların birçoğu dünya ticaretini önleyici önlemler iken birçoğu da liberalizasyon politikalarıdır. Pandeminin ne kadar daha süreceği belli olmamakla beraber DTÖ'nün hızlı gelişmelere karşı hem hukuka uygun hem de hızlı davranması gerekmektedir. Olağanüstü koşulların olağanüstü politikalarının DTÖ tarafından hem dünya ticaretinin süreçten daha az zararla çıkması açısından hem de haksız rekabet oluşmaması açısından iyi izlenmesi gerekmektedir. Dünya barışına hizmet ettiğini düşünülen liberalist politikaların seyri bundan sonrası için daha fazla önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Ticari önlemler, Teşvikler, DTÖ, Ticari Uyuşmazlıklar

BELİRSİZLİK VE DÖNÜŞÜM: PANDEMİNİN ETKİLERİNİN ANARŞİ VE GÜÇ DAĞILIMI ÇERÇEVESİNDE ANALİZİ

Baybars ÖĞÜN / Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Özet

COVID-19 pandemisi, küresel düzeyde pek çok alanda devlet ve toplum hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. Dünya genelinde ekonomik, sosyal ve siyasî istikrarsızlıklar yaşanmaktadır. Salgının etkileriyle devletlerin karar alma süreçleri oldukça kısıtlanmaktadır. Refah seviyesi yüksek ülkelerde can kayıpları oldukça yüksektir. Ayrıca dünya genelinde toplumların aşıya erişimi yeterince sağlanamamaktadır. Pandeminin yaratmış olduğu bu ve benzeri sorunlardan yola çıkılarak küresel düzeyde siyasî ve iktisadî dönüşüm beklentileri oluşmaktadır. Devletlerin ortadan kalkabileceği, kapitalizmin sona erebileceği, sistemin dönüşebileceği, bölgesel veya küresel çıkar ve güç mücadelelerinin anlamını yitirdiği, hegemonya mücadelesinde yeni aktörlerin ortaya çıktığı ve büyük devletlerin güç kaybına uğradığı gibi pek çok farklı görüş öne sürülmektedir. Özetle, küresel salgınla birlikte uluslararası siyaset düzleminde "artık hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı" dile getirilmektedir.

Uluslararası sistem, dış politika, bölgesel politikalar ve iç siyaset tartışmaları dikkate alındığında küresel pandeminin insan zihninde ortaya çıkardığı en temel düşüncenin belirsizlik olduğu anlaşılmaktadır. Belirsizlik hali uzun zamana yayıldığında her türlü değişim veya dönüşümün gerçekleşmesi normal addedilmektedir. Uluslararası politikanın belirsizlik ile ele alınmasına Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplininin ana akım çalışmalarında çeşitli analiz düzeylerinde sıklıkla karşılaşılmaktadır. Tüm insanlığı sarsan ekonomik bunalımların, dünya savaşlarının ve küresel salgınların belirsizlikle bütünleşen etkileri sistem düzeyinde nasıl değerlendirilmektedir? Bir başka deyişle pandeminin sistemin doğasına nüfuz ettiği söylenebilir mi?

Bu çalışmada, Siyasal Gerçekçiliğin (Realism) bir alt okulu olan Yapısal Gerçekçiliğin (Neorealism/Structural Realism) varsayımlarından yararlanılmakta ve Kenneth Waltz'un kavramsal-kuramsal çerçevesi dikkate alınmaktadır. Çalışmada, sistem düzeyinde küresel salgının dönüştürücü etkilerinin olup olmadığı sorgulanmaktadır. Bir başka deyişle devletler sistemini tanımlamamızı sağlayan güç dağılımının (yetenek dağılımı) ve devletlerin birbirlerine karşı konumlanma biçiminin (anarşi), salgının yarattığı etkiler karşısında yapısal bir dönüşüm geçirip geçirmediği ele alınmaktadır. Bunun yanında sistemik bir

dönüşüm olup olmadığını idrak edebilmek için devletler arası ilişkilerin güç rekabetine dayanan doğası analiz edilmektedir.

Bu bağlamda sistemin tanımlanması gerekmektedir. Uluslararası politik sistem tanımlanırken dış politika-uluslararası politika ayrımı işlevsel olmaktadır. Dış politika, bir devletin kendi sınırları dışındaki aktörlere karşı geliştirdiği politikadır. Uluslararası politika ise tüm devletlerin ve aktörlerin yer aldığı yapı içinde analiz edilebilmektedir. Uluslararası politik sistem, devletlerin bir arada etkileşim halinde bulunmaları ile ortaya çıkan ve onları kısıtlayan yapıdır. Waltz, sistemi tanımlarken Emile Durkheim'ın üzerinde durduğu toplumsal yapılar fikrinden ilham almaktadır. Waltz'un kavramlaştırdığı haliyle sistemin yapısı, yapıyı meydana getiren birimlerden ve bu birimlerin niyetlerinin toplamından özerktir. Dolayısıyla sistemin içindeki gelişmelerin sistem düzeyindeki gelişmelerden ayırt edilmesi gerekmektedir. Sistem düzeyinde herhangi bir dönüşümün gerçekleşebilmesi için sistemin yapısının dönüşmesi gerekmektedir.

Waltz'a göre sistemin yapısı iki şekilde dönüşebilmektedir. Birincisi sistemdeki örgütleyici ilkenin dönüşmesidir. Buna göre sistemdeki birimlerin birbirlerine karşı yatay veya dikey olarak konumlanmalarına göre sistemin tanımı ve nitelikleri değişmektedir. Yatay konumlanmaya anarşi; dikey konumlanmaya ise hiyerarşi denilmektedir. Ancak anarşiden hiyerarşiye veya hiyerarşiden anarşiye bir dönüşüm gerçekleştiğinde, sistemik bir dönüşüm ortaya çıkmaktadır. Sistemi tanımlamamızı sağlayan ikinci unsur ise yapısal güç dağılımıdır. Bu düşüncenin temeli, mikro ekonomideki piyasa teorisine dayanmaktadır. Nasıl ki piyasa, az sayıdaki en yetenekli firmalara göre tanımlanmaktaysa (monopol veya oligopol piyasalar gibi) devletler sistemi de az sayıdaki en yetenekli devletlere göre tanımlanmaktadır (çok kutuplu, iki kutuplu veya tek kutuplu gibi). Sistemin dönüşümü, sistemdeki kutupların sayısına göre ele alınmaktadır. Soğuk Savaş sonrasında oluşan tek kutuplu sistemde bir dönüşümün olabilmesi için kutup sayısının artması gerekmektedir. Bundan dolayı bir devletin küresel uzanma yeteneğine sahip olma hali ile siyasî, askerî ve ekonomik olarak toplam kapasite düzeyi analiz edilmektedir. Sadece tek bir yeteneğe odaklanarak kutupluluk değerlendirilememektedir.

Uluslararası anarşik sistemin doğasını analiz etmemizi sağlayan en önemli unsurlardan biri ise devletler arasındaki göreli kazançlara dayalı güç rekabetidir. Uluslararası sistemin anarşik yapısı, devletleri sisteme uyumlu hale getirmeye ve diğer devletlerle rekabet etmeye yönlendirmektedir. Devletler,

güvenliklerini sağlayabilmek adına hem diğer devletlerle mücadele etmeye hem de başarılı pratikleri (silahlanma, teknolojik icatlar, ekonomik ve hukuki mekanizmalar) bünyelerine almaya yönlendirilmektedirler. Bunun temel sebebi, rekabette geri kalmanın güvenlik riski ortaya çıkarmasıdır. Bu noktada pandemi öncesi dönem ile pandemi dönemindeki ikili, bölgesel ve küresel güç mücadelelerinde salgının etkilerinden kaynaklanan herhangi bir dramatik değişimin ortaya çıkıp çıkmadığı ele alınmalıdır. Örneğin Orta Doğu coğrafyasındaki terörizm, iç savaşlar, vekalet savaşları ve bölgesel liderlik mücadelesi pandemi döneminde ortadan kalkmış mıdır? Ayrıca devletler pandemi döneminde rekabet etmeyi ve hayatta kalabilmek için başarılı askeri, siyasi ve iktisadi uygulamaları taklit etmeyi bırakmışlar mıdır?

Neticede bu çalışmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesine göre, COVID-19 pandemisinin uluslararası politik sistemin yapısında bir dönüşüme yol açmadığı ileri sürülmektedir. Bununla birlikte sistemin sınırları içinde birim düzeyinde değişimler meydana gelebilmektedir. Örneğin popülist siyasi söylemlerin ve otoriter yönetim biçimlerinin güçlendiği ileri sürülmektedir. Ayrıca belirsizlik hali insanları, toplumları ve devletleri pek çok alanda kısıtlamaktadır. Bu çalışmada ise gelecekteki olası bir sistemik dönüşümün sadece küresel salgının etkileriyle gerçekleşmesinin mümkün olmadığı iddia edilmektedir. Buna göre şu sonuçlara varılmaktadır:

1.Sistemin örgütleyici ilkesi olan anarşi dönüşmemiştir. Bir başka deyişle devletlerin üzerinde yer alacak resmi bir üst otorite ortaya çıkmamıştır. Pandemi döneminin en önemli aktörlerinden olan Dünya Sağlık Örgütü gibi uluslararası örgütlerin, devletlerin belirlediği politikaları denetleme ve düzenleme yetkileri bulunmamaktadır. Devletler, kendi başlarının çaresine bakan otonom birimler olarak, birbirlerine karşı hayatta kalmaya çalışmaktadırlar. Bunun en önemli göstergelerinden biri, aşı üreticisi olan ülkelerin bu aşıları insanlığın hizmetine hiçbir karşılık beklemeden sunmamış olmaları ve aşıyı bir kamu diplomasisi aracı olarak kullanmaya çalışmalarıdır.

2.Sistemdeki güç dağılımı, küresel salgından sonra herhangi bir dönüşüme uğramamıştır. Waltz'un perspektifine göre Soğuk Savaş sonrasında sistem halen teorik olarak tek kutupludur. Özellikle potansiyel adaylar olan Çin ve Rusya'nın toplam yeteneklerinin değerlendirilmesinde akademik tartışmalar devam etmektedir. Uİ disiplininde Westphalia sonrası çok kutuplu Avrupa güç dengesine veya İkinci Dünya Savaşı

sonrasındaki iki kutuplu sisteme dair oluşan konsensüs henüz ortaya çıkmamıştır.

3.Devletler arasındaki rekabet, COVID-19 pandemisinin etkisiyle çıkar mücadelelerinin ve çatışmaların gereksiz hale geldiği veya daha da sertleştiği bir yapısal dönüşüm geçirmemiştir. Devletler, pandemi döneminde de hayatta kalabilmek için diğer devletlerin başarılı pratiklerini benimseyen, bölgesel ve küresel güç rekabetinde geri kalmamaya çalışan otonom birimlerdir. Örneğin Doğu Akdeniz'deki enerji alanlarına yönelik uluslararası rekabet, pandemi öncesinde nasıl ele alınmaktaysa, pandemi döneminde de aynı şekilde ele alınmaktadır. Diplomasinin, çıkarların ve ittifakların iç içe geçtiği gerçekçi siyaset varlığını korumaktadır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 Pandemisi, Belirsizlik, Dönüşüm, Anarşi, Güç Dağılımı

COVİD-19 PANDEMİSİ DÖNEMİNDE KATALAN AYRILIKÇI HAREKETİ

Sinem ÇELİK / Karadeniz Teknik Üniversitesi

Özet

Katalonya, uzun süredir İspanya'nın en müreffeh ve ekonomik açıdan en verimli bölgelerinden biri olmuştur. Katalan milliyetçi güçlerinin on yıllardır temel argümanlarından biri, Katalonya'nın İspanya'ya sağladığı ekonomik katkı oranında karşılık görememesi, diğer bir ifadeyle, Katalonya bölgesinin diğer bölgelere transfer ödemeleri yoluyla sunduğu katkının, İspanyol devletinin bir parçası olmasının kendisine sağladığı faydadan çok daha fazla olmasıdır. Katalonya'nın İspanya devletinden daha fazla mali bağımsızlık sağlama arzusu 2006 Katalonya Özerklik Statüsü'nün ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. İspanya Anayasa Mahkemesi'nin 2010'da verdiği nihai kararda, Statü'deki çeşitli hükümlerin anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmesi, 2010 yılı itibariyle bağımsızlığa verilen desteğin hızla artmasına neden olmuştur. 2017 yılına gelindiğinde Katalonya Hükümeti, İspanya Anayasası'na göre yasal olmayan bir bağımsızlık referandumu gerçekleştirmiştir. Referanduma katılım sağlayanların %90'ı "Bağımsız bir devlet olmak istiyor musunuz?" sorusuna "Evet" cevabını vermiştir. Katalonya Hükümeti, referandum sonuçlarına dayanarak Ekim 2017'de tek taraflı olarak bağımsızlık ilan etmiştir. İspanya devleti bu bağımsızlık ilanı akabinde Katalonya'nın siyasi özerkliğini tamamen askıya almıştır. Günümüzde etkileri halen devam eden söz konusu süreç Covid- 19 salgını ile birlikte daha karmaşık bir hal almaya başlamıştır.

Covid- 19 salgını döneminde İspanya'da, merkezi ve bölgesel hükümetlerin eylemleri mevcut bölgesel özerklik yapılarını baskı altına almıştır. İspanya'da Covid- 19 salgınına yönelik tepki Katalan bağımsızlık tartışması (özellikle bağımsızlık yanlısı taraflar arasındaki anlaşmazlıklar) ile iç içe geçmiştir. Covid- 19 salgınıyla karşı karşıya kalındığı andan itibaren, Pedro Sánchez liderliğindeki İspanyol hükümeti, İspanya çapında bir strateji belirleyerek, belli başlı güçleri (özellikle sağlık ve polis faaliyetleri) yeniden merkezileştirme yoluna gitmiştir. Bunun üzerine, dönemin Katalonya Hükümet Başkanı Quim Torra ve JxCat (Katalonya için birlikte) ittifakının diğer önde gelen üyeleri, daha katı bir tecrit (Katalonya'nın sınırlarının kapatılması dâhil) için çeşitli noktalarda çağrıda bulunarak, Sanchez hükümetine karşı oldukça çatışmacı bir tutum benimsemiştir. Bağımsız bir Katalonya'nın pandemiye daha yetkin ve etkili bir yanıt sağlayacağını belirten Torra, ilerleyen

dönemde Katalonya'nın İspanya'nın toparlanması için orantısız bir ödeme yapmaya zorlanacağının altını çizmiştir.

Katalan hükümetindeki diğer bir parti olan Katalonya Cumhuriyetçi Solu (ERC), Torra'nın güçlü tepkisel çizgisine bir dereceye kadar sessiz kamış, ancak salgının başından beri tavrı daha uzlaşmacı olmuştur. Parti, Sanchez'in belirli yetkilerin Madrid'de yeniden yoğunlaşmasını içeren taleplerini desteklemiştir. ERC, 2017'deki başarısız bağımsızlık referandumundan bu yana JxCat'ın katı tek taraflı duruşundan uzaklaşmaya başlamış ve yeni İspanyol hükümeti Sanchez ile diyalog stratejisine geçmiştir. JxCat ise Madrid ile gerginliği yüksek tutmakta ısrar etmiştir. Bu durum koalisyon ortaklarının giderek daha fazla ayrışmaya başladığının önemli bir göstergesi olmuştur. Ayrıca JxCat da, 14 Şubat 2021'de bölgesel parlamento için düzenlenen seçime giden yolda parçalanmaya başlamıştır. 2017 referandumuna katıldığı için sürgüne gönderilen ve Katalan siyasetinde halen etkili olmaya devam eden eski Katalonya Hükümeti Başkanı Charles Puigdemont, JxCat ittifakının ana bileşenlerinden biri olan liberal Katalonya Avrupa Demokrat Partisi (PDeCat) ile anlaşmazlığa düşmüştür. Puigdemont, JxCat'deki diğer tüm güçleri tek taraflılığı savunacak yeni bir "Junts" partisiyle birleştirmiştir. İki güç (PDeCat- Junts) arasındaki uzlaşma, Puigdemont ve hapisteki birkaç eski bakanın PDeCat üyeliklerinden resmen istifa etmesinden sonra daha da imkânsız hale gelmiştir.

Ayrılıkçı blok artık büyük ölçüde bölünmüş durumdadır. Şubat 2021'de gerçekleşen bölgesel parlamento seçimlerinde pandemiden ötürü katılımın düşük olmasının da etkisiyle ayrılıkçıların oyu ilk kez yüzde 50'yi geçmiştir. En çok oyu, İspanya'nın birliğini savunan Sosyalist Parti'nin yerel kolu Katalonya Sosyalist Partisi (PSC) almış olmasına rağmen, Katalonya'da 135 sandalyeli yerel parlamentoda ayrılıkçı siyasi partilerden ERC 33, Junts 32 ve Halk Birliği Adaylığı (CUP) 9 milletvekili çıkarmış, ayrılıkçıların toplam milletvekili sayısı 74'ü bulmuştur. ERC, Junts ve CUP seçmenlerine hiçbir şekilde PSC ile hükümet kurmayacağının sözünü vermiştir.

Ayrılıkçılar parlamentoda pandemi şartları çerçevesinde çoğunluk sağlamış olsalar bile, hedeflerine ulaşmak için ikna etmeleri gereken pek çok zihin olduğu açıktır. Ancak yine de Covid- 19 salgınının yarattığı tüm kaos ortamına rağmen ayrılıkçıların parlamentoda istediği çoğunluğu elde etmesi, tüm anlaşmazlıklar içinde bağımsızlık isteyenlerin bir zaferi olarak görülmektedir. Tek başına azınlık hükümeti kurmak için mart ayında yaptığı girişimde başarılı olamayan ERC, yeni bir erken seçime gidilmesini önlemek için siyasi ideoloji olarak

kendisinden tamamen farklı olan, sağ görüşlü Junts partisiyle ayrılıkçı girişimlerde birleşerek bağımsızlık yanlısı diğer bir parti olan, aşırı sol görüşlü CUP'un dışarıdan desteğiyle 21 Mayıs 2021'de koalisyon hükümetini kurmuştur. Katalonya hükümet başkanı seçilen ERC partisi lideri Pere Aragones, yeni hükümetin önceliklerinin İspanya'dan ayrılma odaklı olacağını açıklamıştır. Katalonya bağımsızlık hareketinin salgın sürecinde ve sonrasına nasıl bir şekil alacağının belirlenmesi için kurulan koalisyon hükümetinin iyi okunması gerekmektedir.

Bu çalışma özelinde, İspanya'nın merkezileştirme temelli pandemi stratejisi, Katalan ayrılıkçı hareketinin Covid- 19 salgını sürecinden fayda sağlayıp sağlamadığı, pandemi süresince bölgedeki ayrılıkçı partiler arasındaki ilişkinin seyri ve salgının Şubat 2021 bölgesel parlamento seçimleri ve sonrasında yaşanan gelişmelere etkisi ele alınmıştır. Çalışmanın amacı, Covid- 19 salgının Katalan ayrılıkçı hareketi üzerindeki etkilerini tespit etmek ve ilerleyen süreçte bağımsızlık hareketinin nasıl şekilleneceğine ilişkin değerlendirmede bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 Pandemisi, Katalan Ayrılıkçı Hareketi, İspanya, Katalonya, Bağımsızlık

4 Eylül/September - Cumartesi/Saturday
19:00-20:30 25. Oturum / 25th Session

Oturum Başkanı / Panel Chair: *Emre Yürük*

Politics and Foreign Policy Studies

- "Time to Distinguish Between Negative and Positive Ideological Congruence. New Role to Societal and Institutional Factors" ***Murat İnan***
- "Paradigm Shift in China's Peaceful Foreign Policy: The Chinese Dream" ***İshak Turan***
- "Israel in Foreign Policy of Canadian Prime Minister Stephen Harper" ***Melih Dinçer***
- "The Result of a 29 Years of Cooperation - Spheres of Relations between Turkey and Kazakhstan" ***Dávid Biró***
- "A Republic that is Based upon Reforms: From Ottoman to Turkish Republic" ***Asif M. Saleheen***

TIME TO DISTINGUISH BETWEEN NEGATIVE AND POSITIVE IDEOLOGICAL CONGRUENCE. NEW ROLE TO SOCIETAL AND INSTITUTIONAL FACTORS

Murat İNAN / Abdullah Gül University

Abstract

Studies of political congruence lie at the heart of research on representation. Political congruence studies aim to reveal correspondence between voters and government, voters and parties, voters and legislators or legislators and government. Two groups of studies followed two different traditions of studying political congruence. The first group followed the Rae's (1967) tradition to examine vote-seat congruence which is also known as mechanical or descriptive congruence. This line of research focused on exploring mathematical ratio of electoral votes casted and seats at stake in a legislative body or in a government. The second group which followed Miller and Stokes' (1963) tradition are interested in resemblance between preferences of citizens and policy positions of representatives. Both high vote-seat ratio and party-voter accordance on issue positions take on complementary roles in maintaining a representative democratic political system. Translating public preferences into government policies more reflectively is a more complex process than translating votes into government seats more proportionally. This makes substantial representation, in comparison to descriptive representation, a more difficult goal to achieve. For this reason, this research focuses on the second tradition to reveal government-public ideological congruence. The aim of this research is two-fold. The first aim is to test the Maurice Duverger's hypothesis suggesting that the Proportional (PR) systems produce more congruence than Majoritarian (SMD) systems. Following Duvergerian tradition researchers from a line of research tested whether PR or SMD system facilitates to achieve greater levels of congruence. To contribute this growing body of research, this study wants to explore the answer for this question for government-public ideological congruence. While doing so, this research tests another Duvergerian argument suggesting an interaction between societal and institutional forces in order to shape the party system. According to Duverger, the more permissive the electoral system, the greater social forces affect the party system. Departing from this view, this research wanted to explore whether electoral systems effect congruence by facilitating the potential positive effects of human capital values on congruence. Thus, it tests whether an interaction effect between human capital values on congruence can be observed empirically as suggested by Duverger. The

second aim of this research is to distinguish between negative and positive congruence by showing how the etiology of the former and the latter differ. Quantitative methods are used for the analyses of this research. Public-government left-right (L-R) congruence is measured by comparing citizens' self-placements on a continuum with expert placement of governments. The Euclidian distance between the two shows closeness so congruence between public and government L-R positions. In a regression setting the absolute distance between the government L-R position and the public L-R position was used as the dependent variable. Running a series of empirical tests with aggregated individual level trust and tolerance as well as system level voter turnout, fractionalization, electoral system variables and the congruence variable this research shows to what extent these factors effect congruence and whether these factors affect negative and positive congruence differently. A final dataset which consists of system-level data derived from Comparative Political Data Set (CPDS) and aggregated individual-level data culled from World Values Survey (WVS) for 13 Western democratic countries is employed for the analyses of these research. It should be noted that this is not an attempt to encompass the entire pictures of the concepts of public-government ideological congruence.

Keywords: Representation, Negative and Positive Congruence, Trust, Tolerance, Institutional Factors

PARADIGM SHIFT IN CHINA'S PEACEFUL FOREIGN POLICY: THE CHINESE DREAM

İshak TURAN / Zonguldak Bülent Ecevit University

Abstract

The aim of this study is to explain whether the "Chinese dream" discourse adopted by Xi Jinping as a foreign policy propaganda is a paradigm shift or not when compared to traditional foreign policy arguments of China's "peaceful co-existence" and "peaceful development". Mao Zedong, who founded Communist China after over a century of occupations and internal conflicts, tried to establish territorial integrity as the first goal. In this respect, "Five Principles of Peaceful Co-Existence" announced in 1953 by Zhou Enlai, one of the leaders of the Chinese Communist Party, was based on mutual respect for each other's sovereignty and territorial integrity. In the period of Deng Xiaoping, who was Mao's successor, China started to gain strength in terms of economy with China's acting in accordance with global liberal policies. China's unsuccessful "Cultural Revolution" experiment has replaced by a successful economic development and a new Chinese political understanding called "socialism with Chinese characteristics" became a dominant instrument in foreign policy. Deng's "Hide your strength, bide your time" strategy, which counsels to be implemented until China reaches sufficient economic power in the system, was successfully carried out by successor presidents Jiang Zemin and Hu Jintao.

The "peaceful development policy" put forward during the Hu Jintao period aimed to convey the message that the economically rising China is not a threat to the existing order and that it is possible to win together. During this term, China avoided harsh rhetoric and being a party to international problems in foreign policy and continued to rise economically. Especially since 2005, China's transformation into a power of attraction beyond its own region with foreign direct investments in different continents of the world has begun to be interpreted as the awakening of the sleeping dragon. Therefore, China tried to continue its traditional prudent foreign policy and became one of the two major superpower countries.

However, Xi Jinping, who came to power in 2013, has adopted a more active foreign policy and strongly opposed any implication or rhetoric targeting China which differs from traditional Chinese foreign policy. In this regard, Jinping declared the "Dream of China" that was based on the goal of making China one of the most developed countries in the world. In this respect, the "Chinese dream", which purposes to take its deserved place

in the system, depends on being one of the global leader countries in the world in the fields of technology, military and economy. Especially trying to take a place in the competitive system with 100 percent "made in China" products instead of producing only the patented products of other developed countries with its national technology move, China has succeeded in creating leading brands in the world in every sector from space technology to telecommunication, from the automotive industry to renewable energy. The fact that China is now a leading country in the world with its own goods, banks and trade projects, this rising power has started to harm the global hegemony and national interests of the USA. In this regard, the fact that the rising China was accepted as a direct threat by US President Barack Obama and that he followed a strategy of suppressing or containing China with the pivot strategy in this context, actually made it difficult for China to follow a passive foreign policy. Moreover, Xi's belief that China can compete globally with the United States, and his desire to be mentioned as a leader like Mao and Deng, who have good reputation in Chinese history with their personal leadership ambitions and successes, have been effective in transforming the Chinese dream into a concrete discourse.

In line with this policy understanding, while China is seen to be increasingly militarily revisionist in its own region, it has also started to increase its political and economic power with Belt and Road Initiative and technological advances. However, China successfully carries out the soft power tools of public diplomacy so that the Chinese dream is not considered as a hard power at the military and economic level.

This study consists of three parts: first, China's “peaceful co-existence” and "peaceful development” policies, which have been successfully implemented for years in its foreign policy from sovereignty and territorial integrity to the rising China, will be explained in detail; secondly, it will be explained what the Chinese dream is, and what it aims with the six-stage roadmap; and lastly, whether Chinese dream is a challenge to the existing order or signals the abandonment of traditional Chinese foreign policy will be discussed in the conclusion section.

Keywords: Chinese Dream, Peaceful Coexistence, Peaceful Development, Belt and Road, Global Competition

ISRAEL IN FOREIGN POLICY OF CANADIAN PRIME MINISTER STEPHEN HARPER

Melih DİNÇER / İstanbul Medeniyet University

Abstract

In this research, Canadian Prime Minister Stephen Harper's approach to relations with Israel is studied. This research seeks to answer the question: Which policies did Harper implement in relations with Israel? Was he a supporter of Palestine policy of Israel? These two questions are important for future of relations between Canada and the Middle East. The US, which is the most powerful state of the continent, gives an infinite support to Jewish politics at the expense of international law. It is a common knowledge that the US has a realist foreign policy agenda focusing on security of Israel in the Middle East. However, Canada, which is one of the closest partners of the US, is famed for its respect for human rights and international law. Israel always violates fundamental human rights of Palestinians, so Canada must show a balanced attitude to this bleeding wound of the region. Why was Harper's period chosen as an empirical study? Harper's political attitude represents foreign policy of Canada on relations with Israel in the last twenty years. Jeremy Wildeman figures that Canada is a loyal friend of Israel and the US regardless of which politician managed the country[1]. Did Harper differ from other prime ministers? In order to understand Harper's attitude, academic documents, press releases and interviews are used. Qualitative method is utilized in this study because there are enough academic literature and interviews of Harper and his ministers to create a better understanding of the subject.

Harper gave full support to Israel which is one of the most important allies of the United States. After coming to power on February 6, 2006, he did not give importance to problems of Palestinian people. Hamas won the January 25, 2006 elections in Palestine and the Harper government then cut diplomatic ties with the Palestinian Authority and stopped aid going there. According to Harper, Canadian aid funds would strengthen Hamas which is a terrorist organization aiming to annihilate the state of Israel. In his point of view, Israel was the most important partner against terrorism in the Middle East. Canada's new policy began to take shape in Israel's favour. Gaining the support of the Jews in domestic politics was one of the most important reasons for this approach. It was necessary to appeal to different

[1] Jeremy Wildeman, ''Assessing Canada's foreign policy approach to the Palestinians and Israeli-Palestinian peacebuilding, 1979–2019", *Canadian Foreign Policy Journal*, Vol.27, No.1, 62–80, (2021), p.75.

groups so as to broaden the Conservative Party's electoral base. For this, a Palestinian policy that would be supported by the Jews was adopted. It was beneficial in the cities where Jews were majority within population. Surprising foreign policy decisions of Harper stemmed from this point of view.

On 14 December 2006, the United Nations General Assembly adopted Resolution 119. This resolution defined the Israeli soldiers in Palestine as occupiers and condemned the attacks on civilians. Canada voted against this resolution. Harper's close relations with Israel have made Canada one of Israel's most important allies. Conservative party of Canada supported Israel's cause in the region. Support was given not only in the Palestinian issue, but also in other problems in the Middle East. On 19 December 2006, the United Nations General Assembly adopted Resolution 154. According to the decision, Israel killed civilians in Lebanon by bombing and was condemned for it. It was stated that military operations have negative effects on the health of Lebanese children. A call was made to the international community to provide financial support to the Lebanese government and people. Canada voted against this resolution. It can be argued that this decision was quite surprising when it comes to children and civilians. This approach of Canada, which is known as a democratic state where human rights are protected, has revealed the closeness of its relations with Israel. The General Assembly took the decision numbered 152 on the same day. According to the decision, the Palestinian people have the right to self-determination. All states should assist in the implementation of this right. In voting process, Canada abstained.

In the Lebanon War, Harper gave full support and claimed that Israel defended itself against terrorism. During the Gaza War in 2008, Canadian Foreign Minister Lawrence Cannon blamed Hamas for the violence and conflicts in the region. He portrayed Israel as a victim of war. In February 2010, then Foreign Minister Peter Kent said, *"an attack on Israel is also an attack on Canada,"* even though there was no binding treaty. The anti-Palestinian policy at the UN continued. The UN General Assembly adopted Resolution 19 on 29 November 2012. It was decided to grant non-member observer state status to Palestine. Canada voted against this resolution.

Harper gave a speech in the Israeli parliament in 2014 and highlighted the relations between the two countries. He stated that he felt at home and two countries are natural allies. He explained that Jews have lived in Canada for more than 250 years. He highlighted the importance of relations between two

countries, closeness of two nations and Canadian usage of Israeli military equipment in Afghanistan. Canada and Israel jointly share information and military technology. In 2015, the Canada-Israel Joint Declaration of Solidarity and Friendship was proclaimed. According to the declaration, the two countries stated that they have a cooperation based on freedom, democracy, human rights and the rule of law. Israel was a representative of democracy and western model of government in the Middle East for the Prime Minister Stephen Harper.

To sum up, there are three reasons describing policy of Harper. First, national electoral concerns for gaining popularity between Evangelical and Jewish voters affected foreign policy. Second, Harper had strategic doubts about international organizations such as the UN. He showed internationalism and multilateralism as a liberal value to attach them to the Liberal Party of Canada. Third, Israel was a strategic ally against terrorism. In the region, it was one of rare democratic states according to Harper.

Keywords: Canada, Stephen Harper, Israel, the Middle East, Foreign Policy

THE RESULT OF A 29 YEARS OF COOPERATION - SPHERES OF RELATIONS BETWEEN TURKEY AND KAZAKHSTAN

Dávid BIRÓ / Eötvös Loránd University

Abstract

Since Kazakhstan gained independence in 1992, bilateral relations between Kazakhstan and Turkey have developed in many spheres. The Turkic world is playing an increasingly decisive role in Ankara's foreign policy. Among the independent Turkic Republics, Turkish-Kazakh relations are of paramount importance. Turkey and Kazakhstan celebrated the 29th anniversary of diplomatic relations in 2021.

Turkey has been among the first countries to recognize the sovereignty of Kazakhstan after the collapse of the Soviet Union. Bilateral relations between the two countries include multifarious aspects such as trade, investment, culture, tourism, health, education and military issues are among the wide range of significant levels they developed on the basis of mutual benefit. Turkey became one of the biggest investors in Kazakhstan. Within bilateral trade relations, Turkey's top export products are gold, optical instruments, textiles, and metallic structures, and its top import products are copper, petroleum gases, zinc, and aluminum. Turkey's exports are diverse with a majority of them consisting of labor-intensive and difficult to imitate products, while in return, it heavily imports raw materials from Kazakhstan.

The relations in the field of education have also developed within the framework of close cooperation. Each year an enormous number of Kazakh students go to Turkey to attend higher education. Turkey offers a huge number of scholarship to the Kazakh students who are willing to pursue their education in Turkey.

Turkey is one of the most important regional partners of Kazakhstan, with which it is associated not only with economic relations, but also with deep cultural and historical ties. The dynamics of the development of Kazakh-Turkish relations, the coincidence of the interests of Astana and Ankara on many issues of regional and international issues, energy security and economic interaction reflect the strategic nature of cooperation between the two states.

Since the collapse of the Soviet Union, these countries directly or indirectly influenced the geopolitical situation in Central Asia. Ankara is using a variety of tools in order to increase its influence in the region and in Kazakhstan. The idea of creating of an union

or the Turkic council for multilateral dialogue among the Turkic republics is one such attempt. I will examine mainly the history of bilateral diplomatic relations while discussing the cooperation of the two countries within multilateral frameworks such as the Conference on Interaction and Confidence-Building Measures in Asia (CICA), the Economic Cooperation Organization (ECO) and the Turkic Council. During my presentation, I would like to emphasize the areas where Turkish companies succeeded or rather failed to dominate. In more detail will be discussed the features of the trade between Turkey and Kazakhstan. I will analyze the role and activity of the international actors in Kazakhstan to locate Turkey's position and activities in a comparative perspective. I will outline the foreign policy priorities of China, the United States and Russia in the relation between Turkey and Kazakhstan.

Keywords: Turkey, Kazakhstan, Central Asia, Economy, Cultural Relations

A REPUBLIC THAT IS BASED UPON REFORMS: FROM OTTOMAN TO TURKISH REPUBLIC

Asif M. SALEHEEN / Istanbul Medeniyet University

Abstract

The most critical event in the history of the Ottoman Empire occurred with the Tanzimat Reforms, which led to the establishment of the First Constitutional Republican government instead of the Ottoman Empire. Mustafa Kemal Atatürk's ideas paved the way for modern Turkey, and now we can call the country an accessible and modern nation. Under his leadership, Mustafa Kemal (later known as Atatürk), recognized as the Father of Modern Turkey, founded a secular republic that separated the Ottoman Empire from its Islamic part. In practice, Kemalism created a new nation and served as a driving force for national prosperity in many vital industries. The successes of Mustafa Kemal's reforms brought the country many accolades on the global scene. Due to its current state, Turkey is considering joining the European Union. Atatürk is popular in Turkey because of his status as a great leader and national hero.

In the 15th and 16th centuries, the Ottoman Empire reached its apex, achieving great strength and greatness at that time. Due to its cutting-edge technology and military prowess, the commanders could capture an administrative zone from Africa, across the Mediterranean, and into Asia. Constantinople was once a significant economic and demographic center in Eurasia.

When Europe's numerous nation-states were created, the strain on the agricultural Empire's dynamic grew even more significant. In a few years, nationalist parties began to infiltrate the Empire, and the Empire started to lose ground on the inside. Sultan Abdülhamid II made steps to make changes that he alone might use to redefine the relationship between the ruling dynasty and the general population to protect his kingdom. Because of this, Islam played a crucial role in unifying many groups. Despite these modifications, the losses of the territory remained unabated.

Before establishing the Ottoman Empire, Anatolia was a varied territory where its inhabitants came from many ethnic, cultural, and religious backgrounds. Religious movements, such as the Shia and Druze, arose to meet the specific customs of the areas they were founded in, and as a result, several Christian and Jewish denominations were created. With the conquest of Constantinople and the consequent downfall of the Byzantines, the Ottomans were in a great position to unite and solidify their rule over the Ottoman Empire. The royal family has generally

held the country's helm of power via different permutations and basic alterations of the political structure for approximately six centuries. One of the earliest sultans of the Ottoman Empire was both a political and religious head. Authority has since been centralized in the Sultan, leading to an exponential decrease in power as it has spread across society in many ways. Most people thought they were on their way back to the past, but they moved forward to help them gain the Empire they had in the past. Thus, as military, and fiscal duties shifted through time, nineteenth-century sultans (many of whom were also sultans of other titles) endeavored to re-shape both roles via changes to the political system, and these efforts culminated in the reign of Abdülhamid.

This paper will aim to find out how and why people took Atarturk's reforms so fast and made him an eternal living hero, even after being under the Islamic rule of the Ottoman Empire for more than 600 years at a stretch.

Keywords: Republic, Mustafa Kemal Atatürk, Kemalism, Atatürk’s reforms, Ottoman Empire

KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Stratejik Araştırma Merkezi
SAM

KARADENİZ
TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İİBF

Uluslararası İlişkiler Bölümü

29.yıl

#polir2021

Twitter: @IR_Congress

Facebook: IRCongress

www.ircongress.org

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Stratejik Araştırma Merkezi
SAM

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İİBF
Uluslararası İlişkiler Bölümü
29. yıl

4. SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER KONGRESİ

01-04 Eylül 2021
01-04 Sept. 2021

www.ircongress.org

4th POLITICS & INTERNATIONAL RELATIONS CONGRESS